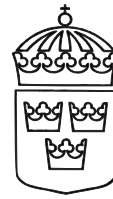

Regeringens proposition

2011/12:50

En gymnasiesärskola med hög kvalitet

Prop.
2011/12:50

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 1 december 2011

Fredrik Reinfeldt

Nyamko Sabuni
(Utbildningsdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I denna proposition lämnas förslag till ändringar i skollagen (2010:800). Förslaget innebär att bestämmelserna för gymnasiesärskolan i stora delar anpassas till bestämmelserna för den reformerade gymnasieskolan.

Gymnasiesärskolan ska karakteriseras av stor flexibilitet för både elever och huvudmän. Samarbetet mellan gymnasiesärskolan och arbetslivet ska stärkas. Det ska finnas nio nationella program och utbildningarna ska kvalitetssäkras på nationell nivå. En poängplan ska ersätta timplanen för gymnasiesärskolans nationella program och ett ämne ska kunna bestå av flera kurser där betyg sätts efter avslutad kurs. Det ska fortfarande finnas individuella program, men indelningen i yrkes- och verksamhetsträning tas bort.

Eleverna i gymnasiesärskolan ska få ökade möjligheter att välja utbildningsvägar. De ska få rätt till stöd till inackordering. Efter avslutad utbildning ska eleverna få en utökad dokumentation av sina studier i form av ett gymnasiesärskolebevis. Hemkommunen ska vara skyldig att utreda målgruppsstillhörigheten om det framkommer indikationer på att en elev inte tillhör målgruppen för grund- respektive gymnasiesärskolan.

Vissa lagändringar angående särskild utbildning för vuxna genomförs som en konsekvens av förslagen som rör gymnasiesärskolan.

Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 april 2012. Huvuddelen av bestämmelserna ska börja tillämpas på utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2013.

1	Förslag till riksdagsbeslut	5
2	Förslag till lag om ändring i skollagen (2010:800)	6
3	Ärendet och dess beredning	35
4	En gymnasiesärskola med hög kvalitet anpassad till varje elevs behov	36
5	Tydligare syfte och målgrupp	38
5.1	Utbildningens syfte tydliggörs i skollagen	38
5.2	Rätt att tas emot i gymnasiesärskolan	39
5.3	Indikationer på att en elev inte tillhör målgruppen för grund- respektive gymnasiesärskolan	41
6	Samverkan och erbjudande om utbildning	43
6.1	Hemkommunen ansvarar för att anordna utbildning	43
6.2	Samverkan med arbetslivet och samhället i övrigt	45
7	Gymnasiesärskolans övergripande struktur	47
7.1	Nationella och individuella program bibehålls och specialutformade program tas bort	48
7.2	Heltidsstudier i huvudsak förlagda till skolan	50
7.3	Samma garanterade undervisningstid som tidigare	51
7.4	Individuell studieplan	51
8	Nationella program i gymnasiesärskolan	52
8.1	Nio nationella program	52
8.2	Nationella inriktningar	56
8.3	Programmål	57
8.4	Poängplan, ämnen, kurser och betyg	57
8.5	Betygssättning	59
8.6	De nationella programmens struktur	60
8.6.1	Gymnasiesärskolegemensamma ämnen	60
8.6.2	Ämnen som ger programmet dess karaktär	61
8.6.3	Individuellt val	63
8.6.4	Gymnasiesärskolearbete	64
8.6.5	Arbetsplatsförlagt lärande	65
8.7	Gymnasial lärlingsutbildning i gymnasiesärskolan inrättas	66
8.8	Individuell anpassning av ett nationellt program	68
8.9	Reducerat program	68
8.10	Särskilda varianter	69
8.11	Riksrekryterande utbildning	70
8.12	Nationellt godkänd idrottsutbildning i gymnasiesärskolan	72
9	Individuella program i gymnasiesärskolan	72
9.1	Indelningen i yrkesträning och verksamhetsträning tas bort	72
9.2	Ämnesområden på de individuella programmen	73
10	Gymnasiesärskolebevis	74

11	Antagningsprocess med större valfrihet för de sökande.....	76	Prop. 2011/12:50
11.1	Antagningsorganisation och ansökan	77	
11.2	Mottagande.....	78	
11.2.1	Mottagande på nationella program i en offentlig huvudmans gymnasiesärskola.....	78	
11.2.2	Mottagande på individuella program i en offentlig huvudmans gymnasiesärskola.....	81	
11.2.3	Mottagande i fristående gymnasiesärskola.....	83	
11.3	Urval.....	84	
11.4	Rätt att fullfölja utbildningen	85	
11.5	Mottagande på introduktionsprogram i gymnasieskolan.....	86	
12	Interkommunal ersättning och bidrag till fristående gymnasiesärskolor.....	88	
12.1	Interkommunal ersättning.....	88	
12.2	Bidrag till fristående skolor.....	90	
13	Ekonomiska villkor för elever i gymnasiesärskolan	92	
14	Bestämmelser med oförändrat innehåll.....	95	
15	Särskild utbildning för vuxna.....	96	
15.1	Möjlighet att påbörja särskild utbildning för vuxna före 20 års ålder	96	
15.2	Utbildning på grundläggande nivå som motsvarar träningsskolan.....	96	
15.3	Gymnasiesärskolearbete, gymnasiesärskolepoäng och ämnesplaner.....	98	
15.4	Betyg och kunskapskrav.....	99	
15.5	Gymnasiesärskolebevis	100	
16	Grundsärskolan	101	
16.1	Utbildningens syfte.....	101	
17	Kommunal vuxenutbildning och utbildning i svenska för invandrare	101	
17.1	Ämnesplaner.....	101	
17.2	Kunskapsmål och betygskriterier ersätts med kunskapskrav	102	
18	Möjlighet för enskilda att utfärda gymnasieexamen	102	
19	Rätten till utbildning	103	
20	Genomförande.....	104	
21	Konsekvenser	104	
21.1	Ekonomiska konsekvenser	104	
21.1.1	Ekonomiska konsekvenser för kommunerna	104	
21.1.2	Ekonomiska konsekvenser för staten.....	105	
21.2	Konsekvenser för den kommunala självstyrelsen.....	106	
21.3	Konsekvenser för fristående skolor.....	107	
22	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser.....	107	
23	Författningskommentar	109	

Bilaga 1	Sammanfattning av betänkandet Den framtida gymnasiesärskolan - en likvärdig utbildning för ungdomar med utvecklingsstörning (SOU 2011:8)	139	Prop. 2011/12:50
Bilaga 2	Lagförslagen i betänkandet (SOU 2011:8)	156	
Bilaga 3	Förteckning över remissinstanserna avseende betänkandet (SOU 2011:8)	180	
Bilaga 4	Lagförslaget i promemorian Utdrag av utkast till lagrådsremissen En gymnasiesärskola med hög kvalitet	182	
Bilaga 5	Förteckning över remissinstanserna avseende promemorian Utdrag av utkast till lagrådsremissen En gymnasiesärskola med hög kvalitet	185	
Bilaga 6	Lagrådsremissens lagförslag	186	
Bilaga 7	Lagrådets yttrande	212	
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 1 december 2011 ..	214	
	Rättsdatablad	215	

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i skollagen (2010:800).

2 Förslag till lag om ändring i skollagen (2010:800)

Härigenom föreskrivs i fråga om skollagen (2010:800)

dels att 18 och 19 kap. ska upphöra att gälla,

dels att 7 kap. 3 §, 11 kap. 2 §, 15 kap. 5 och 14 §§, 17 kap. 16 §, 20 kap. 6, 27, 28 och 30 §§, 21 kap. 1, 5, 11, 16, 18 och 20 §§, 22 kap. 21, 22 och 24 §§, 28 kap. 5, 12 och 13 §§ och 29 kap. 24, 26 och 27 §§ samt rubriken närmast före 21 kap. 5 § ska ha följande lydelse,

dels att det i lagen ska införas två nya kapitel, 18 och 19 kap., av följande lydelse,

dels att det i lagen ska införas fem nya paragrafer, 7 kap. 5 a och 5 b §§ samt 21 kap. 5 a, 20 a och 20 b §§,

dels att det i lagen ska införas två nya bilagor, bilaga 4 och 5, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 kap.

3 §

I 2 kap. 21 § regeringsformen *föreskrivs att* alla barn som omfattas av den allmänna skolplikten *har rätt att kostnadsfritt* *erhålla* grundläggande utbildning i allmän skola.

Enligt 2 kap. 18 § första stycket regeringsformen *har* alla barn som omfattas av den allmänna skolplikten *rätt till kostnadsfri* grundläggande utbildning i allmän skola.

Av 2 § tredje stycket samt 11 och 15 §§ följer även en viss rätt till utbildning utöver skolplikten.

5 a §

Den som arbetar inom skolväsendet ska underrätta elevens rektor om han eller hon uppmärksammar eller får kännedom om något som tyder på att en elev i grundsärskolan inte tillhör grundsärskolans målgrupp.

En rektor som får sådana upplysningar ska anmäla detta till elevens hemkommun. Hemkommunen ska skyndsamt utreda frågan.

5 b §

Hemkommunen ska besluta att

eleven inte tillhör grundsärskolans målgrupp om en utredning enligt 5 a § visar detta. Hemkommunen ska då ta emot eleven i grundskolan eller se till att eleven på något annat sätt får föreskriven utbildning. Hemkommunen ska vidta de åtgärder som krävs för elevens övergång från grundsärskolan till en annan skolform.

11 kap.

2 §

Grundsärskolan ska ge elever med utvecklingsstörning en utbildning som är anpassad till varje elevs förutsättningar och som så långt det är möjligt motsvarar den som ges i grundskolan. Utbildningen ska ligga till grund för fortsatt utbildning och i övrigt så långt det är möjligt motsvara vad som anges för grundskolan i 10 kap. 2 §.

Grundsärskolan ska ge elever med utvecklingsstörning en för dem anpassad utbildning som ger kunskaper och värden och utvecklar elevernas förmåga att tillägna sig dessa.

Utbildningen ska utformas så att den bidrar till personlig utveckling, förbereder eleverna för aktiva livsval och ligger till grund för fortsatt utbildning.

Utbildningen ska främja allsidiga kontakter och social gemenskap och ge en god grund för ett aktivt deltagande i samhällslivet.

Av 29 kap. 8 § följer att det som sägs i denna lag om elever med utvecklingsstörning också ska gälla vissa andra barn, ungdomar och vuxna.

15 kap.

5 §

Gymnasieskolan ska vara öppen endast för ungdomar som avslutat sin grundskoleutbildning eller motsvarande utbildning och som påbörjar sin gymnasieutbildning under tiden till och med det första kalenderhalvåret det år de fyller 20 år eller, i fall som avses i 36 §, 21 år.

I 17 kap. 16 § andra stycket finns bestämmelser om utbildning i gymnasieskolan för vissa elever från grundsärskolan.

I 17 kap. 16 § andra och tredje styckena finns bestämmelser om utbildning i gymnasieskolan för vissa elever från grundsärskolan.

Bestämmelserna om gymnasieskolan gäller bara för ungdomar som är bosatta i landet. I 29 kap. 2–5 §§ finns ytterligare föreskrifter om bosättning och rätten till utbildning. Prop. 2011/12:50

14 §

Antagningsorganisationen får vara gemensam för gymnasieskolan och kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå. Antagningsorganisationen får vara gemensam för gymnasieskolan, gymnasiesärskolan, kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå och särskild utbildning för vuxna på gymnasial nivå.

Antagningsorganisationen får vara gemensam för gymnasieskola anordnad av kommuner, landsting och enskilda huvudmän.

17 kap.

16 §

Hemkommunen ansvarar för att alla behöriga ungdomar i hemkommunen erbjuds preparandutbildning, yrkesintroduktion, individuellt alternativ och språkintröduktion.

Utöver vad som följer av första stycket ansvarar hemkommunen för att elever från grundsärskolan erbjuds yrkesintroduktion och individuellt alternativ, om de önskar sådan utbildning och kommunen bedömer att de har förutsättningar att klara utbildningen. Utöver det som följer av första stycket ansvarar hemkommunen för att elever från grundsärskolan erbjuds yrkesintroduktion och individuellt alternativ, om de önskar sådan utbildning. Hemkommunen behöver dock inte erbjuda sådan utbildning om det med hänsyn till elevens bästa finns synnerliga skäl att inte göra det.

Hemkommunen får erbjuda språkintröduktion enligt 17 kap. 12 § till elever som tillhör gymnasiesärskolans målgrupp.

18 kap. Allmänna bestämmelser om gymnasiesärskolan

Kapitlets innehåll

1 § I detta kapitel finns

- allmänna bestämmelser (2–20 §§),
- bestämmelser om betyg (21–26 §§),
- bestämmelser om gymnasiesärskola med offentlig huvudman (27–33 §§), och
- bestämmelser om fristående gymnasiesärskola (34–37 §§).

Utbildningens syfte

2 § Gymnasiesärskolan ska ge elever med utvecklingsstörning en för dem anpassad utbildning som ska ge en god grund för yrkesverksamhet och fortsatta studier samt för personlig utveckling och ett aktivt deltagande i samhällslivet.

Utbildningen ska utformas så att den främjar social gemenskap och utvecklar elevernas förmåga att självständigt och tillsammans med andra tillägna sig, fördjupa och tillämpa kunskaper.

Utbildningen i gymnasiesärskolan ska i huvudsak bygga på de kunskaper som eleverna har fått i grundsärskolan eller i motsvarande utbildning.

Av 29 kap. 8 § följer att det som sägs i denna lag om ungdomar med utvecklingsstörning ska gälla också för vissa andra ungdomar.

Samverkan

3 § Huvudmannen för gymnasiesärskolan ska samverka med samhället i övrigt.

Målgrupp

4 § Utbildningen i gymnasiesärskolan ska vara öppen för ungdomar vars skolplikt har upphört och som inte bedöms ha förutsättningar att nå upp till gymnasieskolans kunskapskrav därför att de har en utvecklingsstörning.

De ungdomar som tillhör målgruppen för gymnasiesärskolan har rätt att bli mottagna i gymnasiesärskola om utbildningen påbörjas före utgången av det första kalenderhalvåret det år de fyller 20 år.

5 § Hemkommunen prövar frågan om en sökande tillhör målgruppen. Beslutet ska föregås av en utredning motsvarande den som enligt 7 kap. 5 § andra stycket ska göras inför beslut om mottagande i grundsärskolan om utredning saknas eller det av andra skäl bedöms nödvändigt.

6 § Den som arbetar inom skolväsendet ska underrätta elevens rektor om han eller hon uppmärksammar eller får kännedom om något som tyder på att en elev i gymnasiesärskolan inte tillhör gymnasiesärskolans målgrupp.

En rektor som får sådana upplysningar ska anmäla detta till elevens hemkommun. Hemkommunen ska skyndsamt utreda frågan.

7 § Hemkommunen ska besluta att eleven inte tillhör gymnasiesärskolans målgrupp om en utredning enligt 6 § visar detta. Hemkommunen ska då erbjuda eleven utbildning i gymnasieskolan eller vuxenutbildning enligt denna lag. Hemkommunen ska vidta de åtgärder som krävs för elevens övergång från gymnasiesärskolan till gymnasieskolan eller vuxenutbildning.

8 § Utbildningen i gymnasiesärskolan består av nationella och individuella program.

Närmare bestämmelser om program finns i 19 kap.

9 § Varje kommun ska informera om gymnasiesärskolans olika program.

Läsår och terminer

10 § Utbildningen ska bedrivas under läsår, som omfattar en hösttermin och en vårtermin.

Regeringen får meddela föreskrifter om läsårets längd och om när läsåret ska börja och sluta.

Utbildningens förläggning

11 § Utbildningen i gymnasiesärskolan ska, med undantag för gymnasial lärlingsutbildning som avses i 19 kap. 10 §, i huvudsak vara skolförlagd.

Antagning

12 § Huvudmannen ansvarar för antagningen till de olika utbildningar som anordnas av huvudmannen.

13 § Antagningsorganisationen får vara gemensam för gymnasiesärskolan, gymnasieskolan, särskild utbildning för vuxna på gymnasial nivå och kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå.

Antagningsorganisationen får vara gemensam för gymnasiesärskola anordnad av kommuner, landsting och enskilda huvudmän.

14 § I 17 kap. 16 § andra och tredje styckena finns bestämmelser om erbjudande av utbildning i gymnasieskolan för vissa elever från grundsärskolan.

Information till hemkommunen

15 § När en elev börjar eller slutar vid en gymnasiesärskola med en annan huvudman än hemkommunen, ska huvudmannen snarast meddela detta till hemkommunen.

Elevers närvaro och information om frånvaro

16 § En elev i gymnasiesärskolan ska delta i den verksamhet som anordnas för att ge den avsedda utbildningen, om eleven inte har giltigt skäl att utebli.

Om en elev i gymnasiesärskolan utan giltigt skäl uteblir från den verksamhet som anordnas för att ge den avsedda utbildningen, ska rektorn se till att elevens vårdnadshavare samma dag informeras om att

eleven har varit frånvarande. Om det finns särskilda skäl behöver elevens vårdnadshavare inte informeras samma dag. Prop. 2011/12:50

Avgifter

17 § Utbildningen i gymnasiesärskolan ska vara avgiftsfri.

Eleverna ska utan kostnad ha tillgång till böcker och andra lärvverktyg som behövs för en tidsenlig utbildning.

Avgifter i samband med ansökan om plats får inte tas ut.

18 § Trots 17 § får det förekomma enstaka inslag som kan medföra en obetydlig kostnad för eleverna.

I samband med skolresor och liknande aktiviteter får det, trots övriga bestämmelser i denna lag, i enstaka fall under ett läsår förekomma kostnader som ersätts av eleven eller av elevens vårdnadshavare på frivillig väg. Sådana aktiviteter ska vara öppna för alla elever. Ersättningen får inte överstiga huvudmannens självkostnad för att eleven deltar i aktiviteten.

Modersmålsundervisning

19 § En elev som har en vårdnadshavare med ett annat modersmål än svenska ska erbjudas modersmålsundervisning i detta språk om

1. språket är elevens dagliga umgängesspråk i hemmet, och
2. eleven har goda kunskaper i språket.

Modersmålsundervisning i ett nationellt minoritetsspråk ska erbjudas även om språket inte är elevens dagliga umgängesspråk i hemmet.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om modersmålsundervisning. Sådana föreskrifter får innebära att modersmålsundervisning ska erbjudas i ett språk bara om ett visst antal elever önskar sådan undervisning i det språket.

Utvecklingssamtal

20 § Minst en gång varje termin ska rektorn se till att eleven i ett utvecklingssamtal ges samlad information om sin kunskapsutveckling och studiesituation.

Utvecklingssamtalet ska genomföras med elevens individuella studieplan som grund. En elevs vårdnadshavare ska få sådan information som avses i första stycket.

Betyg

Allmänna bestämmelser

21 § Allmänna bestämmelser om betyg och betygssättning finns i 3 kap. 13–21 §§.

22 § På de nationella programmen ska betyg sättas på varje avslutad kurs och efter genomfört gymnasiesärskolearbete.

På ämnesområden ska betyg inte sättas. Om en elev på ett individuellt program har läst en kurs i ett ämne enligt 19 kap. 15 §, ska betyg sättas enligt 23–26 §§.

Om en elev har läst en kurs enligt gymnasieskolans ämnesplan ska, i stället för vad som föreskrivs i 23–26 §§, betyg sättas enligt bestämmelserna i 15 kap. 22–27 §§ om betygssättning i gymnasieskolan.

Regeringen får meddela föreskrifter om hur betygssättningen ska gå till. Föreskrifterna får innebära undantag från bestämmelsen i 3 kap. 16 § om vem som beslutar om betyg.

23 § Som betyg för godkända resultat på en kurs ska någon av beteckningarna A, B, C, D eller E användas. Högsta betyg betecknas med A och lägsta betyg med E. Betyg ska sättas med hjälp av de kunskapskrav som har föreskrivits för en kurs.

För den elev som inte har uppnått kraven för betyget E, ska betyg inte sättas.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om kunskapskrav.

24 § Som betyg på gymnasiesärskolearbetet ska beteckningen E användas om eleven har nått målen för gymnasiesärskolearbetet. För den elev som inte har nått målen för gymnasiesärskolearbetet ska betyg inte sättas.

25 § Om det finns särskilda skäl, får det vid betygssättningen bortses från enstaka delar av kunskapskraven. Med särskilda skäl avses funktionsnedsättning eller andra liknande personliga förhållanden som inte är av tillfällig natur och som utgör ett direkt hinder för att eleven ska nå ett visst kunskapskrav. En utvecklingsstörning får dock bara beaktas om det finns synnerliga skäl. De kunskapskrav som rör säkerhet och de som hänvisar till lagar, förordningar eller myndigheters föreskrifter ska dock alltid uppfyllas.

26 § Om det saknas underlag för bedömning av en elevs kunskaper på grund av elevens frånvaro, ska betyg inte sättas.

Gymnasiesärskola med offentlig huvudman

Kommunens ansvar

27 § Varje kommun ansvarar för att alla ungdomar i kommunen som tillhör gymnasiesärskolans målgrupp erbjuds utbildning av god kvalitet i gymnasiesärskolan.

Kommunen får erbjuda utbildning som den själv anordnar eller utbildning som anordnas av en annan kommun eller ett landsting enligt samverkansavtal med kommunen eller landstinget. Kommuner som har ingått ett samverkansavtal bildar ett samverkansområde för utbildningen.

Vilka utbildningar som erbjuds och antalet platser på dessa ska så långt det är möjligt anpassas med hänsyn till ungdomarnas önskemål. Prop. 2011/12:50

Kommunens organisation av gymnasiesärskolan

28 § Varje kommun ska vid utformningen av gymnasiesärskolan beakta vad som för eleverna är ändamålsenligt från kommunikationssynpunkt. Varje kommun som anordnar gymnasiesärskola ska så långt det är möjligt organisera gymnasiesärskolan så att ingen elev på grund av skolgången behöver bo utanför det egna hemmet.

Utbildning får anordnas av landsting

29 § Efter överenskommelse med en kommun får ett landsting anordna utbildning i gymnasiesärskolan på nationella och individuella program.

Skolskjuts

30 § Elever i gymnasiesärskola med offentlig huvudman har rätt till kostnadsfri skolskjuts inom hemkommunen från en plats i anslutning till elevens hem till den plats där utbildningen bedrivs och tillbaka, om sådan skjuts behövs med hänsyn till färdvägens längd, trafikförhållanden, elevens funktionsnedsättning eller någon annan särskild omständighet.

För elever som går i en annan kommuns gymnasiesärskola ska hemkommunen anordna skolskjuts i de fall det kan ske utan organisatoriska eller ekonomiska svårigheter.

Elevens hemkommun eller det landsting som anordnar utbildningen ska ombesörja att skolskjuts anordnas enligt första stycket.

31 § En elev som med stöd av 19 kap. 35–37 §§ går i gymnasiesärskola i en annan kommun än sin hemkommun och som på grund av skolgången måste övernatta i den kommunen, har rätt till skolskjuts mellan den tillfälliga bostaden och den plats där utbildningen bedrivs under samma förutsättningar som gäller för elever som är hemmahörande i kommunen.

Den kommun som anordnar utbildningen ska ombesörja att skolskjuts anordnas enligt första stycket. Kommunens kostnader för detta ska ersättas av elevens hemkommun.

Stöd till inackordering

32 § Hemkommunen ska lämna ekonomiskt stöd till elever i en gymnasiesärskola med offentlig huvudman som behöver inackordering på grund av skolgången.

Denna skyldighet gäller dock inte elever som har tagits emot i andra hand till ett nationellt program enligt 19 kap. 39 §.

Stödet ska avse boende, fördyrat uppehälle och resor till och från hemmet. Det ska ges kontant eller på annat sätt som ska framgå av beslutet om stöd. Om stödet ges kontant, ska det lämnas med lägst 1/30 av prisbasbeloppet enligt 2 kap. 6 och 7 §§ socialförsäkringsbalken för

varje hel kalendermånad som eleven bor inackorderad. Beloppet får Prop. 2011/12:50
avrundas till närmast lägre hela tiotal kronor.

Urval

33 § Regeringen meddelar föreskrifter om urval bland de sökande som har tagits emot till en gymnasiesärskola med offentlig huvudman.

Fristående gymnasiesärskola

Mottagande

34 § Varje fristående gymnasiesärskola ska vara öppen för alla ungdomar som har rätt till utbildning i en gymnasiesärskola med offentlig huvudman.

Huvudmannen behöver inte ta emot eller ge fortsatt utbildning åt en elev om hemkommunen har beslutat att inte lämna bidrag för eleven enligt 19 kap. 47 § andra stycket.

För individuella program gäller skyldigheten enligt första stycket bara om huvudmannen och elevens hemkommun har kommit överens om det bidrag som kommunen ska betala till huvudmannen för utbildningen.

Skolskjuts

35 § Elever i gymnasiesärskola med enskild huvudman har rätt till kostnadsfri skolskjuts inom hemkommunen från en plats i anslutning till elevens hem till den plats där utbildningen bedrivs och tillbaka, om sådan skjuts behövs med hänsyn till färdvägens längd, trafikförhållanden, elevens funktionsnedsättning eller någon annan särskild omständighet.

Elevens hemkommun ska ombesörja att skolskjuts anordnas enligt första stycket. Kommunen är dock inte skyldig att anordna skolskjuts om organisatoriska eller ekonomiska svårigheter uppstår för kommunen.

Urval

36 § Om det inte finns plats för alla sökande till en utbildning i en fristående skola, ska urvalet göras på grunder som Statens skolinspektion godkänner.

Insyn

37 § Den kommun där den fristående skolan är belägen har rätt till insyn i verksamheten.

19 kap. Utbildning på program i gymnasiesärskolan

Kapitlets innehåll

1 § I detta kapitel finns bestämmelser om

- utbildningarnas utformning och innehåll (2–26 §§),
- dokumentation av genomförd gymnasiesärskoleutbildning (27 §),
- ansökan, mottagande och fullföljande av utbildningen (28–33 §§),
- utbildning på program vid en gymnasiesärskola med offentlig huvudman (34–44 §§), och
- utbildning på program vid en fristående gymnasiesärskola (45–48 §§).

Utbildningarnas utformning och innehåll

De nationella programmen

2 § Vilka de nationella programmen är framgår av bilaga 4.

3 § I de nationella programmen ska följande ämnen ingå:

- svenska eller svenska som andraspråk,
- engelska,
- matematik,
- idrott och hälsa,
- estetisk verksamhet,
- historia,
- samhällskunskap,
- religionskunskap, och
- naturkunskap.

Vidare ska det ingå ämnen som ger programmet dess karaktär.

Det ska också finnas individuellt val.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om ämnen och individuellt val i gymnasiesärskolan.

4 § För de elever på nationella program som ska erbjudas modersmålsundervisning ska modersmål finnas som ämne.

Programsmål

5 § För varje nationellt program ska det finnas programsmål.

Nationella inriktningar och särskilda varianter

6 § Inom de nationella programmen får det finnas inriktningar som börjar det första, andra, tredje eller fjärde läsåret.

7 § Inriktningarna är nationella.

Regeringen får meddela föreskrifter om vilka nationella inriktningar som ska finnas.

8 § Inom de nationella programmen får det finnas särskilda varianter som börjar det första, andra, tredje eller fjärde läsåret. Statens skolverk prövar frågor om godkännande av sådana varianter.

9 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om nationella inriktningar och särskilda varianter.

Gymnasial lärlingsutbildning i gymnasiesärskolan

10 § Inom de nationella programmen får det finnas gymnasial lärlingsutbildning som börjar det första, andra, tredje eller fjärde läsåret.

Gymnasial lärlingsutbildning i gymnasiesärskolan ska i huvudsak vara förlagd till en eller flera arbetsplatser.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om gymnasial lärlingsutbildning i gymnasiesärskolan.

Erbjudande av viss utbildning

11 § När en huvudman erbjuder utbildning på ett nationellt program får huvudmannen också låta erbjudandet omfatta att eleven senare ska antas till en nationell inriktning, en särskild variant eller gymnasial lärlingsutbildning inom programmet.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om att ett sådant erbjudande ska ges inom vissa program.

Avvikelser från ett nationellt programs innehåll

12 § Statens skolverk får besluta om avvikelser från struktur, innehåll och programmål för utbildningar på nationella program.

Beslut enligt första stycket som avser en utbildning som anordnas av en offentlig huvudman fattas i samband med beslut om riksrekrytering enligt 37 §.

Beslut enligt första stycket som avser en utbildning som anordnas av en enskild huvudman fattas efter en prövning som motsvarar prövningen av riksrekryterande utbildningar enligt 37 §.

Regeringen får meddela föreskrifter om villkor för beslut enligt tredje stycket.

13 § Om det finns särskilda skäl, får rektorn besluta att en elevs utbildning på ett nationellt program till sitt innehåll får avvika från vad som annars gäller för programmet.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om sådana avvikelser.

Individuella program

14 § Utbildning på ett individuellt program ska erbjudas elever som inte kan följa undervisningen på ett nationellt program.

I de individuella programmen ska följande ämnesområden ingå:

- estetisk verksamhet,
- hem- och konsumentkunskap,
- idrott och hälsa,
- natur och miljö,
- individ och samhälle, och
- språk och kommunikation.

Praktik får förekomma om rektorn bedömer att det är till nytta för eleven.

Programmet får syfta till att stimulera eleven att senare gå över till ett nationellt program.

15 § Rektorn får besluta att en elev på ett individuellt program ska läsa en kombination av ämnen enligt 3 § och ämnesområden enligt 14 §, om eleven har förutsättningar för det. Ett sådant beslut ska framgå av elevens individuella studieplan.

16 § För de elever på individuella program som ska erbjudas modersmålsundervisning ska modersmål finnas som ämne.

Utbildningens längd

17 § Utbildningen i gymnasiesärskolan är avsedd att genomgå under fyra läsår. Huvudmannen får dock besluta att utbildningen får fördelas på längre tid.

Regeringen får meddela föreskrifter om huvudmannens befogenheter enligt första stycket.

Utbildningens förläggning och arbetsplatsförlagt lärande

18 § Av 18 kap. 11 § framgår att utbildningen i gymnasiesärskolan i huvudsak ska vara skolförlagd om inte annat följer av bestämmelserna om gymnasial lärlingsutbildning i gymnasiesärskolan i 10 §.

Ett nationellt program ska innehålla arbetsplatsförlagt lärande.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om minsta omfattning av det arbetsplatsförlagda lärandet och om undantag från bestämmelserna i 18 kap. 11 §.

Utbildningens omfattning och garanterad undervisningstid

19 § Utbildningen i gymnasiesärskolan ska bedrivas som heltidsstudier.

20 § Eleverna har rätt till minst 3 600 undervisningstimmar om 60 minuter (garanterad undervisningstid) fördelade på fyra läsår.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om avvikelser från den garanterade undervisningstiden.

21 § Omfattningen av studierna på nationella program anges i gymnasiesärskolepoäng. Utbildningens omfattning är 2 500 poäng. Fördelningen av poängen framgår av en poängplan i bilaga 5.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får Prop. 2011/12:50 meddela ytterligare föreskrifter om poängplanen.

Ämnesplaner, ämnesområdesplaner, gymnasiesärskolearbete och kurser

22 § För varje ämne ska det finnas en ämnesplan. För varje ämnesområde ska det finnas en ämnesområdesplan.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om ämnesplaner och ämnesområdesplaner.

23 § I utbildningen på de nationella programmen ska ett gymnasiesärskolearbete ingå.

24 § Utbildningen inom varje ämne ges i form av en eller flera kurser.

För varje kurs ska det anges hur många gymnasiesärskolepoäng kursen omfattar.

25 § Har en elev efter avslutad kurs eller genomfört gymnasiesärskolearbete fått lägst betyget E, är huvudmannen inte skyldig att erbjuda ytterligare utbildning av samma slag, om inte annat följer av föreskrifter som har meddelats med stöd av andra stycket.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vad som krävs för att få påbörja en kurs och att få gå om en kurs.

Individuell studieplan

26 § För varje elev ska det upprättas en individuell studieplan.

Elevers synpunkter ska inhämtas och beaktas vid utformandet av den individuella studieplanen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om den individuella studieplanen.

Dokumentation av genomförd gymnasiesärskoleutbildning

27 § Elever som har genomfört en gymnasiesärskoleutbildning ska få ett gymnasiesärskolebevis.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om dokumentation av genomförd gymnasiesärskoleutbildning.

Ansökan, mottagande och fullföljande av utbildningen

Ansökan

28 § En ansökan till ett nationellt eller individuellt program eller till en sådan nationell inriktning, särskild variant eller gymnasial lärlingsutbildning i gymnasiesärskolan som börjar första läsåret ska ges in till den sökandes hemkommun. Avser ansökan mer än en utbildning

ska den sökande ange i vilken ordning han eller hon önskar komma i fråga. Prop. 2011/12:50

Om ansökan avser en utbildning som anordnas av en annan huvudman, ska ansökan omedelbart sändas vidare till den huvudmannen.

Beslut om mottagande

29 § Huvudmannen för den sökta utbildningen prövar frågan om den sökande ska tas emot.

Om hemkommunen enligt 18 kap. 5 § har beslutat att en sökande inte tillhör målgruppen för gymnasiesärskolan, ska kommunen bereda honom eller henne tillfälle att söka till gymnasieskolan i hemkommunen så snart som möjligt.

Hemkommunen ska göra en bedömning av om en ungdom som har sökt till ett individuellt program har förutsättningar att följa undervisningen på ett nationellt program. Om hemkommunen bedömer att den sökande inte har förutsättningar att följa undervisningen på ett nationellt program, ska den sökande tas emot på ett individuellt program. Om hemkommunen bedömer att den sökande har förutsättningar att följa undervisningen på ett nationellt program, ska kommunen bereda honom eller henne tillfälle att så snart som möjligt söka till nationella program som anordnas av hemkommunen.

Rätten att fullfölja utbildningen

30 § En elev som har påbörjat en utbildning på ett nationellt program, en nationell inriktning eller en särskild variant har rätt att, utom i de fall som avses i 18 kap. 7 §, hos huvudmannen eller inom samverkansområdet under fyra läsår fullfölja sin utbildning.

Första stycket gäller även om de förhållanden som låg till grund för mottagandet ändras under studietiden.

31 § Det som sägs i 30 § gäller på motsvarande sätt den elev som har påbörjat gymnasial lärlingsutbildning i gymnasiesärskolan.

Om lämplig arbetsplatsförlagd utbildning inte längre kan anordnas, ska eleven i stället erbjudas att fullfölja sin utbildning genom skolförlagd utbildning på det aktuella programmet. Om inte heller detta är möjligt, ska erbjudandet avse att fullfölja utbildningen på ett annat nationellt program.

32 § Om huvudmannens erbjudande av ett nationellt program omfattade att eleven senare ska antas till en nationell inriktning, en särskild variant eller gymnasial lärlingsutbildning enligt 11 §, har den elev som påbörjat programmet rätt att fullfölja utbildningen på den nationella inriktningen, den särskilda varianten respektive som gymnasial lärlingsutbildning enligt 30 och 31 §§.

33 § I 42 § finns ytterligare bestämmelser om rätten för en elev i en skola med offentlig huvudman att fullfölja sin utbildning när eleven flyttar till en annan kommun.

Allsidigt urval

34 § Kommunen ska sträva efter att erbjudandet om utbildning i gymnasiesärskolan ska omfatta ett allsidigt urval av nationella program och nationella inriktningar.

Mottagande i första hand

35 § Av de sökande till ett nationellt program eller till en nationell inriktning, särskild variant eller gymnasial lärlingsutbildning som börjar första läsåret ska huvudmannen i första hand ta emot dem som är hemmahörande i kommunen eller inom samverkansområdet för utbildningen.

36 § Utöver det som följer av 35 § ska sådana sökande som inte är hemmahörande i kommunen eller inom samverkansområdet för utbildningen tas emot i första hand om de har sökt till

1. sådan utbildning som avses i 35 § och med hänsyn till sina personliga förhållanden har särskilda skäl att få gå i den gymnasiesärskola dit de har sökt,

2. ett nationellt program eller till en nationell inriktning som börjar det första läsåret och är hemmahörande i en kommun som inte erbjuder den sökta utbildningen,

3. gymnasial lärlingsutbildning i gymnasiesärskolan som börjar det första läsåret och är hemmahörande i en kommun som inte erbjuder någon utbildning på det aktuella programmet,

4. ett nationellt program och har åberopat att huvudmannen inom det sökta programmet anordnar en nationell inriktning som börjar senare än första läsåret och som hemkommunen inte erbjuder,

5. ett nationellt program som saknar nationella inriktningar och har åberopat att huvudmannen anordnar programmet i huvudsak skolförlagt, vilket hemkommunen inte erbjuder, eller

6. en utbildning som det har fattats beslut om riksrekrytering för enligt 37 §.

Riksrekryterande utbildning

37 § Statens skolverk får för nationella program besluta att det till en viss utbildning i första hand ska tas emot sökande från hela landet (riksrekrytering).

Regeringen får meddela föreskrifter om villkor för att en viss utbildning ska kunna bli riksrekryterande.

38 § Beslut om riksrekrytering ska ange under vilken tid beslutet ska gälla och hur många platser utbildningen får omfatta.

39 § Andra sökande till nationella program än de som ska tas emot i första hand enligt 35 och 36 §§ får tas emot i andra hand till platser som återstår sedan alla de som ska tas emot i första hand har antagits till utbildningen.

Mottagande på individuella program

40 § En kommun får ta emot en elev från en annan kommun på ett individuellt program i sin gymnasiesärskola under förutsättning att hemkommunen har bedömt att eleven inte kan följa undervisningen på ett nationellt program. Även ett landsting får ta emot en elev på ett individuellt program under samma förutsättning.

Det som sägs i första stycket gäller dock endast om hemkommunen och den mottagande kommunen eller landstinget kommer överens om ersättningen för utbildningen.

Yttrande från hemkommunen

41 § Innan en kommun tar emot en sökande som inte är hemmahörande i kommunen eller samverkansområdet för utbildningen ska yttrande inhämtas från den sökandes hemkommun. Yttrandet ska innehålla uppgift om huruvida eleven tillhör gymnasiesärskolans målgrupp. Detsamma gäller innan ett landsting tar emot en sökande. I de fall där eleven har sökt till ett individuellt program ska yttrandet också innehålla uppgifter om huruvida eleven kan följa ett nationellt program och om överenskommelse om ersättning för utbildningen enligt 40 §.

Rätt att fullfölja utbildningen för en elev som flyttar

42 § En elev som har påbörjat ett nationellt program eller en nationell inriktning och som därefter flyttar från kommunen eller samverkansområdet för utbildningen, har rätt att fullfölja utbildningen på det påbörjade programmet eller den påbörjade inriktningen, om den nya hemkommunen erbjuder sådan utbildning.

Erbjuder den nya hemkommunen inte den aktuella utbildningen, har eleven rätt att efter eget val fullfölja sin utbildning i en annan kommun eller ett landsting som anordnar utbildningen.

Interkommunal ersättning för elever på nationella program

43 § En kommun som på ett nationellt program har antagit en elev som inte är hemmahörande i kommunen eller i samverkansområdet för utbildningen ska ersättas för sina kostnader för elevens utbildning av hans eller hennes hemkommun (interkommunal ersättning).

Första stycket gäller även ett landsting som på ett nationellt program har antagit en elev som inte är hemmahörande i samverkansområdet för utbildningen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om interkommunal ersättning för de nationella programmen. Prop. 2011/12:50

44 § Om inte den anordnande huvudmannen och elevens hemkommun kommer överens om annat, och om annat inte heller följer av andra och tredje styckena, ska den interkommunala ersättningen enligt 43 § första stycket motsvara anordnarens självkostnad.

När eleven har tagits emot i andra hand enligt 39 §, ska ersättningen högst uppgå till den kostnad som hemkommunen själv har för motsvarande utbildning. Är anordnarens kostnad lägre, ska hemkommunen i stället ersätta den lägre kostnaden.

När det är fråga om riksrekryterande utbildning eller särskilda varianter inom de nationella programmen, ska Statens skolverk för varje utbildning eller variant besluta den ersättning som hemkommunen ska betala.

Utbildning vid en fristående gymnasiesärskola

Bidrag från hemkommunen

45 § Hemkommunen ska lämna bidrag till huvudmannen för varje elev på ett nationellt program vid skolenheten som hemkommunen enligt 18 kap. 27 § var skyldig att erbjuda utbildning i gymnasiesärskolan vid den tidpunkt när utbildningen påbörjades.

Bidraget består av ett grundbelopp enligt 46 § och i vissa fall ett tilläggsbelopp enligt 47 §.

46 § Grundbeloppet ska avse ersättning för

1. undervisning,
2. lärverktyg,
3. elevhälsa,
4. måltider,
5. administration,
6. mervärdesskatt, och
7. lokalkostnader.

47 § Tilläggsbelopp ska lämnas för elever som har ett omfattande behov av särskilt stöd eller som ska erbjudas modersmålsundervisning.

Hemkommunen är dock inte skyldig att betala tilläggsbelopp för en elev som är i behov av särskilt stöd, om betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter uppstår för kommunen.

48 § För utbildning på sådana nationella program och nationella inriktningar eller på jämförbara program som hemkommunen erbjuder ska grundbeloppet bestämmas efter samma grunder som kommunen tillämpar vid fördelning av resurser till det programmet, den inriktningen eller ett jämförbart program.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vilka av de nationella programmen som är jämförbara vid fördelning av resurser.

När det är fråga om sådan utbildning som avses i 12 § tredje stycket eller särskilda varianter inom de nationella programmen, ska Statens skolverk för varje utbildning eller variant besluta det grundbelopp som hemkommunen ska betala.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om det grundbelopp som hemkommunen ska betala, om eleven, i andra fall än som avses i tredje stycket, har antagits till en utbildning som kommunen inte erbjuder.

20 kap.

6 §

För varje kurs ska det finnas en kursplan när det gäller utbildning på grundläggande nivå *och en ämnesplan när det gäller utbildning på gymnasial nivå.*

För varje kurs ska det finnas en kursplan när det gäller utbildning på grundläggande nivå. *För varje ämne ska det finnas en ämnesplan när det gäller utbildning på gymnasial nivå.*

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om kursplaner, ämnesplaner och gymnasiepoäng. Sådana föreskrifter får innebära att kursplaner eller ämnesplaner inte ska finnas eller att gymnasiepoäng inte ska beräknas för vissa kurser.

27 §

Betyg på kurser i utbildning på grundläggande nivå ska grundas på en bedömning av elevens kunskaper i förhållande till *såväl* uppställda *kunskapsmål* i kursplaner *som betygskriterier*. Betyg på kurser i utbildning på gymnasial nivå ska grundas på en bedömning av elevens kunskaper i förhållande till *såväl* uppställda *kunskapsmål* i ämnesplaner *som kunskapskrav*.

Betygskriterier ska finnas för varje kurs *i utbildning på grundläggande nivå* där betyg ska sättas. *Kunskapskrav* ska finnas för varje kurs *i utbildning på gymnasial nivå* där betyg ska sättas.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om *betygskriterier och kunskapskrav*.

Betyg på kurser i utbildning på grundläggande nivå ska grundas på en bedömning av elevens kunskaper i förhållande till uppställda *kunskapskrav* i kursplaner. Betyg på kurser i utbildning på gymnasial nivå ska grundas på en bedömning av elevens kunskaper i förhållande till uppställda *kunskapskrav* i ämnesplaner.

Kunskapskrav ska finnas för varje kurs där betyg ska sättas.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om kunskapskrav.

Om det finns särskilda skäl, får det vid betygssättningen bortses från enstaka *betygskriterier eller kunskapskrav* eller från enstaka delar av sådana *kriterier eller krav*. Med särskilda skäl avses funktionsnedsättning eller andra liknande personliga förhållanden som inte är av tillfällig natur och som utgör ett direkt hinder för att eleven ska kunna *uppfylla kraven för ett visst kriterium eller* nå ett visst kunskapskrav. De *kriterier eller krav* som rör säkerhet och de som hänvisar till lagar, förordningar eller myndigheters föreskrifter ska dock alltid uppfyllas.

Om det finns särskilda skäl, får det vid betygssättningen bortses från enstaka kunskapskrav eller från enstaka delar av sådana krav. Med särskilda skäl avses funktionsnedsättning eller andra liknande personliga förhållanden som inte är av tillfällig natur och som utgör ett direkt hinder för att eleven ska kunna nå ett visst kunskapskrav. De *kunskapskrav* som rör säkerhet och de som hänvisar till lagar, förordningar eller myndigheters föreskrifter ska dock alltid uppfyllas.

30 §

Den som är bosatt i landet och vill ha betyg från kommunal vuxenutbildning ska ha möjlighet att genomgå provning i alla kurser som det sätts betyg på och i gymnasiearbete. Detta gäller även den som tidigare har fått betyg på kursen eller gymnasiearbetet. Den som är elev i gymnasieskolan får dock inte genomgå provning i en kurs eller ett gymnasiearbete, om eleven har fått minst betyget E på kursen eller gymnasiearbetet.

Provning får göras bara hos en huvudman som anordnar den aktuella kursen eller, när det gäller gymnasiearbete, utbildning inom det kunskapsområde som gymnasiearbetet avser.

Med provning i en kurs avses en bedömning av kunskaper i förhållande till *såväl* uppställda *kunskapsmål* i kursplaner eller ämnesplaner *som betygskriterier respektive kunskapskrav*.

Med provning i en kurs avses en bedömning av kunskaper i förhållande till uppställda *kunskapskrav* i kursplaner eller ämnesplaner.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar ytterligare föreskrifter om provning.

21 kap.

1 §

I detta kapitel finns

- allmänna bestämmelser (2–9 §§),
- bestämmelser om särskild utbildning för vuxna på grundläggande nivå (10–12 §§),
- bestämmelser om särskild utbildning för vuxna på gymnasial nivå (13–16 §§),
- bestämmelser om betyg (17–20 §§),

- bestämmelser om betyg (17–20 b §§),

- bestämmelser om validering (21 och 22 §§), och
- bestämmelser om intyg (23 och 24 §§).

Prop. 2011/12:50

Kurser

*Kurser och
gymnasiesärskolepoäng*

5 §

Utbildningen bedrivs i form av kurser.

Utbildningen bedrivs i form av kurser och får på gymnasial nivå även bedrivas i form av ett gymnasiesärskolearbete.

För varje kurs ska det finnas en kursplan.

På gymnasial nivå betecknas kursernas och gymnasiesärskolearbetets omfattning med gymnasiesärskolepoäng.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om kursplaner.

5 a §

För varje kurs ska det finnas en kursplan när det gäller utbildning på grundläggande nivå. För varje ämne ska det finnas en ämnesplan när det gäller utbildning på gymnasial nivå.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om kursplaner, ämnesplaner och gymnasiesärskolepoäng. Sådana föreskrifter får innebära att kursplaner eller ämnesplaner inte ska finnas eller att gymnasiesärskolepoäng inte ska beräknas för vissa kurser.

11 §

En vuxen med utvecklingsstörning har rätt att delta i utbildning på grundläggande nivå från och med andra kalenderhalvåret det år han eller hon fyller 20 år, om han eller hon

1. är bosatt i landet,
2. saknar sådana kunskaper som utbildningen i grundsärskolan syftar till att ge, och
3. har förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om att rätt enligt första stycket ska inträda

tidigare än vad som anges där.

Första stycket gäller inte intagna i kriminalvårdsanstalt. Av 24 kap. 10 § framgår att Kriminalvården ansvarar för deras utbildning.

16 §

En vuxen med utvecklingsstörning är behörig att delta i utbildning på gymnasial nivå från och med andra kalenderhalvåret det år han eller hon fyller 20 år, om han eller hon

1. är bosatt i landet,
2. saknar sådana kunskaper som utbildningen syftar till att ge,
3. har förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen, och
4. i övrigt uppfyller föreskrivna villkor.

Behörig är också den som är yngre än vad som anges i första stycket, men har slutfört utbildning i gymnasiesärskolan eller likvärdig utbildning och uppfyller övriga behörighetsvillkor.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om att behörighet enligt första stycket ska inträda tidigare än vad som anges där.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar ytterligare föreskrifter om behörighetsvillkor.

Första och andra styckena gäller inte intagna i kriminalvårdsanstalt. Av 24 kap. 10 § framgår att Kriminalvården ansvarar för deras utbildning.

18 §

Betyg ska sättas på varje avslutad kurs, dock inte på kurser som motsvarar träningsskolan inom grundsärskolan.

Betyg ska sättas på varje avslutad kurs, dock inte på kurser som motsvarar träningsskolan inom grundsärskolan. *Betyg ska även sättas efter genomfört gymnasiesärskolearbete.*

Inom den del av särskild utbildning för vuxna som motsvarar träningsskolan ska, i stället för betyg, ett intyg om att eleven har deltagit i kursen utfärdas efter avslutad kurs.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om betygssättning. Sådana föreskrifter får innebära att betyg inte ska sättas på vissa kurser.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om betygssättning *och om gymnasiesärskolearbetet i övrigt.* Sådana föreskrifter får innebära att betyg inte ska sättas på vissa kurser.

20 §

Betyg ska grundas på en bedömning av elevens kunskaper i förhållande till *såväl* uppställda kunskapsmål i kursplaner som

Betyg på kurser i utbildning på *grundläggande nivå* ska grundas på en bedömning av elevens kunskaper i förhållande till

betygskriterier.

Betygskriterier ska finnas för varje kurs där betyg ska sättas.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om betygskriterier.

uppställda kunskapskrav i kursplaner. *Betyg på kurser i utbildning på gymnasial nivå ska grundas på en bedömning av elevens kunskaper i förhållande till uppställda kunskapskrav i ämnesplaner.*

Kunskapskrav ska finnas för varje kurs där betyg ska sättas.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om kunskapskrav.

Prop. 2011/12:50

20 a §

Om det finns särskilda skäl, får det vid betygssättningen bortses från enstaka kunskapskrav eller från enstaka delar av sådana krav. Med särskilda skäl avses funktionsnedsättning eller andra liknande personliga förhållanden som inte är av tillfällig natur och som utgör ett direkt hinder för att eleven ska kunna nå ett visst kunskapskrav. En utvecklingsstörning får dock bara beaktas om det finns synnerliga skäl. De kunskapskrav som rör säkerhet och de som hänvisar till lagar, förordningar eller myndigheters föreskrifter ska dock alltid uppfyllas.

20 b §

Om det saknas underlag för bedömning av en elevs kunskaper i en kurs på grund av elevens bristande deltagande, ska betyg inte sättas på kursen.

22 kap.

21 §

Betyg ska grundas på en bedömning av elevens kunskaper i förhållande till såväl uppställda kunskapsmål i kursplaner som betygskriterier.

Betygskriterier ska finnas för varje kurs.

Betyg ska grundas på en bedömning av elevens kunskaper i förhållande till uppställda kunskapskrav i kursplaner.

Kunskapskrav ska finnas för varje kurs.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om *betygskriterier*.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om *kunskapskrav*.

Prop. 2011/12:50

22 §

Om det finns särskilda skäl får det vid betygssättningen bortses från enstaka *betygskriterier* eller från enstaka delar av *betygskriterier*. Med särskilda skäl avses funktionsnedsättning eller andra liknande personliga förhållanden som inte är av tillfällig natur och som utgör ett direkt hinder för att eleven ska kunna *uppfylla kraven för* ett visst *kriterium*. De *kriterier* som rör säkerhet och de som hänvisar till lagar, förordningar eller myndigheters föreskrifter ska dock alltid uppfyllas.

Om det finns särskilda skäl, får det vid betygssättningen bortses från enstaka *kunskapskrav* eller från enstaka delar av *sådana krav*. Med särskilda skäl avses funktionsnedsättning eller andra liknande personliga förhållanden som inte är av tillfällig natur och som utgör ett direkt hinder för att eleven ska kunna *nå* ett visst *kunskapskrav*. De *kunskapskrav* som rör säkerhet och de som hänvisar till lagar, förordningar eller myndigheters föreskrifter ska dock alltid uppfyllas.

24 §

Den som är bosatt i landet och vill ha betyg från utbildning i svenska för invandrare ska ha möjlighet att genomgå provning. Detta gäller även den som tidigare har fått betyg på kursen.

Provning får göras *endast* hos en huvudman som anordnar den aktuella kursen.

Med provning avses en bedömning av kunskaper i förhållande till *såväl* uppställda *kunskapsmål* i kursplaner *som betygskriterier*.

Provning får göras *bara* hos en huvudman som anordnar den aktuella kursen.

Med provning avses en bedömning av kunskaper i förhållande till uppställda *kunskapskrav* i kursplaner.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar ytterligare föreskrifter om provning.

28 kap.

5 §

Beslut av en kommun eller ett landsting får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol i fråga om

1. godkännande enligt 2 kap. 5 § eller återkallelse av sådant godkännande enligt 26 kap. 13 eller 14 §,

2. bidrag enligt 8 kap. 21 §, 9 kap. 19 §, 10 kap. 37 §, 11 kap. 36 §, 14 kap. 15 §, 16 kap. 52 §, 17 kap. 31 eller 35 § eller 19 kap. 25 §,

2. bidrag enligt 8 kap. 21 §, 9 kap. 19 §, 10 kap. 37 §, 11 kap. 36 §, 14 kap. 15 §, 16 kap. 52 §, 17 kap. 31 eller 35 § eller 19 kap. 45 §,

3. avstängning enligt 5 kap. 17 eller 19 §,

4. föreläggande för vårdnadshavare att fullgöra sina skyldigheter enligt 7 kap. 23 §, Prop. 2011/12:50

5. skolskjuts enligt 10 kap. 32 § första stycket, 10 kap. 33 § första stycket, 11 kap. 31 § första stycket, 11 kap. 32 § första stycket, 19 kap. 20 § första stycket eller 19 kap. 21 § första stycket,

6. ekonomiskt stöd till inackordering enligt 15 kap. 32 §,

5. skolskjuts enligt 10 kap. 32 § första stycket, 10 kap. 33 § första stycket, 11 kap. 31 § första stycket, 11 kap. 32 § första stycket, 18 kap. 30 § första stycket eller 18 kap. 31 § första stycket,

6. ekonomiskt stöd till inackordering enligt 15 kap. 32 § eller 18 kap. 32 § första stycket,

7. medgivande att fullgöra skolplikten på annat sätt eller återkallelse av sådant medgivande enligt 24 kap. 23 eller 24 §,

8. rätt till bidrag enligt 25 kap. 10 eller 15 § eller återkallelse av sådan rätt enligt 26 kap. 13 §,

9. bidrag enligt 25 kap. 11 §,

10. tillfälligt verksamhetsförbud enligt 26 kap. 18 §, eller

11. vitesföreläggande enligt 26 kap. 27 §.

12 §

Beslut av en kommun eller ett landsting får överklagas hos Skolväsendets överklagandenämnd i fråga om

1. barns mottagande i grundskolan enligt 7 kap. 5 §,

1. barns mottagande i grundskolan enligt 7 kap. 5 § eller tillhörighet till grundskolans målgrupp enligt 7 kap. 5 b §,

2. uppskjuten skolplikt enligt 7 kap. 10 § andra stycket,

3. skolpliktens förlängning enligt 7 kap. 13 § eller skolpliktens upphörande enligt 7 kap. 14 §,

4. mottagande av en elev från en annan kommun enligt 9 kap. 13 §, 10 kap. 25 § eller 11 kap. 25 §,

5. åtgärder enligt 10 kap. 29 § tredje stycket för en elev som inte bor hemma,

6. placering vid en annan skolenhet än den vårdnadshavare önskar enligt 9 kap. 15 § andra stycket, 10 kap. 30 § andra stycket, 11 kap. 29 § andra stycket eller 19 kap. 19 § andra stycket,

6. placering vid en annan skolenhet än den vårdnadshavare önskar enligt 9 kap. 15 § andra stycket, 10 kap. 30 § andra stycket eller 11 kap. 29 § andra stycket,

7. behörighet eller mottagande i första hand enligt 16 kap. 36 § eller mottagande enligt 17 kap. 14 § när det gäller en utbildning i gymnasieskolan som utformats för en grupp elever,

7. behörighet eller mottagande i första hand enligt 16 kap. 36 § eller mottagande enligt 17 kap. 14 § när det gäller en utbildning i gymnasieskolan som utformats för en grupp elever eller mottagande i första hand enligt 19 kap. 29 § första stycket,

8. tillhörighet till målgruppen för gymnasieskolan enligt 18 kap. 8 § andra stycket,

8. tillhörighet till målgruppen för gymnasieskolan enligt 18 kap. 5 eller 7 §,

9. mottagande till kommunal vuxenutbildning enligt 20 kap. 13 §, 14 § andra stycket eller 22 §, till särskild utbildning för vuxna enligt 21 kap. 7 § tredje stycket eller till utbildning i svenska för invandrare enligt 22 kap. 15 §,

10. upphörande av utbildningen för en elev i kommunal vuxenutbildning enligt 20 kap. 9 § andra stycket, i särskild utbildning för vuxna enligt 21 kap. 9 § andra stycket eller i utbildning i svenska för invandrare enligt 22 kap. 16 § andra stycket,

11. att på nytt bereda kommunal vuxenutbildning enligt 20 kap. 9 § tredje stycket, särskild utbildning för vuxna enligt 21 kap. 9 § tredje stycket eller utbildning i svenska för invandrare enligt 22 kap. 17 §,

12. åtagande om interkommunal ersättning enligt 20 kap. 21 § tredje stycket, eller

13. rätt till utbildning eller annan verksamhet för någon som avses i 29 kap. 2 § andra stycket 3.

Beslut som avses i första stycket 1, 4 och 7–12 får överklagas endast av barnet, eleven eller den sökande.

13 §

Beslut av en enskild huvudman får överklagas hos Skolväsendets överklagandenämnd i fråga om

1. behörighet och mottagande enligt 16 kap. 36 § *eller* mottagande enligt 17 kap. 14 § när det gäller en utbildning i gymnasieskolan som utformats för en grupp elever, eller

1. behörighet och mottagande enligt 16 kap. 36 §, mottagande enligt 17 kap. 14 § när det gäller en utbildning i gymnasieskolan som utformats för en grupp elever *eller mottagande enligt 19 kap. 29 § första stycket*, eller

2. rätt till utbildning eller annan verksamhet för någon som avses i 29 kap. 2 § andra stycket 3.

Beslut som avses i första stycket 1 får överklagas endast av den sökande.

29 kap.

24 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får, utöver vad som i övrigt följer av denna lag, meddela föreskrifter om

1. att enskilda får sätta betyg, anordna provning samt utfärda betyg och intyg enligt de bestämmelser som gäller för skolväsendet,

1. att enskilda får sätta betyg, anordna provning samt utfärda betyg, *gymnasieexamen* och intyg enligt de bestämmelser som gäller för skolväsendet,

2. att en myndighet i enskilda fall får besluta i sådana frågor som avses i 1, och

3. ytterligare villkor för att enskilda i sådana fall som avses i 1 och 2 ska få sätta betyg, anordna provning samt utfärda betyg och intyg.

3. ytterligare villkor för att enskilda i sådana fall som avses i 1 och 2 ska få sätta betyg, anordna provning samt utfärda betyg, *gymnasieexamen* och intyg.

26 §¹

Regeringen får meddela ytterligare föreskrifter om bestämmandet av det bidrag som kommunerna enligt 8 kap. 21 §, 9 kap. 19 §, 10 kap. 37 §, 11 kap. 36 §, 14 kap. 15 §, 16 kap. 52 §, 17 kap. 31 §, *19 kap. 25 §* och 25 kap. 11 § är skyldiga att lämna till fristående förskolor, fristående skolor och enskilt bedriven pedagogisk omsorg.

Regeringen får meddela ytterligare föreskrifter om bestämmandet av det bidrag som kommunerna enligt 8 kap. 21 §, 9 kap. 19 §, 10 kap. 37 §, 11 kap. 36 §, 14 kap. 15 §, 16 kap. 52 §, 17 kap. 31 §, *19 kap. 45 §* och 25 kap. 11 § är skyldiga att lämna till fristående förskolor, fristående skolor och enskilt bedriven pedagogisk omsorg.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldighet för kommunen att lämna uppgifter om verksamheten som behövs för beslut om bidrag till fristående förskolor och fristående skolor samt hur bidrag till en fristående förskola eller fristående skola eller annan enskild verksamhet har beräknats.

27 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om det belopp som kommunen ska betala i stället för vad som anges i 8 kap. 21–23 §§, 9 kap. 19–21 §§, 10 kap. 37–39 §§, 11 kap. 36–38 §§, 16 kap. 52–55 §§, 17 kap. 31–34 §§ och *19 kap. 25–27 §§*, när bidraget avser en elev som ges utbildning till följd av 2 och 3 §§ eller med stöd av föreskrifter som har meddelats med stöd av 5 §.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om det belopp som kommunen ska betala i stället för vad som anges i 8 kap. 21–23 §§, 9 kap. 19–21 §§, 10 kap. 37–39 §§, 11 kap. 36–38 §§, 16 kap. 52–55 §§, 17 kap. 31–34 §§ och *19 kap. 45–47 §§*, när bidraget avser en elev som ges utbildning till följd av 2 och 3 §§ eller med stöd av föreskrifter som har meddelats med stöd av 5 §.

1. Denna lag träder i kraft den 1 april 2012 och tillämpas på utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2013.

2. De nya bestämmelserna i 20 kap. 6, 27, 28 och 30 §§, 22 kap. 21, 22 och 24 §§ samt 29 kap. 24 § ska dock tillämpas på utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2012.

3. Äldre föreskrifter gäller dock fortfarande för utbildning som har påbörjats före den 1 juli 2012 i fråga om 20 kap. 6, 27, 28 och 30 §§, 22 kap. 21, 22 och 24 §§ samt 29 kap. 24 § och i övrigt för utbildning som har påbörjats före den 1 juli 2013, om inte annat följer av 4 eller av föreskrifter som har meddelats med stöd av 5.

4. För utbildning som har påbörjats före den 1 juli 2013 ska dock de nya bestämmelserna i 18 kap. 32 § tillämpas från och med den 1 juli 2013.

¹ Senaste lydelse 2010:1997.

5. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får Prop. 2011/12:50
meddela föreskrifter om att elever som har påbörjat sin utbildning före
den 1 juli 2013 och som fullföljer denna senare än fem år från det att den
påbörjades, ska fullfölja utbildningen enligt de bestämmelser som gäller
för utbildning som har påbörjats efter den 30 juni 2013.

Nationella program i gymnasiesärskolan

De nationella programmen i gymnasiesärskolan är

- Programmet för administration, handel och varuhantering,
- Programmet för estetiska verksamheter,
- Programmet för fastighet, anläggning och byggnation,
- Programmet för fordonsvård och godshantering,
- Programmet för hantverk och produktion,
- Programmet för hotell, restaurang och bageri,
- Programmet för hälsa, vård och omsorg,
- Programmet för samhälle, natur och språk, och
- Programmet för skog, mark och djur.

Poängplan för nationella program i gymnasiesärskolan

Ämne	Gymnasiesärskolepoäng
-------------	------------------------------

Fördelning på olika ämnen av gymnasiesärskolepoäng som i minst angiven omfattning ska ingå i de nationella programmen.

Svenska eller svenska som andraspråk	200
Engelska	100
Matematik	100
Idrott och hälsa	200
Estetisk verksamhet	100
Historia	50
Samhällskunskap	50
Religionskunskap	50
Naturkunskap	50

Ämnen som ger programmet dess karaktär	1 300
--	-------

Individuellt val	200
Gymnasiesärskolearbete	100

Summa gymnasiesärskolepoäng	2 500
------------------------------------	--------------

3 Ärendet och dess beredning

Regeringen bemyndigade den 10 september 2009 ansvarigt statsråd att ge en särskild utredare i uppdrag att bl.a. föreslå en framtida utformning av gymnasiesärskolan (U 2009:04). Samtidigt beslutades direktiv för utredningen (dir. 2009:84), som tog namnet Gymnasiesärskoleutredningen. Den 18 mars 2010 beslutade regeringen tilläggsdirektiv för utredningen (dir. 2010:27).

Den 31 januari 2011 överlämnade Gymnasiesärskoleutredningen sitt betänkande Den framtida gymnasiesärskolan – en likvärdig utbildning för ungdomar med utvecklingsstörning (SOU 2011:8). En sammanfattning av betänkandet finns i *bilaga 1*. De författningsförslag som lades fram i betänkandet finns i *bilaga 2*. Betänkandet har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 3*. En sammanställning av remissvaren finns tillgänglig i Utbildningsdepartementet (U2011/604/GV). Ett utkast till lagrådsremiss bereddes under hand med Statens skolverk, Statens skolinspektion och Specialpedagogiska skolmyndigheten.

Under den fortsatta beredningen uppmärksammades behov av att komplettera lagförslagen. En promemoria med förslag till lagändringar upprättades och remitterades därför. Promemorians lagförslag finns i *bilaga 4*. Vilka remissinstanser som fick del av promemorian framgår av *bilaga 5*. Remissinstansernas synpunkter finns tillgängliga i Utbildningsdepartementet (U2011/5309/GV).

Bestämmelsen om rätt till utbildning i 7 kap. 3 § skollagen (2010:800)

I 7 kap. 3 § skollagen (2010:800) lämnas en upplysning om innehållet i 2 kap. 21 § regeringsformen i dess lydelse före den 1 januari 2011. Bestämmelsen i regeringsformen ändrades den 1 januari 2011 i fråga om paragrafnumrering. Därtill gjordes i nu aktuellt hänseende ändringar av språkligt slag.

Genom ett förbiseende ändrades emellertid inte 7 kap. 3 § skollagen i samband med ändringarna i regeringsformen. Nu föreslås därför att upplysningsbestämmelsen i 7 kap. 3 § skollagen anpassas till den språkliga lydelsen av 2 kap. 18 § första stycket regeringsformen i dess lydelse från och med den 1 januari 2011.

Med hänsyn till lagändringens karaktär har det inte ansetts nödvändigt att inhämta myndigheters eller enskildas synpunkter på förslaget.

Lagrådet

Regeringen beslutade den 13 oktober 2011 att inhämta Lagrådets yttrande över de lagförslag som finns i *bilaga 6*. Lagrådets yttrande finns i *bilaga 7*. Lagrådets synpunkter har följts i allt väsentligt. Regeringen återkommer till Lagrådets synpunkter i författningskommentaren. I

lagtexten har också smärre ändringar av redaktionellt slag gjorts. Härutöver har övergångsbestämmelserna förtydligats i visst hänseende. Efter lagradsbehandlingen har förslag om ändring av en upplysningsbestämmelse i 7 kap. 3 § skollagen (2010:800) lagts till. Förslaget om ändringen av bestämmelsen innebär en anpassning till numreringen och den språkliga lydelsen av 8 kap. 21 § första stycket regeringsformen i dess lydelse från och med den 1 januari 2011. Regeringen anser att ändringen författningstekniskt och även i övrigt är av sådan beskaffenhet att Lagrådets hörande skulle sakna betydelse. Lagrådets yttrande har därför inte inhämtats.

4 En gymnasiesärskola med hög kvalitet anpassad till varje elevs behov

Alla barn och ungdomar i Sverige har rätt till en utbildning där de utmanas i sitt lärande och växer med sina kunskaper. Utbildningen på gymnasienivå ska förbereda för yrkesliv, vidare studier och vuxenliv. Villkoren för studier, yrkesliv och deltagande i samhällslivet ser dock ofta väldigt olika ut för personer som har en utvecklingsstörning jämfört med personer som inte har det. Regeringen vill främja en utveckling som gör det möjligt för alla människor att delta i samhället. Vår politik syftar till att skapa en samhällsgemenskap med mångfald som grund, där det råder jämlikhet i levnadsvillkor för flickor, pojkar, kvinnor och män med och utan funktionsnedsättning.

Alla barn och ungdomar ska ha möjlighet att få den utbildning som bäst tillgodoser deras behov. I Sverige har elever med utvecklingsstörning länge erbjudits en särskild skolform där undervisningen kan anpassas helt efter varje elevs behov och förutsättningar. Regeringen anser att det är motiverat att bevara grund- och gymnasiesärskolan som egna skolformer men vill samtidigt öppna för större möjligheter för elever som tillhör gymnasiesärskolans målgrupp att få sin utbildning eller delar av den i gymnasieskolan om de så önskar. En viktig princip för regeringens politik är att skapa en skola av hög kvalitet där den enskilde elevens behov och önskemål så långt som möjligt får styra.

För att människor med funktionsnedsättning ska vara fullt delaktiga i samhällslivet krävs att människor med och utan funktionsnedsättning möts i skolan, på arbetet och på fritiden. Det är därför viktigt att det finns goda förutsättningar för utbyte och samverkan mellan de olika skolformerna. Om sådan samverkan finns får alla elever möjligheter att lära känna varandra och möta en mångfald av egenskaper och olikheter.

Många av dagens bestämmelser för gymnasiesärskolan och gymnasieskolan skiljer sig åt. Det kan ha historiska skäl. Utbildning i gymnasiesärskolan och gymnasieskolan har tidigare bedrivits av olika huvudmän. Majoritetssamhällets syn på människor med utvecklingsstörning har också förändrats över tid. Genom den reformering av gymnasiesärskolan som föreslås i denna proposition har regeringen för avsikt att göra regleringen av gymnasiesärskolan mer lik

regleringen av gymnasieskolan. På flera områden, t.ex. när det gäller möjlighet att välja utbildning, har det funnits en syn att elever med utvecklingsstörning ska behandlas annorlunda än elever utan utvecklingsstörning. Det finns starka skäl att ändra på det. Samtidigt finns det områden där skillnader bör behållas. I de fall där regleringen skiljer sig åt mellan skolformerna ska det finnas goda skäl för det.

Inför hösten 2011 har regeringen reformerat gymnasieskolan. En tydligare struktur för högre kvalitet och bättre genomströmning har skapats. Motiven till de förändringar som har genomförts i gymnasieskolan gäller i stora delar även för gymnasiesärskolan. Även i gymnasiesärskolan är det viktigt med en tydlig struktur och nationell kvalitetssäkring så att utbildningen blir likvärdig över landet och eleverna kan göra medvetna val av utbildning. Genom att reglerna för gymnasiesärskolan och den särskilda utbildningen för vuxna så långt som möjligt harmoniserar med bestämmelserna för gymnasieskolan respektive kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå, underlättas också möjligheterna till samverkan mellan de olika skolformerna.

Ett av syftena med reformeringen av gymnasieskolan var att utbildningen bättre skulle motsvara arbetsmarknadens behov. Personer med utvecklingsstörning har ofta mycket svårt att etablera sig på arbetsmarknaden och utbildningen i gymnasiesärskolan måste därför också på ett bättre sätt än i dag förbereda eleverna för kommande yrkesliv. Det behöver skapas utbildningsvägar som i högre grad är anpassade till målgruppen. Avgångseleverna måste också få en bättre dokumentation av studieinnehållet. Alla elever i gymnasiesärskolan kommer dock inte att kunna få ett arbete. För en grupp elever kommer skolgången främst att handla om social och personlig träning och utveckling med målet att de ska få en meningsfull sysselsättning som vuxna.

Gymnasiesärskolan är en förhållandevis liten skolform som omfattar ca 2 procent av eleverna i varje årskull. Samtidigt utgör gymnasiesärskoleeleverna en mycket heterogen grupp. Graden av utvecklingsstörning varierar kraftigt och många elever har förutom utvecklingsstörning även andra funktionsnedsättningar. Utbildningen i gymnasiesärskolan måste kunna anpassas individuellt inom ramen för de olika studievägarna på ett sätt som sträcker sig längre än individanpassningen i gymnasieskolan.

Ett syfte med den särskilda utbildningen för vuxna på gymnasial nivå är att ge den studerande kunskaper och färdigheter enligt nationella ämnesplaner som är desamma som för gymnasiesärskolan. Utgångspunkten är att utbildningen ska vara likvärdig med gymnasiesärskolan när det gäller nivå och mål samt, i viss mening, syfte. Vägen till målen, liksom innehållet och formen kan dock se olika ut och ska präglas av den vuxnes behov, förutsättningar och erfarenheter. Den särskilda utbildningen för vuxna kännetecknas av ett individperspektiv. Det finns ett mindre behov än i ungdomsskolan att reglera och organisera hur och var verksamheten ska bedrivas. Regelverket för särskild utbildning för vuxna bör så långt som möjligt likna regelverket för kommunal vuxenutbildning för att bl.a. underlätta samverkan mellan de två skolformerna.

5.1 Utbildningens syfte tydliggörs i skollagen

Regeringens förslag: Gymnasiesärskolan ska ge elever med utvecklingsstörning en för dem anpassad utbildning som ska ge en god grund för yrkesverksamhet och fortsatta studier samt för personlig utveckling och ett aktivt deltagande i samhällslivet.

Utbildningen ska utformas så att den främjar social gemenskap och utvecklar elevernas förmåga att självständigt och tillsammans med andra tillägna sig, fördjupa och tillämpa kunskaper. Utbildningen ska liksom i dag i huvudsak bygga på de kunskaper som eleverna har fått i grundsärskolan eller motsvarande skolform.

Utredningens förslag: Överensstämmer i sak med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Ett flertal remissinstanser, däribland *Specialpedagogiska skolmyndigheten*, *Statens skolverk* och *Riksförbundet för Utvecklingsstörda Barn, Ungdomar och Vuxna*, tillstyrker förslaget. *Statens skolinspektion* påpekar att det är viktigt att det närmare förtydligas vad fortsatta studier efter gymnasiesärskolan kan leda till. *Luleå kommun* uppfattar att den nya gymnasiesärskolans kunskapsuppdag och sociala uppdag kan komma att stå i motsats till varandra då det för vissa elever kan ta mycket tid i anspråk att arbeta med de sociala förmågorna även om eleven tillhör ett nationellt program. *Örebro kommun* uttrycker en farhåga att den framtida gymnasiesärskolan kommer att ställa för höga krav på eleverna i målgruppen.

Skälen för regeringens förslag: I skollagen (2010:800) anges att syftet med gymnasiesärskolan är att ge elever med utvecklingsstörning en utbildning som är anpassad till varje elevs förutsättningar och som så långt som möjligt motsvarar utbildningen i gymnasieskolan. I samma lag anges att syftet med gymnasieskolan är att ge en god grund för yrkesverksamhet och fortsatta studier samt för personlig utveckling och ett aktivt deltagande i samhällslivet. Syftet med gymnasieskolan handlar alltså om vad utbildningen ska leda till. Regeringen anser att syftet även för gymnasiesärskolan ska uttrycka vad utbildningen ska leda till. De nationella programmen i gymnasiesärskolan är i huvudsak yrkesförberedande och av syftesformuleringen i skollagen ska därför framgå att gymnasiesärskolan ska ge eleverna en god grund för yrkesverksamhet. Utbildningen måste på ett bättre sätt än i dag förbereda eleverna för kommande yrkesliv. Efter gymnasiesärskolan finns dock också möjligheter för eleverna att fortsätta sina studier inom t.ex. folkbildningen, yrkeshögskolan eller särskild utbildning för vuxna. Därför ska syftet ge uttryck även för detta. Dessutom ska gymnasiesärskolan ge en god grund för personlig utveckling och ett aktivt deltagande i samhällslivet. Precis som i gymnasieskolan ska utbildningen utformas så att den främjar social gemenskap och utvecklar elevernas förmåga att självständigt och tillsammans med andra tillägna sig, fördjupa och tillämpa kunskaper. Det ska samtidigt framgå att målgruppen är elever med utvecklingsstörning och att utbildningen är anpassad till dem.

Bestämmelsen i skollagen om att utbildningen i gymnasiesärskolan i huvudsak bygger på kunskaper som eleven inhämtat tidigare ska finnas kvar, även om många inslag i gymnasiesärskoleutbildningen kommer att vara helt nya för eleverna och inte ha någon direkt grund i vad de lärt sig i grundskolan eller motsvarande skolform. Det är samtidigt viktigt att eleverna i den utsträckning de har behov av det får möjlighet att repetera och befästa de kunskaper och färdigheter som de har inhämtat tidigare. Regeringen anser att alla elever ska utmanas i sin kunskapsinhämtning och delar därför inte *Örebro kommuns* farhåga att den framtida gymnasiesärskolan kommer att ställa för höga krav på eleverna. Gymnasiesärskolans olika uppdrag står heller inte i motsatsförhållande till varandra. I gymnasiesärskolan ska utbildningen anpassas utifrån varje individs förutsättningar.

5.2 Rätt att tas emot i gymnasiesärskolan

Regeringens förslag: Rätten att tas emot i gymnasiesärskolan ska endast gälla ungdomar som tillhör målgruppen för gymnasiesärskolan. Till målgruppen ska de ungdomar höra vars skolplikt har upphört och som inte bedöms ha förutsättningar att nå upp till gymnasieskolans kunskapskrav därför att de har en utvecklingsstörning. Dessa ungdomar ska ha rätt att bli mottagna under förutsättning att utbildningen påbörjas före utgången av det första kalenderåret det år de fyller 20 år.

Ett beslut om huruvida en sökande tillhör målgruppen för gymnasiesärskolan ska fattas av hemkommunen inför mottagande i denna skolform. Om utredning saknas eller det av andra skäl bedöms nödvändigt, ska beslutet föregås av en ny utredning motsvarande den som görs inför beslut om mottagande i grundskolan, dvs. en utredning som omfattar en pedagogisk, en psykologisk, en medicinsk och en social bedömning. Beslut om att den sökande tillhör målgruppen för gymnasiesärskolan eller inte ska kunna överklagas.

Utredningens förslag: Överensstämmer delvis med regeringens förslag. Utredningen föreslår inte att ett beslut om tillhörighet till målgruppen ska fattas för alla sökande.

Remissinstanserna: Ett stort antal remissinstanser, bl.a. *Statens skolverk*, *Skolväsendets överklagandenämnd*, *Socialstyrelsen*, *Umeå universitet*, *Gotlands kommun*, *Sveriges Kommuner och Landsting* samt *Lärarförbundet* tillstyrker förtydligandet att rätten att tas emot i gymnasiesärskolan endast ska gälla för dem som tillhör målgruppen. Även *Linköpings kommun* tillstyrker förslaget och påpekar att förändringen bör genomföras skyndsamt. *Östergötlands läns landsting* anser att kommunernas resurser för funktions- och psykologbedömningar behöver utvecklas. *Hagfors kommun* och *Riksförbundet Attention* anser att gymnasiesärskolans personkrets är för snäv.

Gymnasiesärskolan är till för elever med utvecklingsstörning

Gymnasiesärskolan är till för de elever som på grund av utvecklingsstörning eller hjärnskada inte har förutsättningar att nå upp till gymnasieskolans kunskapskrav. I gymnasiesärskolan ställs andra krav på elevernas kunskaper än i gymnasieskolan, vilket gör att elever som har gått i gymnasiesärskolan inte har samma möjligheter till vidare utbildning som elever som har gått i gymnasieskolan. Elever som har gått i gymnasiesärskolan har också svårare att få arbete efter utbildningen. Det är ytterst viktigt att inga andra än de elever som tillhör målgruppen går i gymnasiesärskolan.

I den nya skollagen (2010:800) infördes en rätt för elever som gått i grundsärskolan att fortsätta i gymnasiesärskolan. För att säkerställa att endast ungdomar som tillhör målgruppen tas emot i särskolan infördes i skollagen också krav på att mottagandet ska föregås av en utredning som omfattar en pedagogisk, psykologisk, medicinsk och social bedömning. Regeringen ansåg då att den som har genomgått en utredning inför mottagande i grundsärskolan inte skulle behöva genomgå en utredning till, utan skulle kunna vara säker på att få fortsätta i gymnasiesärskolan om så önskades.

Statens skolinspektion har i sin tillsynsverksamhet påtalat att det finns omfattande brister i många kommuners utredningar och beslut om mottagande i särskolan. I en rapport till regeringen om kommuners rutiner för utredning inför mottagande i sarskola (dnr U2011/622/S) konstaterar Skolinspektionen att det i många fall saknas en eller flera delar i utredningen, att föräldrarnas samtycke inte har inhämtats på riktigt sätt och att något egentligt beslut om mottagande i sarskola mot bakgrund av utredningen inte har fattats.

Regeringen ser, i enlighet med utredningens förslag och mot bakgrund av Skolinspektionens granskningsresultat, ett behov av att förtydliga att rätten att tas emot i gymnasiesärskolan endast ska gälla de ungdomar som tillhör målgruppen för gymnasiesärskolan. Bestämmelsen om en ovillkorlig rätt för elever som har gått i grundsärskolan att fortsätta i gymnasiesärskolan bör därför tas bort. Det är ibland svårt att konstatera utvecklingsstörning, särskilt när det gäller personer med en lindrig sådan. En elev kan också utvecklas under skoltiden, och en ny utredning kan visa att eleven inte har en utvecklingsstörning. Det är därför inte självklart att alla som har gått i grundsärskolan ska fortsätta sin skolgång i gymnasiesärskolan.

Beslut om tillhörighet till målgruppen ska fattas före mottagandet

För att säkerställa att endast elever som tillhör målgruppen ska tas emot i gymnasiesärskolan föreslår regeringen att målgruppstillhörigheten ska fastställas och att ett nytt beslut ska fattas om denna för varje sökande före mottagande i gymnasiesärskolan. Om det saknas en utredning eller om det av andra skäl, t.ex. att en tidigare utredning var bristfällig eller om den visade att eleven endast hade en lindrig utvecklingsstörning och det utifrån elevens utveckling inte går att utesluta att eleven inte tillhör

gymnasiesärskolans målgrupp, ska en ny utredning göras. Utredningen ska innehålla de fyra bedömningsområden som en utredning inför grundskolemottagande gör. I och med att kraven på utredning inför mottagande i grundskolan förtydligas i den nya skollagen och att regeringen föreslår en skyldighet för personal i särskolan att anmäla till rektorn om det finns indikationer på att en elev inte tillhör målgruppen för särskolan (se avsnitt 5.3), bedömer regeringen att det endast i undantagsfall kommer att bli aktuellt med en ny utredning inför mottagande i gymnasiesärskolan om en elev har gått i grundskolan. I de allra flesta fall bör det räcka med en bedömning av huruvida den senaste utredningen fortfarande äger giltighet för att ett nytt beslut om målgruppsstillhörighet ska kunna fattas. För elever som inte har gått i grundskolan och vill tas emot i gymnasiesärskolan ska en utredning även i fortsättningen vara obligatorisk.

Ett beslut om tillhörighet till målgruppen för gymnasiesärskolan ska, liksom i dag, kunna överklagas till Skolväsendets överklagandenämnd. Möjligheten att överklaga är särskilt viktig mot bakgrund av de brister i kommunernas beslut om mottagande i särskolan som Skolinspektionen har pekat på.

5.3 Indikationer på att en elev inte tillhör målgruppen för grund- respektive gymnasiesärskolan

Regeringens förslag: Den som arbetar inom skolväsendet ska underrätta elevens rektor om han eller hon uppmärksammar eller får kännedom om något som tyder på att en elev i grundskolan eller gymnasiesärskolan inte tillhör grundskolans respektive gymnasiesärskolans målgrupp.

En rektor som får sådana upplysningar ska anmäla detta till elevens hemkommun. Hemkommunen ska skyndsamt utreda frågan.

Hemkommunen ska besluta att en elev inte tillhör grundskolans målgrupp om en utredning visar att eleven inte tillhör målgruppen. Hemkommunen ska då ta emot eleven i grundskolan eller se till att eleven på något annat sätt får föreskriven utbildning.

Om utredningen visar att en elev inte tillhör gymnasiesärskolans målgrupp, ska hemkommunen fatta ett beslut i enlighet därmed och därefter erbjuda eleven utbildning i gymnasieskolan eller vuxenutbildning.

Hemkommunen ska vidta de åtgärder som krävs för elevens övergång från grundskolan till grundskolan eller motsvarande skolform respektive från gymnasiesärskolan till gymnasieskolan eller vuxenutbildning.

Ett beslut som fattas efter att det har framkommit indikationer på att en elev inte tillhör målgruppen ska få överklagas till Skolväsendets överklagandenämnd.

Utredningens förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. Utredningen föreslår t.ex. inte att en elev ska kunna erbjudas

vuxenutbildning om eleven inte tillhör målgruppen för Prop. 2011/12:50
gymnasiesärskolan.

Remissinstanserna: *Skolväsendets överklagandenämnd, Diskrimineringsombudsmannen, Malmö högskola, Landsorganisationen i Sverige, Lärarförbundet, Lärarnas Riksförbund och Sveriges Psykologförbund* m.fl. välkomnar förslaget att personalen i särskolan ska vara skyldig att anmäla till rektorn om det finns indikationer på att en elev inte tillhör målgruppen.

Skälen för regeringens förslag: Det är inte enbart i övergången mellan grundskola och gymnasiesärskola som elevernas tillhörighet till målgruppen för skolformen bör säkerställas. En elev som inte tillhör målgruppen för grundskolan respektive gymnasiesärskolan ska inte få sin utbildning inom dessa skolformer. Eleverna utvecklas olika och för elever i gränslandet mellan att tillhöra målgruppen för grundskola och grundskola eller gymnasiesärskola och gymnasieskola är det inte givet att en bedömning av elevens förutsättningar gäller under hela skolgången. Regeringen anser därför liksom utredaren att det behövs tydliga krav på att elevernas målgruppstillhörighet prövas på nytt om det finns indikationer på att en elev går i grundskolan eller gymnasiesärskolan trots att han eller hon inte tillhör målgruppen. För att säkerställa att en sådan prövning görs när det finns behov av den, bör alla som arbetar inom skolan vara skyldiga att anmäla till rektorn om de uppmärksammar eller får kännedom om något som tyder på att en elev i grundskolan eller gymnasiesärskolan inte tillhör grundskolans respektive gymnasiesärskolans målgrupp. Det ska inte spela någon roll från vem eller hur sådana indikationer framkommer. En rektor som får detta slags upplysningar ska anmäla det till elevens hemkommun och hemkommunen ska skyndsamt utreda frågan. Även Statens skolinspektion har i sin rapport till regeringen om kommuners rutiner för utredning inför mottagande i särskola (dnr U2011/622/S) föreslagit att det ska införas en skyldighet för skolorna att kontinuerligt ompröva besluten om placering i särskolan genom att pröva elevernas utveckling mot de uppställda målen. Om en utredning visar att en elev inte tillhör grundskolans eller gymnasiesärskolans målgrupp, ska hemkommunen fatta ett beslut om detta. Av föräldrabalken och förvaltningslagen (1986:223) följer att eleven och, i förekommande fall hans eller hennes vårdnadshavare, ska beredas tillfälle att yttra sig innan beslut fattas om målgruppstillhörigheten.

Elever som är tvungna att byta skolform kommer ofta att befinna sig i en svår situation. Självfallet måste hemkommunen vara skyldig att vidta de åtgärder som krävs för elevens övergång från grundskolan till grundskolan respektive från gymnasiesärskolan till gymnasieskola eller vuxenutbildning enligt skollagen (2010:800). Kommunerna har stora möjligheter till flexibilitet när de ska hitta lösningar för varje individ som måste byta skolform. Det är t.ex. möjligt för en elev att under en period gå kvar i sin gamla undervisningsgrupp men läsa enligt den nya skolformens kurs- eller ämnesplaner. Regeringen kommer att noga följa hur kommunerna agerar vid mottagandet av elever som har bytt skolform till följd av att de inte längre har bedömts tillhöra grund- eller gymnasiesärskolans målgrupp, och vid behov vidta ytterligare åtgärder för att säkerställa att dessa elever tas emot på ett tillfredsställande sätt.

Det finns i dag bestämmelser om att kommunernas beslut om mottagande i grundsärskolan får överklagas. Det finns också bestämmelser om att beslut om tillhörighet till gymnasiesärskolans målgrupp får överklagas. Beslut om målgruppsstillhörighet bör kunna överklagas oavsett i vilket sammanhang ett sådant beslut fattas. Bestämmelser om överklagande av beslut om tillhörigheten till grundsärskolans eller gymnasiesärskolans målgrupp som fattas efter att det har framkommit indikationer på att en elev inte tillhör målgruppen bör i konsekvens härmed införas i skollagen. Den begränsning av talerätten som för närvarande finns beträffande beslut om mottagande i grundsärskolan och tillhörighet till gymnasiesärskolans målgrupp ska fortfarande gälla. Det innebär att beslut får överklagas endast av barnet eller eleven.

6 Samverkan och erbjudande om utbildning

6.1 Hemkommunen ansvarar för att anordna utbildning

Regeringens förslag: Varje kommun ska ansvara för att alla i kommunen som tillhör gymnasiesärskolans målgrupp erbjuds utbildning av god kvalitet i gymnasiesärskolan. Varje kommun ska informera om gymnasiesärskolans olika program.

Kommunen ska sträva efter att erbjudandet ska omfatta ett allsidigt urval av nationella program och nationella inriktningar. Vilka utbildningar som erbjuds och antalet platser på dessa ska så långt det är möjligt anpassas med hänsyn till ungdomarnas önskemål.

Kommunen ska få erbjuda utbildning som den själv anordnar eller utbildning som anordnas av en annan kommun eller ett landsting enligt samverkansavtal med kommunen eller landstinget. Kommuner som har ingått ett samverkansavtal ska bilda ett samverkansområde.

Utredningens förslag: Överensstämmer i sak med regeringens förslag.

Remissinstanserna: *Statens skolverk* och *Svenska förbundet för specialpedagogik* tillstyrker förslaget. *Bollnäs kommun* undrar om begreppet organiserad samverkan kan tolkas så att en kommun kan ha samverkansavtal med en kommun som ligger i en annan landsände.

Skälen för regeringens förslag: Enligt skollagen (2010:800) svarar hemkommunen för att utbildning i gymnasiesärskolan kommer till stånd för de ungdomar som har rätt till sådan utbildning. När det gäller gymnasieskolan är motsvarande krav på hemkommunen att ansvara för att ungdomarna i kommunen erbjuds gymnasieutbildning av god kvalitet. Att utbildningen ska hålla god kvalitet gäller i samma utsträckning för gymnasiesärskolan som för gymnasieskolan och därför bör en bestämmelse om att utbildning av god kvalitet ska erbjudas införas även för gymnasiesärskolan. För att underlätta ungdomarnas val till gymnasiesärskolan ska varje kommun informera om gymnasiesärskolans olika program.

Vidare framgår redan av skollagen att varje kommun ska erbjuda ett urval av olika program i gymnasiesärskolan och att kommunen ska sträva

efter att urvalet ska vara allsidigt. Det anges även att antalet platser på de olika programmen så långt det är möjligt ska anpassas med hänsyn till elevernas önskemål. Eftersom vi i denna proposition föreslår att nationellt fastställda inriktningar ska införas (se avsnitt 8.2) bör strävan gälla ett allsidigt urval av nationella program och nationella inriktningar.

Med tanke på att gymnasiesärskolan omfattar få elever är det svårt för merparten av kommunerna att i den egna kommunen erbjuda ett allsidigt urval av gymnasiesärskolans nationella program och inriktningar. Samverkan med andra kommuner är därför en nödvändighet. I dag gäller att hemkommunen ska anordna gymnasiesärskola i den omfattning som krävs för att alla i kommunen som har rätt till det ska få en sådan utbildning. Hemkommunen får även komma överens med en annan kommun eller med ett landsting om att någon av dessa ska ta emot hemkommunens elever. För gymnasieskolan gäller att kommunen kan erbjuda utbildning som den själv anordnar eller utbildning som anordnas av en annan kommun eller ett landsting enligt samverkansavtal med kommunen eller landstinget. Kommuner som har ingått ett samverkansavtal bildar ett samverkansområde för utbildningen. Bestämmelserna för gymnasieskolan indikerar en mer organiserad samverkan. Eftersom regeringen bedömer att det krävs tydligare bestämmelser om organiserad samverkan i gymnasiesärskolan föreslås bestämmelser om detta som motsvarar de som gäller för gymnasieskolan. Hemkommunens skyldighet att erbjuda utbildning i gymnasiesärskolan ska kunna fullgöras på motsvarande sätt som gäller för gymnasieskolan.

Avsikten är inte att kommuner i helt olika landsändar ska samverka med varandra. Eleverna bör kunna bo kvar hemma och ändå ha ett allsidigt urval av utbildningar att välja bland. Enligt förslaget i avsnitt 8.12 öppnas i stället en möjlighet till riksrekrytering för utbildning som endast är möjlig att inrätta på få orter i landet eller som tillgodoser enskilda elevers behov av kunskaper och färdigheter på ett sätt som inte annars är möjligt.

Behovet av en organiserad samverkan mellan kommuner ökar också till följd av de nya bestämmelser om ansökan och antagning som föreslås i denna proposition (se avsnitt 11). När elever som söker till gymnasiesärskolan ges möjlighet att välja utbildning på motsvarande sätt som de som söker till gymnasieskolan, måste kommunerna t.ex. ge tydlig information om vilka nationella program de erbjuder inom sina egna gymnasiesärskolor eller i samverkan med andra.

Även om många bestämmelser för gymnasiesärskolan ska motsvara de som gäller för gymnasieskolan, finns det skillnader mellan skolformerna som är berättigade och som ska kvarstå. En sådan skillnad är bestämmelserna i skollagen om att kommunerna vid utformningen av sin gymnasiesärskola ska beakta vad som för eleverna är ändamålsenligt från kommunikationssynpunkt och att de så långt det är möjligt ska organisera gymnasiesärskolan så att ingen elev på grund av skolgången behöver bo utanför det egna hemmet (19 kap. 18 §). Motsvarande bestämmelser finns inte för gymnasieskolan. Kommunernas åtagande på dessa områden bör även fortsättningsvis vara mer långtgående för gymnasiesärskolan, eftersom eleverna kan ha större svårigheter att resa och bo utanför det egna hemmet än eleverna i gymnasieskolan.

Regeringens förslag: Huvudmannen för gymnasiesärskolan ska samverka med samhället i övrigt.

Regeringens bedömning: Samverkan med arbetslivet på den nationella nivån bör för gymnasiesärskolan integreras i de nationella programråd som redan har etablerats för gymnasieskolan.

Utredningens förslag: Överensstämmer med regeringens förslag och bedömning.

Remissinstanserna: Endast ett fåtal remissinstanser kommenterar utredningens förslag. *Svenska förbundet för specialpedagogik* understryker den offentliga sektorns ansvar för att anställa ungdomar från gymnasiesärskolan. *Halmstads kommun* föreslår att samverkan mellan gymnasiesärskola och arbetsmarknad ska framhåvas och regleras. *Särskolans och Specialskolans Yrkesvägledares Ideella Förening* menar att en utökad samverkan med kommunernas dagliga verksamheter är viktig för att förbereda för en meningsfull sysselsättning i vuxenlivet för de elever som inte etableras på arbetsmarknaden.

Skälen för regeringens förslag och bedömning

Skolhuvudmännen ska samverka med samhället i övrigt

I skollagen (2010:800) anges att huvudmannen för gymnasieskolan ska samverka med samhället i övrigt. En sådan samverkan är nödvändig för att huvudmännen ska kunna erbjuda utbildningar med tillräcklig aktualitet och kvalitet. Motsvarande bestämmelse finns inte för gymnasiesärskolan. Det är dock även för gymnasiesärskolan viktigt att kvaliteten säkerställs genom huvudmännens samverkan med samhället utanför skolan. Därför föreslås att en bestämmelse om detta införs.

Ökad samverkan med arbetsmarknadens parter på nationell nivå

Företrädare för arbetsmarknaden är viktiga samverkansparter för skolhuvudmännen. Strukturuomvandlingen och förändringarna i arbetslivet har stor inverkan på arbetsmarknadsutsikterna för personer med utvecklingsstörning. Kraven på effektivitet i arbetslivet ökar ständigt. Vid ekonomiska kriser och efterföljande strukturuomvandling har den typ av mindre kvalificerade arbeten som kan passa för personer med utvecklingsstörning mer och mer kommit att försvinna. Dessa arbeten återetableras sedan inte i efterföljande högkonjunkturer. Andelen anställda bland de som har lämnat gymnasiesärskolan har minskat drastiskt den senaste 30-årsperioden och det finns undersökningar som visar att enbart ett fåtal procent av personerna i denna grupp har arbete utan stöd.

Flera remissinstanser anser att det i samhället måste göras en inventering av möjliga arbetstillfällen för personer med utvecklingsstörning. Ett av inriktningsmålen för regeringens funktionshinderspolitik är att sysselsättningsgraden ska öka för personer med nedsatt arbetsförmåga. Regeringen har pågående samtal med

arbetsmarknadens parter om hur regeringen och parterna tillsammans kan förbättra förutsättningarna för både staten, kommunerna och näringslivet att öka rekryteringen av personer med funktionsnedsättning samt hur parterna kan bidra till detta.

Det är enligt vår uppfattning möjligt att göra ännu mer inom detta område. I dag finns ingen reglering som styr på vilket sätt gymnasiesärskolan ska samverka med arbetslivet, varken för den nationella eller för den lokala nivån. För gymnasieskolans yrkesutbildningar har nationella programråd etablerats inom Statens skolverk. Programråden tjänar som forum för dialog mellan Skolverket och arbetsmarknadens parter, branscher och relevanta myndigheter i frågor som rör hur utbildningarna ska förnyas utifrån arbetslivets förändrade krav. Samma dialog bör finnas kring den utbildning som bedrivs i gymnasiesärskolan. Det finns dock anledning att vara restriktiv med att etablera nya organ på nationell nivå för samverkan inom likartade områden då det ofta är samma personer som representerar sina organisationer inom olika organ och då den administrativa överbyggnaden riskerar att bli onödigt omfattande. Därför bedömer vi att samverkan med arbetslivet på nationell nivå för gymnasiesärskolan bör ske i de nationella programråd som Skolverket redan har etablerat för gymnasieskolan. Uppgiften för de nationella programråden bör i huvudsak vara densamma för gymnasiesärskolan som för gymnasieskolan. Det handlar bl.a. om att bistå Skolverket i arbetet med att ge det aktuella programmet ett innehåll som kan bidra till att eleverna efter avslutad utbildning ska ha förutsättningar att få arbete eller annan sysselsättning. Andra viktiga arbetsområden är att analysera tillgången till och kvaliteten i det arbetsplatsförlagda lärandet (APL) och att analysera elevernas etablering på arbetsmarknaden. Det är värdefullt att frågor som rör de båda skolformernas samverkan med arbetslivet tas upp i ett sammanhang. På så sätt kan förståelsen för människors likheter och olikheter öka.

Även om de nationella programråden inte ensamma kan säkerställa att fler elever från gymnasiesärskolan kan få ett arbete så kan de ge ett viktigt bidrag till den utvecklingen genom att frågan tas upp i forum där arbetsmarknadens parter deltar.

Flexibla samverkansformer på lokal nivå

För yrkesprogrammen i gymnasieskolan ska det finnas programråd även på den lokala nivån. Dessa kan organiseras på olika sätt i olika kommuner. Regeringen anser att det även på den lokala nivån finns ett värde i att gymnasiesärskolans och gymnasieskolans utbildningar diskuteras i ett sammanhang. På den lokala nivån kan man genom integrerade lösningar på ett konkret sätt öka förståelsen mellan gymnasieskolan och gymnasiesärskolan och hitta lösningar på frågor som annars kan skapa konkurrens, t.ex. när det gäller möjligheterna att få fram platser för arbetsplatsförlagt lärande (APL). För att underlätta gymnasiesärskoleelevernas arbetsmarknadsinträde behövs dock ofta en bredare samverkan på den lokala nivån än den som ett lokalt programråd ger. Att hitta en lämplig plats för APL eller att förbereda för att en elev

ska lämna gymnasiesärskolan och få ett arbete eller sysselsättning kräver samverkan mellan skola, arbetsgivare eller företrädare för daglig verksamhet, Arbetsförmedlingen och i många fall ytterligare aktörer. Arbetsförmedlingen har ett särskilt uppdrag att samverka med skolan för att genom vägledning och information underlätta övergången från skola till arbetsliv för den som har funktionsnedsättning och har fyllt 16 år. På lokal nivå har skolhuvudmännen stor frihet att utforma sin samverkan utifrån lokala förutsättningar. Enligt utredaren finns i många fall en samverkan på det lokala planet mellan skola, arbetsgivare, arbetsförmedling, försäkringskassa och handläggare av ärenden enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade. I vissa kommuner ingår denna samverkan i de samrådsorgan som har etablerats för gymnasieskolan. Regeringens bedömning om samverkan på nationell nivå påverkar inte organiseringen av samverkan på lokal nivå.

Studie- och yrkesvägledning

I skollagen regleras studie- och yrkesvägledningen i generella bestämmelser som är gemensamma för alla skolformer för vilka det ska finnas en studie- och yrkesvägledning. Utredningen bedömer dock att åtagandet för studie- och yrkesvägledningen i gymnasiesärskolan är mer långtgående än i exempelvis gymnasieskolan. Enligt betänkandet föregås mottagandet i gymnasiesärskolan av noggranna förberedelser redan i grundsärskolan. I många kommuner får eleverna göra praktik på tänkbara skolor och program i gymnasiesärskolan för att lättare kunna välja utbildning. Arbetsförmedlingen har en roll i förhållande till elever i gymnasiesärskolan att tillsammans med skolans studie- och yrkesvägledning förbereda för övergången till arbetslivet.

Utredningen anser ändå att det inte finns anledning att ytterligare precisera bestämmelserna i skollagen, men föreslår att Statens skolverk ges i uppdrag att omarbeta de allmänna råden med kommentarer om studie- och yrkesvägledning och att i detta sammanhang belysa de särskilda krav som ställs på studie- och yrkesvägledning i grundsärskolan och gymnasiesärskolan. Bland annat *Karlstads kommun* och *Föräldraalliansen Sverige* delar den uppfattning som kommer till uttryck i utredningens förslag. *Skolverket* skriver i sitt remissvar att en omarbetning av de allmänna råden kommer att göras med anledning av den nya skollagen och att myndigheten i det arbetet ser över skrivningarna som handlar om grundsärskolan och gymnasiesärskolan och vid behov förtydligar innehållet utifrån utredningens förslag. Regeringen avser för tillfället inte att vidta några ytterligare åtgärder när det gäller studie- och yrkesvägledning inför och i gymnasiesärskolan.

7 Gymnasiesärskolans övergripande struktur

I detta avsnitt presenteras gymnasiesärskolans övergripande struktur. Gymnasiesärskolan ska även fortsättningsvis bestå av nationella och

individuella program. I avsnitt 8 beskrivs de nationella programmen och i avsnitt 9 beskrivs de individuella programmen. Prop. 2011/12:50

7.1 Nationella och individuella program bibehålls och specialutformade program tas bort

Regeringens förslag: Utbildningen i gymnasiesärskolan ska delas in i nationella och individuella program.

Utredningens förslag: Överensstämmer delvis med regeringens förslag. Utredningen föreslår att dagens individuella program ersätts med ett program kallat träningsprogrammet.

Remissinstanserna: Remissinstanserna är överlag positiva till att gymnasiesärskolan ska ha en struktur som liknar gymnasieskolans men med stora möjligheter till individuella lösningar. *Gymnasiesärskolan i Bromölla/Sölvesborg* anser dock att det är negativt att man ”försvarar för specialutformade program”.

Många remissinstanser, däribland *Specialpedagogiska skolmyndigheten* samt *Alingsås, Göteborgs, Halmstads, Linköpings och Luleå kommuner*, är kritiska till den föreslagna benämningen träningsprogrammet. Det har även inkommit flera spontana remissvar där instanserna har invändningar mot benämningen. *Uppsala kommun* anger att en del föräldrar har haft svårt att ta till sig ordet träningsklass och att träningsprogram kan föranleda samma reaktion. *Kungsbacka kommun* och *Särskolans och specialskolans Yrkesvägledares Ideella Förening* anser att programmets namn bör ändras, eftersom det ger felaktiga associationer till programmets innehåll. *Karlstads kommun* tycker inte att namnet träningsprogrammet harmoniserar med skrivningarna i utredningen om vikten av kunskapsuppdraget. Även *Riksförbundet för Utvecklingsstörda Barn, Ungdomar och Vuxna (FUB)* motsätter sig utredningens val av namn för programmet. Om tanken är att utmana även elever med mer omfattande utvecklingsstörning i deras kunskapsmässiga utveckling borde namnet på programmet enligt förbundet signalera något annat än träning. FUB föreslår i stället benämningen Utvecklingsprogrammet. Några remissinstanser, t.ex. *Alingsås kommun*, föreslår att det även fortsatt ska finnas individuella program i gymnasiesärskolan.

Skälen för regeringens förslag

Utbildningen ska vara kvalitetssäkrad, överblickbar och likvärdig

Det är av stor vikt att gymnasiesärskolan utformas så att utbildningsutbudet är kvalitetssäkrat och överblickbart samt tillgodoser elevernas rätt till likvärdig utbildning. Gymnasiesärskolan består i dag av nationella, specialutformade och individuella program. De nationella programmen motsvarar kraven på kvalitet, överblickbarhet och likvärdighet och bör därmed även i fortsättningen utgöra stommen i utbildningsutbudet i gymnasiesärskolan.

Regeringens förslag om struktur för de nationella programmen i gymnasiesärskolan innebär att utbildningen på dessa ska kunna anpassas individuellt i högre grad än i dag. Detta medför att förutsättningarna bör öka för att elever som är i gränslandet mellan att tillhöra målgruppen för dagens nationella och individuella program, som i dag kanske går på yrkesträning, i framtiden ska kunna följa utbildningen på nationella program. Det kommer trots det alltid att finnas elever som på grund av sin utvecklingsstörning, eller denna i kombination med andra funktionsnedsättningar, inte har förutsättningar att följa undervisningen på ett nationellt program. För dessa elever bör det finnas individuellt anpassade utbildningsvägar. Regeringen har beaktat den starka remissopinion som anser att benämningen träningsprogrammet leder tankarna fel och föreslår därför att det även fortsättningsvis ska finnas individuella program för denna elevgrupp. Det faktum att utbildningen även på de nationella programmen ska kunna anpassas efter individens behov och förutsättningar utgör inte något hinder för att de individuella programmen behåller sitt namn. Det är en benämning som tydligt anger att detta är en utbildning som från grunden är utformad efter den enskilda eleven.

Stort utrymme för flexibilitet även om möjligheten till specialutformade program tas bort

En relativt stor andel av eleverna i gymnasiesärskolan går i dag på specialutformade program. De specialutformade programmen är lokalt utformade och inte nationellt kvalitetssäkrade. Utbildningsinnehållet kan i stor utsträckning avvika från de nationella programmens innehåll. Ett system med specialutformade program motsvarar inte fullt ut kraven på kvalitet, överblickbarhet och likvärdighet varför möjligheten att anordna specialutformade program bör tas bort. Regeringen gjorde samma bedömning i reformeringen av gymnasieskolan inför hösten 2011.

Samtidigt som gymnasiesärskolan ska präglas av hög kvalitet måste den ge stort utrymme för flexibilitet. Utbildningen måste kunna anpassas till både lokala förhållanden och elevernas olika behov och förutsättningar. Den nya strukturen med nationella program med olika inriktningar och utrymme för programfördjupning ger huvudmännen stor möjlighet att själva besluta om flexibla lösningar och lokala anpassningar (se vidare avsnitt 8.6.2). Dessutom föreslår vi att det precis som i gymnasieskolan ska finnas möjlighet att anordna särskilda varianter av de nationella programmen (se vidare avsnitt 8.10). Den föreslagna programstrukturen innebär en väl avvägd balans mellan å ena sidan behovet av flexibilitet och frihet för huvudmännen och å andra sidan överblickbarhet, kvalitetssäkring och trygghet för eleverna. Med förslaget kommer den övergripande strukturen för gymnasiesärskolan i allt väsentligt att motsvara den som gäller för den reformerade gymnasieskolan.

Vid sidan om flexibilitet i programmens övergripande utformning finns stora möjligheter att anpassa utbildningarnas innehåll till varje elevs behov och förutsättningar (se t.ex. avsnitt 8.8 om individuell anpassning

av ett nationellt program). Behovet av sådan anpassning är större i Prop. 2011/12:50 gymnasiesärskolan än i gymnasieskolan.

Flexibilitet mellan olika skolformer och programtyper

Indelningen av gymnasieutbildningen i olika skolformer och programtyper kan vara problematisk för de elever som befinner sig i gränslandet mellan att tillhöra dels gymnasieskolan och gymnasiesärskolans målgrupp, dels målgruppen för nationella och individuella program i gymnasiesärskolan. Regeringen vill betona att gymnasiesärskolan ska ge en utbildning som är anpassad utifrån varje individs förutsättningar. Det bör därför även i fortsättningen vara möjligt för elever på nationella program i gymnasiesärskolan att läsa kurser enligt gymnasieskolan ämnesplaner. Det bör också vara möjligt att i den utsträckning som passar läsa en kombination av ämnen inom gymnasiesärskolans nationella program och ämnesområden inom gymnasiesärskolans individuella program.

Regeringen vill betona att den föreslagna utformningen av gymnasiesärskolan ökar möjligheterna till utbyte och samverkan mellan gymnasiesärskolan och gymnasieskolan. Samverkan mellan skolformerna ger alla elever möjligheter att lära känna varandra och möta en mångfald av egenskaper och olikheter.

7.2 Heltidsstudier i huvudsak förlagda till skolan

Regeringens förslag: Utbildningen i gymnasiesärskolan ska bedrivas som heltidsstudier. Utbildningen ska, med undantag för gymnasial lärlingsutbildning i gymnasiesärskolan, i huvudsak vara skolförlagd.

Utredningens förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans kommenterar utredningens förslag närmare.

Skälen för regeringens förslag: I gymnasieskolan gäller i dag att utbildningen ska bedrivas som heltidsstudier. Vidare gäller att utbildningen, med undantag för gymnasial lärlingsutbildning, i huvudsak ska vara skolförlagd. Regeringen ser inget skäl till att förhållandena ska vara annorlunda i gymnasiesärskolan och anser därmed att bestämmelserna för gymnasiesärskolan inom dessa områden bör motsvara bestämmelserna för gymnasieskolan.

Det kan finnas fall där en huvudman bedömer att inslaget av arbetsplatsförlagt lärande i utbildningen bör vara betydande. Den föreslagna regleringen medger stor frihet för huvudmännen att anpassa utbildningen efter elevernas behov och de möjligheter som ges på den lokala arbetsmarknaden. Dels kan utbildningen utformas som gymnasial lärlingsutbildning i gymnasiesärskolan (se vidare avsnitt 8.7), dels finns möjlighet för regeringen att meddela föreskrifter om undantag från kravet på att utbildningen i huvudsak ska vara skolförlagd (se vidare avsnitt 8.6.5).

Regeringens förslag: Den garanterade undervisningstiden i gymnasiesärskolan ska även i fortsättningen vara 3 600 timmar fördelade på fyra år.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om avvikelser från den garanterade undervisningstiden.

Utredningens förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Endast ett fåtal remissinstanser kommenterar utredningens förslag. *Göteborgs kommun* och *Lärarförbundet* tillstyrker att den garanterade undervisningstiden ska vara 3 600 timmar för hela gymnasiesärskolan.

Skälen för regeringens förslag: Regeringen anser att den garanterade undervisningstiden om 3 600 timmar även i fortsättningen ska gälla både för de nationella och de individuella programmen. Undervisningstiden anger den mängd undervisning som en elev har rätt till. Denna mängd ska vara lika för alla elever, men en hög grad av individuell flexibilitet i hur undervisningstiden disponeras tillåts. En sådan flexibilitet blir extra viktig när de nationella programmen övergår från timplan till poängplan (se avsnitt 8.4). Eftersom det i gymnasiesärskolan finns en mycket stor spridning i elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig undervisningen, kommer inte alla elever på de nationella programmen att läsa samma antal poäng. De ska ändå ha rätt till lika mycket undervisningstid. Det är svårt att förutsäga om det kan finnas speciella situationer när den garanterade undervisningstiden bör utökas. Bestämmelser om detta bör i så fall finnas i förordning.

Utbildningen i gymnasiesärskolan är avsedd att genomgåas under fyra läsår.

7.4 Individuell studieplan

Regeringens förslag: För varje elev ska det upprättas en individuell studieplan. Elevens synpunkter ska inhämtas och beaktas vid utformandet av den individuella studieplanen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om den individuella studieplanen.

Utredningens förslag: Överensstämmer delvis med regeringens förslag. I utredningen föreslås att rektorn i den individuella studieplanen ska få besluta att en elev på ett nationellt program ska få anpassad studiegång.

Remissinstanserna: *Statens skolverk* avstyrker utredningens förslag om att komplettera bestämmelsen om individuell studieplan. Skolverket föreslår i stället att rektorn ska få besluta att omfattningen av en elevs studier begränsas och att beslutet ska framgå av den individuella studieplanen. *Statens skolinspektion* framhåller att det är fördelaktigt om

det i den individuella studieplanen ges en så fullständig bild som möjligt av elevens hela skolsituation, inklusive särskilt stöd. Prop. 2011/12:50

Skälen för regeringens förslag: Den individuella studieplanen ska dokumentera elevens studiegång. I propositionen Den nya skollagen – för kunskap, valfrihet och trygghet (prop. 2009/10:165, s. 463) anförde regeringen att den individuella studieplanen ska utformas efter elevens behov och intressen och följas upp, utvärderas och revideras vid behov, i samråd med eleven och i förekommande fall dennes vårdnadshavare. Regeringen vidhåller detta och därför bör formuleringen om att elevens synpunkter ska inhämtas och beaktas vid utformandet av den individuella studieplanen finnas kvar i skollagen.

I dagens skollag preciseras att den individuella studieplanen ska innehålla uppgifter om det program som eleven går på, uppgifter om de val av kurser som eleven har gjort samt eventuella överenskommelser och om det finns behov av särskilt stöd för att eleven ska nå målen med utbildningen. I utredningen förslås att dessa bestämmelser tas bort. Regeringen anser att sådana bestämmelser, precis som för gymnasieskolan, bör finnas i förordning. I skollagen ska det därför även fortsättningsvis finnas en upplysning om att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om den individuella studieplanen.

8 Nationella program i gymnasiesärskolan

8.1 Nio nationella program

Regeringens förslag: Gymnasiesärskolan ska bestå av följande nationella program:

- programmet för administration, handel och varuhantering,
- programmet för estetiska verksamheter,
- programmet för fastighet, anläggning och byggnation,
- programmet för fordonsvård och godshantering,
- programmet för hantverk och produktion,
- programmet för hotell, restaurang och bageri,
- programmet för hälsa, vård och omsorg,
- programmet för samhälle, natur och språk, och
- programmet för skog, mark och djur.

Regeringens bedömning: Statens skolverk bör ges i uppdrag att lämna förslag på hur programmen ska utformas.

Utredningens förslag: Överensstämmer delvis med regeringens förslag och bedömning. Utredningens förslag till programnamn avviker delvis från regeringens förslag. Utredningen föreslår namnen programmet för fordonsvård och transport, programmet för fastighet, anläggning och bygg samt programmet för samhälle och språk. Utredningen föreslår inte att Statens skolverk bör ges i uppdrag att lämna förslag på hur programmen ska utformas.

Remissinstanserna: Av de remissinstanser som kommenterar förslaget är merparten positiva, t.ex. *Malmö högskola*, *Statens skolverk*

och *Alingsås kommun*. *Ungdomsstyrelsen* anser att det är positivt med ett breddat utbud av utbildningar inom gymnasiesärskolan. Några remissinstanser har haft synpunkter på programmens namn, inriktningar och innehåll. *Sveriges Kommuner och Landsting (SKL)* anser att det är värdefullt att särskolans program föreslås få egna namn som speglar de kompetenser programmen syftar till. SKL påpekar att det är värdefullt att elever med utvecklingsstörning ges möjlighet att välja mer generella program. Ett par remissinstanser anser att det föreslagna programmet för samhälle och språk kan skapa falska förhoppningar om vilka möjligheter till vidare studier som programmet ger. *Umeå kommun* anser att det är motsägelsefullt med olika benämningar på gymnasieskolans och gymnasiesärskolans nationella program. *Örebro kommun* tycker att man bör eftersträva att erbjuda samtliga program med samtliga inriktningar, men ser det som mycket svårt i praktiken, oavsett samverkan med andra kommuner och landsting. Skolverket föreslår att namnen på de olika programmen inleds med orden programmet för.

Skälen för regeringens förslag och bedömning: I dagens gymnasiesärskola finns åtta nationella program som alla har sin motsvarighet inom gymnasieskolan: sju yrkesinriktade program och det estetiska programmet. Regeringen anser att utbildningen i gymnasiesärskolan även fortsättningsvis främst bör bedrivas som yrkesinriktade program. Det är viktigt att eleverna får en utbildning som ger dem förutsättningar att etablera sig på arbetsmarknaden. Gymnasiesärskolan kan dock inte ge varje elev samma typ av yrkeskompetens som gymnasieskolan kan. Det handlar i de flesta fall i stället om att eleverna ska utveckla kunskaper och färdigheter inom avgränsade delar av ett yrkesområde.

De program som regeringen föreslår i det följande innebär att den framtida gymnasiesärskolan kommer att erbjuda eleverna en större variation av utbildningar än i dag. Programmen blir bredare. I allt väsentligt följer vi utredningens förslag när det gäller utbudet av nationella program. I enlighet med detta föreslår vi t.ex. att det i gymnasiesärskolan införs ett program som kan fånga upp elevers intresse inom samhällsvetenskapliga och naturvetenskapliga kunskapsområden. Inget av programmen i gymnasiesärskolan leder till grundläggande högskolebehörighet. Fortsatta studier kan däremot bedrivas inom t.ex. folkbildningen, Yrkehögskolan eller särskild utbildning för vuxna. Detta måste tydligt framgå av studie- och yrkesvägledningen.

Namnen på de nationella programmen ska inledas med ”programmet för”, vilket visar att det är namn på program och inte på inriktningar eller ämnesområden. Tre av programmen får andra namn än de som utredaren föreslår. Dessa är programmet för fordonsvård och godshantering, programmet för fastighet, anläggning och byggnation samt programmet för samhälle, natur och språk. Anledningen är främst att namnen bättre beskriver det tänkta innehållet i utbildningarna. Liksom för gymnasieskolan bör de nationella programmen anges i en bilaga till skollagen.

Programstrukturen i utredningens förslag erbjuder delar av innehållet från samtliga nationella program i gymnasieskolan. Utredningen har inte värderat om olika inriktningar (se vidare avsnitt 8.2) eller program lättare leder till arbete än andra. Arbetsmarknadskopplingen är dock mycket

viktig. Regeringen avser att ge Skolverket i uppdrag att utarbeta förslag till programmens inriktningar och innehåll. Uppdraget ska genomföras i samarbete med arbetsgivare och andra instanser som personer med utvecklingsstörning kommer i kontakt med. Det är emellertid inte tillräckligt att då endast utgå från dagens arbetsmarknadssituation. I dag har alldeles för få personer som tillhör målgruppen anställning, och regeringen är förvissad om att betydligt fler personer med utvecklingsstörning skulle kunna ha en plats på arbetsmarknaden. Ett antal remissinstanser påpekar att det behöver göras en inventering av vilka typer av arbeten som personer med utvecklingsstörning skulle kunna utföra. Skolverkets kommande arbete med programmens inriktningar kan ses som ett viktigt bidrag i en sådan inventering. Nedan följer en översiktlig presentation av utredningens förslag till innehåll i de nationella programmen. De programnamn som används är dock de som regeringen föreslår.

Programmet för administration, handel och varuhantering

Programmet för administration, handel och varuhantering bör ge eleverna grundläggande kunskaper och färdigheter inom dessa yrkesområden. Utbildningen bör rusta eleverna för att kunna arbeta med t.ex. enklare administrativa arbetsuppgifter, praktisk marknadsföring och enklare dokumentation. Eleverna bör under utbildningen ges möjlighet att utveckla ett serviceinriktat förhållningssätt och förmågan att kommunicera och samverka med kunder.

Programmet för estetiska verksamheter

Programmet för estetiska verksamheter bör ge eleverna grundläggande kunskaper och färdigheter inom olika estetiska uttrycksformer. I utbildningen bör möjligheter ges att praktiskt pröva bildens, textens och ljudets kommunikativa möjligheter. Kunskaperna och färdigheterna bör kunna användas inom t.ex. förskola och fritidshem samt olika fritidsverksamheter för barn. Utbildningen inom programmet bör inte ha någon utpräglad yrkesinriktning men bör kunna leda till deltagande i olika konstnärliga projekt och till fortsatta studier och arbete inom vald inriktning.

Programmet för fastighet, anläggning och byggnation

Programmet för fastighet, anläggning och byggnation bör ge eleverna grundläggande kunskaper och färdigheter inom dessa yrkesområden. Utbildningen bör förbereda eleverna för att t.ex. kunna arbeta med reparationer och underhåll av fastigheter eller markarbeten och underhåll i parkmiljöer. Inom programmet bör även elevers specialintresse för någon idrott kunna få utökat utrymme.

Programmet för fordonsvård och godshantering bör ge eleverna grundläggande kunskaper och färdigheter inom dessa yrkesområden. Utbildningen bör förbereda eleverna för att t.ex. kunna arbeta med fordons- och maskinreparationer, biltvätt, rekonditionering, transportarbete med truck eller svarvning. Eleverna bör under utbildningen ges möjlighet att utveckla ett serviceinriktat förhållningssätt och förmågan att kommunicera och samverka med kunder.

Programmet för hantverk och produktion

Programmet för hantverk och produktion bör ge eleverna grundläggande kunskaper och färdigheter inom hantverkshistoria, hantverksteknik och produktion. Utbildningen bör förbereda eleverna för att t.ex. kunna hantera verktyg och tillverkningsmetoder samt utveckla kunskaper om material som används inom branschen.

Programmet för hotell, restaurang och bageri

Programmet för hotell, restaurang och bageri bör ge eleverna grundläggande kunskaper och färdigheter inom dessa yrkesområden. Utbildningen bör förbereda eleverna för att kunna arbeta med t.ex. bageri- och konditorivaror, livsmedelshygien, dukning, matlagning och hotellservice. Eleverna bör under utbildningen ges möjlighet att utveckla ett serviceinriktat förhållningssätt och förmågan att kommunicera och samverka med kunder.

Programmet för hälsa, vård och omsorg

Programmet för hälsa, vård och omsorg bör ge eleverna kunskaper och färdigheter i service och omsorg inom fritids- och vårdsektorn. Utbildningen bör förbereda eleverna för att kunna arbeta med t.ex. kost och hälsa, omsorgsarbete och vård.

Eleverna bör under utbildningen ges möjlighet att utveckla ett serviceinriktat förhållningssätt och förmågan att kommunicera och samverka med andra människor.

Programmet för samhälle, natur och språk

Programmet för samhälle, natur och språk bör ge möjlighet till en utbildning främst inom områdena samhällsvetenskap och språk. Dessutom bör det inom programmet finnas utrymme för elever att fördjupa eller bredda sig inom media och miljö. Arbetsplatsförlagt lärande bör ingå med samma omfattning som för övriga program i gymnasiesärskolan.

Programmet för skog, mark och djur bör ge eleverna grundläggande kunskaper och färdigheter inom natur och miljö samt naturbruksteknik. Utbildningen bör förbereda eleverna för att kunna arbeta med t.ex. mark och utemiljöer, växter, växtmiljöer och djur. Eleverna bör under utbildningen ges möjlighet att utveckla ett serviceinriktat förhållningssätt och förmågan att kommunicera och samverka med andra människor.

8.2 Nationella inriktningar

Regeringens förslag: Inom de nationella programmen ska det få finnas nationella inriktningar som börjar det första, andra, tredje eller fjärde läsåret.

Regeringen ska få meddela föreskrifter om vilka nationella inriktningar som ska finnas och ytterligare föreskrifter om dessa.

Utredningens förslag: Överensstämmer med regeringens förslag utom när det gäller tidpunkten för när inriktningarna ska kunna börja.

Remissinstanserna: Remissinstanserna är överlag positiva till att valmöjligheterna inom de nationella programmen ökar.

Skälen för regeringens förslag: Inom gymnasieskolans nationella program finns olika nationellt fastställda utbildningsvägar som kallas inriktningar. Många skolhuvudmän erbjuder redan i dag olika utbildningar inom de nationella programmen i gymnasiesärskolan som i praktiken motsvarar inriktningar. Ett system med nationellt fastställda inriktningar bidrar till en ökad tydlighet om gymnasiesärskolans innehåll, vilket är en förutsättning för att ungdomar ska kunna göra informerade val av utbildning i gymnasiesärskolan. Nationellt fastställda inriktningar gör det också tydligare för presumtiva arbetsgivare vilka kunskaper och vilken kompetens elever som lämnat gymnasiesärskolan har. En förutsägbar struktur underlättar även samverkan mellan olika huvudmän i planeringen av utbildningsutbudet och mellan gymnasiesärskolan och gymnasieskolan. Regeringen avser att uppdra åt Statens skolverk att lämna förslag till inriktningar på de olika programmen. Därefter bör regeringen, med stöd i det föreslagna bemyndigandet, besluta om vilka nationella inriktningar som ska finnas.

Eftersom gymnasiesärskolan är avsedd att genomgå under fyra läsår, bör inriktningarna kunna starta det första, andra, tredje eller fjärde läsåret. Huvudprincipen bör vara att inriktningarna börjar senare än det första året eftersom en alltför tidig specialisering gör valet av utbildning onödigt komplicerat för eleverna. I vissa fall kan det dock vara lämpligt att en inriktning börjar det första året och det bör i enlighet med gymnasieskolans bestämmelser regleras i förordning på vilka program en inriktning kan börja det första året. Därför bör regeringen få meddela ytterligare föreskrifter om nationella inriktningar.

Regeringens förslag: För varje nationellt program i gymnasiesärskolan ska det även fortsättningsvis finnas programsmål.

Utredningens förslag: Överensstämmer delvis med regeringens förslag. Utredningen föreslår att det för varje nationellt program i gymnasiesärskolan ska finnas examensmål som innehåller mål för programmet.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans lämnar synpunkter på förslaget om examensmål.

Skälen för regeringens förslag: I dagens gymnasiesärskola finns för varje nationellt program ett programsmål som har fastställts av regeringen. Ett programsmål innehåller syftet med programmet, de färdigheter och kompetenser som skolan ska sträva efter att ge eleverna under utbildningen samt krav på utbildningen.

I gymnasieskolan finns från och med hösten 2011 examensmål för varje nationellt program. Examensmålen ska ligga till grund för planeringen av utbildningen och undervisningen och beskriva vad en elev ska uppnå kunskapsmässigt under utbildningen. Examensmålen ska styra utbildningen samt gymnasiearbetets utformning och innehåll. Målen ska vara så tydliga att de kan förstås av elever och föräldrar samt arbetsgivare och andra avnämare.

Regeringen bör även fortsättningsvis fastställa programsmål för varje nationellt program i gymnasiesärskolan. Eftersom regeringen inte föreslår någon gymnasiesärskoleexamen (se avsnitt 10) är det naturligt att målen för gymnasiesärskolans nationella program även fortsättningsvis benämns programsmål. Dessa mål bör, liksom examensmålen i gymnasieskolan, beskriva vilka kunskaper eleverna ska ha tillägnat sig under utbildningen. De bör styra utbildningen och gymnasiesärskolearbetets utformning och innehåll. Målen bör formuleras så att det blir tydligt för alla som verkar i gymnasiesärskolan och för elever, föräldrar och arbetsgivare vad utbildningen syftar till. Regeringen avser att ge Statens skolverk i uppdrag att tillsammans med branscher och arbetsgivare utforma förslag till programsmål. Programmålen avses sedan regleras av regeringen i förordning.

8.4 Poängplan, ämnen, kurser och betyg

Regeringens förslag: Omfattningen av studierna på nationella program ska anges i gymnasiesärskolepoäng. Utbildningens omfattning ska vara 2 500 poäng. Fördelningen av poängen ska framgå av en poängplan.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela ytterligare föreskrifter om poängplanen.

För varje ämne ska det finnas en ämnesplan. Utbildning inom varje ämne ska ges i form av en eller flera kurser och för varje kurs ska det anges hur många gymnasiesärskolepoäng kursen omfattar. Betyg ska sättas efter avslutad kurs.

En bestämmelse som upplyser om att regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om ämnesplanerna ska införas i skollagen.

Om en elev efter avslutad kurs eller genomfört gymnasiesärskolearbete har fått lägst betyget E, ska huvudmannen inte vara skyldig att erbjuda ytterligare utbildning av samma slag, om inte annat följer av föreskrifter meddelade av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om vad som krävs för att få påbörja en kurs och att få gå om en kurs.

Utredningens förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag men utredningen föreslår en poängplan om 3 000 gymnasiesärskolepoäng.

Remissinstanserna: Ett flertal remissinstanser, bl.a. *Statens skolinspektion*, ifrågasätter utredningens förslag om en poängplan på 3 000 poäng och saknar hållbara motiv till att gymnasiesärskolans poängplan ska avvika från gymnasieskolans. Ingen remissinstans kommenterar förslaget om ämnesplaner. Endast ett fåtal remissinstanser kommenterar förslaget om kursindelning av ämnena. *Umeå universitet* anser att övergång till poäng- och kursindelning av de nationella programmen ger möjlighet att tydligt visa elevens utbildningsgång och att kunna skapa progression i denna. Ingen remissinstans kommenterar förslaget om att huvudmannen inte ska vara skyldig att erbjuda ytterligare utbildning av samma slag om en elev efter avslutad kurs eller genomfört gymnasiesärskolearbete har fått lägst betyget E.

Skälen för regeringens förslag: Elever på gymnasiesärskolans nationella program har, och kommer att ha, mycket olika förutsättningar. Vissa elever behöver väsentligt längre tid på sig för att nå målen i en kurs än andra och ska därför få det. Andra elever måste ges möjlighet att komma vidare och utmanas i sitt lärande. En poäng- och kursindelning av de nationella programmen i gymnasiesärskolan, där utbildningen inom varje ämne ges i form av en eller flera kurser, där det för varje kurs anges hur många gymnasiesärskolepoäng som kursen omfattar och där betyg sätts efter avslutad kurs, ökar möjligheterna att möta varje elev på hans eller hennes nivå och att bygga in en tydlig progression i utbildningen. Dagens system, där varje ämne löper över fyra år, riskerar att inte svara upp mot dessa krav.

En poäng- och kursindelning förbättrar också informationen om varje elevs utbildning. Det är viktigt i kontakten med arbetslivet och för att eleven ska kunna söka vidare till fortsatta studier att det tydligt framgår vilka kunskaper han eller hon har med sig från sin tid i gymnasiesärskolan. I gymnasieskolan omfattar en fullständig utbildning 2 500 poäng. Regeringen anser att utbildningens omfattning även i gymnasiesärskolan bör vara 2 500 poäng och att detta bör framgå av en poängplan. Alla elever kommer inte att kunna nå 2 500 poäng under sin tid i gymnasiesärskolan, men den garanterade undervisningstiden om 3 600 timmar ger en tillräcklig garanti för att alla elever får den undervisning de har rätt till. Utredningen anser att 3 000 poäng är att

föredra framför 2 500 för att undvika sammanblandning med gymnasieskolan. Regeringen är dock övertygad om att skillnaderna i skolformerna ändå klart kommer att framgå och hävdar liksom flera av remissinstanserna att det snarast skulle bli förvirrande med olika totalpoäng i de båda skolformerna.

Precis som i gymnasieskolan bör det betonas att kurserna ingår i en större helhet och därför bör det för varje ämne finnas en ämnesplan. För att skapa tydlighet ska en upplysningsbestämmelse om att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om ämnesplanerna införas i skollagen.

Bestämmelsen om att elever inte får läsa om en avslutad kurs finns i skollagen för gymnasieskolan. Regeringen ser inget skäl till att förhållandena ska vara annorlunda i gymnasiesärskolan och vill därmed att bestämmelsen för gymnasiesärskolan på detta område ska motsvara bestämmelsen för gymnasieskolan.

Bestämmelser om poängplanen, såsom omfattningen i poäng av ämnen som ska ge respektive program dess karaktär, bör framgå av förordning. Detsamma gäller bestämmelser som rör hur många gånger en elev ska ha rätt att gå om en kurs när eleven inte uppnår betyget E.

8.5 Betygssättning

Regeringens förslag: Om det finns särskilda skäl, får det vid betygssättningen bortses från enstaka delar av kunskapskraven. Med särskilda skäl avses funktionsnedsättning eller andra liknande personliga förhållanden som inte är av tillfällig natur och som utgör ett direkt hinder för att eleven ska nå ett visst kunskapskrav. En utvecklingsstörning får dock bara beaktas om det finns synnerliga skäl. De kunskapskrav som rör säkerhet och de som hänvisar till lagar, förordningar eller myndigheters föreskrifter ska dock alltid uppfyllas.

Om det saknas underlag för bedömning av en elevs kunskaper på grund av elevens frånvaro, ska betyg inte sättas.

Utredningens förslag: Överensstämmer delvis med regeringens förslag. Utredningen föreslår inte att en utvecklingsstörning bara får beaktas om det finns synnerliga skäl.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans kommenterar förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Som ett led i att minska skillnaderna mellan gymnasiesärskolan och gymnasieskolan bör, enligt regeringens mening, även betygssättningen i gymnasiesärskolan göras mer lik den i gymnasieskolan.

För både gymnasieskolan, grundskolan och grundsärskolan finns en bestämmelse om undantag från kunskapskraven vid betygssättning för elever som har en funktionsnedsättning. Det finns ingen anledning till att en motsvarande undantagsbestämmelse inte ska finnas i gymnasiesärskolan. Däremot bör en sådan undantagsbestämmelse inte fullt ut motsvara det som gäller för gymnasieskolan. Enligt bestämmelsen för gymnasieskolan kan all typ av funktionsnedsättning, dvs. även utvecklingsstörning, som utgör ett direkt hinder för att en elev

ska kunna nå ett visst kunskapskrav utgöra skäl för att det vid betygssättningen får bortses från enstaka delar av kunskapskraven. I motsvarande bestämmelse för grundsärskolan specificeras dock att en elevs utvecklingsstörning bara får beaktas om det finns synnerliga skäl. Eftersom alla elever i gymnasiesärskolan har en utvecklingsstörning är det lämpligt att utvecklingsstörningen även i denna skolform bara får beaktas om det finns synnerliga skäl.

I dag finns det ingen bestämmelse för gymnasiesärskolan om hur betyg ska sättas om det saknas underlag för bedömning av en elevs kunskaper på grund av elevens frånvaro. Sådana fall bör regleras, och regeringen bedömer att betyg då inte bör sättas, i enlighet med det som gäller i gymnasieskolan.

8.6 De nationella programmens struktur

Strukturen för de nationella programmen i gymnasiesärskolan ska i stort överensstämma med strukturen för de nationella programmen i gymnasieskolan. Det bör för det första finnas gemensamma ämnen för gymnasiesärskolans samtliga nationella program (se avsnitt 8.6.1). För det andra bör det finnas programgemensamma ämnen som är obligatoriska på respektive program (se avsnitt 8.6.2). Vidare bör det finnas ämnen gemensamma för respektive inriktning på programmet (se avsnitt 8.6.2). Därutöver bör det finnas programfördjupning (se avsnitt 8.6.2) och individuellt val (se avsnitt 8.6.3).

Den föreslagna strukturen är tydlig och innebär en rimlig avvägning mellan nationellt fastställt innehåll och utrymme för valfrihet för huvudmän och elever. Strukturen underlättar också samverkan mellan gymnasiesärskolan och gymnasieskolan samt mellan olika huvudmän.

8.6.1 Gymnasiesärskolegemensamma ämnen

Regeringens förslag: I de nationella programmen ska ämnena svenska eller svenska som andraspråk, engelska, matematik, idrott och hälsa, estetisk verksamhet, historia, samhällskunskap, religionskunskap samt naturkunskap ingå (gymnasiesärskolegemensamma ämnen). De gymnasiesärskolegemensamma ämnena ska ha minst följande omfattning på samtliga nationella program: svenska eller svenska som andraspråk samt idrott och hälsa 200 poäng vardera, engelska, matematik och estetisk verksamhet 100 poäng vardera samt historia, samhällskunskap, religionskunskap och naturkunskap 50 poäng vardera.

Utredningens förslag: Överensstämmer delvis med regeringens förslag. Utredningen föreslår en delvis annan omfattning av de gymnasiesärskolegemensamma ämnena.

Remissinstanserna: Några remissinstanser har synpunkter på de gymnasiesärskolegemensamma ämnena. *Kungl. Musikhögskolan i Stockholm* betonar vikten av estetisk verksamhet i gymnasiesärskolans utbildning och instämmer därför i förslaget att ämnet ska vara ett av de

nio gymnasiesärskolegemensamma ämnena. *Särskolans och Specialskolans Yrkesvägledares Ideella Förening* anser att geografi samt boende och fritid bör vara gymnasiesärskolegemensamma ämnen. *Linköpings universitet* påpekar att det är mycket bra att historia blir gymnasiesärskolegemensamt ämne och att estetisk verksamhet blir kvar som sådant ämne i gymnasiesärskolan.

Skälen för regeringens förslag: Tidigare hade gymnasiesärskolan och gymnasieskolan samma kärnämnen: svenska eller svenska som andraspråk, engelska, matematik, samhällskunskap, naturkunskap, religionskunskap, idrott och hälsa samt estetisk verksamhet. I den reformerade gymnasieskolan har historia tillkommit och estetisk verksamhet utgått. Historia är ett lika viktigt ämne för elever i gymnasiesärskolan som för elever i gymnasieskolan och bör därför införas som gemensamt ämne i gymnasiesärskolan. Gymnasiesärskolans elevgrupp kan behöva särskilt mycket stöd i att utveckla förmågan att kommunicera och uttrycka tankar och upplevelser samt att relatera till de övriga eleverna i undervisningsgruppen. Estetisk verksamhet ger viktiga redskap för detta. Ämnet bör därmed även fortsättningsvis tillhöra de ämnen som samtliga elever på nationella program ska läsa, trots att det innebär en skillnad gentemot gymnasieskolan. Regeringen delar inte *Särskolans och Specialskolans Yrkesvägledares Ideella Förenings* uppfattning om att boende och fritid bör införas som ett gymnasiesärskolegemensamt ämne. Vi gör i stället bedömningen att huvudmannen inom det individuella valet alltid bör erbjuda ämnen och kurser som stöder eleven att utifrån sina egna förutsättningar uppnå en så hög grad av självständighet som möjligt i syfte att klara boende och vardagsliv på egen hand (se avsnitt 8.6.3). Det bör också alltid vara möjligt för huvudmannen att erbjuda sådana ämnen och kurser som programfördjupning (se avsnitt 8.6.2).

Regeringen ser ingen anledning till att göra stora justeringar i de gymnasiesärskolegemensamma ämnenas omfattning av utbildningen. Förslaget om dessa ämnens minsta omfattning i gymnasiesärskolepoäng innebär endast smärre förändringar jämfört med dagens omfattning som är uttryckt i timmar. Poängplanen har stora likheter med poängplanen för yrkesprogrammen i den reformerade gymnasieskolan. Skillnaden är att svenska eller svenska som andraspråk samt idrott och hälsa får en större omfattning i gymnasiesärskolan samt att estetisk verksamhet kommer att förekomma. Dessa skillnader motiveras av att eleverna i gymnasiesärskolan delvis har andra behov än eleverna i gymnasieskolan.

8.6.2 Ämnen som ger programmet dess karaktär

Regeringens förslag: I de nationella programmen ska det också ingå ämnen som ger programmet dess karaktär.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela ytterligare föreskrifter om ämnen i gymnasiesärskolan.

Regeringens bedömning: Det valbara utrymmet på varje program bör benämnas programfördjupning.

Utredningens förslag: Överensstämmer delvis med regeringens förslag och bedömning. Utredningen föreslår dock att benämningen på det valbara utrymmet ska vara programfördjupning och programbreddning. Utredningen föreslår inte något bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela ytterligare föreskrifter om ämnen i gymnasiesärskolan.

Remissinstanserna: Ingen av remissinstanserna kommenterar förslaget.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förslag och bedömning.

Remissinstanserna: Remissinstanserna har inte några invändningar mot förslaget.

Skälen för regeringens förslag och bedömning: Förändringarna som föreslås i detta avsnitt är ytterligare ett led i anpassningen av gymnasiesärskolans struktur till den som gäller för den reformerade gymnasieskolan. Den föreslagna strukturen för de nationella programmen är tydlig och innebär en rimlig avvägning mellan nationellt fastställt innehåll och utrymme för valfrihet för huvudmän och elever. Att ha samma struktur i gymnasiesärskolan och gymnasieskolan underlättar också samverkan mellan de olika skolformerna.

Liksom i gymnasieskolan bör de ämnen som ger programmet dess karaktär, de s.k. karaktärsämnena, delas in i tre kategorier. För det första bör det finnas programgemensamma ämnen som är obligatoriska på respektive program. Dessa ämnen bör föreskrivas av regeringen efter förslag från Statens skolverk framtaget i samverkan med arbetslivets företrädare. Regeringen avser att uppdra åt Skolverket att utforma förslag till vilka ämnen som ska ingå obligatoriskt i respektive program. För det andra bör det finnas ämnen och kurser gemensamma för respektive inriktning på programmet. Regeringen bör föreskriva vilka inriktningar som ska finnas på programmen och Skolverket bör föreskriva vilka ämnen och kurser som ska finnas inom respektive inriktning. För det tredje bör det finnas möjlighet till programfördjupning. Vilka kurser som får erbjudas som programfördjupning på respektive program bör också föreskrivas av Skolverket. Bland dessa kurser bör huvudmännen få välja vilka de vill erbjuda eleverna. Detta kallas valbart utrymme.

Ämnen och kurser inom programfördjupningen bör möjliggöra för eleven att inom vald inriktning kunna specialisera sig och få ytterligare kunskaper. De karaktärsämnena som erbjuds för gymnasiesärskolans program bör öka elevernas förberedelse för yrkesverksamhet efter utbildningen. Det nationellt fastställda utbudet av kurser inom programfördjupningen bör vidare vara tillräckligt stort för att göra det möjligt för huvudmännen att anpassa utbildningarna utifrån lokala behov.

Det bör även vara möjligt att inom programfördjupningen läsa kurser som inte helt speglar karaktären inom programmet. Det kan t.ex. handla om ämnen och kurser som stöder eleven att utifrån sina egna förutsättningar uppnå en så hög grad av självständighet som möjligt. Regeringen bedömer att denna typ av ämnen kan rymmas i programfördjupningen och menar därmed att begreppet programbreddning inte behöver införas.

För att nämnda bestämmelser om ämnena som ger programmet dess karaktär ska kunna utformas av regeringen och Skolverket bör regeringen

8.6.3 Individuellt val

Regeringens förslag: På de nationella programmen ska det finnas individuellt val. Det individuella valet ska omfatta 200 poäng på samtliga nationella program.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela ytterligare föreskrifter om individuellt val i gymnasiesärskolan.

Regeringens bedömning: Vilka kurser som ska erbjudas som individuellt val bör framgå av förordning.

Utredningens förslag: Överensstämmer delvis med regeringens förslag och bedömning. I utredningen föreslås att inom det individuella valet ska alla nationellt fastställda kurser som förekommer i gymnasiesärskolan vara valbara för eleven. Dessutom föreslås att utrymmet för det individuella valet ska öka. Utredningen föreslår inte något bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela ytterligare föreskrifter om individuellt val i gymnasiesärskolan.

Remissinstanserna: *Statens skolverk* föreslår att verket får besluta om vilka kurser som ska erbjudas inom individuellt val. *Sigtuna kommun* påtar att det individuella valet erfarenhetsmässigt är svårt att hantera i gymnasiesärskolan. Elevgruppen är enligt kommunen så liten att det inte går att skapa ett brett utbud av kurser. Kommunen anser att eleverna inom ramen för ”fastställda kurser” kan träna sin förmåga att göra genomtänkta val och få individuellt anpassade studier, och att det individuella valets relativa omfattning bör motsvara gymnasieskolans.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förslag och bedömning.

Remissinstanserna: Remissinstanserna har inte några invändningar mot förslaget.

Skälen för regeringens förslag och bedömning: Det individuella valet ger eleverna möjlighet att påverka innehållet i sina studier, vilket kan öka motivationen och förutsättningarna för studieframgång. Det bör därför även i fortsättningen finnas individuellt val på de nationella programmen i gymnasiesärskolan.

I dagens timplan för de nationella och specialutformade programmen i gymnasiesärskolan anges att individuellt val ska ingå med 290 timmar, vilket motsvarar åtta procent av den totala undervisningstiden. Utredningens förslag innebär en ökning av utrymmet för det individuella valet till drygt 13 procent av utbildningen. Att öka utrymmet för det individuella valet skulle visserligen kunna vara ett sätt att ytterligare anpassa utbildningen utifrån elevernas fallenhet och intressen, men eftersom all utbildning i gymnasiesärskolan i möjligaste mån ska anpassas till varje elevs individuella förutsättningar och behov får eleven ändå relativt stora möjligheter att påverka innehållet i sin utbildning. I likhet med det som *Byggnadsindustrins Yrkesnämnd* anför i sitt

remissvar, anser regeringen dessutom att yrkesinriktningen ska betonas och ges större fokus i utbildningen. En av gymnasiesärskolans största utmaningar är att bättre förbereda eleverna för en meningsfull verksamhet efter skolan. För att möjliggöra detta krävs att karaktärsämnena får ett fortsatt förhållandevis stort utrymme på de nationella programmen och det finns därför inte skäl för att utöka det individuella valets omfattning. Vi föreslår att omfattningen ska vara 200 gymnasiesärskolepoäng, vilken också motsvarar den omfattning som det individuella valet har i den reformerade gymnasieskolan. Omfattningen innebär en rimlig avvägning mellan å ena sidan principen att eleven själv ska ha möjlighet att påverka innehållet i sina studier och å andra sidan målet att studierna i gymnasiesärskolan ska förbereda eleverna för framtiden.

Enligt nuvarande bestämmelser för gymnasiesärskolans individuella val ska eleverna erbjudas varje kurs som förekommer på ett nationellt program som anordnas av huvudmannen. I utredningen föreslås att alla nationellt fastställda kurser som förekommer i gymnasiesärskolan ska vara valbara för eleven inom det individuella valet. I den reformerade gymnasieskolan gäller att vissa kurser alltid ska erbjudas som individuellt val. I övrigt är det upp till huvudmannen att besluta vilka kurser som ska erbjudas, men i enlighet med vad regeringen anförde i propositionen Högre krav och kvalitet i den nya gymnasieskolan (prop. 2008/09:199, s. 84) bör strävan vara att så långt det är möjligt tillgodose elevernas önskemål.

Huvudmännen i gymnasiesärskolan bör inte ha en mer långtgående skyldighet att erbjuda kurser inom ramen för det individuella valet än huvudmännen för gymnasieskolan. I gymnasiesärskolan är elevunderlaget litet, med ofta bara ett fåtal elever i en kommun, varför det enligt regeringens uppfattning inte är rimligt att alla nationellt fastställda kurser i gymnasiesärskolan ska erbjudas som individuellt val.

I likhet med det som gäller för gymnasieskolan, bör det framgå av förordning vilka kurser som alltid ska erbjudas som individuellt val. Det kan t.ex. handla om kurser som stöder eleven att utifrån sina egna förutsättningar uppnå en så hög grad av självständighet som möjligt i syfte att klara boende och vardagsliv på egen hand. Sådana kurser kan bl.a. handla om praktiskt hushållsarbete, ekonomisk planering, tvätt och hygien, social kompetens och hur man kontakter olika myndigheter. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bör därför få meddela ytterligare föreskrifter om individuellt val i gymnasiesärskolan. Vi avser att ge Statens skolverk i uppdrag att utarbeta förslag till vilka kurser som alltid ska erbjudas inom det individuella valet. Utöver dessa bör det vara varje huvudman som avgör vilka kurser som ska erbjudas eleverna. Strävan bör, liksom i gymnasieskolan, vara att så långt det är möjligt tillgodose elevernas önskemål.

8.6.4 Gymnasiesärskolearbete

Regeringens förslag: I utbildningen på gymnasiesärskolans nationella program ska ett gymnasiesärskolearbete ingå. Gymnasiesärskolearbetet ska omfatta 100 poäng.
--

Som betyg på gymnasiesärskolearbetet ska beteckningen E användas om eleven har nått målen för gymnasiesärskolearbetet. För den elev som inte har nått målen för gymnasiesärskolearbetet ska betyg inte sättas.

Utredningens förslag: Överensstämmer delvis med regeringens förslag. Utredningen föreslår en större omfattning av gymnasiesärskolearbetet. Utredningen lämnar inget förslag om vad som händer om en elev inte har nått målen för gymnasiesärskolearbetet.

Remissinstanserna: Få remissinstanser kommenterar förslaget. *Specialpedagogiska skolmyndigheten* anser att förslaget om gymnasiesärskolearbete är viktigt, men att det kommer att kräva kompetent handledning så att beskrivning och bedömning blir av så god kvalitet som möjligt. *Örebro kommun* påpekar att det är viktigt att Statens skolverk utformar tydliga anvisningar när det gäller gymnasiesärskolearbetet.

Skälen för regeringens förslag: I den reformerade gymnasieskolan ingår ett gymnasiearbete. Ett godkänt gymnasiearbete är en förutsättning för att kunna få en gymnasieexamen. Regeringen anser att även elever i gymnasiesärskolan i ett sammanhang ska genomföra en uppgift som utgår från helheten i utbildningen. Ett sådant arbete kan vara mycket värdefullt för eleven, som genom detta kan visa att han eller hon är förberedd för arbetsuppgifter inom den valda inriktningen. Omfattningen av arbetet bör motsvara den som gäller för den reformerade gymnasieskolan. Gymnasiesärskolearbetet bör kunna genomföras i samarbete med en handledare.

På gymnasiesärskolearbetet ska betyget E sättas om eleven utför arbetet på ett sätt som motsvarar kraven för ett godkänt betyg. För den elev som inte har nått målen för gymnasiesärskolearbetet ska betyg inte sättas, men det bör framgå av gymnasiesärskolebeviset (se avsnitt 10) att eleven har påbörjat ett sådant arbete, vilken inriktning det har haft och hur långt eleven har nått i arbetet.

8.6.5 Arbetsplatsförlagt lärande

Regeringens förslag: De nationella programmen ska innehålla arbetsplatsförlagt lärande.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om minsta omfattning av det arbetsplatsförlagda lärandet och om undantag från bestämmelsen om att utbildningen i gymnasiesärskolan i huvudsak ska vara skolförlagd.

Regeringens bedömning: Den minsta omfattningen av det arbetsplatsförlagda lärandet bör vara 22 veckor på alla nationella program.

Utredningens förslag: Överensstämmer med regeringens förslag och bedömning.

Remissinstanserna: Flera remissinstanser, bl.a. *Malmö högskola*, *Göteborgs kommun* och *Östergötlands läns landsting*, tillstyrker

förslaget. *Arbetsförmedlingen* anser att det är värdefullt med konkreta erfarenheter från arbetslivet för elever som kommer från gymnasiesärskolan. Många av remissinstanserna, bl.a. *Halmstads, Kungsbacka, Sigtuna* och *Örebro kommuner*, tror att det kommer att bli svårt för skolorna att hitta APL-platser för denna elevgrupp. En del pekar på att det troligen kommer att bli kostnadsdrivande, eftersom fler elever än tidigare kommer att gå på nationella program. Flera av remissinstanserna anser att eleverna ska kunna få sin APL inom ett annat program än det de går på, medan t.ex. *Svenska förbundet för specialpedagogik* anser att eleverna i första hand ska erbjudas praktik inom det program de går på. Vissa remissinstanser, främst *Landsorganisationen i Sverige*, betonar också vikten av fungerande regionala och lokala programråd.

Skälen för regeringens förslag och bedömning: En yrkesinriktad utbildning handlar om mer än yrkeskunskaper. Den handlar också om att förstå yrkeskulturen och om att bli en del av gemenskapen på en arbetsplats. De nationella programmen i gymnasiesärskolan bör därför innehålla arbetsplatsförlagt lärande. Inom gymnasieskolan har benämningen arbetsplatsförlagd utbildning (APU) ersatts av arbetsplatsförlagt lärande (APL). Regeringen anser att den benämningen bättre motsvarar vad denna del av utbildningen handlar om. Samma sak gäller för gymnasiesärskolan.

För elever i gymnasiesärskolan är det viktigt med konkreta erfarenheter från arbetslivet. En utvecklingsstörning medför svårigheter till abstrakt tänkande, och omvärlden uppfattas och förstås på ett konkret sätt. Kunskaper och färdigheter måste därför tränas och befästas genom konkreta handlingar på arbetsplatser i arbetslivet. Erfarenhet från vad det innebär att vara på en arbetsplats och den träning i social kompetens det ger är förstås också mycket värdefullt för eleverna i gymnasiesärskolan. Därför bör den arbetsplatsförlagda delen av utbildningen i gymnasiesärskolan även fortsättningsvis vara minst 22 veckor och finnas på alla nationella program.

Bestämmelser om minsta omfattning av det arbetsplatsförlagda lärandet bör framgå av förordning. Det bör också finnas en möjlighet att föreskriva om undantag i särskilda situationer från kravet på att utbildningen på ett program i huvudsak ska vara skolförlagd, med hänsyn tagen till att skolformen ska kännetecknas av en hög grad av flexibilitet. Även sådana bestämmelser bör framgå av förordning.

8.7 Gymnasial lärlingsutbildning i gymnasiesärskolan inrättas

Regeringens förslag: Inom de nationella programmen i gymnasiesärskolan ska det få finnas gymnasial lärlingsutbildning. Den ska kunna börja det första, andra, tredje eller fjärde läsåret.

Gymnasial lärlingsutbildning i gymnasiesärskolan ska i huvudsak vara förlagd till en eller flera arbetsplatser.

Utredningens förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. I utredningen specificeras inom vilka nationella program som gymnasial lärlingsutbildning ska få finnas.

Remissinstanserna: Flertalet av de remissinstanser som kommenterar förslaget är positiva till att möjligheten till gymnasial lärlingsutbildning införs även i gymnasiesärskolan. Exempelvis menar *Arbetsförmedlingen* att eleverna genom lärlingsutbildning får en starkare ställning på arbetsmarknaden och att det även leder till en ökad samverkan mellan skola och arbetsliv. *Statens skolverk* anser att det ska vara möjligt att ha en lärlingsliknande utbildning på samtliga nationella program. *Stockholms universitet* är negativt till förslaget med hänvisning till att lärlingsutbildningen inom gymnasieskolan inte har lyckats för elever med skolsvårigheter. *Sveriges Byggindustrier* anser att lärlingsutbildningen inte får bli alltför omfattande inom gymnasiesärskolan eftersom utbildningsformen behöver utvecklas vidare och kvalitetssäkras. *Sveriges Kommuner och Landsting* påpekar att det är viktigt att handledarutbildning konsekvent genomförs samt att upplägget med lärlingar och arbetsplatsförläggning regelmässigt kvalitetssäkras.

Skälen för regeringens förslag: Lärlingsutbildning är en del av den reformerade gymnasieskolan. En gymnasial lärlingsutbildning är i huvudsak förlagd till en eller flera arbetsplatser. Eftersom gymnasiesärskolan på ett flexibelt sätt ska kunna anpassas till elevers olika behov, ser regeringen ingen anledning till att lärlingsutbildning inte skulle kunna erbjudas även i gymnasiesärskolan. Sådana erfarenheter från arbetslivet som en lärlingsutbildning kan ge kan vara betydelsefulla för elever i både gymnasieskolan och gymnasiesärskolan. Eftersom alla nationella program i gymnasiesärskolan ska förbereda eleverna för arbetslivet bör det vara möjligt för alla elever som går på nationella program att delta i gymnasial lärlingsutbildning. Regeringen bedömer dock att lärlingsutbildning i gymnasiesärskolan kommer att ske i begränsad utsträckning.

För att uppnå så stor grad av flexibilitet som möjligt bör lärlingsutbildningen kunna starta det första, andra, tredje eller fjärde läsåret. Närmare föreskrifter om utbildningens genomförande bör framgå av förordning.

Regeringen avser att återkomma med förslag om utbildningskontrakt för lärlingarna i gymnasiesärskolan och en särskild arbetsrättslig reglering så att lärlingarna ska kunna kombinera utbildning med anställning. Bestämmelser om utbildningskontrakt finns redan för lärlingarna i gymnasieskolan i 16 kap. 11 a och 11 b §§ skollagen (2010:800) och ett förslag till en reglering som möjliggör kombination av utbildning med anställning för dessa har remissbehandlats.

Regeringens förslag: Rektorn ska, om det finns särskilda skäl, få besluta att en elevs utbildning på ett nationellt program till sitt innehåll får avvika från vad som annars gäller för programmet.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om sådana avvikelser.

Utredningens förslag: Överensstämmer delvis med regeringens förslag. Utredningen föreslår att huvudmannen ska få besluta att en elevs utbildning på ett nationellt program till sitt innehåll får avvika från vad som annars gäller för programmet.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans kommenterar förslaget.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: *Malmö kommun* ställer sig bakom förslaget eftersom rektorn är mer lämplig än huvudmannen på grund av sin närhet till eleven. *Göteborgs kommun* avstyrker förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Utbildningen i gymnasiesärskolan ska anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. En sådan anpassning ska kunna göras på olika sätt. Exempelvis kan rektorn besluta att elever på nationella program i gymnasiesärskolan enligt nuvarande bestämmelse i skollagen (2010:800) får läsa kurser enligt gymnasieskolans ämnesplaner (19 kap. 5 §). Den nu föreslagna bestämmelsen om individuell anpassning av ett nationellt program kommer att innefatta denna möjlighet. Bestämmelsen bör också kunna användas om en elev vill läsa vissa ämnesområden från gymnasiesärskolans individuella program. Den individuella anpassningen kan dessutom underlätta för elever vid flytt eller byte av program genom att de får tillgodoräkna sig redan godkända kurser. Motsvarande bestämmelse om individuell anpassning av ett nationellt program finns för gymnasieskolan med den skillnaden att i gymnasieskolan är det huvudmannen som får fatta beslut om sådan anpassning. I gymnasiesärskolan bör den som fattar denna typ av beslut finnas så nära eleven som möjligt och ha största möjliga kännedom om den enskilda elevens behov och förutsättningar. Rektorn är därför i detta fall mer lämplig än huvudmannen. Beslut om individuell anpassning av ett nationellt program kommer att bli vanligare i gymnasiesärskolan än i gymnasieskolan.

Det är svårt att på förhand beskriva vilka behov som kan motivera att avsteg behöver göras för enskilda elever från det vanliga innehållet i ett nationellt program. De närmare föreskrifter som behövs bör anges i förordning.

8.9 Reducerat program

Regeringens bedömning: En elev bör kunna befrias från undervisning i en eller flera kurser om eleven inte har förutsättningar att klara ett fullständigt program.

Utredningens förslag: Överensstämmer delvis med regeringens bedömning. I utredningen föreslås att det ska regleras i lag att rektorn i den individuella studieplanen ska få besluta att en elev på ett nationellt program ska få anpassad studiegång.

Remissinstanserna: *Statens skolverk* avstyrker utredningens förslag om att komplettera bestämmelsen om individuell studieplan. Skolverket föreslår i stället att rektorn ska få besluta att omfattningen av en elevs studier begränsas och att beslutet ska framgå av den individuella studieplanen. Vidare föreslår Skolverket att begreppet anpassad studiegång inte ska användas i detta sammanhang. Skolverket anser också att en elev som har läst reducerat program ska ha rätt att delta i särskild utbildning för vuxna för att uppnå 2 500 poäng.

Skälen för regeringens bedömning: Elever på gymnasiesärskolans nationella program har och kommer att ha vitt skilda förutsättningar att kunna tillgodogöra sig utbildningen. Alla elever kan inte klara en fullständig gymnasiesärskoleutbildning om 2 500 gymnasiesärskolepoäng. Det är viktigt att utbildningen på ett flexibelt sätt kan anpassas utifrån varje elevs förutsättningar.

De skolformsgemensamma bestämmelserna om särskilt stöd och åtgärdsprogram som finns i 3 kap. 6–12 §§ skollagen (2010:800) gäller även för gymnasiesärskolan. Om en elev inte klarar utbildningen på ett nationellt program ska rektorn besluta om stödåtgärder. Det är rektorn som ska göra en väl avvägd bedömning av vilken åtgärd som är lämplig. För elever i gymnasieskolan kan rektorn besluta om reducerat program, vilket innebär att en eller flera kurser tas bort. Om en elev i gymnasieskolan har fått reducerat program ska detta framgå av den individuella studieplanen. Bestämmelser om detta finns i dag i 1 kap. 7 § gymnasieförordningen (2010:2039). Detsamma bör gälla för elever i gymnasiesärskolan. Ett beslut om reducerat program bör kunna innebära att elevens utbildning omfattar mindre än 2 500 gymnasiesärskolepoäng och innehåller färre kurser än vad en fullständig utbildning ska omfatta. Om rektorn beslutar att en elev ska få reducerat program bör detta framgå av elevens åtgärdsprogram. Ett åtgärdsprogram kan överklagas, vilket innebär en rättssäkerhet för eleven om han eller hon t.ex. anser att någon annan stödåtgärd för att nå målen borde ha satts in i stället för en bortreducering av kursen.

8.10 Särskilda varianter

Regeringens förslag: Inom de nationella programmen ska det få finnas särskilda varianter som börjar det första, andra, tredje eller fjärde läsåret. Statens skolverk ska pröva frågor om godkännande av sådana varianter.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela ytterligare föreskrifter om särskilda varianter.

Utredningens förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. Utredaren föreslår inte att de särskilda varianterna ska kunna börja det fjärde läsåret.

Remissinstanserna: Ett flertal remissinstanser ställer sig positiva till utredningens förslag till ny struktur i sin helhet, men knappt någon kommenterar förslaget om särskilda varianter i detalj. *Statens skolverk* avstyrker möjligheten att inrätta särskilda varianter inom gymnasiesärskolan med motivet att den föreslagna strukturen ger sådan stor flexibilitet att särskilda varianter blir överflödiga.

Skälen för regeringens förslag: Gymnasiesärskolan ska kännetecknas av flexibilitet för både huvudmän och elever. Det bör därför vara möjligt för huvudmännen att erbjuda alternativ till de nationella inriktningarna, under förutsättning att kvaliteten på utbildningarna kan säkerställas. I den reformerade gymnasieskolan med start höstterminen 2011 har de specialutformade programmen, inom vilka huvudmännen lokalt kunde besluta om program- och kursinnehåll, tagits bort. Regeringen föreslår att de tas bort även i gymnasiesärskolan. Samtidigt infördes i gymnasieskolan möjlighet att inrätta särskilda varianter av nationella program. Särskilda varianter och nya kurser måste godkännas av Skolverket. Enligt regeringens bedömning i propositionen Högre krav och kvalitet i den nya gymnasieskolan (prop. 2008/09:199, s. 89) kan särskilda varianter komma att innebära en väl avvägd balans mellan å ena sidan behovet av flexibilitet och frihet för huvudmännen och å andra sidan överblickbarhet, kvalitetssäkring och trygghet för elever och avnämare. Samma resonemang är giltigt för gymnasiesärskolan och därför ska särskilda varianter inom de nationella programmen kunna inrättas. I syfte att skapa ett flexibelt system ska de särskilda varianterna få börja det första, andra, tredje eller fjärde året.

De nationella program som föreslås i denna proposition är tänkta att inom ramen för det nationella programmets stadga erbjuda en så hög grad av flexibilitet att behovet av särskilda varianter blir begränsat. Det finns emellertid i dag skolhuvudmän som har hittat framgångsrika arbetssätt där det t.ex. finns en nära samverkan mellan gymnasiesärskolan och gymnasieskolan eller den lokala arbetsmarknaden. Sådana lösningar måste kunna fortsätta inom ramen för det nya systemet.

Huvudmän bör även i fortsättningen kunna ta initiativ till ämnen och kurser som motsvarar ett behov som inte kan tillgodoses inom den nationella strukturen. Precis som i den reformerade gymnasieskolan är det viktigt att även sådana kurser och ämnen är kvalitetssäkrade. De bör därför beslutas av Statens skolverk och inte längre av den enskilda huvudmannen. Närmare bestämmelser om ansökan och godkännande av särskilda varianter bör framgå av förordning.

8.11 Riksrekryterande utbildning

Regeringens förslag: Statens skolverk ska få besluta att det till viss utbildning på de nationella programmen i en gymnasiesärskola med offentlig huvudman i första hand ska tas emot sökande från hela landet
--

(riksrekrytering). Beslut om riksrekrytering ska ange under vilken tid beslutet ska gälla och hur många platser utbildningen får omfatta.

Skolverket ska i samband med beslut om riksrekrytering få besluta om avvikelser från struktur, innehåll och program mål för utbildningar på nationella program.

Regeringen ska få meddela föreskrifter om villkor för att en viss utbildning som anordnas av en offentlig huvudman ska kunna bli riksrekryterande.

Regeringen ska få meddela föreskrifter om villkor för beslut om att en utbildning på ett nationellt program i en gymnasiesärskola med enskild huvudman ska få avvika från programmets struktur, innehåll och program mål.

Utredningens förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. Utredaren föreslår även att det i förordning ska regleras att riksrekryterande idrottsutbildning ska få förekomma för yrkesinriktad utbildning, estetiskt inriktad utbildning och viss idrottsutbildning. Utredaren föreslår vidare att riksrekryterande idrottsutbildning ska få förekomma på det s.k. träningsprogrammet.

Remissinstanserna: *Specialpedagogiska skolmyndigheten, Statens skolverk, Riksförbundet för Utvecklingsstörda Barn, Ungdomar och Vuxna och Riksförbundet för döva, hörselskadade och språkstörda barn* tillstyrker förslaget. *Riksidrottsförbundet* stöder inrättandet av riksrekryterande idrottsutbildning för eleverna i gymnasiesärskolan. Förbundet anser att det är rimligt och önskvärt att elever med en utvecklingsstörning får möjlighet att kombinera en elitidrottssatsning med studier. *Förbundet Sveriges Arbetsterapeuter* anser att förutsättningarna för studier på riksrekryterande utbildning ska vara jämställda med andra högt specialiserade program.

Skälen för regeringens förslag: Enligt dagens reglering saknas, till skillnad från det som gäller för gymnasieskolan, möjlighet att bedriva riksrekryterande utbildningar för elever i gymnasiesärskola med offentlig huvudman. Regeringens ambition är att den framtida gymnasiesärskolans struktur ska erbjuda så många möjligheter och vara så flexibel att behovet av riksrekryterande utbildning blir begränsat. Samma grundtanke gäller för den reformerade gymnasieskolan. I likhet med det som gäller för gymnasieskolan kan det dock finnas utbildningar som ryms i gymnasiesärskolan men som inte kan komma till stånd utan riksrekrytering därför att elevunderlaget är alltför begränsat.

Regeringen anser därför att det även i gymnasiesärskolan bör kunna finnas riksrekryterande utbildning om utbildningen endast är möjlig att inrätta på några få orter i landet eller om enskilda elevers behov av kunskaper och färdigheter inte annars kan tillgodoses. För att säkerställa att de riksrekryterande utbildningarna håller en hög kvalitet bör de granskas och godkännas av myndighet och vara tidsbestämda. Bestämmelserna bör motsvara de som gäller för gymnasieskolan. Det innebär att beslut om riksrekrytering i gymnasiesärskolan bör få förenas med beslut om att den riksrekryterande utbildningen ifråga om struktur, innehåll och mål för utbildningen får avvika från vad som annars gäller för nationella program i gymnasiesärskolan. För att lika villkor ska råda

mellan offentliga och fristående huvudmän ska även fristående Prop. 2011/12:50
gymnasiesärskolor kunna få anordna utbildningar som avviker från ett
nationellt programs struktur, innehåll och mål.

De närmare förutsättningarna för att en utbildning ska få bli
riksrekryterande bör framgå av förordning.

8.12 Nationellt godkänd idrottsutbildning i gymnasiesärskolan

Regeringens bedömning: Det bör vara möjligt att anordna nationellt godkänd idrottsutbildning i gymnasiesärskolan.

Utredningens förslag: Överensstämmer med regeringens bedömning.

Remissinstanserna: *Riksidrottsförbundet* anser att det är rimligt och
önskvärt att elever med en utvecklingsstörning får möjlighet att
kombinera en elitidrottsutbildning med studier.

Skälen för regeringens bedömning: I gymnasieskolan får, vid sidan
om riksrekryterande idrottsutbildning, en utbildning där ämnet
specialidrott ingår bli en nationellt godkänd idrottsutbildning om den har
en tydlig elitidrottskaraktär och ett etablerat samarbete med ett
specialidrottsförbund som är relevant för utbildningen. Utbildningen ska
i så fall tillstyrkas av specialidrottsförbundet. En kommun eller en
enskild huvudman får ansöka om nationellt godkänd idrottsutbildning.
Statens skolverk beslutar om var sådana idrottsutbildningar får anordnas
och om antalet platser dessa får omfatta. Av beslutet ska det framgå vid
vilken skola utbildningen ska anordnas. Beslutet ska gälla i sex år. Den
sökande som anses ha bäst förutsättningar att tillgodogöra sig
utbildningen ska ges företräde vid urval till utbildningen.

I enlighet med regeringens ambition att elever i gymnasieskolan så
långt möjligt ska ges motsvarande valmöjligheter som elever i
gymnasieskolan bör möjligheten till nationellt godkänd idrottsutbildning
införas i gymnasieskolan. Regeringen avser att meddela föreskrifter
om detta som motsvarar de som gäller för gymnasieskolan.

9 Individuella program i gymnasieskolan

9.1 Indelningen i yrkesträning och verksamhetsträning tas bort

Regeringens förslag: Indelningen i yrkesträning och verksamhetsträning inom de individuella programmen ska tas bort. Även bestämmelsen i skollagen om att utbildningen vid individuella program ska möta elevens speciella utbildningsbehov ska tas bort.

Utredningens förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Flera remissinstanser är positiva till utredningens
förslag. *Malmö högskola* anser att begreppen yrkesträning och

verksamhetsträning saknar relevans och är oklara på grund av diffusa innebörder. *Lärarförbundet* tycker att det är bra att indelningen i verksamhetsträning och yrkesträning föreslås upphöra och *Lärarnas Riksförbund* anser att det är välkommet att tudelningen av individuella program upphör. *Karlstads kommun* uttrycker däremot en oro för att nivån på utbildningen kommer att sänkas om ämnena inom yrkesträningen tas bort och ersätts med ämnesområden.

Skälen för regeringens förslag: Dagens individuella program ska ge eleven yrkesträning eller verksamhetsträning eller på annat sätt möta elevens speciella utbildningsbehov. Den absoluta merparten av eleverna på individuellt program återfinns på programmets yrkesträning eller verksamhetsträning. Skillnaden i formell mening mellan yrkesträning och verksamhetsträning är att utbildningen inom yrkesträningen består av ämnen som ska betygssättas medan utbildningen inom verksamhetsträningen består av verksamhetsområden som inte betygssätts. I utredningens betänkande påpekas att erfarenheten visar att gränsen mellan yrkesträning och verksamhetsträning i många fall är svår att dra. Många skolor ser ett behov av att kunna kombinera dem. Regeringen anser, liksom utredningen, att indelningen i yrkesträning och verksamhetsträning utgör ett hinder för den flexibilitet som eftersträvas i den framtida gymnasiesärskolan. Indelningen är inte tillräckligt relevant och därför föreslår vi att den tas bort. Gymnasiesärskolans individuella program ska i stället bestå av ämnesområden (se avsnitt 9.2).

I begreppet individuellt program ligger att utbildningen är utformad utifrån den enskilda individen. Bestämmelsen i 19 kap. 6 § skollagen (2010:800) om att utbildningen vid individuella program ska möta speciella behov hos eleven är därmed överflödig och bör tas bort.

9.2 Ämnesområden på de individuella programmen

Regeringens förslag: Gymnasiesärskolans individuella program ska bestå av ämnesområdena estetisk verksamhet, hem- och konsumentkunskap, idrott och hälsa, natur och miljö, individ och samhälle samt språk och kommunikation. För varje ämnesområde ska det finnas en ämnesområdesplan.

Betyg ska inte sättas på ämnesområden.

En bestämmelse som upplyser om att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om ämnesområdesplanerna ska införas i skollagen.

Rektorn ska få besluta att en elev på ett individuellt program ska läsa en kombination av ämnen och ämnesområden om eleven har förutsättningar för det. Ett sådant beslut ska framgå av elevens individuella studieplan.

Regeringens bedömning: Ämnesområdesplanerna bör ha två kravnivåer – en nivå för grundläggande kunskaper och en nivå för fördjupade kunskaper.

Utredningens förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag och bedömning. Utredningen föreslår inte begreppet ämnesområdesplan.

Remissinstanserna: Få remissinstanser har uttalat sig om förslaget. *Lärarförbundet* tillstyrker förslaget att kunskapskraven för ämnesområdena ska ha två kravnivåer. *Karlstads kommun* anser dock att de föreslagna ämnesområdena med sina två kravnivåer inte i tillräckligt hög grad poängterar vikten av systematisk färdighetsträning. *Statens skolverk* påpekar att det matematiska kunskapsområdet bör ingå i något av ämnesområdena.

Skälen för regeringens förslag och bedömning: Den föreslagna benämningen på innehållet i de individuella programmen – ämnesområden – signalerar att det ska finnas ett tydligt utbildningsinnehåll i gymnasiesärskolans individuella program. Samma benämning används inom grundsärskolans inriktning träningskola. Elever som har gått i träningskolan fortsätter ofta sin utbildning på de individuella programmen i gymnasiesärskolan. De föreslagna ämnesområdena är justeringar av de verksamhetsområden som dagens verksamhetsträning består av.

Varje ämnesområde bör regleras närmare i en ämnesområdesplan och Statens skolverk bör meddela föreskrifter om innehållet i ämnesområdesplanerna. För att skapa tydlighet ska en bestämmelse som upplyser om att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om ämnesområdesplanerna införas i skollagen.

I grundsärskolan sätts inte betyg på ämnesområden. Utvärdering och avstämning görs i stället med utgångspunkt i de mål som har uppställts i elevens individuella studieplan. Betyg sätts inte heller på dagens verksamhetsträning i gymnasiesärskolan. I enlighet därmed föreslår regeringen att betyg inte ska sättas på ämnesområden i gymnasiesärskolan. Spridningen i elevgruppen kommer även fortsättningsvis att vara stor. Genom att införa två kravnivåer – en nivå för grundläggande kunskaper och en nivå för fördjupade kunskaper – förbättras möjligheterna att möta varje elevs behov av utmaningar i lärandet och att följa upp elevens kunskapsutveckling. Kravnivåerna bör fastställas i ämnesområdesplanerna, på samma sätt som kunskapskrav fastställs i ämnesplanerna. Regeringen håller med *Skolverket* om att det matematiska kunskapsområdet bör ingå i något av ämnesområdena.

Eleverna på de individuella programmen har och kommer att ha skilda förutsättningar och behov. För att underlätta flexibla lösningar för varje individ föreslår vi att rektorn ska få besluta att en elev på ett individuellt program ska läsa en kombination av ämnen från gymnasiesärskolans nationella program och ämnesområden från gymnasiesärskolans individuella program om eleven har förutsättningar för det.

10 Gymnasiesärskolebevis

Regeringens förslag: Elever ska få ett gymnasiesärskolebevis när de har genomfört en gymnasiesärskoleutbildning.

Utredningens förslag: Överensstämmer delvis med regeringens förslag. I enlighet med sina direktiv föreslår utredningen hur en gymnasiesärskoleexamen skulle kunna utformas, men förordar samtidigt att ett mer omfattande examensdokument ska införas i stället för examen. Vidare föreslås att elever på det s.k. träningsprogrammet på begäran ska få ett examensdokument. Utredningen föreslår också att en elev som inte uppnår kraven för betyget E ska få ett intyg på att eleven har deltagit i kursen.

Remissinstanserna: Ingen av remissinstanserna anser att en gymnasiesärskoleexamen ska införas. Det fåtal instanser, bl.a. *Karlstads universitet*, som yttrat sig över förslaget om examen är negativa till dess införande. Ett flertal remissinstanser är däremot positiva till att ett examensdokument införs med det innehåll som utredaren föreslår, däribland *Statens skolverk*, *Myndigheten för yrkeshögskolan*, *Arbetsförmedlingen*, *Alingsås*, *Karlstads* och *Luleå kommuner*, *Autism- och Aspergerförbundet*, *Riksförbundet för Utvecklingsstörda Barn*, *Ungdomar och Vuxna (FUB)* samt *Sveriges Kommuner och Landsting*. Några remissinstanser, t.ex. *Autism- och Aspergerförbundet*, anser att dokumentet utöver utredningens förslag även bör innehålla ytterligare uppgifter, t.ex. om vilka pedagogiska anpassningar som har gjorts för eleven i skolmiljön och på arbetsplatsen där det arbetsplatsförlagda lärandet genomförts och vilket särskilt stöd eleven har fått. *Barnombudsmannen*, *Halmstads kommun* och *FUB* anser att det bör vara obligatoriskt att utfärda examensdokument även för elever på träningsprogrammet. Skolverket påtalar att det inte behövs ett separat intyg för elever som inte uppnår kraven för betyget E.

Skälen för regeringens förslag: I gymnasieskolan kommer elever som har påbörjat sin utbildning efter den 1 juli 2011 att kunna få en gymnasieexamen när de har uppfyllt kraven för en sådan efter avslutad utbildning. En gymnasieexamen från högskoleförberedande program kommer att krävas för att uppnå grundläggande behörighet till högskolestudier som påbörjas på grundnivå. Examen talar också om för potentiella arbetsgivare vilken kompetens innehavaren har. En gymnasiesärskoleexamen skulle inte ha motsvarande funktion. Utbildningen kvalificerar inte för högskolestudier och för potentiella arbetsgivare kan erfarenhet av att ha varit på en arbetsplats vara viktigare än betygen.

Det finns enligt utredningen elever i gymnasiesärskolan som är angelägna om att deras skolform inte ska skilja sig så mycket från gymnasieskolan, och för vissa av dem skulle en examen kunna innebära en stimulans i studierna. Utredningen pekar samtidigt på att för många andra elever kan examen bli en belastning. Ytterst kan enligt utredningen ett eventuellt införande av en gymnasiesärskoleexamen sägas strida mot grundtanken för hela gymnasiesärskolan, som ska vara en skolform som möter elever med vitt skilda förutsättningar på deras egen nivå.

Det fåtal remissinstanser som kommenterar förslaget att införa en gymnasiesärskoleexamen avråder från det. Samtidigt har en övervägande majoritet av de remissinstanser som uttalat sig om införande av ett examensdokument med utökad information om elevens kompetens och erfarenheter ställt sig positivt till ett sådant.

Regeringen delar uppfattningen att en gymnasiesärskoleexamen inte bör införas. Gymnasiesärskolan bör vara en utbildning där elever uppmuntras att nå så långt som möjligt utifrån sina egna förutsättningar. Vid avslutad utbildning bör emellertid ett gymnasiesärskolebevis utfärdas. Beviset bör tydligt beskriva vilka kunskaper och erfarenheter eleven har med sig från gymnasiesärskolan på ett sådant sätt att det underlättar kontakten med möjliga arbetsgivare. Detta bör gälla för elever på såväl nationella som individuella program. Beviset bör bl.a. innehålla uppgifter om vilket program eleven har följt, vilka kurser eller ämnesområden eleven har läst, kursernas omfattning i gymnasiesärskolepoäng och ämnesområdenas omfattning, betyg samt information om gymnasiesärskolearbetet och inriktningen på elevens arbetsplatsförlagda lärande.

I 18 kap. 19 § skollagen (2010:800) föreskrivs att för den elev som inte uppnår kraven för betyget E på en kurs ska ett intyg utfärdas om att eleven har deltagit i kursen. Utredningen föreslår att den bestämmelsen behålls. Regeringen anser däremot, i likhet med *Statens skolverk*, att bestämmelsen inte längre behövs. I stället bör alla påbörjade kurser, såväl de som har avslutats och betygssatts som de som inte har betygssatts, finnas dokumenterade i gymnasiesärskolebeviset. Det finns därför inte något behov av ett särskilt intyg om deltagande. Alla gymnasiesärskoleelever får samma typ av bevis efter avslutade studier. För elever som fullföljer ett fullständigt nationellt program bör det framgå att de har uppnått alla de 2 500 gymnasiesärskolepoäng som en fullständig utbildning består av.

Bestämmelser om närmare innehåll i och utformning av beviset bör framgå av förordning.

11 Antagningsprocess med större valfrihet för de sökande

Eleverna i gymnasiesärskolan ska kunna välja utbildningsvägar på samma sätt som eleverna i gymnasieskolan. I dag gäller enligt skollagen (2010:800) att hemkommunen och rektorn ska besluta om vilket program i gymnasiesärskolan och i vilken skola en sökande ska gå. Ungdomar med utvecklingsstörning har inte samma möjlighet att välja utbildning i en gymnasiesärskola i en annan kommun som en elev som ska välja utbildning i gymnasieskolan. Därför föreslår vi i detta avsnitt att reglerna om antagningsprocessen till gymnasiesärskolan ändras. I alla delar kan regelverket dock inte motsvara det som gäller i gymnasieskolan. Exempelvis kan behörighets- och urvalsbestämmelserna inte vara likadana i de två skolformerna eftersom gymnasiesärskolan är anpassad

till elever med utvecklingsstörning som är i behov av en särskild utbildning. Prop. 2011/12:50

Det är viktigt att alla ungdomar får den hjälp och det stöd de behöver för att kunna göra ett välgrundat val av utbildning. Enligt skollagen ska eleverna ha tillgång till personal med sådan kompetens att deras behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet kan tillgodoses.

11.1 Antagningsorganisation och ansökan

Regeringens förslag: Huvudmannen ska ansvara för antagningen till de olika utbildningarna i gymnasiesärskolan som anordnas av huvudmannen.

Antagningsorganisationen ska få vara gemensam för gymnasiesärskolan, gymnasieskolan, särskild utbildning för vuxna på gymnasial nivå och kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå. Antagningsorganisationen ska också få vara gemensam för gymnasiesärskola anordnad av kommuner, landsting och enskilda huvudmän.

Det ska framgå av skollagen att ungdomar ska kunna ansöka till nationellt eller individuellt program, nationell inriktning, särskild variant eller gymnasial lärlingsutbildning i gymnasiesärskolan. Avser ansökan flera utbildningar ska den sökande ange i vilken ordning han eller hon önskar komma i fråga.

Utredningens förslag: Överensstämmer i sak med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Endast ett fåtal remissinstanser kommenterar förslaget specifikt, däribland *Statens skolverk* som tillstyrker. Ett flertal remissinstanser är på ett övergripande plan positiva till att regelverket för hela antagningsprocessen till nationella program blir likadant som i gymnasieskolan.

Skälen för regeringens förslag: Huvudmannen ska även fortsättningsvis ansvara för antagningen till de olika utbildningarna inom gymnasiesärskolan som anordnas av huvudmannen. I skollagen (2010:800) finns en bestämmelse om att antagningsorganisationen i en kommun får vara gemensam för gymnasieskolan och kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå. Utredningen har föreslagit att bestämmelsen ska utvidgas till att gälla även gymnasiesärskolan och särskild utbildning för vuxna. Regeringen håller med om detta. Eftersom ungdomar ska söka till gymnasiesärskolans program på samma sätt som man söker till nationella program i gymnasieskolan, ska det vara möjligt för kommunerna att ha en gemensam antagningsorganisation. Den kan också innefatta särskild utbildning för vuxna och kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå. På samma sätt som för gymnasieskolan bör antagningsorganisationen även få vara gemensam för gymnasiesärskola anordnad av kommuner, landsting och enskilda huvudmän.

I skollagen har det förts in en bestämmelse om att den som ansöker om en plats i gymnasiesärskolan ska ge in sin ansökan till hemkommunen.

Om ansökan avser en utbildning som anordnas av en annan huvudman, ska ansökan omedelbart sändas vidare till denna huvudman. Enligt utredningen har många kommuner låtit elever ansöka till gymnasiesärskolan även innan den nya skollagen trädde i kraft. För gymnasieskolan gäller att en elev ska ansöka hos hemkommunen till nationella program, nationella inriktningar, särskilda varianter och lärlingsutbildning. Om ansökan avser mer än en utbildning, ska den sökande ange i vilken ordning han eller hon önskar att utbildningarna ska komma i fråga.

Eftersom regeringen föreslår att det även i gymnasiesärskolan ska finnas nationella inriktningar, särskilda varianter och lärlingsutbildning inom de nationella programmen, behöver regelverket kring ansökan anpassas. Det finns ingen anledning till att regelverket ska se annorlunda ut än gymnasieskolans på detta område. För att bestämmelserna om ansökan till gymnasiesärskolans nationella program ska motsvara de som gäller för gymnasieskolan ska det av skollagen framgå att ungdomarna ska ges möjlighet att ansöka till nationella program, nationella inriktningar, särskilda varianter eller gymnasial lärlingsutbildning i gymnasiesärskolan.

Vi delar utredningens uppfattning att gymnasiesärskolans individuella program även i fortsättningen ska vara sökbara på samma sätt som de nationella programmen. Förslagen om mottagande i denna proposition inbegriper dock en viktig skillnad mellan antagningsprocessen för de nationella och de individuella programmen. För att en elev ska kunna bli mottagen på ett individuellt program i en annan kommun än hemkommunen eller i en fristående skola måste hemkommunen och den mottagande kommunen, landstinget eller fristående skolan vara överens om den ekonomiska ersättningen för elevens utbildning (se vidare avsnitt 11.2.2 och 11.2.3). Det måste stå klart för de elever som vill söka det individuella programmet och deras föräldrar att mottagandet är villkorat på det sättet.

En sökandes val av program, inriktning och skola bör självfallet i mån av plats styra antagningen till gymnasiesärskolan. I dag gäller att rektorn efter samråd med eleven och elevens vårdnadshavare beslutar om vilket nationellt eller specialutformat program som en elev ska gå på. Förslaget till nya bestämmelser om antagningsprocessen innebär att denna bestämmelse tas bort, liksom de bestämmelser som handlar om placering vid en skolenhet.

11.2 Mottagande

11.2.1 Mottagande på nationella program i en offentlig huvudmans gymnasiesärskola

Regeringens förslag: Huvudmannen för den sökta utbildningen ska besluta om den sökande ska tas emot. Om hemkommunen har beslutat att en sökande inte tillhör gymnasiesärskolans målgrupp, ska han eller hon beredas tillfälle att ansöka till gymnasieskolan i hemkommunen så snart som möjligt.

Huvudmannen ska i första hand ta emot de sökande som är hemmahörande i kommunen eller samverkansområdet för utbildningen och som söker till ett nationellt program, eller till en sådan nationell inriktning, särskild variant eller gymnasial lärlingsutbildning som börjar det första läsåret. Vidare ska de som är sökande tas emot i första hand om de har sökt utbildningar som de har särskilda skäl att gå på, som hemkommunen inte erbjuder eller som är riksrekryterande. Andra sökande till nationella program ska få tas emot i andra hand till platser som återstår sedan alla de som ska tas emot i första hand har antagits till utbildningen.

En kommuns eller ett landstings beslut om mottagande i första hand i gymnasiesärskolan ska kunna överklagas till Skolväsendets överklagandenämnd.

Innan en kommun tar emot en sökande som inte är hemmahörande i kommunen eller samverkansområdet för utbildningen ska ett yttrande inhämtas från den sökandes hemkommun. Detsamma ska gälla ett landsting. Yttrandet ska innehålla uppgift om huruvida eleven tillhör gymnasiesärskolans målgrupp.

Utredningens förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. Utredningen preciserar inte att den sökande så snart som möjligt ska beredas tillfälle att ansöka till gymnasieskolan om hemkommunen har beslutat att den sökande inte tillhör gymnasiesärskolans målgrupp. Utredningen föreslår att yttrande från hemkommunen inte behöver inhämtas om det med hänsyn till tidigare avgivet yttrande eller av andra skäl är onödigt.

Remissinstanserna: Endast ett fåtal remissinstanser kommenterar förslaget närmare, däribland *Statens skolverk* som tillstyrker det och *Bollnäs kommun* som anser att förslaget är bra men kräver att konsekvenserna utreds. Ett flertal remissinstanser är på ett övergripande plan positiva till att regelverket för hela processen för antagning till nationella program blir likadant som i gymnasieskolan.

Skälen för regeringens förslag: Mottagandet i gymnasiesärskolan styrs i dag inte av elevens ansökan i samma utsträckning som i gymnasieskolan. Enligt nuvarande bestämmelser i skollagen (2010:800) ska huvudmannen efter samråd med eleven och elevens vårdnadshavare avgöra om en elev i gymnasiesärskolan ska gå på ett nationellt, specialutformat eller individuellt program. För gymnasieskolan gäller att en huvudman beslutar om mottagande av en sökande på nationellt program när huvudmannen har prövat om han eller hon är behörig.

I betänkandet föreslås att det ska vara elevens vilja uttryckt i ansökan som ska ligga till grund för vilken utbildning han eller hon tas emot på i gymnasiesärskolan. Regeringen delar denna uppfattning. Men även om regeringens ambition är att regelverken för gymnasiesärskolan och gymnasieskolan i så stor utsträckning som möjligt ska överensstämma med varandra så finns det skillnader mellan skolformerna som gör att vissa moment i mottagandet måste regleras på olika sätt.

Ett slags behörighetsprövning måste även fortsättningsvis göras innan huvudmannen kan fatta beslut om mottagande av en elev i gymnasiesärskolan. I denna skolform talar man vanligen inte om

behörighet, men begreppet behörighet i gymnasieskolan kan ändå sägas motsvaras av tillhörighet till målgruppen när det gäller ungdomar som har ansökt till gymnasiesärskolans nationella program (se avsnitt 5.2). Det är fortfarande hemkommunen som ska göra prövningen av tillhörighet till målgruppen. Om en elev har sökt till en gymnasiesärskola med annan offentlig huvudman, måste den huvudmannen inhämta information av hemkommunen om målgruppstillhörigheten. I konsekvens härmed ska det vara obligatoriskt att inhämta yttrande från den sökandes hemkommun. En elev som inte bedöms tillhöra målgruppen bör självfallet ges möjlighet att söka sig till gymnasieskolan så snart som möjligt, så att hans eller hennes gymnasiestudier inte fördröjs. Elever som har gått i grundsärskolan är inte behöriga till nationella program i gymnasieskolan men kan tas emot på något av introduktionsprogrammen yrkesintroduktion, individuellt alternativ eller språkintröduktion. Dessa kan syfta till att eleven senare går över till ett annat introduktionsprogram eller ett nationellt program i gymnasieskolan. Elever som efter många år i skolan ska byta skolform hamnar i en svår situation. Det är därför viktigt att hemkommunen tar ett stort ansvar för att hitta bra lösningar för den enskilde (se vidare i avsnitt 5.2).

Prövningen av tillhörigheten till målgruppen för gymnasiesärskolan bör dock inte ligga till grund för ett beslut om vilken typ av program i gymnasiesärskolan som en elev ska tas emot på. Alla elever som vill gå ett nationellt program bör tas emot på ett sådant. Undervisningen på de nationella programmen bör anpassas efter varje individs förutsättningar.

Regeringen instämmer även i utredningens förslag om att det bör finnas bestämmelser om mottagande i första och andra hand på de nationella programmen i en offentlig huvudmans gymnasiesärskola motsvarande de som gäller för en offentlig huvudmans gymnasieskola. Detta betyder att det bör finnas bestämmelser om mottagande i första och andra hand för utbildning på nationella program, nationella inriktningar, särskilda varianter eller gymnasial lärlingsutbildning i offentlig huvudmans regi. Eftersom programstrukturen och ansökningsförfarandet enligt vårt förslag i princip ska bli likadana som i gymnasieskolan, finns det ingen anledning till att regelverken ska se olika ut när det gäller första- och andrahandsmottagande.

Förslaget innebär att elever som är hemmahörande i kommunen ska bli mottagna i första hand. Elever som ansöker om plats i en annan kommun på en utbildning som inte erbjuds av hemkommunen i samverkan med andra kommuner ska också tas emot i första hand. Därutöver ska en sökande tas emot i första hand om han eller hon

- med hänsyn till sina personliga förhållanden har särskilda skäl för detta,
- har sökt ett nationellt program eller en nationell inriktning som börjar det första läsåret och är hemmahörande i en kommun som inte erbjuder den sökta utbildningen,
- har sökt gymnasial lärlingsutbildning i gymnasiesärskolan som börjar det första läsåret och är hemmahörande i en kommun som inte erbjuder någon utbildning på det aktuella programmet,

- har sökt ett nationellt program och åberopat att huvudmannen inom det sökta programmet anordnar en nationell inriktning som börjar senare än första läsåret och som hemkommunen inte erbjuder,
- har sökt ett nationellt program som saknar inriktningar och har åberopat att huvudmannen anordnar programmet i huvudsak skolförlagt vilket hemkommunen inte erbjuder, eller
- har sökt en riksrekryterande utbildning.

Övriga sökande ska tas emot i andra hand.

En kommuns eller ett landstings beslut om mottagande i första hand på ett nationellt program i gymnasiesärskolan bör kunna överklagas till Skolväsendets överklagandenämnd i konsekvens med det som gäller för de nationella programmen i gymnasieskolan. En motsvarande talerättsbegränsning som gäller för beslut om mottagande i gymnasieskolan ska också införas för beslut om mottagande i gymnasiesärskolan. Det innebär att beslutet kan överklagas endast av den sökande.

11.2.2 Mottagande på individuella program i en offentlig huvudmans gymnasiesärskola

Regeringens förslag: Hemkommunen ska göra en bedömning av om en ungdom som har sökt till ett individuellt program har förutsättningar att följa undervisningen på ett nationellt program. Om hemkommunen bedömer att den sökande inte har förutsättningar att följa undervisningen på ett nationellt program, ska han eller hon tas emot på ett individuellt program. Om den sökande bedöms ha förutsättningar att kunna följa utbildningen på ett nationellt program, ska han eller hon ges möjlighet att så snart som möjligt söka till nationella program som anordnas av huvudmannen.

En kommun ska få ta emot en elev från en annan kommun på ett individuellt program i sin gymnasiesärskola förutsatt att hemkommunen har bedömt att eleven inte kan följa undervisningen på ett nationellt program. Även ett landsting ska få ta emot en elev på ett individuellt program under samma förutsättning. Detta ska dock gälla endast om hemkommunen och den mottagande kommunen eller landstinget kommer överens om ersättningen för utbildningen.

Huvudmannen ska, innan eleven tas emot, hämta in ett yttrande från elevens hemkommun. Yttrandet ska innehålla uppgifter om huruvida eleven tillhör gymnasiesärskolans målgrupp och om huruvida eleven kan följa ett nationellt program.

Utredningens förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. Utredningen preciserar inte att den sökande så snart som möjligt ska beredas tillfälle att ansöka till nationella program om hemkommunen bedömt att den sökande har förutsättningar att kunna följa sådana program. Utredningen föreslår att yttrande från hemkommunen inte behöver inhämtas om det med hänsyn till tidigare avgivet yttrande eller av andra skäl är onödigt.

Remissinstanserna: Endast ett fåtal remissinstanser kommenterar förslaget närmare, däribland *Statens skolverk* som tillstyrker det och

Skälen för regeringens förslag: Gymnasiesärskolan är en skolform som riktar sig till elever med utvecklingsstörning, och undervisningen ska anpassas utifrån deras förutsättningar. De individuella programmen i gymnasiesärskolan riktar sig till elever som på grund av sin utvecklingsstörning inte kan följa undervisningen på ett nationellt program. Det är samtidigt ytterst viktigt att undervisningen utformas så att alla elever ges utmaning på sin nivå för att de ska nå så långt som möjligt i sin kunskapsinhämtning. Därför ska ingen sökande som kan klara av att följa undervisningen på ett nationellt program kunna välja att i stället få sin utbildning på ett individuellt program. På samma sätt gäller att elever som kan klara målen i gymnasieskolan inte ska gå i gymnasiesärskolan. I likhet med utredningen anser regeringen därför att hemkommunen måste göra en bedömning av om en ungdom som har ansökt till ett individuellt program verkligen tillhör målgruppen för den utbildningen. Innan ett beslut fattas om ett eventuellt mottagande bör kommunen samråda med den sökande och den sökandes vårdnadshavare. Om hemkommunen beslutar att inte ta emot en sökande till ett individuellt program med hänvisning till att han eller hon kan följa undervisningen på ett nationellt program, bör den sökande självfallet ges möjlighet att söka till ett nationellt program så snart som möjligt, så att hans eller hennes studier inte fördröjs.

Alla kommuner är skyldiga att inom kommunen eller dess samverkansområde erbjuda utbildning på ett individuellt program i gymnasiesärskolan till de ungdomar som är i behov av sådan utbildning. Därför finns det inte samma förutsättningar för första- och andrahandsmottagande i en annan kommun som på de nationella programmen. Regeringen föreslår i stället, liksom utredaren, att en huvudman ska få ta emot en elev från en annan kommun på ett individuellt program i sin gymnasiesärskola under förutsättning att kommunerna är överens om ersättningen för utbildningen. Skälet är att hemkommunen inte ska drabbas av orimliga ekonomiska konsekvenser om en elev som bedömts tillhöra målgruppen för de individuella programmen väljer en utbildning i en annan kommun. För att eleven ska kunna tas emot på ett individuellt program i en annan kommuns gymnasiesärskola måste hemkommunen även ha bedömt att eleven inte kan följa undervisningen på ett nationellt program. I konsekvens härmed måste det vara obligatoriskt för en huvudman att inhämta yttrande från den sökandes hemkommun innan huvudmannen tar emot en elev på ett individuellt program. Inte heller i gymnasieskolan omfattas andra elever än de som går på nationella program av rätten till mottagande i första hand i en annan kommuns gymnasieskola.

För elever som tillhör målgruppen för gymnasiesärskolans individuella program kan en lång resväg till skolan innebära stora påfrestningar. Det är därför viktigt att utbildningen bedrivs nära hemmet. För vissa elever kan en utbildning i en annan kommun samtidigt vara det alternativ som innebär kortast resor. I de fall en elev önskar en sådan plats, är det rimligt att anta att hemkommunen prövar ansökan positivt både med hänsyn till elevens förhållanden och till reskostnaderna, då kommunerna enligt

11.2.3 Mottagande i fristående gymnasiesärskola

Regeringens förslag: Huvudmannen för den sökta utbildningen ska besluta om den sökande ska tas emot. Bestämmelserna om mottagande på nationella program i en fristående gymnasiesärskola ska gälla även fortsättningsvis. Detta innebär att en fristående gymnasiesärskola ska vara öppen för alla ungdomar som har rätt till utbildning i en gymnasiesärskola med offentlig huvudman utom i de fall när hemkommunen har beslutat att inte lämna tilläggsbelopp för eleven.

En fristående huvudman ska få ta emot en elev på ett individuellt program i sin gymnasiesärskola förutsatt att hemkommunen bedömt att eleven inte kan följa undervisningen på ett nationellt program och att den fristående huvudmannen och hemkommunen är överens om bidraget för eleven.

En enskild huvudmans beslut om mottagande i en fristående gymnasiesärskola ska kunna överklagas till Skolväsendets överklagandenämnd.

Utredningens förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. Utredningen föreslår att ett villkor för mottagande av en elev på ett individuellt program i en fristående gymnasiesärskola ska vara att hemkommunen inte beslutar att inte lämna bidrag enligt bestämmelserna om tilläggsbelopp.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans kommenterar förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Varje fristående skola ska även fortsättningsvis vara öppen för alla ungdomar som har rätt till utbildning i en gymnasiesärskola med offentlig huvudman. Det är viktigt att inte inskränka möjligheterna för elever att bli mottagna till utbildning på en fristående gymnasiesärskola. Regeringen anser att lika villkor bör råda för kommunala och fristående skolor, och att de föreslagna bestämmelserna om mottagande på ett individuellt program i en fristående skola ska motsvara de som gäller för mottagande på ett individuellt program i en kommunal skola i en annan kommun än hemkommunen. Hemkommunen tillförsäkras ett inflytande över om eleven ska tas emot på ett individuellt program. Vidare finns det inte någon kostnad att relatera till när det gäller individuella program. Bestämmelsen om att den fristående huvudmannen och hemkommunen måste vara överens om bidraget för eleven i varje enskilt fall innebär att ersättningen blir rimlig utifrån elevens behov, och tillräckligt stor för att den fristående skolan ska kunna ge eleven adekvat utbildning.

Förslaget om att en enskild huvudmans beslut om mottagande i fristående gymnasiesärskola ska kunna överklagas till Skolväsendets överklagandenämnd medför att det på detta område blir lika villkor för kommunala och fristående skolor, precis som i gymnasieskolan. En motsvarande talerättsbegränsning som finns när det gäller överklagande av beslut om mottagande i en fristående gymnasieskola ska införas också

för beslut om mottagande i en fristående gymnasiesärskola. Det innebär Prop. 2011/12:50 att det endast är den sökande som kan överklaga beslutet.

11.3 Urval

Regeringens förslag: En bestämmelse som upplyser om att regeringen meddelar föreskrifter om urval bland de sökande som har tagits emot till nationella program i en gymnasiesärskola med offentlig huvudman ska införas i skollagen.

Utredningens förslag: Överensstämmer med regeringens förslag. Utredaren föreslår dessutom att det i förordning ska regleras att företrädere ska ges åt den som bedöms ha bäst förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen, om antalet platser på ett nationellt program är färre än antalet sökande.

Remissinstanserna: Flera remissinstanser har synpunkter på utredarens förslag om urvalsgrund. *Statens skolverk* tillstyrker förslaget. Några remissinstanser är tveksamma, däribland *Statens skolinspektion* och *Föräldraalliansen Sverige*. Skolinspektionen konstaterar att det inte är en enkel fråga att avgöra vilken urvalsmetod som är den mest rättssäkra, ändamålsenliga och rättvisa, att det finns en risk att förslaget inte kommer att leda till några förändringar i praktiken och att det är tveksamt om elevernas rättssäkerhet stärks med den föreslagna regleringen. *Specialpedagogiska skolmyndigheten* vill påtala att en risk är att urvalet blir kopplat till graden av kostnader för anpassning och investeringar i miljön. Även graden av funktionshinder kan bli en sådan variabel. *Alingsås* och *Örebro kommuner* samt *Svenska förbundet för specialpedagogik* påpekar vikten av tydliga och väl underbyggda bedömningskriterier. *Sveriges Kommuner och Landsting* anser att frågan om ett rättssäkert urvalsförfarande är en av de svåraste frågorna i utredningen och att de statliga föreskrifter som föreslås kan behöva kompletteras med nationella stödinsatser och stöd till lärandenätverk i denna fråga.

Skälen för regeringens förslag: Urvalsbestämmelser behövs när antalet platser på en utbildning är färre än antalet sökande som har tagits emot. För att skapa tydlighet bör en upplysningsbestämmelse om att regeringen meddelar föreskrifter om urval bland mottagna sökande till nationella program i en gymnasiesärskola med offentlig huvudman tas in i skollagen.

Regeringen vill understryka att kommunerna bör anstränga sig för att anpassa utbildningsutbudet i gymnasiesärskolan så att de sökandes önskemål blir tillgodosedda i så stor utsträckning som möjligt. Inom ramen för varje program kommer det att finnas stora möjligheter till flexibilitet, vilket bör underlätta för både utbildningsanordnarna och eleverna. Det kan dock ändå komma att uppstå situationer när ett urval måste göras.

Enligt nuvarande urvalsbestämmelser för nationella program i en offentlig huvudmans gymnasiesärskola ska företrädere ges åt den som bedöms ha störst behov av utbildningen (13 kap. 18 §

gymnasieförordningen [2010:2039]). Utredningen har undersökt hur huvudmännen tolkar och tillämpar bestämmelsen och funnit att den ges högst varierande innebörd. Behov tolkas ofta i termer av intresse, motivation och förmåga, men även elevens kommunala tillhörighet och möjlighet att få arbete eller sysselsättning inom området samt hur eleven förväntas passa in i gruppen kan spela in i bedömningen av vem som ska ges företräde till utbildningen. Det är rättsosäkert att bestämmelsen går att tolka på så många olika sätt och att tillämpningen därmed ser så olika ut.

Utredningen förordar att urvalet i stället bör grunda sig på elevernas förutsättningar. I detta urvalskriterium kan faktorer som intresse, motivation och förmåga vägas in och det ansluter därmed till hur huvudmännen tillämpar dagens bestämmelse. Såväl utredningen som flera av remissinstanserna anser att frågan om urval är svår. Utredningen diskuterar en rad andra möjliga urvalskriterier såsom betyg, anlagstester och lottnings, men anser att de är sämre alternativ än det som föreslås i betänkandet.

Regeringen avser att i förordning reglera på vilka grunder urval ska göras om antalet platser på ett nationellt program är färre än antalet sökande. Vi delar bedömningen som kommer till uttryck i flera av remissvaren att det krävs tydliga anvisningar kring hur bestämmelsen ska tillämpas för att motverka en situation med så skilda tolkningar som i dag. Därför avser vi att senare också ge Statens skolverk i uppdrag att utarbeta allmänna råd kring urval till gymnasiesärskolans nationella program. För fristående gymnasiesärskolor föreslås ingen förändring. Om det inte finns plats för alla sökande till en utbildning, ska urvalet göras på de grunder som Statens skolinspektion bestämmer.

11.4 Rätt att fullfölja utbildningen

Regeringens förslag: En elevs rätt att inom fyra år slutföra en påbörjad utbildning i gymnasiesärskolan ska endast gälla elever som tillhör gymnasiesärskolans målgrupp.

En elev ska ha rätt att fullfölja utbildningen inklusive gymnasial lärlingsutbildning under förutsättning att arbetsplatsförlagd utbildning kan anordnas. Rätten att fullfölja utbildningen ska också gälla nationella inriktningar, särskilda varianter och gymnasial lärlingsutbildning som börjar senare än det första läsåret. En elev som flyttar ska också ha rätt att fullfölja påbörjat program eller inriktning i den nya hemkommunen om den kommunen erbjuder sådan utbildning, annars i en annan offentlig huvudmans gymnasiesärskola.

Utredningens förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans kommenterar förslaget specifikt, men många tillstyrker förtydligandet att rätten till gymnasiesärskola ska gälla elever som tillhör målgruppen.

Skälen för regeringens förslag: Utbildningen i gymnasiesärskolan är avsedd att genomgå under fyra läsår. Det är viktigt att endast de elever som tillhör gymnasiesärskolans målgrupp går i gymnasiesärskolan. De

som arbetar i grundsärskolan och gymnasiesärskolan ska därför vara skyldiga att underrätta rektorn om det finns indikationer på att en elev inte tillhör målgruppen. Om en utredning då visar att eleven inte tillhör målgruppen för gymnasiesärskolan ska hemkommunen erbjuda eleven utbildning i gymnasieskolan eller vuxenutbildning (se avsnitt 5.3). Som en konsekvens av detta bör en elev som har påbörjat utbildningen i gymnasiesärskolan enbart ha rätt att fullfölja utbildningen hos huvudmannen om eleven tillhör målgruppen.

Införandet av inriktningar, särskilda varianter och gymnasial lärlingsutbildning i gymnasiesärskolan som föreslås i denna proposition föranleder förändringar i bestämmelserna om rätt att fullfölja utbildningen. De föreslagna bestämmelserna i denna del motsvarar de som gäller för den reformerade gymnasieskolan. För det första bör en elev som har påbörjat en gymnasial lärlingsutbildning i gymnasiesärskolan ha rätt att fullfölja den. Om lämplig arbetsplatsförlagd utbildning inte längre kan anordnas, bör eleven i stället erbjudas att fullfölja sin utbildning genom skolförlagd utbildning på det aktuella programmet. Om inte heller detta är möjligt, bör erbjudandet avse att fullfölja utbildningen på ett annat nationellt program. För det andra bör rätten att fullfölja utbildningen omfatta situationen när en huvudmans erbjudande av ett nationellt program omfattar att eleven senare ska antas till en nationell inriktning, en särskild variant eller gymnasial lärlingsutbildning. Då bör den elev som påbörjat programmet ha rätt att fullfölja utbildningen på den nationella inriktningen, den särskilda varianten respektive som gymnasial lärlingsutbildning. För det tredje bör en elev som har påbörjat utbildningen i gymnasiesärskolan och som därefter flyttar från kommunen eller samverkansområdet för utbildningen ha rätt att fullfölja utbildningen på det påbörjade programmet eller den påbörjade inriktningen, om den nya hemkommunen erbjuder sådan utbildning. Om den nya hemkommunen inte erbjuder den aktuella utbildningen, bör eleven ha rätt att efter eget val fullfölja sin utbildning i en annan kommun eller ett landsting som anordnar utbildningen.

11.5 Mottagande på introduktionsprogram i gymnasieskolan

Regeringens förslag: Kommunen ska även i fortsättningen erbjuda elever som har gått i grundsärskolan yrkesintroduktion och individuellt alternativ. Hemkommunen ska dock inte behöva erbjuda sådan utbildning i gymnasieskolan, om det finns synnerliga skäl med hänsyn till elevens bästa att inte göra det.

Kommunen ska även få erbjuda elever som har gått i grundsärskolan språkin introduktion.

Utredningens förslag: Överensstämmer delvis med regeringens förslag. Utredningen föreslår inte att en kommun inte behöver erbjuda en elev utbildning i gymnasieskolan om det med hänsyn till elevens bästa finns synnerliga skäl att inte göra det.

Remissinstanserna: Remissinstansernas åsikter är delade. Bland andra *Malmö högskola*, *Statens skolverk* och *Ungdomsstyrelsen* tillstyrker förslaget om att en elev ska ha rätt att bli mottagen i gymnasieskolan om eleven inte önskar gå i gymnasiesärskolan. *Skolväsendets överklagandenämnd* tillstyrker förslaget att en elev som tillhör målgruppen för gymnasiesärskolan ska ha rätt att välja en utbildning på yrkesintroduktion och individuellt alternativ. *Byggnadsindustrins Yrkesnämnd* och *Riksförbundet för Utvecklingsstörda Barn, Ungdomar och Vuxna (FUB)* anser att det ska vara möjligt för en elev att göra praktik på ett introduktionsprogram för att kunna bedöma om programmet är av intresse. FUB anser också att en viktig förutsättning för reellt inflytande är att eleven får en individuellt utformad och anpassad information om gymnasiesärskolans uppbyggnad och vilka valmöjligheter som finns.

Gotlands kommun avstyrker förslaget och anser att det ska göras en bedömning om eleven kan klara av introduktionsprogrammen. *Föräldraalliansen Sverige* undrar vem som tar ansvar om en elev inte får det stöd han eller hon har rätt till och blir utan slutbetyg.

Skolverket tillstyrker även förslaget om möjligheten att ta emot elever som tillhör särskolans målgrupp på gymnasieskolans språkintröduktion, medan *Sigtuna kommun* avstyrker förslaget om språkintröduktion med motiveringen att elever med utvecklingsstörning som behöver språkintröduktion bör kunna erbjudas det antingen genom en individuellt anpassad studieplan i gymnasiesärskolan eller genom gymnasieskolans individuella alternativ. *Halmstads kommun* anser att när man öppnar upp för elever från särskolan att gå på intröduktionsprogram kommer utvecklingsnivån i gymnasiesärskolan att sjunka och eleverna på intröduktionsprogrammen få större behov, vilket kommunerna måste förbereda sig på.

Skälen för regeringens förslag: Valfriheten för elever som har en utvecklingsstörning bör öka. I den nya skollagen (2010:800) har en bestämmelse införts om att ett barn som tillhör grundsärskolans målgrupp ska fullgöra skolplikten enligt det som gäller för barn i allmänhet i skollagen, om barnets vårdnadshavare inte lämnar sitt medgivande till att barnet tas emot i särskolan. Den försöksverksamhet med ökat föräldrainflytande som har funnits sedan 1995 har därmed gjorts permanent. Efter skolpliktens upphörande är det eleverna själva som söker till gymnasial utbildning. Regeringen anser att det för gymnasiesärskolans målgrupp ska finnas ett större inflytande över skolgången än i dag. Enligt dagens bestämmelser finns det möjlighet för elever som tillhör gymnasiesärskolans målgrupp att tas emot på något av intröduktionsprogrammen individuellt alternativ och yrkesintroduktion i gymnasieskolan om de så önskar, men bara om hemkommunen bedömer att de har förutsättningar att klara av den aktuella utbildningen. Regeringen anser i likhet med utredaren att villkoret med hemkommunens bedömning bör tas bort.

Några remissinstanser ifrågasätter det lämpliga i att ta bort hemkommunens prövning och finner det oetiskt att låta ungdomar välja en utbildning som de inte har en chans att klara av. När det gäller elever som tillhör grundsärskolans målgrupp har en bestämmelse införts som innebär att barnet kan placeras i grundsärskolan utan medgivande från

barnets vårdnadshavare, om det finns synnerliga skäl för detta med hänsyn till barnets bästa. Bestämmelsen ska bara användas i undantagsfall, när det är uppenbart att eleven inte har förutsättningar att klara av en utbildning i grundskolan och hänsynen till barnets bästa inte är förenligt med föräldrarnas val av skolform för barnet. En motsvarande bestämmelse bör finnas när det gäller ungdomar som tillhör gymnasiesärskolans målgrupp. På samma sätt som i grundskolan ska bestämmelsen bara användas i undantagsfall, när det är uppenbart att eleven inte har förutsättningar att klara av en utbildning i gymnasieskolan. Regeringen avser att noggrant följa kommunernas tillämpning av bestämmelsen.

Det bör stå klart för de sökande att utbildningen på introduktionsprogram i gymnasieskolan inte på samma sätt som utbildningen i gymnasiesärskolan är specifikt anpassad till elever med utvecklingsstörning. Det är därför nödvändigt att eleverna får tydlig information om de olika utbildningsalternativen när de ska välja gymnasieutbildning. En elev som tillhör målgruppen för gymnasiesärskolan och som har valt att gå ett introduktionsprogram men upptäcker att det är för svårt kan söka till och tas emot i gymnasiesärskolan senast det första halvåret det år han eller hon fyller 20 år.

Bland elever med utvecklingsstörning finns de som är nyanlända till Sverige och som saknar kunskap i svenska. Även de ska ha möjlighet att välja olika utbildningsalternativ. Regeringen delar utredningens uppfattning att hemkommunen bör få erbjuda dessa elever språkintröskning inom gymnasieskolan.

12 Interkommunal ersättning och bidrag till fristående gymnasiesärskolor

12.1 Interkommunal ersättning

Regeringens förslag: En kommun eller ett landsting som på ett nationellt program har antagit en elev som inte är hemmahörande i kommunen eller i samverkansområdet för utbildningen ska ersättas för sina kostnader för elevens utbildning av hans eller hennes hemkommun (interkommunal ersättning).

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om interkommunal ersättning för de nationella programmen.

Om inte den anordnande huvudmannen och elevens hemkommun kommer överens om annat, och om annat inte heller följer av bestämmelserna om ersättning för en elev som har tagits emot i andra hand, på riksrekryterande utbildning eller på en särskild variant, ska den interkommunala ersättningen motsvara anordnarens självkostnad.

När eleven har tagits emot i andra hand ska ersättningen högst uppgå till den kostnad som hemkommunen själv har för motsvarande

utbildning. Är anordnarens kostnad lägre, ska hemkommunen i stället ersätta den lägre kostnaden.

Prop. 2011/12:50

När det är fråga om riksrekryterande utbildning eller särskilda varianter inom de nationella programmen, ska hemkommunen betala den ersättning som beslutas av Statens skolverk.

Utredningens förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: *Göteborgs kommun* är positiv till förslagen om interkommunal ersättning men vill uppmärksamma att det kan medföra ökade kostnader. Kommunen föreslår att bestämmelserna om kommunens skyldigheter att erbjuda skolskjuts när eleven väljer utbildning i annan kommun eller vid friskola förtydligas. *Riksförbundet för döva, hörselskadade och språkstörda barn* betonar att en elev aldrig får nekas att gå ett önskat program beroende på kommunens ekonomi. Ett flertal remissinstanser är på ett övergripande plan positiva till att regelverket för gymnasiesärskolan harmoniserar med det för gymnasieskolan.

Skälen för regeringens förslag

Nationella program

Bestämmelser om mottagande i första och andra hand på gymnasiesärskolans nationella program bör motsvara de som gäller för gymnasieskolans nationella program (se avsnitt 11.2.1). Som en konsekvens av detta bör även bestämmelserna om interkommunal ersättning för elever på gymnasiesärskolans nationella program motsvara de som gäller för elever på gymnasieskolans nationella program, vilket är innebörden i regeringens förslag i denna del.

Det är inte rimligt att någon annan än kommunerna ska bestämma ersättningens storlek i dessa fall. Bestämmelsen i 19 kap. 22 § skollagen (2010:800) om att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska besluta vilket belopp som hemkommunen ska betala för en elev i gymnasiesärskolan om kommunerna eller kommunen och landstinget inte kommer överens om ersättningens storlek bör därför utgå.

Närmare föreskrifter om interkommunal ersättning för de nationella programmen bör finnas i förordning.

Individuella program

Eftersom varje kommun är skyldig att anordna individuella program för de elever som har behov av det, föreslår regeringen inga regler för mottagande i första och andra hand för dessa program. En elev kan tas emot på ett individuellt program i en annan kommun än hemkommunen eller inom dess samverkansområde, eller i ett landsting, endast om hemkommunen och den anordnande kommunen eller det anordnande landstinget är överens om det. I sådana fall ska de också komma överens om den interkommunala ersättningen.

Regeringens förslag: Grundbeloppet i bidraget till fristående skolor för utbildning på sådana nationella program och nationella inriktningar eller jämförbara program som hemkommunen erbjuder ska bestämmas efter samma grunder som kommunen tillämpar vid fördelning av resurser till det programmet, den inriktningen eller ett jämförbart program. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om vilka av de nationella programmen som är jämförbara vid fördelningen av resurser.

För utbildning på särskilda varianter och för utbildningar i en fristående huvudmans gymnasiesärskola som har tillåtits avvika från struktur, innehåll och programmål ska hemkommunen betala det grundbelopp som beslutas av Statens skolverk.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om det grundbelopp som hemkommunen ska betala, om eleven, i andra fall än när Skolverket ska besluta, har antagits till en utbildning som kommunen inte erbjuder.

Regeringens bedömning: Skolverket bör i den s.k. riksprislistan fastställa ett antal kategorier med nationella program i gymnasiesärskolan som är jämförbara ur ett kostnadsperspektiv.

Utredningens förslag: Överensstämmer i sak med regeringens förslag och bedömning.

Remissinstanserna: *Statens skolverk, Sigtuna kommun och Friskolornas riksförbund* tillstyrker förslaget. Skolverket vill samtidigt framhålla de svårigheter som kan uppstå med att meddela vilka program som är jämförbara, eftersom det i förslaget inom varje program finns inriktningar som skiljer sig mycket åt till innehåll och karaktär. Detta gör enligt Skolverket att kostnaderna också kommer att variera stort. Av samma skäl ser Skolverket svårigheter med att fastställa en riksprislista bestående av ett begränsat antal kategorier av program. Skolverket anser att det slutliga ställningstagandet om förslaget om riksprislista bör fattas först när det finns ett fullständigt och kvalitetssäkrat underlag från samtliga kommuner och landsting.

Göteborgs kommun ställer sig tveksam till införande av en riksprislista per program i gymnasiesärskolan. Kommunen ser även svårigheter med att tillämpa bestämmelserna om grundbelopp och tilläggsbelopp inom särskolan och förordar samma regler som gäller för elever i yrkesintroduktion.

Riksförbundet för Utvecklingsstörda Barn, Ungdomar och Vuxna (FUB) konstaterar att för elever som har ett omfattande behov av särskilt stöd kan hemkommunen även i fortsättningen neka att betala tilläggsbelopp genom att hävda betydande ekonomiska eller organisatoriska skäl. FUB befarar att detta kan komma att återopas oftare på grund av att gymnasiesärskolereformen bygger på ökad valfrihet och flexibilitet. *Uppsala kommun* och *Utvecklingspedagogik Sverige AB* anser att det finns behov av vägledning kring hur grund- respektive tilläggsbelopp ska beräknas.

Skälen för regeringens förslag och bedömning: De nuvarande bestämmelserna i skollagen om ersättning från elevens hemkommun till fristående gymnasieskolor respektive fristående gymnasiesärskolor överensstämmer i stora delar med varandra. I dessa delar avser regeringen inte att föreslå några förändringar i regelverket. Det finns dock en väsentlig skillnad mellan det som i dag gäller för ersättning till fristående gymnasieskolor och fristående gymnasiesärskolor. För fristående gymnasieskolor tar bestämmelserna hänsyn till att kostnaderna varierar mellan olika program. Det gäller inte för fristående gymnasiesärskolor. Gymnasiesärskolan är en mycket begränsad verksamhet jämfört med gymnasieskolan, vilket gör det svårt att få fram stabila underlag för att differentiera mellan olika program. En ökad differentiering skulle dock medföra en mer relevant bidragsgivning till de fristående skolorna. I dag kan en fristående gymnasiesärskola som tar emot en elev på ett ”dyrt” program få en ersättning som svarar mot ett ”billigt” och vice versa. Det blir så eftersom grundbeloppet ska bestämmas efter samma grunder som kommunen tillämpar vid fördelning av resurser till utbildning i sin egen gymnasiesärskola, och eftersom kommunens egen utbildning inte med nödvändighet är jämförbar med det program som ersättningen ska lämnas för. Därför bör grundbeloppet för utbildning på sådana nationella program och nationella inriktningar eller jämförbara program som hemkommunen erbjuder bestämmas efter samma grunder som kommunen tillämpar vid fördelning av resurser till det programmet, den inriktningen eller ett jämförbart program. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bör få meddela föreskrifter om vilka av de nationella programmen som är jämförbara vid fördelningen av resurser.

För att fastställa det grundbelopp som hemkommunen ska lämna för en elevs utbildning i en fristående gymnasiesärskola när hemkommunen inte själv har motsvarande utbildning används den s.k. riksprislistan. Konsekvenserna av att inte heller riksprislistan differentierar mellan olika program i gymnasiesärskolan är desamma som i de fall som presenterats ovan. Regeringen bedömer att riksprislistan ska kunna differentieras med hänsyn till skillnader i programkostnad. Vi håller dock med *Statens skolverk* om att slutligt ställningstagande kring vilka program som är jämförbara bör fattas först när det finns ett fullständigt och kvalitetssäkrat underlag. Vi avser att ge Skolverket i uppdrag att fastställa en riksprislista för gymnasiesärskolan på grundval av ett sådant underlag.

Vissa justeringar i de bestämmelser i skollagen som gäller i dag om bidraget till fristående gymnasiesärskolor måste göras till följd av den föreslagna nya programstrukturen. Reglerna om bidrag för elever som tagits emot på särskilda varianter och utbildningar i en fristående huvudmans gymnasiesärskola som har tillåtits avvika från struktur, innehåll och programmål bör i huvudsak motsvara dem för fristående gymnasieskolor, vilket innebär att hemkommunen ska betala det grundbelopp som beslutas av Skolverket. Det finns inga skäl till att regelverken skulle skilja sig åt på detta område. Föreskrifter om det grundbelopp som hemkommunen ska betala om eleven, i andra fall än när Skolverket ska besluta, har antagits till en utbildning som kommunen

inte erbjuder, bör finnas i förordning. Detsamma gäller för Prop. 2011/12:50 gymnasieskolan.

En förklaring om rätt till bidrag som gäller vid utgången av juni 2011, ska anses som ett godkännande som huvudman för gymnasiesärskola enligt 2 kap. 5 § i den nya skollagen (17 § lagen [(2010:801) om införande av skollagen (2010:800)]. Bestämmelsen innebär att förklaringen övergick till att avse den enskilda huvudmannen för skolan som huvudman för gymnasiesärskola inom skolväsendet. Ett sådant godkännande avser viss utbildning vid en viss skolenhet. När nya program införs måste huvudmannen därför ansöka om godkännande för dessa nya program. För att bestämmelsen ska kunna tillämpas på utbildning som planeras starta hösten 2013 avser regeringen att senarelägga den första ansökningsomgången gällande godkännande av de nya utbildningarna.

13 Ekonomiska villkor för elever i gymnasiesärskolan

Regeringens förslag: Hemkommunen ska lämna ekonomiskt stöd till en elev som går i en gymnasiesärskola med offentlig huvudman och som behöver inackordering på grund av skolgången. Ett beslut i fråga om inackordering ska få överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

Bestämmelserna om skolskjuts ska anpassas till de nya reglerna om mottagande i gymnasiesärskolan. Elever som är mottagna i första hand i en annan kommuns gymnasiesärskola och som på grund av skolgången måste övernatta i den kommunen, ska ha rätt till skolskjuts under samma förutsättningar som gäller för elever som är hemmahörande i kommunen.

Regeringens bedömning: Elever som går i en fristående gymnasiesärskola bör få rätt till inackorderingstillägg under motsvarande förutsättningar som elever i fristående gymnasieskola.

Den ekonomiska ersättningen för elever med funktionsnedsättning som studerar bör utredas vidare.

Utredningens förslag: Överensstämmer delvis med regeringens förslag och bedömning. Utredningen föreslår även att förslagen om aktivitetsersättning och förlängt barnbidrag i betänkandet Brist på brådska (SOU 2008:102) ska genomföras och att bidrag för inackordering och resor ska ges på samma sätt som till elever i gymnasieskolan. Utredningen föreslår också att ett kompletterande behovsbaserat system för bidrag till boende och resor till och från studieorten utreds.

Remissinstanserna: Flera remissinstanser, däribland *Statens skolverk* samt *Alingsås*, *Bollnäs* och *Göteborgs kommuner*, tillstyrker att elever i gymnasiesärskolan bör omfattas av de generella stöd som gäller för andra elever på gymnasial nivå. *Riksförbundet för döva, hörselskadade och språkstörda barn* skriver att det är bra att det förlängda barnbidraget tas bort men att den föreslagna studiehjälpen måste omfatta hela året.

Centrala studiestödsnämnden (CSN) anser att stödet till inackordering bör samordnas och antingen i sin helhet handhas av elevernas hemkommuner eller av CSN. CSN anser också att det bör utredas vidare huruvida skolk ska påverka elevernas rätt till inackorderingstillägg och till studiehjälp i övrigt.

Flera av remissinstanserna tillstyrker också att ett kompletterande system för bidrag till boende och resor utreds. *Sveriges Kommuner och Landsting* föreslår i likhet med utredaren att frågorna om kompletterande stöd till boende och resor till studieorten bereds närmare och att en sådan beredning också bör omfatta en studie av i vilken omfattning behov av dagliga resor till och från skolan förändras om förslaget om större valfrihet att välja utbildning i en annan kommuns gymnasiesärskola eller fristående gymnasiesärskola realiseras. *Förbundet Sveriges Arbetsterapeuter* anser att de ekonomiska villkoren för gymnasiesärskoleelever som studerar på annan ort måste jämnårigas.

Gotlands och Värnamo kommuner samt *Riksförbundet för Utvecklingsstörda Barn, Ungdomar och Vuxna* anser att aktivitetsersättningen inte får tas bort utan att andra fungerande system finns på plats som ger ungdomar stöd och hjälp att etablera sig i samhället och på arbetsmarkanden. *Hagfors kommun* föreslår att eleven också det första året efter avslutade studier får någon form av aktivitetsstöd för att bättre kunna etablera sig på arbetsmarknaden.

Flera remissinstanser, bl.a. *Kammarrätten i Göteborg* och *Socialstyrelsen*, pekar på att gränsdragningsproblem mellan ekonomiskt stöd vid studier och andra stöd via socialtjänsten bör ses över. Socialstyrelsen anser att den hänvisning till § 8 lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade som finns i skollagen (2010:800) i dag, och som föreslås stå kvar, är problematisk.

Skälen för regeringens förslag och bedömning

Olika villkor för elever i gymnasiesärskolan och gymnasieskolan

Nuvarande bestämmelser om ekonomisk ersättning till eleverna i gymnasieskolan och gymnasiesärskolan är mycket olika. Studerande i gymnasieskolan är berättigade till studiehjälp som innebär studiebidrag och i vissa fall stöd till inackordering och extra tillägg. Studerande i gymnasiesärskolan får förlängt barnbidrag och från och med 19 års ålder aktivitetsersättning. De har inte rätt till stöd till inackordering i de fall de behöver det till följd av skolgången. I skollagen hänvisas till lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade, där det finns föreskrifter om stöd och service i form av boende i familjehem eller bostad med särskild service för barn och ungdomar som behöver bo utanför föräldrahemmet. I likhet med *Socialstyrelsen* anser regeringen att hänvisningen bör tas bort eftersom alla elever i gymnasiesärskolan inte har rätt till sådant boende. Dagens system för ekonomisk ersättning till eleverna i gymnasiesärskolan bygger i stor utsträckning på att de bor och studerar i sin hemkommun. Det är dock redan i dag fullt möjligt att studera i en gymnasiesärskola i en annan kommun än hemkommunen.

Rätt till stöd till inackordering även för elever i gymnasiesärskolan

Regeringen delar utredningens slutsats att reglerna för ekonomisk ersättning för elever i gymnasieskolan och gymnasiesärskolan bör bli mer lika, eftersom det för eleverna i båda skolformerna är möjligt att studera och bo på annan ort än i hemkommunen. Elever i gymnasiesärskolan bör därför, liksom elever i gymnasieskolan, ha rätt till inackorderingsstöd från sin hemkommun om de har blivit mottagna i första hand på en utbildning i en annan kommuns gymnasiesärskola. Av samma skäl gör vi bedömningen att elever som går i en fristående gymnasiesärskola i en annan kommun under motsvarande förutsättningar som elever som går i en fristående gymnasieskola bör ha rätt till inackorderingstillägg från Centrala studiestödsnämnden.

Beslut i fråga om inackordering när det gäller elever i gymnasieskola med offentlig huvudman kan överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Samma ordning bör gälla beslut i fråga om inackordering när det gäller elever i gymnasiesärskolan.

Bestämmelser om skolskjuts ska anpassas till de nya reglerna om mottagande i gymnasiesärskolan

Elever med funktionsnedsättning har ofta andra och större behov när det gäller resor till och från skolan än elever utan funktionsnedsättning. För elever i gymnasieskolan som har studiehjälp finns bestämmelsen om att kommunen är skyldig att med ett belopp som maximalt får uppgå till 1/30 av basbeloppet betala elevens resor mellan hemmet och skolan då resvägen är längre än sex kilometer (2 § lagen [1991:1110] om kommunernas skyldighet att svara för vissa elevresor). För elever i gymnasiesärskolan finns i dag en rätt till skolskjuts om sådan behövs med hänsyn till färdvägens längd, trafikförhållandena, elevens funktionsnedsättning eller någon annan särskild omständighet. Denna rätt ser dock olika ut beroende på var skolan är belägen och var eleven övernattar. Utredaren har inte haft i uppdrag att föreslå nya regler för skolskjuts, men dagens bestämmelser måste anpassas till de föreslagna reglerna för mottagande och antagning.

I dag finns en rätt till kostnadsfri skolskjuts mellan hemmet och en kommunal gymnasiesärskola belägen i hemkommunen. Om eleven väljer att gå i en annan gymnasiesärskola än kommunen annars skulle ha placerat henne eller honom i, gäller rätten bara om skolskjutsen kan anordnas utan organisatoriska eller ekonomiska svårigheter. Eftersom de föreslagna reglerna om antagningsprocessen innebär att det är den sökandes val uttryckt i ansökan, och inte längre huvudmannens beslut, som styr antagningen, måste reglerna för skolskjuts anpassas så att alla elever som går i en kommunal skola i hemkommunen har rätt till kostnadsfri skolskjuts.

Vidare gäller i dag att elever som har tagits emot i en annan kommuns gymnasiesärskola på grund av särskilda skäl med hänsyn till sina

personliga förhållanden och som bor inackorderade på studieorten har rätt till skolskjuts mellan den tillfälliga bostaden och skolan. Även denna bestämmelse måste anpassas till de regler om mottagande i annan kommuns gymnasiesärskola som vi föreslår. De som har tagits emot i första hand ska fortsättningsvis ha denna rätt.

Prop. 2011/12:50

De ekonomiska villkoren för elever med funktionsnedsättning som studerar bör utredas vidare

Ovanstående förslag till förändringar är angelägna och bör införas samtidigt med den nya gymnasiesärskolans start höstterminen 2013. Men många olikheter i de ekonomiska villkoren för elever i gymnasiesärskola och gymnasieskola kommer ändå att kvarstå. Regeringen avser att tillsätta en särskild utredare som ska se över bl.a. de ekonomiska villkoren för elever i gymnasiesärskolan. I avvaktan på underlag från utredaren väntar regeringen med att föreslå ytterligare förändringar av dessa.

14 Bestämmelser med oförändrat innehåll

Regeringens förslag: Vissa bestämmelser överförs med i sak oförändrat innehåll till den nya regleringen. Sammanfattningsvis gäller detta bestämmelser om

- läsår och terminer,
- information till hemkommunen när en elev börjar eller slutar vid en gymnasiesärskola med annan huvudman än hemkommunen,
- elevers närvaro och information om frånvaro,
- avgifter,
- modersmålsundervisning,
- utvecklingssamtal,
- upplysningar om tillämpliga bestämmelser om betyg,
- betyg utom i fråga om en elev som inte uppnår kraven för betyget

E på en kurs,

- kommunens organisation av gymnasiesärskolan i fråga om ändamålsenlighet ur kommunikationssynpunkt,
- att utbildning får anordnas av landsting,
- urval till en fristående gymnasiesärskola,
- kommunens rätt till insyn i verksamheten i en fristående gymnasiesärskola,
- utbildningens längd,
- praktik inom individuella program och att sådana program kan syfta till att eleven senare ska gå över till ett nationellt program, och
- bidrag till fristående gymnasiesärskolor utom i fråga om införandet av jämförbara program när grundbeloppet ska bestämmas.

Utredningens förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans kommenterar dessa förslag specifikt.

Skälen för regeringens förslag: Genom den nya skollagen (2010:800) Prop. 2011/12:50 gjordes en översyn av gymnasiesärskolans bestämmelser. En viss anpassning gjordes till det som gäller för gymnasieskolan. I de bestämmelser som omnämns i detta avsnitt föreslår utredaren inte några ändringar i sak och regeringen delar utredningens uppfattning att det saknas skäl att göra några sakliga ändringar. Bestämmelserna överförs därför med oförändrat sakinnehåll till den nya regeringen.

15 Särskild utbildning för vuxna

15.1 Möjlighet att påbörja särskild utbildning för vuxna före 20 års ålder

Regeringens förslag: Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om att rätt att delta i särskild utbildning för vuxna på grundläggande nivå och behörighet att delta i särskild utbildning för vuxna på gymnasial nivå ska inträda tidigare än från och med andra kalenderhalvåret det år den vuxne fyller 20 år.

Utredningens förslag: Utredningen lämnar inte något förslag om möjlighet till undantag från åldersgränsen.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Remissinstanserna har inte några invändningar mot förslaget.

Skälen för regeringens förslag: En möjlighet att göra avsteg från kravet att en person ska ha fyllt 20 år det kalenderhalvår utbildningen påbörjas bör finnas även i särskild utbildning för vuxna. Denna möjlighet finns redan enligt skollagen (2010:800) när det gäller kommunal vuxenutbildning på både grundläggande och gymnasial nivå. Det kan gälla t.ex. i det fall en 19-åring påbörjar studier på gymnasial nivå. Det kan också vara fråga om ungdomar som redan har bildat familj eller på annat sätt tagit ett stort och avgörande steg in i vuxenvärlden och därför har lite gemensamt med ungdomar i 16-årsåldern som går i grundsärskolan eller som påbörjar sina studier i gymnasiesärskolan. I sådana fall ska hela utbildningen kunna genomgås inom särskild utbildning för vuxna.

15.2 Utbildning på grundläggande nivå som motsvarar träningsskolan

Regeringens bedömning: Andra än de som har rätt att delta i utbildning på grundläggande nivå bör få erbjudas utbildning på grundläggande nivå som motsvarar träningsskolan.

Utredningens förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens bedömning. Utredningen föreslår att det i skollagen (2010:800) införs en

bestämmelse om att andra vuxna än de som har rätt att delta i utbildning på grundläggande nivå får erbjudas utbildning på träningsnivå. Prop. 2011/12:50

Remissinstanserna: Ett fåtal remissinstanser har kommenterat förslaget och flertalet av dessa tillstyrker det. *Riksförbundet för Utvecklingsstörda Barn, Ungdomar och Vuxna (FUB)* säger sig vara mycket positivt till förslaget om rätt till utbildning på träningsnivå inom särskild utbildning för vuxna för personer som har gått i träningskolan i den obligatoriska skolan och gymnasiesärskolans föreslagna träningsprogram. Studier inom särskild utbildning för vuxna på träningsnivå måste enligt FUB även vara öppna för de elever med måttlig utvecklingsstörning som inte har möjlighet att studera på gymnasial nivå inom särskild utbildning för vuxna. FUB påpekar vidare att det är viktigt att även denna grupp får tillgodogöra sig ny kunskap i alternativ och kompletterande kommunikation och kognitivt stöd, men på en högre nivå.

Skälen för regeringens bedömning: En vuxen person med utvecklingsstörning har rätt att delta i särskild utbildning för vuxna på grundläggande nivå om han eller hon bl.a. saknar sådana kunskaper som utbildningen i grundsärskolan syftar till att ge och har förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen. Vuxna som har genomgått gymnasiesärskolan har därför normalt inte någon rätt att delta i utbildningen på grundläggande nivå.

Det är emellertid viktigt att vuxna som har gått i träningskola och sedan i gymnasiesärskola har samma möjlighet att delta i särskild utbildning för vuxna som andra vuxna med utvecklingsstörning. Regeringen delar utredningens uppfattning att personer som tillhör träningskolans personkrets bör kunna tas emot i utbildning på grundläggande nivå trots att de i många fall har gått i gymnasiesärskolan. Det är en mycket heterogen elevgrupp vilket gör att utbildningen måste vara starkt individanpassad. En utbildning motsvarande träningskolan på gymnasial nivå skulle inte ha något annat utbildningsinnehåll än den på grundläggande nivå. Den särskilda utbildningen för vuxna är kursanpassad vilket innebär att en elev som deltar i utbildning som motsvarar träningskolan även har möjlighet att vidareutvecklas genom att delta i andra kurser inom skolformen som han eller hon har förutsättningar att tillgodogöra sig.

Det är viktigt att vuxna som har genomgått träningskolan får möjlighet att ta del av ny teknik och nya kommunikativa strategier för att kunna kommunicera med sin omgivning. Metodutvecklingen och tekniken på området går hela tiden framåt. Regeringen vill därför tydliggöra att utbildning på träningskolenivå bör vara tillgänglig även för den som har gått i gymnasiesärskolan. Utbildning som motsvarar träningskolan kommer därmed att vara en rättighet för vissa vuxna och en möjlighet för andra.

Regeringens förslag: Utbildningen på gymnasial nivå bedrivs, förutom i form av kurser, även i form av ett gymnasiesärskolearbete. För varje ämne på gymnasial nivå ska det finnas en ämnesplan. På denna nivå betecknas kursernas och gymnasiesärskolearbetets omfattning med gymnasiesärskolepoäng.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om kursplaner, ämnesplaner och gymnasiesärskolepoäng. Sådana föreskrifter får innebära att kursplaner eller ämnesplaner inte ska finnas eller att gymnasiesärskolepoäng inte ska beräknas för vissa kurser.

Utredningens förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Remissinstanserna har inte några invändningar mot förslaget. *Statens skolverk* tillstyrker förslaget och påpekar vikten av att vuxenutbildningen utformas på ett sätt som möjliggör flexibilitet.

Skälen för regeringens förslag: Regeringen har i avsnitt 8 närmare redogjort för skälen till att införa gymnasiesärskolearbete, gymnasiesärskolepoäng och ämnesplaner i gymnasiesärskolan. Motsvarande bestämmelser, som redan i dag finns i 20 kap. skollagen (2010:800) om kommunal vuxenutbildning, bör införas även för särskild utbildning för vuxna.

Gymnasiearbete finns i gymnasieskolan och kommunal vuxenutbildning. Ett godkänt gymnasiearbete är i dag en förutsättning för att kunna få en gymnasieexamen från gymnasieskolan. Regeringen anser att även elever på nationella program i gymnasiesärskolan bör få en möjlighet att i ett sammanhang genomföra en uppgift som utgår från helheten i utbildningen. Möjligheten för en elev att kunna göra ett gymnasiesärskolearbete kan också vara värdefull för eleven, som genom detta kan visa att han eller hon är förberedd för arbetsuppgifter inom den valda riktningen. Eftersom den särskilda utbildningen för vuxna på gymnasial nivå syftar till att ge den enskilde kunskaper på en nivå som motsvarar den som utbildningen på nationella program i gymnasiesärskolan ska ge, bör även eleverna inom särskild utbildning för vuxna på gymnasial nivå ha möjlighet att genomföra ett gymnasiesärskolearbete.

Regeringen anser vidare att en poängindelning av kurserna i särskild utbildning för vuxna ökar möjligheterna att möta varje elev på hans eller hennes nivå och att bygga in en tydlig progression i utbildningen. En poängindelning förbättrar också informationen om varje elevs utbildning. Det är i kontakten med arbetslivet viktigt att det tydligt framgår vilka kunskaper eleven har med sig.

Ämnesplaner har ersatt kursplaner i gymnasieskolan och kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå. Regelverket för särskild utbildning för vuxna bör i denna del vara likformigt med regelverket för kommunal vuxenutbildning. Det bör därför införas en bestämmelse om att det för varje ämne ska finnas en ämnesplan när det gäller särskild utbildning för

vuxna på gymnasial nivå. I avsnitt 17.1 föreslås att den liknande bestämmelsen om ämnesplaner i kommunal vuxenutbildning förtydligas i enlighet därmed.

Prop. 2011/12:50

15.4 Betyg och kunskapskrav

Regeringens förslag: Betyg på kurser i utbildning på grundläggande nivå ska grundas på en bedömning av elevens kunskaper i förhållande till uppställda kunskapskrav i kursplaner. Betyg på kurser i utbildning på gymnasial nivå ska grundas på en bedömning av elevens kunskaper i förhållande till uppställda kunskapskrav i ämnesplaner. Kunskapskrav ska finnas för varje kurs där betyg ska sättas. Betyg ska sättas efter genomfört gymnasiesärskolearbete.

Om det finns särskilda skäl, får det vid betygssättningen bortses från enstaka kunskapskrav eller från enstaka delar av sådana krav. Med särskilda skäl avses funktionsnedsättning eller andra liknande personliga förhållanden som inte är av tillfällig natur och som utgör ett direkt hinder för att eleven ska kunna nå ett visst kunskapskrav. En utvecklingsstörning får dock bara beaktas om det finns synnerliga skäl. De kunskapskrav som rör säkerhet och de som hänvisar till lagar, förordningar eller myndigheters föreskrifter ska dock alltid uppfyllas.

Om det saknas underlag för bedömning av en elevs kunskaper i en kurs på grund av elevens bristande deltagande, ska betyg inte sättas på kursen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om gymnasiesärskolearbetet i övrigt och meddelar föreskrifter om kunskapskrav.

Utredningens förslag: Överensstämmer delvis med regeringens förslag. Utredningen föreslår att betyg på kurser i utbildning på gymnasial nivå ska grundas på en bedömning av elevens kunskaper i förhållande till såväl uppställda kunskapsmål i ämnesplaner som kunskapskrav. Kunskapskrav ska enligt utredningen finnas för varje kurs i utbildning på gymnasial nivå där betyg ska sättas och regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om kunskapskrav.

Remissinstanserna: Remissinstanserna har inte några invändningar mot förslaget.

Promemorians förslag: Överensstämmer i sak med regeringens förslag i de delar som rör att det vid betygssättningen får bortses från enstaka kunskapskrav eller från enstaka delar av sådana om det finns särskilda skäl och att betyg inte ska sättas på en kurs om det saknas underlag för bedömning av en elevs kunskaper på grund av elevens bristande deltagande.

Remissinstanserna: *Malmö kommun* påpekar att med förslaget om att det vid betygssättningen får bortses från enstaka kunskapskrav eller från enstaka delar av sådana krav om det finns särskilda skäl öppnas möjligheter att beakta särskilda skäl som kan bli till elevens bästa. Kommunen välkomnar också förslaget om att betyg inte ska sättas på

kursen om det saknas underlag för bedömning av en elevs kunskaper på grund av elevens bristande deltagande. Prop. 2011/12:50

Skälen för regeringens förslag: Regeringen har i avsnitt 15.3 redogjort för skälen för att införa gymnasiesärskolearbete och ämnesplaner i särskild utbildning för vuxna. Begreppet kunskapskrav finns redan i dag i skollagen (2010:800) när det gäller gymnasieskolan, gymnasiesärskolan och kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå. Begreppet är i dessa skolformer kopplat till ämnesplanerna och bör för största möjliga likvärdighet införas även när det gäller särskild utbildning för vuxna. Detta innebär att begreppen kunskapsmål och betygskriterier försvinner ur denna skolform.

Vidare har regeringen, när det gäller gymnasiesärskolan, i avsnitt 8.5 i princip redogjort för skälen för förslaget om möjlighet att vid betygssättningen bortse från enstaka kunskapskrav och om att betyg inte ska sättas om det saknas underlag för bedömning av en elevs kunskaper på grund av elevens bristande närvaro. Dessa bestämmelser har redan i dag i princip sin motsvarighet i 20 och 22 kap. skollagen om kommunal vuxenutbildning och utbildning i svenska för invandrare.

Regeringen bedömer att alla de föreslagna bestämmelserna är lika viktiga för särskild utbildning för vuxna som för gymnasiesärskolan och kommunal vuxenutbildning och därför bör införas även för särskild utbildning för vuxna.

15.5 Gymnasiesärskolebevis

Regeringens bedömning: Elever i särskild utbildning för vuxna på gymnasial nivå bör kunna få ett gymnasiesärskolebevis när de har avslutat sina studier. Beviset bör i princip motsvara gymnasiesärskolans gymnasiesärskolebevis.

Utredningens förslag: Överensstämmer delvis med regeringens bedömning. Utredningen föreslår att en elev som genomför eller fullföljer en gymnasiesärskoleutbildning inom särskild utbildning för vuxna på gymnasial nivå ska kunna få ett examensdokument motsvarande det som utredningen föreslår för gymnasiesärskolan, av vilket det ska framgå om eleven har nått examensmålen.

Remissinstanserna: Ett fåtal remissinstanser kommenterar förslaget. *Göteborgs kommun* anser att examensdokumentet ska innehålla dokumentation om innehållet i elevens utbildning och vad eleven uppnått samt att elevens kunskaper, färdigheter och förmågor tydligt framgår.

Skälen för regeringens bedömning: Elever som avslutar sin utbildning i särskild utbildning för vuxna har, likväl som elever i gymnasiesärskolan, behov av ett dokument som tydligt beskriver vilka kunskaper eleven har med sig från utbildningen. Beviset bör i princip motsvara gymnasiesärskolans gymnasiesärskolebevis och beskriva elevens kunskaper och erfarenheter på ett sådant sätt att det underlättar kontakten med möjliga arbetsgivare. Gymnasiesärskolebevis inom särskild utbildning för vuxna på gymnasial nivå kommer att regleras i

förordning. Regeringen har i avsnitt 10 utförligt redogjort för skälen för Prop. 2011/12:50 att införa gymnasiesärskolebevis i gymnasiesärskolan.

16 Grundsärskolan

16.1 Utbildningens syfte

Regeringens förslag: Grundsärskolan ska ge elever med utvecklingsstörning en för dem anpassad utbildning som ger kunskaper och värden och utvecklar elevernas förmåga att tillägna sig dessa. Utbildningen ska utformas så att den bidrar till personlig utveckling samt förbereder eleverna för aktiva livsval och ligger till grund för fortsatt utbildning. Utbildningen ska främja allsidiga kontakter och social gemenskap och ge en god grund för ett aktivt deltagande i samhället.

Utredningens förslag: Överensstämmer i sak med regeringens förslag.

Remissinstanserna: *Statens skolverk* tillstyrker förslaget medan *Stockholms universitet* avstyrker det och förordar dagens syftesformulering.

Skälen för regeringens förslag: I skollagen (2010:800) anges att syftet med grundsärskolan är att ge elever med utvecklingsstörning en utbildning som är anpassad till varje elevs förutsättningar och som så långt som möjligt motsvarar utbildningen i grundskolan (11 kap. 2 §). Syftet för grundskolan är i stället formulerat så att det visar vad utbildningen ska leda till. Regeringen anser att syftet även för grundsärskolan ska uttrycka vad utbildningen ska leda till. Eftersom grundsärskolan på samma sätt som grundskolan ska ge eleverna kunskaper och värden och utveckla elevernas förmåga att tillägna sig dessa bör det framgå av syftesbeskrivningen. Liksom i grundskolan ska utbildningen utformas så att den bidrar till personlig utveckling samt förbereder eleverna för aktiva livsval och ligger till grund för fortsatt utbildning. Vidare ska utbildningen främja allsidiga kontakter och social gemenskap och ge en god grund för ett aktivt deltagande i samhället. Det ska samtidigt framgå att målgruppen är elever med utvecklingsstörning och att utbildningen är anpassad till dem.

17 Kommunal vuxenutbildning och utbildning i svenska för invandrare

17.1 Ämnesplaner

Regeringens förslag: För varje ämne ska det finnas en ämnesplan när det gäller kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå.

Utredningens förslag: Utredningen lämnar inte något förslag om ämnesplaner när det gäller kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå.

Skälen för regeringens förslag: I 20 kap. 6 § skollagen (2010:800) om kommunal vuxenutbildning anges att det för varje kurs ska finnas en ämnesplan när det gäller utbildning på gymnasial nivå. Denna formulering kan felaktigt ge ett intryck av att en särskild ämnesplan ska upprättas för varje enskild kurs. Innebörden av bestämmelsen är att alla kurser som erbjuds ska ingå i en ämnesplan. Bestämmelsen bör därför förtydligas utan att någon ändring i sak sker. Motsvarande formulering föreslås för särskild utbildning för vuxna i avsnitt 15.3.

17.2 Kunskapsmål och betygskriterier ersätts med kunskapskrav

Regeringens förslag: Kunskapsmål ersätts med kunskapskrav när det gäller såväl kommunal vuxenutbildning som utbildning i svenska för invandrare. Även betygskriterier ersätts med kunskapskrav när det gäller kommunal vuxenutbildning på grundläggande nivå och utbildning i svenska för invandrare.

Utredningens förslag: Utredningen lämnar inte något förslag om att kunskapsmål och betygskriterier ska ersättas med kunskapskrav.

Skälen för regeringens förslag: Kunskapsmål och betygskriterier har i skollagen (2010:800) ersatts med kunskapskrav i alla skolformer utom kommunal vuxenutbildning, särskild utbildning för vuxna och utbildning i svenska för invandrare. I avsnitt 15.4 har regeringen föreslagit att ordet kunskapskrav ska användas genomgående när det gäller särskild utbildning för vuxna. Det finns inte någon anledning att avstå från att göra motsvarande ändring även när det gäller kommunal vuxenutbildning och utbildning i svenska för invandrare. De aktuella bestämmelserna kommer på så sätt att vara likalydande inte bara när det gäller vuxenutbildningens skolformer utan även i jämförelse med övriga skolformer i skollagen.

18 Möjlighet för enskilda att utfärda gymnasieexamen

Regeringens förslag: Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om att enskilda får utfärda gymnasieexamen enligt de bestämmelser som gäller för skolväsendet.

Utredningens förslag: Utredningen lämnar inte något förslag om utvidgning av bemyndigandet.

Promemorians förslag: Överensstämmer i sak med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Remissinstanserna har inte några invändningar mot förslaget. Prop. 2011/12:50

Skälen för regeringens förslag: Förslaget är en följd av att en möjlighet att få gymnasieexamen har införts i gymnasieskolan. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får enligt ett bemyndigande som i dag finns i 29 kap. 24 § skollagen (2010:800), utöver vad som i övrigt följer av den lagen, meddela föreskrifter om att enskilda får sätta betyg, anordna prövning samt utfärda betyg och intyg enligt de bestämmelser som gäller för skolväsendet. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får enligt bemyndigandet även meddela föreskrifter om att en myndighet i enskilda fall får besluta i sådana frågor och om ytterligare villkor för att enskilda i sådana fall ska få sätta betyg, anordna prövning samt utfärda betyg och intyg. För att klargöra att bemyndigandet även omfattar gymnasieexamen föreslås att det tydliggörs att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer även får meddela föreskrifter om att enskilda får utfärda gymnasieexamen enligt de bestämmelser som gäller för skolväsendet. Bemyndigandet ska även omfatta en möjlighet att meddela föreskrifter om att en myndighet i enskilda fall får besluta i sådana frågor och om ytterligare villkor för att enskilda i de aktuella fallen ska få utfärda gymnasieexamen. Det kommer troligen främst att bli aktuellt att meddela föreskrifter om att enskilda får utfärda yrkesexamen och högskoleförberedande examen enligt bestämmelser som gäller för gymnasieskolan, även om bestämmelser om gymnasieexamen även kommer att införas när det gäller den kommunala vuxenutbildningen.

Av gymnasieförordningen (2010:2039) framgår att en elev som uppfyller kraven för gymnasieexamen ska få ett examensbevis och att en elev som inte uppfyller kraven ska få ett studiebevis. Regeringen har tidigare bedömt att examensbevis och studiebevis bör kunna utfärdas även inom gymnasial vuxenutbildning (prop. 2009/10:68 s. 14), men överväger nu att stanna vid att endast införa examensbevis när det gäller sådan utbildning. Eftersom den kommunala vuxenutbildningen på gymnasial nivå till skillnad från gymnasieskolan inte har en programstruktur skulle ett studiebevis inte fylla samma funktion inom sådan utbildning som inom gymnasieskolan. Elever som inte uppfyller kraven för gymnasieexamen inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå bör i stället kunna få en annan typ av dokument.

19 Rätten till utbildning

Regeringens förslag: Upplysningen i 7 kap. 3 § skollagen om innehållet i 2 kap. 21 § i regeringsformen ändras så att upplysningen i stället avser motsvarande bestämmelse i 2 kap. 18 § första stycket regeringsformen i dess lydelse från och med den 1 januari 2011.

Skälen för regeringens förslag: I 7 kap. 3 § skollagen (2010:800) finns en upplysning om att det i 2 kap. 21 § regeringsformen föreskrivs att alla barn som omfattas av den allmänna skolplikten har rätt att

kostnadsfritt få grundläggande utbildning i allmän skola. Genom ändringar av regeringsformen har bestämmelsen fått paragrafnummer 2 kap. 18 §. Därtill har det i första stycket i nu aktuellt hänseende gjorts ändringar av språkligt slag, se prop. 2009/10:80, s. 254, prop. 2009/10:81, bet. 2009/10:KU19, rskr. 2009/10:304, bet. 2010/11:KU4 och rskr. 2010/11:21. På grund av ett förbiseende ändrades inte upplysningen i 7 kap. 3 § skollagen i samband med att bestämmelsen i regeringsformen ändrades. Regeringen föreslår därför att 7 kap. 3 § skollagen ändras i förhållande till den ändrade bestämmelsen i regeringsformen avseende numrering och språklig lydelse efter dess ikraftträdande den 1 januari 2011. Prop. 2011/12:50

20 Genomförande

När en kommande proposition om gymnasiesärskolan har överlämnats till riksdagen, och i avvaktan på riksdagens ställningstagande till propositionen, bör Statens skolverk ges i uppdrag att förbereda de förändringar av gymnasiesärskolan och särskild utbildning för vuxna som föreslås i propositionen. I uppdraget bör det bl.a. ingå att utforma förslag till de nationella programmens inriktningar, innehåll och program mål samt till innehållet i gymnasiesärskolebeviset, fastställa ämnesplaner och ämnesområdesplaner samt fastställa en ny riksprislista för gymnasiesärskolan. Skolverket bör också få i uppdrag att arbeta med genomförandet av reformen.

21 Konsekvenser

21.1 Ekonomiska konsekvenser

Flera av förslagen till ny struktur för gymnasiesärskolan är kostnadsneutrala. Utbildningen ska även i fortsättningen möta eleverna på deras nivå, och behoven i elevgruppen förändras inte.

21.1.1 Ekonomiska konsekvenser för kommunerna

Förslaget om utökad rätt för elever som tillhör gymnasiesärskolans målgrupp att tas emot på introduktionsprogram i gymnasieskolan antas leda till att antalet elever i gymnasiesärskolan förändras och därmed också kostnaderna för kommunerna. Regeringen antar att i genomsnitt 50 elever i varje årskull kommer att välja introduktionsprogram i gymnasieskolan i stället för nationellt program i gymnasiesärskolan, att varje plats på ett introduktionsprogram kostar 25 000 kronor mindre än en plats i gymnasiesärskolan och att dessa elever går tre år på introduktionsprogram i stället för fyra år som de hade gjort i gymnasiesärskolan. Detta innebär en kostnadsminskning för

kommunerna om 17 miljoner kronor när den nya gymnasiesärskolan är fullt utbyggd 2017. Prop. 2011/12:50

Förslaget om rätt till inackorderingsstöd beräknas öka kommunernas utgifter med 8 miljoner kronor under antagandet att 500 elever väljer att utnyttja rätten. Förslagen om mottagande kan komma att innebära att ett ökat antal elever kommer att vara bosatta i en annan kommun och vara berättigade till boende enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade. Denna indirekta kostnadseffekt beräknas ge en kostnadsökning om 11,5 miljoner kronor. Anpassningen av bestämmelserna om rätt till skolskjuts till det föreslagna systemet om mottagande på nationella program antas öka kommunernas skyldigheter i viss utsträckning. Kostnaderna för detta beräknas uppgå till 1,1 miljoner kronor.

Förslagen om förändrad programstruktur antas leda till att i genomsnitt 250 fler elever per årskull kommer att välja nationellt program i gymnasiesärskolan och därmed omfattas av kravet på 22 veckors arbetsplatsförlagt lärande. Den nya elevgruppen är troligen i behov av individuellt stöd i form av t.ex. assistans på arbetsplatsen, vilket är mer kostnadskrävande än om eleverna hade befunnit sig i skolan. Dessa ökade kostnader beräknas till 9,5 miljoner kronor.

Att kommunerna föreslås bli skyldiga att fatta ett beslut om tillhörigheten till målgruppen inför mottagandet i gymnasiesärskolan innebär ökade administrativa kostnader som uppskattas till 0,6 miljoner kronor per år.

Sammantaget uppgår de beräknade kostnaderna för kommunsektorn till 14 miljoner kronor årligen när den nya gymnasiesärskolan är fullt utbyggd 2017. Överföring av motsvarande belopp ska ske från utgiftsområde 16 till utgiftsområde 25, allmänna bidrag till kommuner.

21.1.2 Ekonomiska konsekvenser för staten

Förslaget om rätt till inackorderingsstillägg beräknas öka statens utgifter med 1,7 miljoner kronor under antagandet att 100 elever väljer att utnyttja rätten när utbildningen är fullt utbyggd.

Förslaget om riksrekryterande idrottsutbildning beräknas öka statens utgifter med 1,2 miljoner kronor under antagande om att 20 nya platser inrättas. För den lärlingsutbildning som föreslås bör statsbidrag till huvudmännen ges på motsvarande sätt som inom gymnasieskolan. Kostnaden för 100 elever i gymnasial lärlingsutbildning i gymnasiesärskolan blir då 2,5 miljoner kronor årligen så länge ett sådant statsbidrag finns.

I propositionen föreslås också att vissa beslut ska kunna överklagas till Skolväsendets överklagandenämnd. För detta beräknas att Statens skolinspektion behöver tillföras 2 miljoner kronor. Skolinspektionen kommer att behöva godkänna nya utbildningar vid fristående gymnasiesärskolor. Eftersom antalet fristående gymnasiesärskolor är mycket begränsat, beräknas inget tillskott till verksamheten att behöva ges för denna uppgift.

Ett beslut om stöd till inackordering föreslås kunna överklagas till allmän förvaltningsdomstol. De ökade kostnaderna för domstolsväsendet till följd av detta antas bli försumbara.

Kostnaderna för staten, exklusive statsbidraget till lärlingsutbildning, beräknas sammantaget uppgå till 5 miljoner kronor årligen när utbildningen är fullt utbyggd 2017.

Statens skolverk kommer att ges i uppdrag att ta fram förslag till programinnehåll och ämnesplaner m.m. samt göra vissa insatser i samband med genomförandet. Skolverket kommer också att behöva pröva frågor om särskilda varianter och riksrekrytering. Kostnaden beräknas till 20 miljoner kronor totalt 2012 och 2013. Vi beräknar även 1 miljon kronor i tillkommande administrativa kostnader för att Centrala studiestödsnämnden ska kunna anpassa sina system till det nya regelverket.

Finansiering av ovanstående förslag sker inom utgiftsområde 16.

21.2 Konsekvenser för den kommunala självstyrelsen

Principen om kommunal självstyrelse gäller för all kommunal verksamhet, inklusive gymnasiesärskolan och särskild utbildning för vuxna. För att utbildningen ska vara likvärdig över landet styr dock staten dessa utbildningar i viss utsträckning genom att sätta upp regler och mål för verksamheten.

I denna proposition föreslår regeringen en del förändringar som har inverkan på den kommunala självstyrelsen. Möjligheten till lokalt utformade utbildningar, däribland specialutformade program, försvinner i stor utsträckning, vilket innebär en inskränkning i kommunernas självstyrelse. Förslaget om särskilda varianter och bedömningen om programfördjupning syftar dock till att utbildningssystemet ska vara flexibelt och ge skolhuvudmännen utrymme att kunna anpassa utbildningarna efter lokala behov. Att skolhuvudmännen ska samverka med samhället i övrigt är ett nytt åläggande. Dessa förändringar bedömer regeringen vara nödvändiga för att kvaliteten i utbildningen ska öka. Motsvarande förändringar har redan genomförts för gymnasieskolan.

Förslagen om en förändrad antagningsprocess innebär ett minskat utrymme för kommunerna att bestämma vilken utbildning eleverna i gymnasiesärskolan ska följa. Skälet till förändringen är att eleverna själva ska få välja utbildning. Denna önskade valfrihet för eleverna måste anses motivera det minskade handlingsutrymmet för kommunerna.

De föreslagna förändringarna som innebär att kommunerna ska erbjuda utbildning av god kvalitet, att ett beslut om målgruppsstillhörighet ska tas före mottagandet i gymnasiesärskolan och att kommunerna är skyldiga att vidta åtgärder om det finnas indikationer på att en elev inte tillhör målgruppen för grundsärskolan respektive gymnasiesärskolan är alla förtydliganden och påverkar enligt regeringens mening inte den kommunala självstyrelsen.

Flera förslag och bedömningar som görs i propositionen, som de om riksrekrytering, lärlingsutbildning och att andra än de som har rätt att delta i utbildning på grundläggande nivå bör få erbjudas utbildning på grundläggande nivå som motsvarar träningskolan inom särskild

21.3 Konsekvenser för fristående skolor

Liksom för gymnasieskolan bör bestämmelserna om gymnasiesärskolan i princip gälla lika för kommunala och fristående skolor så att dessa kan verka på likvärdiga villkor. Huvudmännen ska kunna konkurrera med kvaliteten på sin verksamhet. De fristående gymnasiesärskolorna, liksom de kommunala, ges möjligheter till pedagogisk variation och förnyelse t.ex. genom att de inom ramen för det utbud av kurser som Statens skolverk fastställer för utrymmet för programfördjupning kan anpassa utbildningarna efter lokala behov.

Förslaget att grundbeloppet i bidraget till de fristående skolorna ska bestämmas efter samma grunder som kommunen tillämpar vid fördelning av resurser till det programmet, den inriktningen eller ett jämförbart program och differentieringen av den s.k. riksprislistan bedöms resultera i mer likvärdiga förutsättningar för kommunala och fristående gymnasiesärskolor så att en kommun betalar en rimlig ersättning för en elev som har valt att gå på en fristående gymnasiesärskola och den fristående huvudmannen får en rimlig ersättning för eleven.

Eftersom huvudmännen för de fristående skolorna måste ansöka om godkännande av de nya utbildningarna, ökar den administrativa bördan momentant. I övrigt innebär de föreslagna förändringarna inga administrativa kostnader för företagen.

22 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Regeringens förslag: Ändringarna i skollagen ska träda i kraft den 1 april 2012 och tillämpas på utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2013.

De nya bestämmelserna i 20 kap. 6, 27, 28 och 30 §§, 22 kap. 21, 22 och 24 §§ samt 29 kap. 24 § skollagen ska dock tillämpas på utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2012.

Äldre föreskrifter gäller dock fortfarande för utbildning som har påbörjats före den 1 juli 2012 i fråga om 20 kap. 6, 27, 28 och 30 §§, 22 kap. 21, 22 och 24 §§ samt 29 kap. 24 § skollagen och i övrigt för utbildning som har påbörjats före den 1 juli 2013.

För utbildning som har påbörjats före den 1 juli 2013 ska dock de nya bestämmelserna i 18 kap. 32 § skollagen tillämpas från och med den 1 juli 2013.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om att elever som påbörjat utbildning före den 1 juli 2013 och som fullföljer denna senare än fem år från det att den påbörjades, ska fullfölja utbildningen enligt de bestämmelser som gäller för utbildning som påbörjats efter den 30 juni 2013.

Utredningens förslag: Överensstämmer delvis med regeringens förslag. Utredningen föreslår att bestämmelserna om målgruppsstillhörighet inte bör avvakta införandet av en reformerad gymnasiesärskola.

Remissinstanserna: Ett par remissinstanser anser att bestämmelserna om målgruppsstillhörighet ska införas skyndsamt.

Skälen för regeringens förslag: Den relativt långa tiden mellan ikraftträdandet och att huvuddelen av bestämmelserna ska börja tillämpas på utbildning är nödvändig. Myndigheter, kommuner och andra huvudmän måste få kunskap om mål och förutsättningar i så god tid att ett antal förberedande beslut hinner fattas före höstterminen 2013. Huvudmännen måste också hinna ansöka om riksrekryterande utbildningar och särskilda varianter. De blivande eleverna bör få information inför sitt val av gymnasiesärskoleutbildning i god tid före ansökan. Statens skolverk och huvudmännen måste få rimlig tid på sig för att kunna genomföra reformen, även i den del som rör utredning av tillhörighet till målgruppen för grund- och gymnasiesärskolan. Huvuddelen av bestämmelserna kan därför inte börja tillämpas förrän den 1 juli 2013.

Det finns däremot inte någon anledning att skjuta upp tillämpningen så länge när det gäller bestämmelserna om kommunal vuxenutbildning och utbildning i svenska för invandrare, som inte innebär någon ändring i sak. Skäl att skjuta upp tillämpningen när det gäller möjligheten för enskilda att få utfärda gymnasieexamen saknas också. Dessa bestämmelser bör alltså kunna börja tillämpas på utbildning som påbörjas efter den 1 juli 2012.

De elever som har påbörjat kommunal vuxenutbildning eller utbildning i svenska för invandrare före den 1 juli 2012 respektive gymnasiesärskola eller särskild utbildning för vuxna före den 1 juli 2013 bör få möjlighet att fullgöra den utbildning som de redan har påbörjat. Förslagen i denna proposition innebär en relativt omfattande omstrukturering av gymnasiesärskolan och särskilt de elever som redan går där måste ges möjlighet att slutföra den utbildning som de har valt att genomgå enligt de förutsättningar som gällde när utbildningen påbörjades. Det kan dock finnas elever som på grund av studieavbrott behöver längre tid för att fullfölja sin utbildning än vad som är normalt. För att huvudmännen inte ska behöva anordna utbildning enligt två parallella system längre än nödvändigt bör regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer få meddela föreskrifter om att elever eller studerande som påbörjat utbildning före den 1 juli 2013 och som fullföljer denna senare än fem år från det att den påbörjades, ska fullfölja utbildningen enligt de bestämmelser som gäller för utbildning som påbörjats efter den 1 juli 2013.

Regeringen håller med utredningen om att ett införande av en rätt till stöd till inackordering för gymnasiesärskoleeleverna är angeläget. Även de elever som har påbörjat sin utbildning före den 1 juli 2013 bör därför ha denna rätt.

23 Författningskommentar

Förslaget till lag om ändring i skollagen (2010:800)

7 kap.

3 §

Paragrafen handlar om rätt till utbildning. Upplysningen i paragrafens *första stycke* ändras så att hänvisningen till 2 kap. 21 § regeringsformen ändras till en upplysning om motsvarande bestämmelse i 2 kap. 18 § första stycket regeringsformen i dess lydelse från och med den 1 januari 2011.

Paragrafen behandlas i avsnitt 19.

5 a §

I paragrafen, som är ny, finns bestämmelser om skyldigheten för de som arbetar inom skolväsendet att underrätta elevens rektor om något som tyder på att en elev inte skulle tillhöra grundskolans målgrupp skulle uppmärksammas. Vidare finns bestämmelser om att rektorn ska anmäla sådant till elevens hemkommun och om att kommunen ska utreda saken.

För barn och ungdomar som inte kan gå i grundskolan därför att de har en utvecklingsstörning finns grundskolan. Av 29 kap. 8 § skollagen följer att det som i skollagen sägs om personer med utvecklingsstörning också ska gälla vissa andra barn, ungdomar och vuxna. Det är personer som har fått en betydande och bestående begåvningsmässig funktionsnedsättning på grund av hjärnskada, föranledd av yttre våld eller kroppslig sjukdom. Av sistnämnda paragraf framgår i andra stycket att personer med autism eller autismliknande tillstånd ska jämföras med personer med utvecklingsstörning endast om de också har en utvecklingsstörning eller en begåvningsmässig funktionsnedsättning på grund av hjärnskada som föranletts av yttre våld eller kroppslig sjukdom.

Inga andra elever ska gå i grundskolan.

För att säkerställa detta anges i paragrafens *första stycke* att den som arbetar inom skolväsendet ska underrätta elevens rektor om han eller hon uppmärksammar eller får kännedom om något som tyder på att en elev inte tillhör grundskolans målgrupp. Sådana indikationer kan exempelvis komma från lärare, annan skolpersonal, eleven eller hans eller hennes vårdnadshavare. I *andra stycket* anges att en rektor som får sådana uppgifter ska anmäla detta till elevens hemkommun som då har att skyndsamt utreda frågan. Det spelar ingen roll hur, eller från vem, en rektor får upplysningar om att en elev kanske inte tillhör målgruppen. Rektorn ska, så snart han eller hon på något sätt får uppgifter som gör att man kan misstänka att eleven inte tillhör målgruppen, anmäla detta till elevens hemkommun.

Hemkommunen ska då skyndsamt utreda frågan. Det följer av bestämmelserna i 6 kap 11 § föräldrabalken och 17 § förvaltningslagen (1986:223) att eleven och, i förekommande fall hans eller hennes

vårdnadshavare, ska beredas tillfälle att yttra sig innan beslut fattas i Prop. 2011/12:50 ärendet.

Paragrafen behandlas i avsnitt 5.3.

5 b §

Paragrafen är ny. I paragrafen finns bestämmelser om vad som ska hända om en kommuns utredning skulle visa att en elev inte tillhör grundsärskolans målgrupp. Den motsvarar i sak delvis 3 kap. 4 § tredje stycket första meningen i 1985 års skollag. Någon motsvarighet i 2010 års skollag finns inte. Om en utredning visar att eleven inte tillhör grundsärskolans målgrupp ska hemkommunen fatta ett beslut om detta och därefter ta emot eleven i grundskolan eller se till att eleven på något annat sätt får föreskriven utbildning. Med föreskriven utbildning avses fullgörande av skolplikten vilket kan ske också i sameskolan eller specialskolan eller i någon särskild utbildningsform enligt 24 kap. i skollagen (2010:800).

Vidare framgår att hemkommunen ska vidta de åtgärder som krävs för elevens övergång från grundsärskolan till en annan skol- eller utbildningsform. Sådana åtgärder kan exempelvis innebära specialpedagogiskt stöd och stöd för att etableras socialt i den nya miljön.

Paragrafen behandlas i avsnitt 5.3.

11 kap.

2 §

Paragrafen beskriver grundsärskolans syfte och anpassas till att helt motsvara grundskolans syfte enligt 10 kap. 2 § skollagen (2010:800), med tillägget att grundsärskolan ska ge elever med utvecklingsstörning en utbildning som är anpassad för dem.

Paragrafen behandlas i avsnitt 16.1.

15 kap.

5 §

I paragrafens *andra stycke* läggs det till att bestämmelser om utbildning i gymnasieskolan för vissa elever från grundsärskolan också finns i 17 kap. 16 § tredje stycket.

14 §

I paragrafen, som handlar om hur antagningsorganisationen i gymnasieskolan får organiseras, läggs det i *första stycket* till att antagningsorganisationen för gymnasieskolan får vara gemensam med antagningsorganisationerna i gymnasiesärskolan och särskild utbildning för vuxna på gymnasial nivå.

Motsvarande reglering för antagningsorganisationen i gymnasiesärskolan finns i 18 kap. 13 §.

Paragrafen behandlas i avsnitt 11.1.

16 §

I paragrafen finns bestämmelser om hemkommunens skyldighet att erbjuda utbildning på introduktionsprogram vid en gymnasieskola med offentlig huvudman.

I paragrafens *andra stycke*, som behandlar erbjudande till elever från grundsärskolan, har kravet på att hemkommunen ska göra en bedömning av om eleven har förutsättningar att klara av utbildning på introduktionsprogrammen yrkesintroduktion och individuellt alternativ tagits bort. Elever från grundsärskolan ska således kunna välja att inte gå i gymnasiesärskolan utan i stället gå på de nämnda introduktionsprogrammen i gymnasieskolan, oavsett kommunens bedömning av deras förutsättningar. Dock finns en undantagsbestämmelse som innebär att hemkommunen inte behöver erbjuda utbildningen till en elev från grundsärskolan om det finns synnerliga skäl att inte göra det med hänsyn till elevens bästa. Sådana synnerliga skäl kan vara att det är uppenbart att eleven inte har förutsättningar att klara av utbildningen.

Huvudregeln att eleven ska kunna välja att gå på introduktionsprogram i gymnasieskolan kan jämföras med den huvudregel som enligt 7 kap. 5 § tredje stycket gäller i grundsärskolan. Om barnets vårdnadshavare inte lämnar sitt medgivande till att barnet tas emot i grundsärskolan, ska barnet i stället fullgöra sin skolplikt ”enligt vad som i övrigt gäller enligt denna lag” vilket oftast innebär att skolplikten ska fullgöras i grundskolan, annars i specialskolan eller i sameskolan. I grundsärskolan finns också en liknande undantagsbestämmelse som den som införs för gymnasiesärskolan, nämligen att barnet kan placeras i grundsärskolan utan medgivande från barnets vårdnadshavare om det med hänsyn till barnets bästa finns synnerliga skäl för detta.

Det *tredje stycket* om språkintröduktion är nytt. I stycket anges att en huvudman får erbjuda elever som tillhör gymnasiesärskolans målgrupp att gå gymnasieskolans språkintröduktion.

Paragrafen behandlas i avsnitt 11.5.

18 kap.**1 §**

Paragrafen innehåller en innehållsförteckning till bestämmelserna i kapitlet och motsvarar delvis 18 kap. 1 § i dess äldre lydelse.

Strecksatsen ”bestämmelser om interkommunal ersättning” ersätts med strecksatser med bestämmelser om gymnasiesärskola med offentlig huvudman respektive bestämmelser om fristående gymnasiesärskola.

2 §

I paragrafen finns bestämmelser om utbildningens syfte i gymnasiesärskolan. Paragrafens *första* och *andra stycke* innebär en anpassning till att huvudsakligen motsvara syftet för gymnasieskolan enligt 15 kap. 2 § första och andra styckena, med tillägg att

gymnasiesärskolan ska ge elever med utvecklingsstörning en utbildning som är anpassad för dem.

Tredje och fjärde styckena motsvarar 18 kap. 2 § andra och tredje styckena i deras äldre lydelse.

Paragrafen behandlas avsnitt 5.1.

3 §

Bestämmelsen är ny för gymnasiesärskolan och motsvarar det som gäller om samverkan med samhället i övrigt för gymnasieskolan enligt 15 kap.

4 §.

Paragrafen behandlas i avsnitt 6.2.

4 §

I paragrafen finns bestämmelser om gymnasiesärskolans målgrupp. Paragrafens *första stycke* motsvarar delvis 18 kap. 3 § i dess äldre lydelse. I sistnämnda paragraf anges att också de som har gått i grundsärskolan tillhör gymnasiesärskolans målgrupp. Detta gäller inte längre. *Andra stycket* motsvarar delvis 18 kap. 8 § tredje stycket i dess äldre lydelse med den skillnaden att bestämmelsen gäller inte bara gymnasiesärskolor med offentlig huvudman utan också sådana skolor med enskild huvudman.

Paragrafen behandlas i avsnitt 5.2.

5 §

Paragrafen, som behandlar hur och av vem frågan om en elev tillhör gymnasiesärskolans målgrupp ska avgöras, motsvarar delvis 18 kap. 8 § andra stycket i dess äldre lydelse. I 4 § andra stycket införs en bestämmelse som innebär att det är enbart ungdomar som tillhör målgruppen för gymnasiesärskolan som ska ha rätt att bli mottagna där. Enligt 18 kap. 8 § första stycket i dess äldre lydelse gällde att en elev som hade gått ut grundsärskolan alltid skulle ha rätt att tas emot i gymnasiesärskolan.

För att säkerställa att en elev verkligen tillhör gymnasiesärskolans målgrupp föreskrivs i bestämmelsen att elevens hemkommun ska pröva om eleven tillhör målgruppen innan eleven tas emot. Prövningen ska föregås av en utredning motsvarande den som görs inför mottagande i grundsärskolan om tidigare utredning saknas eller om det av andra skäl bedöms nödvändigt. Sådana skäl kan vara att det saknas en tillräckligt aktuell och tillförlitlig utredning som omfattar en pedagogisk, psykologisk, medicinsk och social bedömning. När det gäller en elev som har gått i grundsärskolan och som endast har en lindrig utvecklingsstörning kan ett annat skäl vara att det med hänsyn till elevens utveckling inte går att utesluta att eleven inte längre tillhör gymnasiesärskolans målgrupp. Det följer av bestämmelserna i 6 kap. 11 § föräldrabalken och 17 § förvaltningslagen (1986:223) att eleven och, i förekommande fall hans eller hennes vårdnadshavare, ska beredas tillfälle att yttra sig innan beslut fattas i ärendet.

Ett beslut av elevens hemkommun i detta avseende ska kunna överklagas, se 28 kap. 12 § första stycket 8 samt kommentaren till den bestämmelsen.

Paragrafen behandlas i avsnitt 5.2.

6 §

Paragrafen är ny. I paragrafen finns bestämmelser om skyldigheten för de som arbetar inom skolväsendet att underrätta elevens rektor om något som tyder på att en elev inte skulle tillhöra gymnasiesärskolans målgrupp uppmärksammas. På samma sätt som för grundsärskolan införs det bestämmelser om skyldighet att underrätta rektorn om detta, om att rektorn ska underrätta hemkommunen och om skyldighet för hemkommunen att utreda tillhörigheten till skolformens målgrupp, se 7 kap. 5 a § och kommentaren till den paragrafen.

Paragrafen behandlas i avsnitt 5.3.

7 §

Paragrafen är ny för gymnasiesärskolan. Bestämmelsen innebär att om en utredning skulle visa att en elev inte tillhör målgruppen för skolformen, ska hemkommunen fatta ett beslut om detta och därefter erbjuda eleven utbildning i gymnasieskolan eller vuxenutbildning. Vidare ska hemkommunen vidta de åtgärder som krävs för elevens övergång från gymnasiesärskolan till annan utbildning. En liknande bestämmelse finns för grundsärskolan, se 7 kap. 5 b § och kommentaren till den paragrafen.

Paragrafen behandlas i avsnitt 5.3.

8 §

Paragrafen, som talar om vilka utbildningar som finns i gymnasiesärskolan, motsvarar delvis 18 kap. 4 § i dess äldre lydelse. Specialutformade program har tagits bort. Gymnasiesärskolan består av nationella program och individuella program. De individuella programmen är avsedda för elever som inte kan följa undervisningen på de nationella programmen.

Paragrafen behandlas i avsnitt 7.1.

9 §

Bestämmelsen, som anger att varje kommun ska informera om gymnasiesärskolans olika program, är ny för gymnasiesärskolan och motsvarar delvis det som gäller för gymnasieskolan enligt 15 kap. 8 §.

Paragrafen behandlas i avsnitt 6.1.

10 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om läsår och terminer. *Första stycket* motsvarar 18 kap. 5 § första stycket i dess äldre lydelse. *Andra stycket* motsvarar delvis 18 kap. 5 § tredje stycket i dess äldre lydelse med den skillnaden att bemyndigandet inte innehåller någon bestämmelse rörande föreskrifter om huvudmannens befogenheter att besluta om utbildningens fördelning på längre tid än fyra år. En sådan bestämmelse finns nu i stället i 19 kap. 17 § tredje stycket.

11 §

I paragrafen, som behandlar utbildningens förläggning, anges huvudregeln att utbildningen i gymnasiesärskolan i huvudsak ska vara skolförlagd.

Bestämmelsen är ny för gymnasiesärskolan. I 15 kap. 11 § finns en liknande bestämmelse för gymnasieskolan. Prop. 2011/12:50

Paragrafen behandlas i avsnitt 7.2.

12 §

Paragrafen, som behandlar vem som ansvarar för antagning till de olika utbildningarna i gymnasiesärskolan, motsvarar 18 kap. 9 § första stycket i dess äldre lydelse. En motsvarande bestämmelse finns för gymnasieskolan i 15 kap. 12 § första stycket.

Paragrafen behandlas i avsnitt 11.1.

13 §

Paragrafen, som handlar om hur antagningsorganisationen i gymnasiesärskolan får organiseras, är ny. I gymnasieskolan finns en liknande bestämmelse, se 15 kap. 14 § samt kommentaren till den paragrafen.

Paragrafen behandlas i avsnitt 11.1.

14 §

Bestämmelsen upplyser om att det i 17 kap., som handlar om introduktionsprogram i gymnasieskolan, finns bestämmelser om erbjudande av utbildning i gymnasieskolan för vissa elever från grundsärskolan. Bestämmelsen är ny.

15 §

Bestämmelsen, som handlar om information till hemkommunen när en elev börjar eller slutar i en gymnasiesärskola med en annan huvudman än hemkommunen, motsvarar 18 kap. 10 § i dess äldre lydelse och det som enligt 15 kap. 15 § gäller för gymnasieskolan.

16 §

I paragrafen finns bestämmelser om elevens närvaro och om information om frånvaro. Paragrafen motsvarar 18 kap. 11 § i dess äldre lydelse och det som enligt 15 kap. 16 § gäller för gymnasieskolan.

17 §

I paragrafen finns bestämmelser om det som gäller i fråga om avgifter i gymnasiesärskolan och den motsvarar 18 kap. 12 § i dess äldre lydelse och i allt väsentligt det som enligt 15 kap. 17 § gäller för gymnasieskolan.

18 §

Paragrafen, som innehåller bestämmelser om undantag från principen att utbildningen i gymnasiesärskolan ska vara avgiftsfri, motsvarar 18 kap. 13 § i dess äldre lydelse och det som enligt 15 kap. 18 § gäller för gymnasieskolan.

19 §

Paragrafen innehåller bestämmelser som anger när modersmålsundervisning ska erbjudas och motsvarar 18 kap. 14 § i dess äldre lydelse och det som enligt 15 kap. 19 § gäller för gymnasieskolan.

20 §

Paragrafen, som innehåller bestämmelser om utvecklingssamtal, motsvarar i sak 18 kap. 16 § i dess äldre lydelse och delvis det som enligt 15 kap. 20 § gäller för gymnasieskolan.

21 §

Paragrafen upplyser om var i skollagen man kan hitta allmänna bestämmelser om betyg och betygssättning. Den motsvarar 18 kap. 17 § i dess äldre lydelse. Särskilda bestämmelser om betygssättning i gymnasiesärskolan finns i 22–26 §§.

22 §

Bestämmelserna i paragrafen behandlar betygssättning. Paragrafens *första stycke* motsvarar delvis 18 kap. 18 § första stycket i dess äldre lydelse. Gymnasiesärskolearbetet läggs till och det anges att bestämmelsen nu avser nationella program.

I *andra stycket* finns en ny bestämmelse om att betyg inte ska sättas på ämnesområden. Ämnesområden finns på individuella program, medan ämnen finns på nationella program. Det är dock möjligt på både nationella och individuella program att läsa en kombination av ämnen och ämnesområden, se 19 kap. 15 § och kommentaren till den paragrafen. Vidare anges att om en elev läst ett ämne på ett individuellt program ska betyg sättas enligt de bestämmelser som gäller för ämnen i gymnasiesärskolan.

Tredje stycket, som behandlar situationen när en elev läser en kurs enligt gymnasieskolans ämnesplan, motsvarar i sak 18 kap. 18 § andra stycket i dess äldre lydelse.

Paragrafens *fjärde stycke*, med ett nytt bemyndigande att meddela föreskrifter om hur betygssättningen ska gå till, motsvarar det som enligt 15 kap. 22 § andra stycket gäller för gymnasieskolan.

23 §

Bestämmelserna handlar om hur betyg på en kurs ska sättas. Paragrafens *första stycke* motsvarar delvis 18 kap. 19 § första stycket och 20 § första stycket i paragrafernas äldre lydelse. I paragrafens *andra stycke* finns en ny bestämmelse som anger att för den elev som inte uppnår kraven för betyget E, ska betyg inte sättas. Däremot ska inte, som sker i dag, intyg om att eleven har deltagit i kursen utfärdas.

Tredje stycket har oförändrat förts över från 18 kap. 20 § andra stycket.

24 §

Paragrafen är ny. Den handlar om hur betyg på gymnasiesärskolearbetet ska sättas. Paragrafen motsvarar delvis det som gäller för gymnasieskolan enligt 15 kap. 25 § med den skillnaden att betyget F inte ska förekomma i gymnasiesärskolan. Betyg ska inte sättas om eleven inte har nått målen för gymnasiesärskolearbetet.

25 §

Bestämmelsen är ny för gymnasiesärskolan och innehåller en undantagsbestämmelse vid betygssättning. Bestämmelsen motsvarar i sak

det som gäller för gymnasieskolan enligt 15 kap. 26 § med tillägget att en utvecklingsstörning får beaktas om det finns synnerliga skäl. Utvecklingsstörning i sig behandlas inte som en funktionsnedsättning i detta sammanhang eftersom gymnasiesärskolan är en skolform för elever med utvecklingsstörning. Med synnerliga skäl avses speciella undantagsfall, där elevens utvecklingsstörning i ett specifikt, klart avgränsat avseende starkt begränsar elevens förmåga på ett sätt som gör det omöjligt för honom eller henne att nå en del av ett enstaka kunskapskrav. Den situation som avses är när elevens funktionsnedsättning eller andra personliga förhållanden utgör ett direkt hinder för eleven att nå ett visst kunskapskrav oavsett vilket särskilt stöd som kan erbjudas. Ett exempel på en sådan funktionsnedsättning kan vara en elev med talsvårigheter till följd av utvecklingsstörning som i något främmande språk har svårt att tillägna sig ett bra uttal men däremot klarar andra kunskapskrav såsom skriftlig framställning och grammatik.

Definitionen av funktionsnedsättning kan variera över tid. Dessutom kan det finnas gränssfall som inte anses utgöra funktionsnedsättning men som ändå bör kunna beaktas, t.ex. allergier. Därför anges i bestämmelsen att andra med funktionsnedsättning liknande personliga förhållanden som inte är av tillfällig natur och som utgör ett direkt hinder för att eleven ska nå ett visst kunskapskrav ska kunna utgöra ett särskilt skäl för att vid betygssättningen bortse från enstaka delar av kunskapskraven.

Paragrafen behandlas i avsnitt 8.5.

26 §

Bestämmelsen, som är ny för gymnasiesärskolan, behandlar situationen när det saknas underlag för bedömning av en elevs kunskaper på grund av elevens frånvaro och motsvarar det som enligt 15 kap. 27 § gäller för gymnasieskolan.

Paragrafen behandlas i avsnitt 8.5.

27 §

I paragrafen finns bestämmelser om kommunens ansvar att erbjuda utbildning i gymnasiesärskolan. Paragrafen motsvarar delvis i sak 19 kap. 12 § i dess äldre lydelse. En bestämmelse om att gymnasiesärskoleutbildningen ska vara av god kvalitet och att ungdomarnas önskemål så långt som möjligt ska styra utbudet av utbildningar läggs till. En liknande bestämmelse för gymnasieskolan finns i 15 kap. 30 §.

Paragrafen behandlas i avsnitt 6.1.

28 §

Paragrafen behandlar hur varje kommun ska organisera gymnasiesärskolan. Paragrafen motsvarar 19 kap. 18 § första och andra styckena i dess äldre lydelse. Det tredje stycket i 19 kap. 18 § som upplyste om 9 § 8 lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade tas bort. I den lagen finns bestämmelser om stöd och service i form av boende i familjehem eller bostad med särskild service för barn och ungdomar som behöver bo utanför föräldrahemmet. Hänvisningen kan ha gett elever och andra den felaktiga uppfattningen

att alla elever i gymnasiesärskolan har rätt till sådant stöd och boende, Prop. 2011/12:50 vilket inte är fallet.

29 §

Bestämmelsen, som anger att utbildning i gymnasiesärskola får anordnas också av landsting, motsvarar delvis 19 kap. 15 § i dess äldre lydelse. Skillnaden är att specialutformade program tas bort eftersom sådana inte längre förekommer i gymnasiesärskolan. En liknande bestämmelse för gymnasieskolan finns i 15 kap. 31 § andra stycket.

30 §

I paragrafen anpassas bestämmelserna för skolskjuts till de nya bestämmelserna om mottagande i gymnasiesärskolan.

Första stycket förs oförändrat över från 19 kap. 20 § första stycket i dess äldre lydelse. Bestämmelsen innebär att elever i gymnasiesärskola med offentlig huvudman i hemkommunen har rätt till kostnadsfri skolskjuts under vissa förutsättningar.

Bestämmelsen i *andra stycket* struktureras om i förhållande till den nuvarande lydelsen av bestämmelsen i 19 kap. 20 § andra stycket. Detta som en följd av att kommunen inte längre har rätt att placera en elev vid en viss skolenhet. Tidigare fanns en inskränkning i andra stycket som innebar att elever som valde att gå i en annan skola i hemkommunen än den där hemkommunen annars skulle ha placerat dem endast omfattades av rätten enligt första stycket i de fall skolskjutsen kunde ges utan organisatoriska eller ekonomiska svårigheter. Denna bestämmelse tas bort eftersom kommunens rätt att placera en elev vid en viss skolenhet har tagits bort. Den nya bestämmelsen innebär att för elever som går i en annan kommuns gymnasiesärskola, ska hemkommunen anordna skolskjuts i de fall det kan göras utan organisatoriska eller ekonomiska svårigheter.

I paragrafens *tredje stycke* anges att det är elevens hemkommun eller det landsting som anordnar utbildningen som ska ombesörja att skolskjuts anordnas. Bestämmelsen motsvarar 19 kap. 20 § tredje stycket i dess äldre lydelse.

Paragrafen behandlas i avsnitt 13.

31 §

Paragrafen handlar om vilken rätt till skolskjuts en elev har när eleven går i en gymnasiesärskola i en annan kommun än sin hemkommun och på grund av skolgången måste övernatta i den kommunen. Paragrafen motsvarar delvis 19 kap. 21 § i dess äldre lydelse, men anpassas till de nya bestämmelserna om mottagande i gymnasiesärskolan. I *första stycket* anges att en elev som går i en annan kommuns gymnasiesärskola till följd av bestämmelserna om förstahandsmottagning i 19 kap. 35–37 §§ ska ha rätt till skolskjuts under samma förutsättningar som gäller för elever som är hemmahörande i kommunen. Enligt 19 kap. 21 § i dess äldre lydelse gällde att den elev som gick i en annan kommuns gymnasiesärskola och måste övernatta där därför att eleven på grund av personliga förhållanden hade särskilda skäl att gå i den skolan, hade rätt till skolskjuts under samma förutsättningar som gällde för elever som är hemmahörande i kommunen.

Omstruktureringen innebär en något utvidgad rätt för elever i gymnasiesärskolan eftersom det kommer att vara fler elever som tas emot i första hand i den nya gymnasiesärskolan än elever som gick i skolan i en annan kommun på grund av personliga förhållanden. Bestämmelserna om förstahandsmottagning i 35–37 §§ kommenteras nedan. Bestämmelserna i denna paragraf är endast tillämplig på elever som går i en gymnasiesärskola med offentlig huvudman eftersom förstahandsmottagning inte finns i fristående gymnasiesärskolor.

Andra stycket har oförändrat förts över från 19 kap. 21 § andra stycket.

Paragrafen behandlas i avsnitt 13.

32 §

Paragrafen som behandlar rätt till ekonomiskt stöd för inackordering är ny för gymnasiesärskolan. En liknande bestämmelse för gymnasieskolan finns i 15 kap. 32 §. Skillnaden mot gymnasieskolan är att i gymnasiesärskolan gäller bestämmelsen alla elever medan bestämmelsen i gymnasieskolan inte gäller för elever på Rh-anpassad utbildning (utbildning för ungdomar med ett svårt rörelsehinder) och vissa utlandssvenska elever. Av *första* och *andra styckena* framgår att bestämmelsen, på samma sätt som för gymnasieskolan, inte avser elever i fristående gymnasiesärskolor och inte heller elever som tagits emot i andra hand. En elev som har tagits emot vid en fristående gymnasiesärskola har i stället möjlighet att ansöka om inackorderingstillägg från Centrala studiestödsnämnden enligt bestämmelserna i studiestödslagen (1999:1395) och studiestödsförordningen (2000:655). *Tredje stycket* motsvarar det som enligt 15 kap. 32 § tredje stycket gäller för gymnasieskolan.

Paragrafen behandlas i avsnitt 13.

33 §

Paragrafen, som informerar om att urvalsregler följer av förordning, motsvarar delvis 15 kap. 13 § som gäller för gymnasieskolan. Skillnaden är att i gymnasiesärskolan avser bestämmelsen endast gymnasiesärskolor med offentlig huvudman. För fristående gymnasiesärskolor gäller en annan bestämmelse, se 36 § samt kommentaren till den paragrafen.

Paragrafen behandlas i avsnitt 11.3.

34 §

I paragrafen finns bestämmelser om mottagande i en fristående gymnasiesärskola. Paragrafens *första* och *andra stycken* motsvarar bestämmelsen i 19 kap. 23 § i dess äldre lydelse.

Ett nytt *tredje stycke* om villkoren för mottagande på individuella program läggs till. En liknande bestämmelse finns i 17 kap. 29 § för introduktionsprogrammen yrkesintroduktion, individuellt alternativ och språkintrödn i gymnasieskolan.

Paragrafen behandlas i avsnitt 11.2.3.

35 §

I paragrafen finns bestämmelser om rätt till skolskjuts för elever som går i en fristående gymnasiesärskola. Paragrafen motsvarar till sitt sakliga innehåll 19 kap. 28 § i dess äldre lydelse.

36 §

Bestämmelsen, som handlar om urval till en utbildning i en fristående gymnasiesärskola, motsvarar i sak bestämmelsen i 19 kap. 24 § i dess äldre lydelse. Bestämmelsen innebär att om det inte finns plats för alla sökande till en utbildning i en fristående gymnasiesärskola, ska urvalet göras på grunder som Statens skolinspektion godkänner.

Paragrafen behandlas i avsnitt 11.3.

37 §

Bestämmelsen, som handlar om kommunens rätt till insyn i en fristående gymnasiesärskolas verksamhet, motsvarar bestämmelsen i 19 kap. 29 § i dess äldre lydelse. En motsvarande bestämmelse för gymnasieskolan finns i 15 kap. 34 §.

19 kap.**1 §**

I paragrafen anges vilka bestämmelser som finns i kapitlet. Strecksatserna är redaktionellt uppbyggda på samma sätt som i 16 kap. 1 §.

2 §

I paragrafen, som är ny, hänvisas till bilaga 4 där det anges vilka de nationella programmen är i gymnasiesärskolan. Programmen är nya. För gymnasieskolans program finns en bestämmelse i 16 kap. 2 §.

En närmare presentation av de nationella programmen finns i avsnitt 8.1.

3 §

Paragrafen anger vad som ska ingå i de nationella programmen i gymnasiesärskolan och motsvarar delvis 19 kap. 3 § i dess äldre lydelse.

I *första* stycket läggs ämnet historia till som gymnasiesärskolegemensamt ämne, i enlighet med det som gäller i gymnasieskolan. Ämnena anges i samma ordning som i bilaga 5 som innehåller en poängplan för de nationella programmen i gymnasiesärskolan.

Av andra stycket framgår att undervisningen också ska omfatta ämnen som ger programmet dess karaktär. På samma sätt som för gymnasieskolan ska det finnas individuellt val, vilket framgår av *tredje stycket*. Individuellt val är kurser som eleven själv får välja.

I *fjärde* stycket finns ett nytt bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela ytterligare föreskrifter om ämnen och om individuellt val.

Paragrafen behandlas i avsnitten 8.6.1, 8.6.2 och 8.6.3.

4 §

Bestämmelsen anger att modersmål ska finnas som ämne för de elever som ska erbjudas modersmålsundervisning på nationella program.

Bestämmelsen motsvarar 19 kap. 3 § andra stycket första meningen i Prop. 2011/12:50 dess äldre lydelse.

5 §

Bestämmelsen är ny för gymnasiesärskolan och anger att det för varje nationellt program ska finnas programmål. För gymnasieskolan finns en liknande bestämmelse i 16 kap. 6 §. I gymnasieskolan finns examensmål men i gymnasiesärskolan finns programmål eftersom det inte finns någon motsvarighet till gymnasieexamen i gymnasiesärskolan.

Paragrafen behandlas i avsnitt 8.3.

6 §

Bestämmelsen är ny för gymnasiesärskolan och anger att det inom de nationella programmen får finnas inriktningar som kan börja det första, andra, tredje eller fjärde läsåret. Bestämmelsen motsvarar delvis det som enligt 16 kap. 7 § gäller för gymnasieskolan, dock med tillägget att inriktningarna får börja också det fjärde läsåret i gymnasiesärskolan eftersom gymnasiesärskolan är avsedd att genomgå under fyra läsår.

Paragrafen behandlas i avsnitt 8.2.

7 §

Paragrafen, som är ny, anger i *första stycket* att inriktningarna är nationella. I *andra stycket* finns ett bemyndigande för regeringen att meddela föreskrifter om vilka nationella inriktningar som ska finnas. Paragrafens innehåll motsvarar det som enligt 16 kap. 8 § gäller för gymnasieskolan.

8 §

I paragrafen, som är ny för gymnasiesärskolan, finns bestämmelser om särskilda varianter som kan börja det första, andra, tredje eller fjärde läsåret och om vem som ska besluta om huruvida en utbildning ska godkännas som en särskild variant. Bestämmelserna motsvarar delvis det som enligt 16 kap. 7 och 9 §§ gäller för gymnasieskolan. I gymnasiesärskolan kan en särskild variant börja också det fjärde läsåret eftersom utbildningen i gymnasiesärskolan är avsedd att genomgå under fyra läsår medan utbildningen i gymnasieskolan normalt är tre år.

Paragrafen behandlas i avsnitt 8.10.

9 §

Bestämmelsen innehåller ett nytt bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela ytterligare föreskrifter om nationella inriktningar och särskilda varianter. Bestämmelsen motsvarar det som enligt 16 kap. 10 § gäller för gymnasieskolan.

10 §

I paragrafen, som är ny för gymnasiesärskolan, finns bestämmelser om gymnasial lärlingsutbildning i gymnasiesärskolan. Paragrafen motsvarar delvis det som enligt 16 kap. 11 § gäller för gymnasieskolan. I gymnasieskolan får gymnasial lärlingsutbildning förekomma på yrkesprogram, men i gymnasiesärskolan finns inte yrkesprogram utan lärlingsutbildning ska i stället få förekomma på nationella program.

Bemyndigandet i det *tredje stycket* ger möjligheter att meddela föreskrifter om exempelvis den exakta omfattningen av den del av utbildningen som ska vara arbetsplatsförlagd. Prop. 2011/12:50

Paragrafen behandlas i avsnitt 8.7.

11 §

I paragrafen finns bestämmelser om erbjudande av utbildning med en nationell inriktning, särskild variant eller gymnasial lärlingsutbildning som börjar senare än det första läsåret. Paragrafen är ny för gymnasiesärskolan och motsvarar det som enligt 16 kap. 12 § gäller för gymnasieskolan.

12 §

I paragrafen finns bestämmelser om att Statens skolverk får besluta om avvikelser från ett nationellt programs innehåll och om hur detta ska gå till. Paragrafen är ny för gymnasiesärskolan och motsvarar det som enligt 16 kap. 13 § gäller för gymnasieskolan.

Av *andra stycket* framgår att beslut om avvikelser från struktur, innehåll och program mål för utbildningar på ett nationellt program som anordnas av en offentlig huvudman fattas i samband med beslut om riksrekrytering enligt 37 §, se kommentaren till den paragrafen.

Av *tredje stycket* framgår att beslut om avvikelser från struktur, innehåll och program mål för utbildningar på ett nationellt program som anordnas av en enskild huvudman fattas efter prövning som motsvarar prövningen av riksrekryterande utbildningar enligt 37 §, se kommentaren till denna paragraf.

De riksrekryterande utbildningar som har tillåtits att avvika från de nationella programmen när det gäller struktur, innehåll och program mål ska i övriga avseenden behandlas som nationella program. Detta gäller övriga regler om de nationella programmen, t.ex. de regler som handlar om garanterad undervisningstid. Ett beslut om riksrekrytering och om avvikelser från struktur, innehåll och program mål kan avse såväl ett helt nationellt program som en nationell inriktning, en särskild variant eller gymnasial lärlingsutbildning som startar första läsåret på ett sådant program.

I *fjärde stycket* finns ett bemyndigande som ger regeringen möjlighet att meddela föreskrifter om villkor för beslut om att en utbildning på ett nationellt program i en gymnasiesärskola med enskild huvudman ska få avvika från programmets struktur, innehåll och program mål.

Paragrafen behandlas i avsnitt 8.11.

13 §

I paragrafen finns bestämmelser om att en rektor får besluta att en elevs utbildning på ett nationellt program till sitt innehåll får avvika från vad som annars gäller för programmet. Paragrafen är ny för gymnasiesärskolan och motsvarar det som enligt 16 kap. 14 § gäller för gymnasieskolan, bortsett från att det i gymnasiesärskolan är rektorn och inte huvudmannen som får besluta om avvikelser från ett nationellt programs innehåll. Med särskilda skäl avses exempelvis att elevens förutsättningar och begåvningsprofil gör det lämpligt att utbildningen får avvika från vad som annars gäller för programmet eller att en elev flyttat

eller bytt program och har med sig redan godkända kurser som eleven bör få tillgodoräkna sig. Denna bestämmelse ger möjligheter för elever på nationella program att läsa kurser enligt gymnasieskolans ämnesplaner och ämnesområden från gymnasiesärskolans individuella program.

Paragrafen behandlas i avsnitt 8.8.

14 §

I paragrafen finns bestämmelser om individuella program i gymnasiesärskolan. Av *första stycket*, som delvis motsvarar 18 kap. 9 § tredje stycket i dess äldre lydelse, framgår att elever ska erbjudas undervisning på ett individuellt program om inte eleven kan följa ett nationellt program. Indelningen av de individuella programmen i ”yrkes- och verksamhetsträning” tas bort. Av *andra stycket* framgår att undervisningen på ett individuellt program ska omfatta ämnesområden. Bestämmelsen motsvarar delvis 19 kap. 8 § första stycket i dess äldre lydelse. Ämnesområdena som anges i stycket är nya. Bestämmelsen i 19 kap. 6 § första stycket i dess äldre lydelse om att ett individuellt program ska möta elevens speciella utbildningsbehov tas bort eftersom hela skolformen gymnasiesärskolan är inriktad på att elevens speciella behov ska mötas.

De individuella programmen har inte någon poängplan. Det är bara på de nationella programmen som omfattningen av studierna ska anges i gymnasiesärskolepoäng, se 21 § och kommentaren till den paragrafen. Däremot gäller att elever har rätt till minst 3 600 undervisningstimmar på individuella program liksom övriga elever har i gymnasiesärskolan, se 19 kap. 20 § samt kommentaren till den paragrafen.

I *tredje stycket* anges att praktik får förekomma om rektorn bedömer att det är till nytta för eleven. Stycket motsvaras av 19 kap. 8 § första stycket sista meningen i dess äldre lydelse.

Fjärde stycket, som anger att det individuella programmet får syfta till att stimulera eleven att senare gå över till ett nationellt program, motsvarar delvis 19 kap. 6 § första stycket sista meningen i dess äldre lydelse. Tidigare gällde att programmet kunde syfta till att stimulera eleven att gå över till också ett specialutformat program. Den bestämmelsen har tagits bort eftersom det inte längre finns specialutformade program i gymnasiesärskolan.

Paragrafen behandlas i avsnitten 9.1 och 9.2.

15 §

Paragrafen behandlar möjligheterna för en elev att läsa ämnen och ämnesområden i kombination. Paragrafen motsvarar i sak delvis 19 kap. 7 § andra stycket och 8 § andra stycket i paragrafernas äldre lydelse. Bestämmelsen om att beslutet om kombination av ämnen och ämnesområden ska framgå av elevens individuella studieplan är ny.

Paragrafen behandlas i avsnitt 9.2.

16 §

Bestämmelsen anger att modersmål ska finnas som ämne för de elever som ska erbjudas modersmålsundervisning på individuella program.

Bestämmelsen motsvarar 19 kap. 9 § i dess äldre lydelse. Detsamma gäller elever på nationella program (4 §). Prop. 2011/12:50

17 §

I paragrafen finns bestämmelser om utbildningens längd. *Första stycket* motsvarar 18 kap. 5 § andra stycket i dess äldre lydelse. *Andra stycket* motsvarar delvis 18 kap. 5 § tredje stycket i dess äldre lydelse med den skillnaden att bestämmelser om föreskrifter om läsårets längd nu finns i 18 kap. 10 §.

18 §

Paragrafen, som behandlar arbetsplatsförlagt lärande, är ny för gymnasiesärskolan. *Första stycket* motsvarar i sak bestämmelsen för gymnasieskolan i 15 kap. 11 § första meningen. *Andra stycket* motsvarar delvis bestämmelsen i 13 kap. 15 § gymnasieförordningen (2010:2039) som bl.a. anger att arbetsplatsförlagt lärande ska förekomma på alla nationella program i gymnasiesärskolan. *Tredje stycket* innehåller ett nytt bemyndigande för regeringen att meddela föreskrifter om minsta omfattning av det arbetsplatsförlagda lärandet och om undantag från bestämmelsen i 18 kap. 11 § om att utbildningen i gymnasiesärskolan i huvudsak ska vara skolförlagd. Bemyndigandet öppnar en möjlighet att föreskriva om undantag i särskilda situationer från kravet på att utbildningen i huvudsak ska vara skolförlagd. En liknande bestämmelse för gymnasieskolan finns i 16 kap. 16 §.

Paragrafen behandlas i avsnitt 8.6.5.

19 §

I paragrafen, som är ny för gymnasiesärskolan, finns en bestämmelse om att utbildningen i gymnasiesärskolan ska bedrivas som heltidsstudier. Bestämmelsen motsvarar det som enligt 16 kap. 17 § gäller för gymnasieskolans nationella program.

Paragrafen behandlas i avsnitt 7.2.

20 §

Paragrafen är ny för gymnasiesärskolan och innehåller bestämmelser om garanterad undervisningstid. Paragrafens *första stycke* motsvarar delvis 19 kap. 3 § tredje stycket i dess äldre lydelse. Bestämmelserna om garanterad undervisningstid i gymnasieskolan finns i 16 kap. 18 §. Bestämmelsen innebär inte någon ändring i sak utan den garanterade undervisningstiden om 3 600 timmar ska fortfarande gälla för både de nationella och de individuella programmen.

Paragrafens *andra stycke* innehåller ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om avvikelser från den garanterade undervisningstiden. En liknande bestämmelse för gymnasieskolan finns i 16 kap. 18 § andra stycket.

Paragrafen behandlas i avsnitt 7.3.

21 §

Paragrafen är ny för gymnasiesärskolan. Den innehåller bestämmelser om utbildningens omfattning i gymnasiesärskolepoäng. För gymnasieskolans nationella program finns liknande bestämmelser i

16 kap. 19 och 20 §§. I gymnasieskolan omfattar en fullständig utbildning 2 500 poäng. Även poängplanen för gymnasiesärskolan omfattar totalt 2 500 poäng. I gymnasiesärskolan kallas poängen gymnasiesärskolepoäng.

Paragrafen behandlas i avsnitt 8.4.

22 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om ämnesplaner och ämnesområdesplaner. Paragrafen motsvarar i sak delvis 18 kap. 6 § i dess äldre lydelse. Kursplan ersätts med ämnesplan. Liknande bestämmelser för gymnasieskolan finns i 16 kap. 21 § med den skillnaden att i gymnasiesärskolan finns, förutom ämnen, också ämnesområden.

Paragrafen behandlas i avsnitt 8.4.

23 §

Paragrafen anger att det i gymnasiesärskolans nationella program ska ingå ett gymnasiesärskolearbete. Denna bestämmelse är ny för gymnasiesärskolan. En liknande bestämmelse finns för gymnasieskolan i 16 kap. 22 §.

Paragrafen behandlas i avsnitt 8.6.4.

24 §

I paragrafen finns bestämmelser om kurser. Paragrafens *första stycke* motsvarar i sak delvis 18 kap. 6 § första stycket i dess äldre lydelse. Det *andra stycket* är nytt för gymnasiesärskolan och motsvarar i huvudsak det som gäller för gymnasieskolan enligt 16 kap. 23 § andra stycket med den skillnaden att i gymnasiesärskolan kallas poängen gymnasiesärskolepoäng.

Paragrafen behandlas i avsnitt 8.4.

25 §

I paragrafen finns bestämmelser om att en huvudman inte är skyldig att erbjuda kurser som eleven redan genomgått. Paragrafen är ny för gymnasiesärskolan. En liknande bestämmelse för gymnasieskolan finns i 16 kap. 24 §. Av *första stycket* framgår att när eleven har fått lägst betyget E på en kurs eller på gymnasiesärskolearbetet är huvudmannen inte skyldig att erbjuda ytterligare utbildning inom den kursen eller gymnasiesärskolearbetet. Det bemyndigande som finns i *andra stycket* öppnar en möjlighet för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att föreskriva om vad som krävs för att få påbörja en kurs och om hur många gånger en elev som inte har fått lägst betyget E på en kurs har rätt att gå om kursen.

Paragrafen behandlas i avsnitt 8.4.

26 §

I paragrafen finns bestämmelser om individuell studieplan. Liknande bestämmelser finns för gymnasieskolan i 16 kap. 25 §. Paragrafens *första stycke* motsvarar i sak delvis 18 kap. 15 § första stycket i dess äldre lydelse. Delar av bestämmelsen i 18 kap. 15 § första stycket upphävs eftersom bestämmelser om särskilt stöd och åtgärdsprogram för elever i

gymnasiesärskolan redan finns i 3 kap. 6–9 §§. Det *andra stycket* motsvarar 18 kap. 15 § första stycket sista meningen i dess äldre lydelse. Prop. 2011/12:50

Tredje stycket motsvarar 18 kap. 15 § andra stycket i dess äldre lydelse. En jämförlig bestämmelse för gymnasieskolan finns i 16 kap. 25 §.

Paragrafen behandlas i avsnitt 7.4.

27 §

Paragrafen, som behandlar dokumentation av genomförd gymnasiesärskoleutbildning, är ny för gymnasiesärskolan.

Enligt 16 kap. 26–28 §§ ska elever i gymnasieskolan få en gymnasieexamen när de har uppnått kraven för en sådan efter avslutad utbildning. I gymnasiesärskolan finns ingen motsvarande examen. Elever som avslutar sin utbildning i gymnasiesärskolan har i stället rätt att få ett gymnasiesärskolebevis. Detta gäller för elever såväl på nationella som individuella program.

I *andra stycket* finns ett nytt bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att få meddela föreskrifter om dokumentation av genomförd gymnasiesärskoleutbildning.

Paragrafen behandlas i avsnitt 10.

28 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om ansökan till utbildning i gymnasiesärskolan och motsvarar delvis 18 kap. 7 § i dess äldre lydelse. Skillnaden är, att tidigare skulle eleven ansöka om en plats i gymnasiesärskolan, nu ska eleven ansöka till någon eller några av de olika utbildningsvägar som finns. Det som gäller för nationella program i *första stycket* motsvarar i huvudsak det som enligt 16 kap. 35 § första stycket gäller för gymnasieskolans nationella program. I gymnasiesärskolan är dock även de individuella programmen sökbara.

Av *andra stycket* framgår att om ansökan avser en utbildning hos en annan huvudman ska hemkommunen omedelbart sända ansökan vidare till denna huvudman. Stycket motsvarar i sak 18 kap. 7 § 2 i dess äldre lydelse.

Paragrafen behandlas i avsnitt 11.1.

29 §

Paragrafen är ny för gymnasiesärskolan och innehåller bestämmelser om beslut om mottagande i gymnasiesärskolan. *Första stycket* motsvarar delvis det som enligt 16 kap. 36 § gäller för gymnasieskolan. Eftersom bara sökande som tillhör gymnasiesärskolans målgrupp får tas emot måste frågan om tillhörighet till målgruppen avgöras som ett led i prövningen om huruvida en sökande ska tas emot eller inte. I gymnasieskolan avser prövningen om den sökande är behörig och följaktligen ska tas emot.

Av *andra stycket* framgår att om hemkommunen har beslutat att den sökande inte tillhör gymnasiesärskolans målgrupp ska huvudmannen för den sökta utbildningen inte ta emot eleven. Hemkommunen ska i stället bereda honom eller henne tillfälle att så snart som möjligt söka till gymnasieskolan i hemkommunen.

I *tredje stycket* anges att hemkommunen ska göra en bedömning om en ungdom som har sökt till ett individuellt program har förutsättningar att följa undervisningen på ett nationellt program. Om hemkommunen då bedömer att en ungdom som har sökt till ett individuellt program inte har förutsättningar att kunna följa undervisningen på ett nationellt program, ska den sökande tas emot på ett individuellt program. Om hemkommunen däremot bedömer att den sökande har förutsättningar att kunna följa undervisningen på ett nationellt program ska kommunen bereda eleven tillfälle att så snart om möjligt söka till nationella program som anordnas av hemkommunen. De individuella programmen i gymnasiesärskolan riktar sig till elever som på grund av sin utvecklingsstörning inte kan följa undervisningen på ett nationellt program. Ingen elev som har förutsättningar att följa undervisningen på ett nationellt program ska dock kunna välja att i stället få sin utbildning på ett individuellt program. På samma sätt gäller att elever som kan klara målen i gymnasieskolan inte ska gå i gymnasiesärskolan. Det följer av bestämmelserna i 6 kap. 11 § föräldrabalken och 17 § förvaltningslagen (1986:223) att eleven och, i förekommande fall hans eller hennes vårdnadshavare, ska beredas tillfälle att yttra sig innan beslut fattas i ett ärende om hemkommunens bedömning av elevens förutsättningar.

Paragrafen behandlas i avsnitt 11.2.1.

30 §

I paragrafen finns bestämmelser om en allmän rätt att fullfölja utbildningen i gymnasiesärskolan. Paragrafen motsvarar delvis 19 kap. 11 § i dess äldre lydelse. En till det *första stycket* delvis motsvarande bestämmelse för gymnasieskolan finns i 16 kap. 37 §. Skillnaden mot gymnasieskolan är att rätten att fullfölja utbildningen inte finns, om en utredning skulle visa att eleven inte tillhör gymnasiesärskolans målgrupp. Hemkommunen ska då i stället erbjuda eleven utbildning i gymnasieskolan eller vuxenutbildning.

Det *andra stycket* avser t.ex. att eleven blivit mottagen i första hand därför att eleven har haft personliga skäl för att få gå i en viss gymnasiesärskola i en annan kommun men inte längre har sådana skäl. Jämför 19 kap. 36 § 1 och kommentaren till den paragrafen.

Paragrafen behandlas i avsnitt 11.4.

31 §

Paragrafen är ny för gymnasiesärskolan och kompletterar rätten enligt 30 § att fullfölja utbildningen för en elev som påbörjat gymnasial lärlingsutbildning. En liknande bestämmelse finns för yrkesprogram i gymnasieskolan i 16 kap. 38 §. I fråga om gymnasial lärlingsutbildning kan det inträffa att möjligheterna för huvudmannen att tillhandahålla lämplig arbetsplatsförlagd utbildning upphör. För dessa fall finns reservregler i denna paragraf om elevens möjligheter att ändå fullfölja sin utbildning. I första hand ska eleven erbjudas att övergå till skolförlagd utbildning på det nationella program som lärlingsutbildningen hänförelse sig till. Om inte heller detta är möjligt, ska eleven erbjudas att fullfölja sin utbildning på något annat nationellt program som huvudmannen erbjuder. En elev som har påbörjat gymnasial lärlingsutbildning och därefter flyttar från kommunen har rätt att fortsätta sin utbildning enligt

42 §. Eleven har då rätt att fullfölja utbildningen på programmet, men har inte någon rätt att fullfölja programmet i form av lärlingsutbildning. Prop. 2011/12:50
Paragrafen behandlas i avsnitt 11.4.

32 §

Bestämmelsen är ny för gymnasiesärskolan och reglerar en elevs rätt att fullfölja sin utbildning i de fall huvudmannens erbjudande har omfattat även en viss bestämd fortsättning på programmet. En liknande bestämmelse finns i 16 kap. 39 § som gäller för yrkesprogram i gymnasieskolan. Bestämmelsen preciserar ytterligare den rätt eleven har enligt 30 § att fullfölja utbildningen och kan exempelvis avse en elev som påbörjat ett nationellt program med en inriktning som börjar det andra läsåret.

Paragrafen behandlas i avsnitt 11.4.

33 §

Bestämmelsen är ny för gymnasiesärskolan och innehåller en upplysning om att i 42 § finns ytterligare bestämmelser om rätten för en elev i en skola med offentlig huvudman att fullfölja sin utbildning när han eller hon flyttar till en annan kommun. En liknande bestämmelse för gymnasieskolan finns i 16 kap. 41 §. Dessa regler finns i den del av kapitlet som innehåller bestämmelser som bara gäller för utbildning vid skolor med offentlig huvudman.

34 §

I paragrafen finns en bestämmelse om att kommunen ska sträva efter att erbjuda ett allsidigt urval av nationella program och nationella inriktningar. Bestämmelsen motsvarar delvis 19 kap. 16 § första stycket i dess äldre lydelse. Nu läggs nationella inriktningar till. En liknande bestämmelse för gymnasieskolan finns i 16 kap. 42 §. Skillnaden mellan de båda skolformerna är, att när det gäller gymnasieskolan ska hemkommunen erbjuda ett allsidigt urval av nationella program och inriktningar, medan för gymnasiesärskolan gäller att kommunen ska sträva efter att göra detta.

Paragrafen behandlas i avsnitt 6.1.

35 §

Bestämmelsen behandlar s.k. förstahandsmottagning och är ny för gymnasiesärskolan. Den motsvarar det som enligt 16 kap. 43 § gäller för gymnasieskolan. Andrahandsmottagning behandlas i 39 §. Den kommun som anordnar utbildningen ska alltid ta emot sökande som är hemmahörande i den egna kommunen i första hand. Detsamma gäller sökande som kommer från en kommun som anordnarkommunen har ett samverkansavtal med om den sökta utbildningen.

Paragrafen behandlas i avsnitt 11.2.1.

36 §

I paragrafen finns bestämmelser om förstahandsmottagning som rör elever som inte är hemmahörande i kommunen eller inom samverkansområdet för utbildningen. Paragrafen är ny för gymnasiesärskolan och motsvarar i huvudsak det som enligt 16 kap. 44 §

gäller för gymnasieskolan. Paragrafen behandlar således situationen när en sökande som inte har rätt till förstahandsmottagning enligt 35 § ändå ska tas emot i första hand.

Första punkten föreskriver att den anordnande huvudmannen är skyldig att till alla utbildningar som startar första läsåret i första hand ta emot den som med hänsyn till sina personliga förhållanden har särskilda skäl att få gå i den aktuella skolan. Bestämmelsen som gäller för gymnasieskolan (16 kap. 44 § 1) har tillämpats några gånger i samband med överklaganden av mottagningsbeslut till Skolväsendets överklagandenämnd, och av nämndens praxis framgår att exempelvis möjlighet till inackordering på en viss ort kan vara ett sådant personligt förhållande.

Enligt *andra punkten* är den anordnande huvudmannen vidare skyldig att ta emot en sökande i första hand, om den sökande inte erbjuds den sökta utbildningen av sin hemkommun och den sökta utbildningen är ett nationellt program eller en nationell inriktning som börjar det första läsåret.

En huvudman som anordnar en gymnasial lärlingsutbildning som börjar första läsåret ska enligt *tredje punkten*, utöver det som följer av 35 § och av första punkten, ta emot en sökande i första hand bara om den sökandes hemkommun inte erbjuder någon utbildning alls på det aktuella programmet. Det innebär att förstahandsmottagning enligt denna punkt inte ska ske om hemkommunen t.ex. från det första läsåret erbjuder det aktuella programmet utan någon inriktning eller med en nationell inriktning eller en särskild variant av programmet.

Fjärde punkten syftar till att garantera lika tillgång till alla nationella inriktningar oberoende av var i landet den sökande bor. Den avser det fall när en nationell inriktning börjar senare än när programmet startar. Denna undantagsregel krävs för att inte en sökande som bor i en kommun som erbjuder ett nationellt program, men inte den nationella inriktning som den sökande kan vara intresserad av inför andra, tredje eller fjärde läsåret, ska utestängas från möjligheten att konkurrera om platserna på en sådan inriktning med samma rätt som sökande som bor i en kommun som erbjuder inriktningen. Bestämmelsen innebär att den huvudman som anordnar ett program som senare fortsätter i form av en inriktning redan första läsåret ska ta emot en sökande i första hand, om dels den sökandes hemkommun inte erbjuder den aktuella nationella inriktningen, dels denne åberopar att den inriktningen erbjuds av den anordnande huvudmannen. Denna regel gäller bara för nationella inriktningar som börjar andra, tredje eller fjärde läsåret. Börjar den redan det första läsåret, gäller bara 35 § och punkterna 1 och 2. Denna punkt gäller således inte heller särskilda varianter eller gymnasial lärlingsutbildning, oberoende av när dessa börjar.

Femte punkten avser den situation som kan uppstå för en sökande som inte önskar gymnasial lärlingsutbildning utan i huvudsak skolförlagd utbildning på ett nationellt program samtidigt som hemkommunens erbjudande av det aktuella programmet bara omfattar lärlingsutbildning, antingen under hela programmet eller någon del av det.

I den *sjätte punkten* anges att en behörig sökande som sökt till en riksrekryterande utbildning ska tas emot i första hand.

Paragrafen behandlas i avsnitt 11.2.1.

37 §

Paragrafen, som behandlar riksrekryterande utbildning, är ny för gymnasiesärskolan och motsvarar det som enligt 16 kap. 45 § gäller för gymnasieskolan.

Av *första stycket* framgår att Statens skolverk får för nationella program besluta att det till viss utbildning i en gymnasiesärskola med offentlig huvudman i första hand ska tas emot sökande från hela landet (riksrekrytering). När det gäller utbildningar på nationella program som anordnas av en gymnasiesärskola med enskild huvudman behövs ingen sådan bestämmelse eftersom de är riksrekryterande i sig själva. Det finns med andra ord inga bestämmelser om mottagande i första och andra hand.

I *andra stycket* finns ett bemyndigande för regeringen att meddela föreskrifter om villkor för att en viss utbildning ska få bli riksrekryterande.

Paragrafen behandlas i avsnitt 8.11.

38 §

Bestämmelsen, som är ny för gymnasiesärskolan, behandlar vad ett beslut om riksrekrytering ska innehålla. Bestämmelsen motsvarar det som enligt 16 kap. 46 § gäller för gymnasieskolan.

39 §

Som rubriken anger behandlar bestämmelsen mottagande i andra hand eller andrahandsmottagning. En liknade bestämmelse för gymnasieskolan finns i 16 kap. 47 §.

Mottagande i andra hand kan bli aktuell när en sökande inte ska tas emot i första hand. Ingen huvudman är skyldig att ta emot en sökande i andra hand. Det rör sig således inte om någon rätt till mottagande för en sökande. Endast när det finns platser över sedan alla förstahandsmottagna har antagits kan andrahandsmottagning ske. Det är huvudmannen som avgör om det finns några platser över. Om huvudmannen beslutar sig för att ta emot i andra hand till en utbildning, måste denne behandla alla sökande till utbildningen som uppfyller villkoren för andrahandsmottagning lika. Räcker inte platserna till alla, ska de urvalsregler som det hänvisas till i 18 kap. 36 § tillämpas. Huvudmannen kan således i sådana fall inte välja att anta de andrahandsmottagna som kommer från en viss kommun eller som skulle medföra högst interkommunal ersättning. Inte heller kan mottagande i andra hand komma i fråga om den sökande inte uppfyller kravet att tillhöra gymnasiesärskolans målgrupp.

Paragrafen behandlas i avsnitt 11.2.1.

40 §

Bestämmelserna är nya för gymnasiesärskolan och behandlar mottagande i en offentlig huvudmans gymnasiesärskola av en elev från en annan kommun på ett individuellt program. I 19 kap. 13 och 14 §§ i dess äldre lydelse fanns bestämmelser om en elevs mottagande i en annan kommun

på grund av personliga skäl eller efter önskemål från elevens Prop. 2011/12:50
vårdnadshavare.

I bestämmelsens *första stycke* anges att ungdomar får tas emot på individuella program även i andra kommuner än deras hemkommun. Även ett landsting får ta emot en elev på ett individuellt program. Förutsättningen är att hemkommunen har bedömt att eleven inte kan följa undervisningen på ett nationellt program. En kommun som alltså inte är skyldig att erbjuda en blivande elev denna utbildning, får ändå ta emot honom eller henne.

Av *andra stycket* framgår en ytterligare förutsättning, nämligen att mottagandet förutsätter att hemkommunen och den mottagande kommunen eller landstinget kommer överens om ersättningen för utbildningen.

Paragrafen behandlas i avsnitt 11.2.2.

41 §

I paragrafen finns bestämmelser om att yttrande ska hämtas in från den sökandes hemkommun innan han eller hon tas emot i en annan kommun, i ett annat samverkansområde eller av ett landsting samt bestämmelser om vad yttrandet ska innehålla. Paragrafen är ny för gymnasiesärskolan och motsvarar delvis det som enligt 16 kap. 48 § gäller för gymnasieskolan. I paragrafen preciseras, jämfört vad som gäller för gymnasieskolan, vad yttrandet från hemkommunen ska innehålla. Anledningen till detta är att den kommun som tar emot eleven måste vara säker på att eleven tillhör gymnasiesärskolans målgrupp, och i förekommande fall, veta om eleven kan följa ett nationellt program eller inte. Uppgift om överenskommelse om ersättning från hemkommunen till den mottagande kommunen eller landstinget för utbildning på ett individuellt program ska också framgå av yttrandet. Detta för att hemkommunen och den mottagande kommunen eller landstinget måste vara överens om ersättningen för en elevs utbildning på ett individuellt program för att en annan offentlig huvudman än hemkommunen ska få ta emot en elev på ett sådant program.

Paragrafen behandlas i avsnitt 11.2.2.

42 §

I paragrafen finns bestämmelser om rätt att fullfölja utbildningen i en offentlig huvudmans gymnasiesärskola på ett nationellt program eller en nationell inriktning för en elev som flyttar från kommunen eller samverkansområdet för utbildningen. Paragrafen är ny för gymnasiesärskolan och motsvarar det som enligt 16 kap. 49 § gäller för gymnasieskolan. När det gäller de särskilda varianterna finns inte motsvarande rätt att få fortsätta utbildningen på den varianten i en ny kommun. En sådan rätt är inte möjlig att ge eftersom de särskilda varianterna oftast har lokal prägel och kanske bara finns på en ort. Däremot har en elev som påbörjat utbildningen på en särskild variant och sedan flyttar rätt att dels läsa färdigt utbildningen hos den huvudman där den påbörjades enligt 30 §, dels enligt denna paragraf fortsätta sina studier på samma nationella program, om den nya hemkommunen erbjuder det program som den särskilda varianten ingick i.

Paragrafen behandlas i avsnitt 11.4.

43 §

I paragrafen finns bestämmelser om interkommunal ersättning för utbildning på nationella program. Bestämmelserna motsvarar i sak det som enligt 16 kap. 50 § gäller för gymnasieskolan och delvis 19 kap. 22 § i dess äldre lydelse. Huvudregeln att hemkommunen ska betala ersättning för elevens utbildning till den kommun som har tagit emot eleven framgår av *första stycket*.

Av *andra stycket* framgår att detta gäller även ett landsting som på ett nationellt program har tagit emot en elev som inte är hemmahörande i samverkansområdet för utbildningen.

Liksom för gymnasieskolan gäller att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om interkommunal ersättning, vilket framgår av *tredje stycket*.

Paragrafen behandlas i avsnitt 12.1.

44 §

I paragrafen finns bestämmelser om den interkommunala ersättningens storlek för utbildning på nationella program. Bestämmelserna motsvarar i huvudsak det som enligt 16 kap. 51 § gäller för gymnasieskolan och delvis 19 kap. 22 § i dess äldre lydelse. Av *första stycket* framgår att om inte hemkommunen och den anordnande kommunen eller landstinget kommer överens om annat, och om annat inte heller följer av bestämmelserna om ersättning för en elev som har tagits emot i andra hand, på riksrekryterande utbildning eller på en särskild variant, ska den interkommunala ersättningen motsvara anordnarens självkostnad. Av *andra stycket* framgår att om eleven har tagits emot i andra hand ska ersättningen uppgå till högst den kostnad som hemkommunen själv har för motsvarande utbildning. Om den anordnande huvudmannens kostnader är lägre än hemkommunens, ska hemkommunen i stället ersätta den lägre kostnaden.

För riksrekryterande utbildning eller särskilda varianter av de nationella programmen ska hemkommunen betala den ersättning som beslutas av Statens skolverk. Detta framgår av *tredje stycket*. Stycket är utformat i enlighet med *Lagrådets* förslag, ordet fastställa är dock utbytt mot besluta eftersom avsikten är att Skolverkets prövning ska mynna ut i ett förvaltningsbeslut..

Paragrafen behandlas i avsnitt 12.1.

45 §

I paragrafen finns bestämmelser om det bidrag som hemkommunen ska lämna till huvudmannen för en fristående skola för varje elev på ett nationellt program som hemkommunen är skyldig att erbjuda utbildning i gymnasiesärskolan. Paragrafen motsvarar delvis 19 kap. 25 § första stycket i dess äldre lydelse. Den är utformad på samma sätt som 16 kap. 52 § som gäller för gymnasieskolan.

Paragrafen behandlas i avsnitt 12.2.

46 §

Bestämmelsen preciserar vad bidragets grundbelopp enligt föregående paragraf ska avse. Bestämmelsen förs oförändrad över från 19 kap. 26 §

första stycket i dess äldre lydelse. En motsvarande bestämmelse finns för Prop. 2011/12:50
gymnasieskolan i 16 kap. 53 §.

47 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om när s.k. tilläggsbelopp ska lämnas. Bestämmelserna förs med en språklig ändring över från 19 kap. 27 §. Motsvarande bestämmelser finns för gymnasieskolan i 16 kap. 54 §.

48 §

I paragrafen finns bestämmelser om hur en hemkommuns bidrag till en huvudman för en fristående skola ska bestämmas. Paragrafens bestämmelser är delvis nya för gymnasiesärskolan och motsvarar delvis det som enligt 16 kap. 55 § gäller för gymnasieskolan.

Första stycket motsvarar delvis 19 kap. 26 § andra stycket i dess äldre lydelse. Stycket är utformat som 16 kap. 55 § med tillägget att grundbeloppet ska bestämmas efter samma grunder som kommunen tillämpar vid fördelning av resurser till inte bara samma program eller inriktning som kommunen själv har, utan också till ”ett jämförbart program”.

Som en konsekvens av bestämmelsen i första stycket införs det i *andra stycket* ett nytt bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om vilka av de nationella programmen som är jämförbara vid fördelning av resurser.

Tredje stycket innehåller en ny bestämmelse som i huvudsak motsvarar det som enligt 16 kap. 55 § andra stycket gäller för gymnasieskolan. För elever som har tagits emot på särskilda varianter och riksrekryterande utbildningar i en fristående huvudmans gymnasiesärskola ska Statens skolverk besluta om det grundbelopp som ska betalas. Stycket är utformat i enlighet med *Lagrådets* förslag bortsett från dels att ordet ersättning har bytts ut mot ordet grundbelopp, dels att det anges att Skolverket ska besluta och inte fastställa grundbeloppet. Ordet grundbelopp preciserar bättre vad stycket handlar om och ordet fastställa är utbytt mot besluta eftersom avsikten är att Skolverkets prövning ska mynna ut i ett förvaltningsbeslut.

Enligt *fjärde stycket*, som delvis motsvarar 19 kap. 26 § tredje stycket i dess äldre lydelse, får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela föreskrifter om det grundbelopp som hemkommunen ska betala, om eleven, i andra fall än när Skolverket ska besluta, har antagits till en utbildning som kommunen inte erbjuder (riksprislistan). En motsvarande bestämmelse för gymnasieskolan finns i 16 kap. 55 § tredje stycket.

Paragrafen behandlas i avsnitt 12.2.

20 kap.**6 §**

Paragrafen handlar om kursplaner och ämnesplaner. Ändringen är av redaktionell karaktär. Avsikten är att förtydliga att det för varje ämne ska finnas en ämnesplan när det gäller utbildning på gymnasial nivå.

Paragrafen behandlas i avsnitt 17.1.

27 §

Paragrafen, som handlar om betygssättning, ändras på så sätt att kunskapsmål och betygskriterier ersätts med kunskapskrav på såväl grundläggande som gymnasial nivå. Det är inte fråga om någon ändring i sak.

Paragrafen behandlas i avsnitt 17.2.

28 §

I paragrafen i dess äldre lydelse finns bestämmelser om en möjlighet att vid betygssättningen bortse från enstaka betygskriterier eller kunskapskrav eller från enstaka delar av sådana kriterier eller krav. Ändringen är en följd av att betygskriterier ersätts med kunskapskrav. Bestämmelsen överensstämmer i princip med det som redan gäller för gymnasieskolan enligt 15 kap. 26 §. En motsvarande ändring görs i 22 kap. 22 § när det gäller utbildning i svenska för invandrare. Liknande bestämmelser införs även när det gäller särskild utbildning för vuxna i 21 kap. 20 a §. Det är inte fråga om någon ändring i sak.

Paragrafen behandlas i avsnitt 17.2.

30 §

Paragrafen handlar om prövning. Ändringen i *tredje stycket* är en följd av att kunskapsmål och betygskriterier ersätts med kunskapskrav och det är inte fråga om någon ändring i sak.

Paragrafen behandlas i avsnitt 17.2.

21 kap.**1 §**

I paragrafen beskrivs kapitlets innehåll. Ändringen är en följd av att det i kapitlet införs två nya paragrafer om betyg, 20 a och 20 b §§.

5 §

I paragrafen i dess äldre lydelse finns enbart bestämmelser om kurser och kursplaner. Ändringen är en följd av att det i särskild utbildning för vuxna på gymnasial nivå liksom i gymnasiesärskolan införs en möjlighet för eleverna att göra ett gymnasiesärskolearbete. Liksom i gymnasiesärskolan införs även gymnasiesärskolepoäng. Paragrafens nya lydelse överensstämmer i sak med 20 kap. 5 § om kommunal vuxenutbildning. Bestämmelserna i de tidigare andra och tredje styckena flyttas till den nya 5 a §.

5 a §

Paragrafen handlar om kursplaner och ämnesplaner. Den är ny och är utformad på i princip samma sätt som 20 kap. 6 § om kommunal vuxenutbildning. Delvis samma bestämmelser finns i 21 kap. 5 § andra och tredje styckena i paragrafens äldre lydelse.

Bestämmelsen i *första stycket* om att det för varje ämne i utbildning på gymnasial nivå ska finnas en ämnesplan är en följd av att ämnesplaner införs i gymnasiesärskolan.

Enligt *andra stycket* får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela föreskrifter om kursplaner, ämnesplaner och gymnasiesärskolepoäng. Sådana föreskrifter får innebära att kursplaner eller ämnesplaner inte ska finnas eller att gymnasiesärskolepoäng inte ska beräknas för vissa kurser. När en elev sätter upp egna mål för utbildningen kan det skapas en kurs som är unik för eleven. Det finns därför ett behov av att kunna föreskriva t.ex. att kursplaner inte ska finnas för vissa kurser eller att gymnasiesärskolepoäng inte ska beräknas för vissa kurser. De kurser som avses är främst sådana kurser som i förordningen (2002:1012) om kommunal vuxenutbildning benämns orienteringskurser och som även bör kunna anordnas inom särskild utbildning för vuxna.

Paragrafen behandlas i avsnitt 15.3.

11 §

I paragrafen finns bestämmelser om rätt att delta i särskild utbildning för vuxna på grundläggande nivå. Bestämmelsen i det nya *andra stycket* innebär att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får föreskriva att rätt att delta i särskild utbildning för vuxna på grundläggande nivå ska inträda tidigare än från och med andra kalenderhalvåret det år personen fyller 20 år. Bestämmelsen har sin motsvarighet i 20 kap. 11 § tredje stycket om rätt att delta i kommunal vuxenutbildning på grundläggande nivå.

Paragrafen behandlas i avsnitt 15.1.

16 §

I paragrafen finns bestämmelser om behörighet att delta i särskild utbildning för vuxna på gymnasial nivå. Det nya *tredje stycket* överensstämmer med det som redan enligt 20 kap. 20 § tredje stycket gäller för kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå. En i princip motsvarande bestämmelse införs i 11 § och kommenteras under den paragrafen.

Paragrafen behandlas i avsnitt 15.1.

18 §

Paragrafen handlar om betyg och intyg. Ändringen är en följd av att det i särskild utbildning för vuxna införs gymnasiesärskolearbete och motsvarar vad som gäller för kommunal vuxenutbildning enligt 20 kap. 25 §.

Paragrafen behandlas i avsnitt 15.4.

20 §

Paragrafen handlar om betygssättning. Ändringen motsvarar vad som enligt 20 kap. 27 § gäller för kommunal vuxenutbildning.

Av *första stycket* framgår att utgångspunkten vid betygssättning ska vara att elevens kunskaper ska bedömas i relation till de kunskapskrav som ställs upp i respektive kursplan eller ämnesplan.

I *andra stycket* anges att det ska finnas kunskapskrav som ska tillämpas vid betygssättning.

I *tredje stycket* förtydligas att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om kunskapskrav.

Paragrafen behandlas i avsnitt 15.4.

20 a §

Paragrafen är ny och innehåller bestämmelser om en möjlighet att vid betygssättningen bortse från kunskapskrav eller från enstaka delar av kunskapskrav. Den är utformad på i princip samma sätt som motsvarande bestämmelse för gymnasiesärskolan i 18 kap. 25 § och kommenteras under den paragrafen. En liknande bestämmelse finns bl.a. också i 20 kap. 28 § när det gäller kommunal vuxenutbildning och i 22 kap. 22 § när det gäller utbildning i svenska för invandrare.

Paragrafen behandlas i avsnitt 15.4.

20 b §

Paragrafen är ny och handlar om när betyg inte ska sättas. Den är utformad på i princip samma sätt som motsvarande bestämmelse för gymnasiesärskolan i 18 kap. 26 § och kommenteras under den paragrafen. I bestämmelsen anges att något betyg inte ska sättas när det saknas underlag för bedömning av en elevs kunskaper på grund av elevens bristande deltagande. Avsikten är att detta ska markeras med ett horisontellt streck i betygskatalogen. En liknande bestämmelse finns bl.a. också i 20 kap. 29 § när det gäller kommunal vuxenutbildning och i 22 kap. 23 § när det gäller utbildning i svenska för invandrare.

Paragrafen behandlas i avsnitt 15.4.

22 kap.**21 §**

I paragrafen finns bestämmelser om betygssättning. Ändringen i paragrafen är en följd av att kunskapsmål och betygskriterier liksom i kommunal vuxenutbildning och särskild utbildning för vuxna ersätts med kunskapskrav. Det är inte fråga om någon ändring i sak.

Paragrafen behandlas i avsnitt 17.2.

22 §

I paragrafen i dess äldre lydelse finns bestämmelser om en möjlighet att vid betygssättningen bortse från enstaka betygskriterier eller från enstaka delar av sådana kriterier. Ändringen är en följd av att betygskriterier har ersatts med kunskapskrav. Bestämmelsen överensstämmer i princip med det som redan gäller för gymnasieskolan enligt 15 kap. 26 §. Ändringen motsvarar den som görs i fråga om kommunal vuxenutbildning i 20 kap.

28 §. Liknande bestämmelser införs även när det gäller särskild utbildning för vuxna i 21 kap. 20 a §. Det är inte fråga om någon ändring i sak. Prop. 2011/12:50

Paragrafen behandlas i avsnitt 17.2.

24 §

Paragrafen handlar om provning.

Ändringen i *andra stycket* är av redaktionell karaktär.

Ändringen i *tredje stycket* är en följd av att kunskapsmål liksom i kommunal vuxenutbildning och särskild utbildning för vuxna ersätts med kunskapskrav. Det är inte fråga om någon ändring i sak.

Paragrafen behandlas i avsnitt 17.2.

28 kap.

5 §

I paragrafen finns bestämmelser om vilka beslut av en kommun eller ett landsting som får överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Paragrafen ändras enligt följande.

Punkt 2: Hänvisningen till 19 kap. 25 § ändras till 19 kap. 45 § som avser bidrag till huvudmannen för en fristående gymnasiesärskola med anledning av omstruktureringen av 18 och 19 kap.

Punkt 5: Hänvisningarna till 19 kap. 20 § första stycket och 19 kap. 21 § första stycket byts ut mot 18 kap. 30 § första stycket och 18 kap. 31 § första stycket vilka behandlar skolskjuts.

Punkt 6: En hänvisning till 18 kap. 32 § läggs till eftersom beslut i fråga om ekonomiskt stöd vid inackordering i gymnasiesärskolan ska kunna överklagas. Bestämmelsen är ny och behandlas i avsnitt 13.

12 §

I paragrafen finns bestämmelser om vilka beslut av en kommun eller ett landsting som får överklagas till Skolväsendets överklagandenämnd. Paragrafens *första stycke* ändras enligt följande.

Punkt 1: I denna punkt läggs till att även beslut enligt 7 kap. 5 b § om tillhörighet till grundsärskolans målgrupp får överklagas.

Punkt 6: Hänvisningen till 19 kap. 19 § andra stycket tas bort eftersom kommunen inte längre har någon möjlighet att bestämma vid vilken skolenhet en gymnasiesärskolelev ska gå.

Punkt 7: En hänvisning till 19 kap. 29 § första stycket läggs till eftersom beslut om mottagande i första hand i en gymnasiesärskola ska kunna överklagas liksom motsvarande beslut i gymnasieskolan. Bestämmelsen är ny.

Punkt 8: Hänvisningen till 18 kap. 8 § andra stycket ändras till 18 kap. 5 eller 7 §. Ett beslut om tillhörighet till målgruppen kan överklagas oavsett i vilket sammanhang ett sådant beslut har fattats.

13 §

I paragrafen finns bestämmelser om vilka beslut av en enskild huvudman som får överklagas till Skolväsendets överklagandenämnd. Paragrafen ändras enligt följande.

Punkt 1: En hänvisning till 19 kap. 29 § första stycket avseende mottagande av elever i en fristående gymnasiesärskola läggs till. Bestämmelsen är ny och behandlas i avsnitt 11.2.3. Prop. 2011/12:50

29 kap.

24 §

Ändringen är föranledd av att en möjlighet att få gymnasieexamen, i form av yrkesexamen eller högskoleförberedande examen, har införts i gymnasieskolan. Genom ändringen klargörs att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om att enskilda, förutom att sätta betyg, anordna prövning samt utfärda betyg och intyg enligt de bestämmelser som gäller för skolväsendet, även får utfärda gymnasieexamen enligt sådana bestämmelser. När gymnasieexamen har införts inom kommunal vuxenutbildning innefattar bemyndigandet även en möjlighet att låta enskilda utfärda gymnasieexamen enligt de bestämmelser som gäller för sådan utbildning.

Paragrafen behandlas i avsnitt 18.

26 §

I *första stycket* byts hänvisningen till 19 kap. 25 § ut mot en hänvisning till 19 kap. 45 § till följd av omstruktureringen av kapitlet. Ingen saklig ändring är avsedd.

27 §

Ändringen innebär att hänvisningen till 19 kap. 25–27 §§ byts ut mot en hänvisning till 19 kap. 45–47 §§. Ingen saklig ändring är avsedd.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

1. Av punkten framgår att ändringarna i skollagen träder i kraft den 1 april 2012 samt att de ska tillämpas på utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2013. Denna punkt berör huvuddelen av bestämmelserna, dock inte de bestämmelser som rör kommunal vuxenutbildning, utbildning i svenska för invandrare och möjligheten för enskilda att få utfärda gymnasieexamen. Detta behandlas i punkt 2.

Bestämmelserna behandlas i avsnitt 22.

2. Bestämmelserna om kommunal vuxenutbildning, utbildning i svenska för invandrare och möjlighet för enskilda att få utfärda gymnasieexamen ska tillämpas på utbildning som påbörjas redan efter den 30 juni 2012. Bestämmelserna om kommunal vuxenutbildning och utbildning i svenska för invandrare innebär inte någon ändring i sak. Möjligheten att utfärda gymnasieexamen är en utvidgning av ett befintligt bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om att enskilda får sätta betyg, anordna prövning samt utfärda betyg och intyg enligt de bestämmelser som gäller för skolväsendet.

Bestämmelsen behandlas i avsnitt 22.

3. I bestämmelsen regleras att äldre föreskrifter i 20 kap. 6, 27, 28 och 30 §§, 22 kap. 21, 22 och 24 §§ samt 29 kap. 24 § fortfarande ska gälla för utbildning som har påbörjats före den 1 juli 2012. Äldre föreskrifter i övrigt ska fortfarande gälla för utbildning som har påbörjats före den 1 juli 2013, om inte annat följer av 4 eller av föreskrifter som har meddelats med stöd av 5. Bestämmelsen om att äldre föreskrifter för utbildning som har påbörjats före den 1 juli 2013 ska gälla för huvuddelen av de nya bestämmelserna är till för att elever ska få möjlighet att slutföra den utbildning de valt och under de förutsättningar som gällde när de valde utbildningen.

Bestämmelserna behandlas i avsnitt 22.

4. För utbildning som påbörjats före den 1 juli 2013 ska bestämmelserna i 18 kap. 32 § om ekonomiskt stöd till elever i en gymnasiesärskola med offentlig huvudman som behöver inackordering på grund av skolgången tillämpas från och med den 1 juli 2013. Således ska alla sådana elever ha rätt till inackorderingsstöd från och med den 1 juli 2013 oavsett när de påbörjat utbildningen.

Bestämmelsen behandlas i avsnitt 22.

5. De elever som föreskrifterna ska kunna gälla är t.ex. elever som på grund av att de har gjort studieuppehåll har fått längre studietid.

Bestämmelsen behandlas i avsnitt 22.

Sammanfattning av betänkandet Den framtida gymnasiesärskolan - en likvärdig utbildning för ungdomar med utvecklingsstörning (SOU 2011:8)

Prop. 2011/12:50
Bilaga 1

Gymnasiesärskoleutredningens uppdrag (dir. 2009:84, dir. 2010:27) är att föreslå en framtida utformning av gymnasiesärskolan, som ska kunna anpassas individuellt inom ramen för de olika studievägarna. En utgångspunkt ska vara den reformerade gymnasieskolan som införs hösten 2011. Utredningen ska därutöver bl.a. utreda en utökad rätt för elever att studera i annan kommuns eller fristående gymnasiesärskola, vissa frågor om riksrekryterande utbildning, reglerna om urval och antagning till gymnasiesärskolan samt frågor om bidrag till fristående gymnasiesärskolor. Utredningen ska även utreda konsekvenserna av förslagen för den särskilda utbildningen för vuxna på gymnasial nivå och utreda behovet av en mer breddad utbildning för den särskilda utbildningen för vuxna på gymnasial nivå.

Utredningen har strävat efter att arbeta med stor öppenhet. Utöver expertgruppen har därför flera referensgrupper och andra grupper knutits till utredningen, bl.a. en grupp med forskare. Utredningen har vidare gjort ett stort antal studiebesök, genomfört en hearing samt deltagit i externa seminarier och konferenser.

Bakgrund

En utvecklingsstörning innebär en långsammare utvecklingstakt och en nedsatt intellektuell förmåga tillsammans med en nedsatt adaptiv förmåga. Den adaptiva förmågan handlar om att kunna anpassa sig till omgivningen och klara sin vardag, t.ex. att sköta ett hem och att hantera pengar. En person med utvecklingsstörning uppfattar och förstår sin omvärld på ett mer konkret sätt än andra. Man har ofta svårigheter att använda och tolka abstrakta symboler som siffror och bokstäver samt med att planera, kontrollera och värdera det egna handlandet i olika situationer. Betydelsen av dessa nedsatta förmågor beror i hög grad på i vilken miljö personen befinner sig.

Synen på barn, unga och vuxna med utvecklingsstörning har varierat över tid. Utvecklingen har gått från 1800-talets optimistiska och medkännande syn till det tidiga 1900-talets räddhågsna särskiljande för att sedan successivt utvecklas mot en större öppenhet för allas rätt till likvärdig utbildning och delaktighet i samhället. I dag sammanfattas samhällets ambition om allas delaktighet och en inkluderande utbildning för personer med funktionsnedsättning i olika internationella deklarationer och överenskommelser samt i våra nationella styrdokument. Av skollagen (2010:800) framgår t.ex. att alla ska ha lika tillgång till utbildning, om inte annat följer av särskilda bestämmelser. Utbildningen ska dessutom vara likvärdig inom varje skolform varhelst den anordnas i landet.

Dagens gymnasiesärskola ska ge elever med utvecklingsstörning en utbildning som är anpassad till varje elevs förutsättningar och ska, så långt det är möjligt, motsvara den som ges i gymnasieskolan. Av läroplanen (Lpf 94) framgår att gymnasiesärskolan ska förbereda för ett meningsfullt vuxenliv i arbete, boende och fritid. Den består av åtta nationella program, specialutformade program och individuella program.

Andelen elever i gymnasiesärskolan har ökat kraftigt sedan början av 1990-talet, från ca 0,9 procent av en årskull läsåret 1992/93 till ca 1,8 procent läsåret 2009/10. Elevökningen är större än för den obligatoriska särskolan. Den höga andelen etableras dock redan under elevernas senare år i den obligatoriska särskolan. Beslutet att gå över till särskolan fattas således många gånger innan eleven börjar i gymnasiesärskolan. Variationen mellan kommunerna är stor dels vad gäller hur stor andel av kommunens ungdomar som är inskrivna i gymnasiesärskolan, dels hur detta har utvecklats över tid.

Det finns inte en enskild förklaring till den stora ökningen av andelen elever i gymnasiesärskolan. Det nuvarande mål- och betygssystemet gör det tydligt när en elev får svårigheter att hänga med i skolan, som blir mer abstrakt och teoretisk ju äldre eleverna blir. Den förändrade synen på kunskap och kunskapsförmedling, med mer processinriktade, självstuderande och egenplanerande arbetssätt, kan också spela in. En annan orsak kan vara att elevernas sociala situation i skolan försämras med stigande ålder. Den generella ökningen av andelen elever i särskolan kan även ha att göra med att ansvaret för särskolan överfördes från landstingen till kommunerna, en förändring som var fullt genomförd 1996, samt den ekonomiska situationen under 1990-talet som gjorde att skolan generellt fick mindre resurser. Att det har blivit vanligare att utreda och diagnostisera elever kan också ha sin betydelse, då en utredning kan ge saklig grund för att placera eleven i särskolan. Det är slutligen svårt att utreda nyanlända elever, vilket innebär en osäkerhet om vad den ökande andelen elever med utländsk bakgrund betyder för utvecklingen inom särskolan.

Sysselsättningen är väsentligt lägre för personer i åldrarna 20–30 år med generella inlärningssvårigheter¹ än för andra ungdomar. Det är svårt att hitta tillförlitliga uppgifter om hur det går för elever som lämnar gymnasiesärskolan. Enligt Särskolans och specialscolans yrkesvägledares ideella förening (SYVI) har dock andelen anställda bland elever som lämnat gymnasiesärskolans nationella program eller motsvarande utbildning minskat dramatiskt från slutet av 1970-talet till 2006. Utan särskilda stödåtgärder har numera endast några få procent anställning. Av Arbetsförmedlingens statistik från 1998 och framåt över hur stor andel av arbetssökande ungdomar som fått arbete framgår att utvecklingen inte är unik för ungdomar med generella inlärningssvårigheter. Däremot är nivån på andelen med anställning väsentligt lägre för dessa än övriga ungdomar. Dessutom ökar skillnaden mellan grupperna i goda tider.

Erfarenheterna av dagens gymnasiesärskola tydliggör utmaningarna för den framtida. Den ska rusta eleverna för ett meningsfullt vuxenliv i arbete, boende och fritid samt enligt utredningens uppfattning även lägga grunden för ett fortsatt lärande. Kunskaper och färdigheter som förvärfvas i gymnasiesärskolan måste ge eleverna bättre förutsättningar för att kunna få arbete. Utbildningen ska också möta ungdomarna i sitt vuxenblivande och stödja deras personliga utveckling. Kraven måste vara realistiska men också utmanande så att eleven får en uppfattning om sina egna möjligheter och begränsningar.

Att prioritera och utmana elevernas kunskapsutveckling måste vara en självklar utgångspunkt för gymnasiesärskolan. För att detta ska kunna ske behöver lärarna gedigna ämneskunskaper kombinerat med specialpedagogisk kompetens. Lärarnas behörighet bör kopplas till en grundutbildning på rätt nivå för skolformen.

Lokalmässig integrering är en nödvändig men långt ifrån tillräcklig förutsättning för att nå en mer inkluderad utbildning för elever med utvecklingsstörning. Dessutom behövs en ledningsorganisation som kan stödja en inkluderande utbildning där verkliga möten mellan elever uppstår i utbildningssituationen. För detta krävs en ökad samverkan mellan gymnasieskolan och gymnasiesärskolan.

För att inte skapa felaktiga förväntningar hos elever och föräldrar måste gymnasiesärskolan vara tydlig med att den erbjuder en utbildning som är ämnad för elever med utvecklingsstörning och vad denna utbildning kan leda till.

Ökad flexibilitet mellan gymnasiesärskolan och gymnasieskolan är en ambition bakom utredningens förslag. Lika viktigt är dock en ökad flexibilitet inom gymnasiesärskolan. Detta för att varje elev ska ges möjlighet att nå så långt som möjligt i sina studier. Utredningens ambition är också att genom förslagen bidra till ökad tydlighet om utbildningsmålen och bättre förutsättningar att följa upp elevernas utveckling mot dessa.

Den framtida gymnasiesärskolans syfte

Bestämmelserna om syftet med utbildningen skiljer sig i dag mellan gymnasieskolan och gymnasiesärskolan, där det av den senare bl.a. framgår att den ska vara anpassad till varje elevs förutsättningar och så långt som möjligt ska motsvara den som ges i gymnasieskolan. Det framstår som självklart att gymnasiesärskolans syfte liksom gymnasieskolans ska handla om vad utbildningen ska bidra till, dvs. vad eleverna ska få ut av utbildningen, inte hur den ska vara utformad. Dessutom saknas i gymnasiesärskolans syfte formuleringar om fortsatta studier för elever med utvecklingsstörning.

Utredningen föreslår därför ett syfte för gymnasiesärskolan som ansluter nära till gymnasieskolans:

Gymnasiesärskolan ska ge elever med utvecklingsstörning en anpassad utbildning som ger en god grund för yrkesverksamhet och fortsatta studier

samt för personlig utveckling och ett aktivt deltagande i samhällslivet. Utbildningen ska utformas så att den främjar social gemenskap och utvecklar elevernas förmåga att självständigt och tillsammans med andra tillägna sig, fördjupa och tillämpa kunskaper. Utbildningen i gymnasiesärskolan ska i huvudsak bygga på de kunskaper som eleverna fått i grundskolan eller motsvarande skolform.

Prop. 2011/12:50

Bilaga 1

Som en konsekvens av detta föreslår utredningen att syftet för grundskolan ska anpassas till syftet för grundskolan på motsvarande sätt.

Den framtida gymnasiesärskolans struktur

Gymnasiesärskolan föreslås bestå av nationella program och ett träningsprogram för elever som inte kan följa undervisningen på de nationella programmen. Följande nio nationella program föreslås:

- Administration, handel och varuhantering
- Estetiska verksamheter
- Fastighet, anläggning och bygg
- Fordonsvård och transport
- Hantverk och produktion
- Hotell, restaurang och bageri
- Hälsa, vård och omsorg
- Samhälle och språk
- Skog, mark och djur

Bakom denna anpassade programstruktur ligger bedömningen att det är viktigare att harmonisera innehållet i utbildningen med gymnasieskolan än formen. Antalet elever i gymnasiesärskolan är mycket begränsat jämfört med i gymnasieskolan, vilket gör att antalet program måste begränsas. Den föreslagna strukturen möjliggör dock ett bredare utbud av utbildningar för elever med utvecklingsstörning än i dag, genom att ett nationellt program i gymnasiesärskolan kan bygga på inslag från flera olika program i gymnasieskolan. Den möjliggör också att alla relevanta delar av gymnasieskolan kan anpassas till gymnasiesärskolan. Förslaget omfattar mer eller mindre omfattande inslag från samtliga program i den reformerade gymnasieskolan, vilket ökar elevernas möjlighet att välja en utbildning som passar dem.

Det bör även fortsatt vara en ambition att så många elever som möjligt hittar en lämplig yrkesutbildning i gymnasiesärskolan som kan leda till ett arbete efter studierna. Trots detta föreslås att det inrättas ett program mot samhälle och språk i gymnasiesärskolan. Det bör finnas vägval i gymnasiesärskolan för elever som har ett samhällsintresse, ett intresse för språk och kommunikation eller som behöver tid på sig för att komma fram till vad de ska arbeta med efter skolan. Unga med utvecklingsstörning ska inte behöva ha större framförhållning än andra ungdomar. Liksom andra bör de i stället vid behov kunna komplettera sin utbildning efter gymnasieåldern. Genom arbetsplatsförlagt lärande ska eleven även på detta program få pröva vad olika yrkesinriktningar

innebär. Elever på programmet ska ha möjlighet att under studierna välja att gå över till något av de yrkesinriktade programmen om de så önskar.

Vidare föreslår utredningen att de nationella programmen liksom i gymnasieskolan ska indelas i nationellt fastställda inriktningar. Det är en nyhet jämfört med dagens bestämmelser för gymnasiesärskolan. Nationellt fastställda inriktningar bidrar till en ökad tydlighet om gymnasiesärskolans innehåll, för elever som ska kunna göra informerade val av utbildning i gymnasiesärskolan och för presumtiva arbetsgivare. En förutsägbar struktur underlättar även samverkan mellan olika huvudmän i planeringen av utbildningsutbudet och mellan gymnasiesärskolan och gymnasieskolan.

Det ska vara möjligt att anordna särskilda varianter, som prövats och godkänts av Skolverket. De nationella program som föreslås ska dock erbjuda en så hög grad av flexibilitet att behovet av särskilda varianter blir begränsat. Skolverket ska även kvalitetssäkra och besluta om lokalt initierade kurser.

Strukturen för de nationella programmen föreslås även i övrigt harmonisera med strukturen för de nationella programmen i den nya gymnasieskolan. Det ska finnas gemensamma ämnen för gymnasiesärskolans samtliga nationella program, nämligen svenska eller svenska som andraspråk, engelska, matematik, idrott och hälsa, estetisk verksamhet, historia, samhällskunskap, religionskunskap samt naturkunskap. Vidare ska det finnas gemensamma ämnen för varje program som ger programmet dess karaktär samt ämnen gemensamma för varje inriktning på programmet. Därutöver ska det finnas möjlighet till programfördjupning och programbreddning samt till individuellt val. Ett gymnasiesärskolearbete föreslås också ingå i utbildningen inom de nationella programmen.

Förslaget till ny gymnasiesärskola erbjuder ett stort utbud av utbildningsvägar vilket gör att elever har fler alternativ att välja på utifrån intresse och fallenhet. Ungefär trettio av gymnasieskolans sextio inriktningar anpassas enligt förslaget. Det kan ändå finnas behov av att en elev ska kunna läsa kurser i gymnasieskolan. De formella förutsättningarna för en sådan samverkan mellan skolformerna är dock goda redan i dag. Den nya skollagen (2010:800) innebär att det kommer att vara möjligt för en elev i gymnasiesärskolan att läsa alla typer av kurser i gymnasieskolan.

Det är angeläget att den framtida gymnasiesärskolans programstruktur inte försvårar inkluderande modeller för undervisningen, där exempelvis en grupp elever som är inskrivna i gymnasiesärskolan går i en klass i gymnasieskolan. Enligt utredningens uppfattning är det emellertid inte ett problem att programstrukturen skiljer sig åt mellan skolformerna. Detta då samstämmigheten mellan skolformerna på inriktningsnivå ger stora möjligheter att etablera inkluderande modeller. Vid behov kan dessutom kurser från gymnasieskolan för vilka det inte finns ämnesplaner i gymnasiesärskolan undantagsvis för gymnasiesärskoleeleverna eller kan en lokalt initierad ämnesplan utarbetas samt prövas och eventuellt godkännas av Skolverket.

För elever som inte kan följa undervisningen på ett nationellt program föreslås att det ska finnas ett träningsprogram. Programmet, som föreslås ersätta dagens individuella program, ska även fortsatt kunna stimulera

eleven att senare gå över till ett nationellt program. En elev som har gått ett år på träningsprogrammet bör i så fall ha möjlighet att läsa fyra år på ett nationellt program.

Däremot ska dagens indelning inom den individuella programmet i yrkesträning och verksamhetsträning tas bort. Detta då gränsen mellan yrkesträningen och verksamhetsträning i många fall är svår att dra samt att yrkesträningen har visat sig ha påtagligt olika karaktär i olika skolor. Även begreppen yrkesträning och verksamhetsträning uppfattas sakna relevans. Yrkesträningen förbereder inte för ett framtida yrkesliv och uppfattas därför som en form av falsk marknadsföring. Vilken verksamhet verksamhetsträning syftar på är mycket oklart. Formuleringen om att möta elevens speciella utbildningsbehov föreslås också utgå. Den nya gymnasiesärskolan ska vara så flexibel och ge så stora möjligheter till individuella anpassningar av utbildningen att bestämmelsen inte behövs.

Gymnasiesärskolans träningsprogram föreslås bestå av ämnesområdena Estetisk verksamhet, Hem- och konsumentkunskap, Idrott och hälsa, Natur och miljö, Individ och samhälle samt Språk och kommunikation. Ämnesområdena ska följa upp innehållet i de kursplaner som används i grundsärskolans inriktning träningskola.

Variationen mellan olika elevers förutsättningar kommer att vara stor även inom träningsprogrammet. Utredningen föreslår därför att kunskapskraven för ämnesområdena inom träningsprogrammet ska ha två kravnivåer – en nivå för grundläggande kunskaper och en nivå för fördjupade kunskaper.

Poäng- och kursindelning

Den garanterade undervisningstiden i gymnasiesärskolan ska fortsatt vara 3 600 timmar fördelade på fyra år. Det ska gälla för såväl nationella program som för träningsprogrammet. För elever på nationellt program ska det i vissa fall vara möjligt för huvudmannen att erbjuda eleven att slutföra studierna under ytterligare ett år.

För de nationella programmen föreslås att en poängplan om 3 000 gymnasiesärskolepoäng ska ersätta dagens timplan. Poängplanen ska ange en omfattning av kursernas kunskapsinnehåll i poäng. Ett ämne ska kunna bestå av flera kurser där betyg sätts efter avslutad kurs. En poäng- och kursindelning av de nationella programmen i gymnasiesärskolan ökar möjligheterna att möta varje elev på hans eller hennes nivå och bygga in en tydlig progression i utbildningen.

Valet av 3 000 poäng för indelningen har främst att göra med att utredningen anser att det måste vara tydligt att det inte finns någon koppling mellan tid och uppfyllelse av målen för elever i gymnasiesärskolan. Dessutom bör inte samma antal poäng väljas som i gymnasieskolan. Det underbygger lätt missuppfattningen att gymnasiesärskolan leder till samma utbildning som gymnasieskolan. Ett helt slumpmässigt val av poäng är därför att föredra.

Skollagens (2010:800) bestämmelse om individuella studieplaner ska kompletteras med en bestämmelse om att rektorn i den individuella studieplanen ska få besluta om att en elev ska få anpassad studiegång. För en elev på nationellt program ska ett sådant beslut kunna innebära att omfattningen av elevens utbildning begränsas i förhållande till en fullständig utbildning med avseende på antal gymnasiesärskolepoäng och kurser.

Den framtida gymnasiesärskolan ska erbjuda en sådan flexibilitet att en elev antingen ska kunna vara mottagen på träningsprogrammet och läsa kurser på nationellt program eller vara mottagen på ett nationellt program och läsa vissa ämnesområden på träningsprogrammet. Detta måste avgöras från fall till fall och utgå från var eleven har merparten av sin utbildning. Även denna typ av anpassad studiegång ska beslutas i elevens individuella studieplan.

Examensdokument

Enligt utredningens bedömning är det viktigare att varje elev som lämnar gymnasiesärskolans nationella program får med sig en väl utformad och utökad dokumentation om elevens utbildning än att vissa får ett särskilt examensbevis. En sådan dokumentation kan bland annat underlätta övergången mellan skola och arbetsliv. Dokumentationen är lika viktig oberoende av hur stor del av utbildningen eleven genomfört under fyra år. En sådan utökad dokumentation föreslås därför införas i form av ett examensdokument för alla elever på gymnasiesärskolans nationella program. Examensdokument ska på förfrågan lämnas även för elever på träningsprogrammet. Skolverket föreslås ges i uppdrag att ta fram riktlinjer för vad ett examensdokument ska innehålla och hur det bör utformas.

I examensdokumentet ska noteras om eleven har uppnått målet om minst 2 500 av utbildningens 3 000 gymnasiesärskolepoäng, har genomfört ett godkänt gymnasiesärskolearbete samt har uppnått godkända betyg i svenska eller svenska som andraspråk och matematik på kurser motsvarande minst 100 gymnasiesärskolepoäng i respektive ämne. Betyg från gymnasieskolan ska valideras så att det kan bedömas om eleven uppnått gymnasiesärskolans examensmål.

Arbetsplatsförlagt lärande

För elever i gymnasiesärskolan är det viktigt med konkreta erfarenheter från arbetslivet. Kunskaper och färdigheter måste tränas och befästas genom konkreta handlingar på arbetsplatser.

Arbetsplatsförlagd utbildning (APU) ska ersättas med arbetsplatsförlagt lärande (APL) om minst 22 veckor. Det är önskvärt att APL ska genomföras inom det program som eleven läser. Det ska ändå vara möjligt att få sin APL inom ett annat program. Alla elever på

gymnasiesärskolans nationella program har nytta av erfarenheter från arbetslivet, varför APL ska erbjudas på alla nationella program, även programmet Estetiska verksamheter och programmet Samhälle och språk. APL ska omfatta mer än yrkeskunskaper, t.ex. att förstå kulturen på en arbetsplats och bli del av arbetsgemenskapen. Det ska vara möjligt att även fortsatt erbjuda praktik på det träningsprogram som föreslås ersätta det individuella programmet.

Prop. 2011/12:50
Bilaga 1

Rätten till gymnasiesärskola

Det är av största vikt att de elever som tas emot i gymnasiesärskolan svarar mot skolformens målgrupp. Konsekvenserna för en elev som på oriktiga grunder tas emot kan bli påtagliga och livslånga. Detta genom att eleven inte får tillräckliga utmaningar och genom att möjligheter till fortsatta studier och tillträde till arbetsmarknaden begränsas. Utredningen föreslår därför att det ska framgå tydligt av bestämmelserna att rätten att alltid tas emot i gymnasiesärskolan för en elev som har gått ut grundsärskolan ska gälla endast under förutsättning att eleven tillhör målgruppen för särskolan, dvs. har en utvecklingsstörning eller har fått ett betydande och bestående begåvningsmässigt funktionshinder på grund av hjärnskada, föranledd av yttre våld eller kroppslig sjukdom.

Personalen i grundsärskolan och gymnasiesärskolan föreslås dessutom vara skyldig att anmäla till rektorn om det finns indikationer på att en elev inte tillhör målgruppen för särskolan. Rektorn ska i så fall vara skyldig att anmäla detta till elevens hemkommun som ska vara skyldig att skyndsamt utreda frågan. Om utredningen visar att eleven inte tillhör målgruppen för särskolan ska eleven omplaceras till grundskolan respektive gymnasieskolan. Hemkommunen ska i dessa fall vara skyldig att vidta de åtgärder som krävs för att underlätta elevens övergång.

Som en konsekvens av detta föreslås att elevens rätt att inom fyra år slutföra en påbörjad utbildning inom gymnasiesärskolan ska gälla endast för elever som tillhör gymnasiesärskolans målgrupp.

Ansökan och urval

För att eleverna i gymnasiesärskolan ska kunna dra nytta av de många olika utbildningsvägar som den framtida gymnasiesärskolan föreslås erbjuda måste de ha möjlighet att välja utbildning. Utredningen föreslår därför att eleven ska ansöka till gymnasiesärskolans nationella program på motsvarande sätt som gäller för elever som söker till gymnasieskolan samt att gymnasiesärskolans träningsprogram ska vara sökbart.

Om antalet platser på ett nationellt program är färre än antalet sökande ska företräde ges utifrån en bedömning av elevernas förutsättningar för utbildningen. Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om urval till gymnasiesärskolans nationella program.

En elev som ansökt till träningsprogram ska enligt förslaget tas emot på ett sådant om hemkommunen bedömer att eleven inte kan följa undervisningen på ett nationellt program. I annat fall ska hemkommunen,

efter samråd med eleven och elevens vårdnadshavare, ta emot eleven på ett nationellt program.

Prop. 2011/12:50
Bilaga 1

Förberedelserna inför att en elev ska ansöka till gymnasiesärskolan bör starta i god tid. Det är av största vikt att eleverna får en anpassad studie- och yrkesvägledning som gör det möjligt för dem att få en uppfattning om de olika utbildningsvägarna i gymnasiesärskolan samt att samråd sker med elevens vårdnadshavare.

Utökat elevinflytande vid val av utbildning och mottagande på gymnasieskolans introduktionsprogram

Enligt den nya skollagen (2010:800) ansvarar hemkommunen för att elever från grundsärskolan erbjuds yrkesintroduktion och individuellt alternativ i gymnasieskolan, om de önskar sådan utbildning och kommunen bedömer att de har förutsättningar att klara utbildningen. Utredningen ska emellertid lämna förslag som innebär en harmonisering med bestämmelserna om föräldra- och elevinflytande vid val av skolform inom den obligatoriska särskolan.

En elev som tillhör målgruppen för gymnasiesärskolan ska således ha rätt att bli mottagen i gymnasieskolan om eleven inte önskar gå i gymnasiesärskolan. Utredningen föreslår därför att hemkommunen ska ansvara för att elever från grundsärskolan ska erbjudas yrkesintroduktion och individuellt alternativ oberoende av om kommunen bedömer att de har förutsättningar att klara utbildningen.

Utredningen föreslår samtidigt att elever som tillhör gymnasiesärskolans målgrupp ska kunna tas emot även på gymnasieskolans språkintröduktion. Det kan vara ett bra alternativ för t.ex. en elev som avser att senare övergå till yrkesintroduktion eller individuellt alternativ i gymnasieskolan efter språkintröduktionen. Beroende på hur undervisningsgrupperna är sammansatta kan gymnasieskolans språkintröduktion vara lämplig även för elever som senare väljer utbildning i gymnasiesärskolan.

Hemkommunens ansvar att anordna utbildning

Behovet av samverkan mellan kommuner är stort för gymnasiesärskolan. Utredningen föreslår därför att det ska framgå av bestämmelsen om hemkommunens ansvar för gymnasiesärskolan att hemkommunen kan erbjuda utbildning som den själv anordnar eller utbildning som anordnas av en annan kommun eller ett landsting enligt samverkansavtal samt att kommuner som har ingått ett samverkansavtal bildar ett samverkansområde. Organiseringen i samverkansområden är enligt utredningens uppfattning minst lika viktig för att kommunerna ska klara att erbjuda ett allsidigt urval av olika program inom gymnasiesärskolan som för gymnasieskolan.

Elever som tillhör målgruppen för gymnasiesärskolan ska kunna göra informerade val av program och inriktningar i den framtida gymnasiesärskolan, på motsvarande sätt som elever kan göra till gymnasieskolan. För en elev som ska söka till gymnasiesärskolan måste det därför vara möjligt att bli mottagen i en annan kommuns gymnasiesärskola, t.ex. om utbildningen inte erbjuds i hemkommunen eller inom samverkansområdet. Om det inte finns vägande skäl för något annat bör detta ske på motsvarande sätt som för gymnasieskolan. Eleven måste också ha möjlighet att söka sig till en fristående gymnasiesärskola.

Utredningen föreslår därför att reglerna om mottagande till en offentlig huvudmans gymnasiesärskola ska motsvara dem för gymnasieskolan. En offentlig huvudman ska *i första hand* ta emot de sökande som tillhör målgruppen för gymnasiesärskolan, och som är hemmahörande i kommunen eller inom samverkansområdet för utbildningen, till ett nationellt program eller till en sådan nationell inriktning, särskild variant eller gymnasial lärlingsutbildning som börjar första läsåret. Därutöver ska sökande tas emot i första hand om eleven med hänsyn till sina personliga förhållanden har särskilda skäl för detta, har sökt en riksrekryterande utbildning eller i vissa fall om eleven sökt en utbildning som elevens hemkommun inte erbjuder. Andra sökande till ett nationellt program, en nationell inriktning, särskild variant, gymnasial lärlingsutbildning eller riksrekryterande utbildning i gymnasiesärskolan än de som ska tas emot i första hand ska få tas emot *i andra hand* till platser som återstår sedan alla de som ska tas emot i första hand har antagits.

För gymnasiesärskolans träningsprogram ska skollagens bestämmelser om mottagande ersättas med bestämmelsen att en offentlig huvudman får ta emot en elev från en annan kommun på träningsprogram i sin gymnasiesärskola, förutsatt att hemkommunen bedömt att eleven inte kan följa undervisningen på ett nationellt program och att kommunerna är överens om ersättningen för utbildningen.

Varje fristående skola med gymnasiesärskola ska även fortsatt vara öppen för alla elever som har rätt till utbildning i en gymnasiesärskola med offentlig huvudman, dvs. såväl elever på nationellt program som elever på träningsprogrammet.

En kommuns eller landstings beslut om mottagande i gymnasiesärskolan ska kunna överklagas till Skolväsendets överklagandenämnd vad gäller mottagande i första hand. Även en enskild huvudmans beslut om mottagande i fristående gymnasiesärskola ska kunna överklagas till Skolväsendets överklagandenämnd.

Interkommunal ersättning

En harmonisering av reglerna för mottagande i gymnasiesärskolan till dem som gäller för gymnasieskolan möjliggör även en harmonisering av bestämmelserna om interkommunal ersättning. Det är önskvärt att bestämmelserna inte i onödan skiljer sig mellan olika skolformer, annat än där det motiveras av skolformens särart. Detta då skilda regler vad

gäller den interkommunala ersättningen också innebär skilda villkor för elever i olika skolformer.

Prop. 2011/12:50

Bilaga 1

Utredningen föreslår därför att en kommun eller ett landsting som tagit emot en elev på ett nationellt program i gymnasiesärskolan som inte är hemmahörande i kommunen eller inom samverkansområdet för utbildningen ska ersättas för sina kostnader för elevens utbildning av elevens hemkommun. Om inte hemkommunen och den anordnande kommunen eller landstinget kommer överens om annat, eller det finns andra bestämmelser, ska den interkommunala ersättningen motsvara anordnarens självkostnad. Om eleven antagits i andra hand ska ersättningen högst uppgå till den kostnad som hemkommunen själv har för motsvarande utbildning eller, om den anordnande huvudmannens kostnader är lägre än hemkommunens, ska ersättningen utgå med denna lägre kostnad. När det gäller riksrekryterande utbildning eller särskilda varianter inom de nationella programmen ska hemkommunen betala det belopp som har beslutats i varje särskilt fall av Statens skolverk.

Den interkommunala ersättningen för en elev på gymnasiesärskolans träningsprogram ska överenskommas mellan elevens hemkommun och anordnande kommun eller landsting i de fall en elev tas emot i en annan kommun än hemkommunen eller inom dess samverkansområde eller i ett landsting.

Ersättning till fristående skolor

Dagens bestämmelser om ersättning till fristående gymnasiesärskolor tar inte hänsyn till att kostnaderna varierar mellan olika program, vilket får oönskade konsekvenser.

Utredningen föreslår att ersättningen för en elev som mottagits till en utbildning vid en fristående gymnasiesärskola även fortsatt ska bestå av ett grundbelopp och vid behov ett tilläggsbelopp. Grundbeloppet ska i första hand bestämmas efter samma grunder som hemkommunen tillämpar vid fördelning av resurser till det aktuella programmet eller ett jämförbart program. Skolverket ska ges i uppdrag att fastställa vilka program som är jämförbara. I praktiken kan indelningen förväntas följa riksprislistan (se nedan). Med en sådan modell kommer inte grundbeloppet längre kunna bestämmas utifrån program som skiljer sig väsentligt kostnadsmässigt från det program som eleven har mottagits på.

Vidare föreslås att riksprislistan, som ska användas för att fastställa grundbeloppet i de fall kommunen inte har utbildning på programmet eller ett motsvarande program, ska differentieras med hänsyn till skillnader i programkostnad. Underlaget är dock för begränsat och skillnaderna i grundbelopp i många fall för små för att det ska vara motiverat att fastställa ett belopp för varje program. Utredningen föreslår i stället att Skolverket ges i uppdrag att fastställa en riksprislista för gymnasiesärskolan bestående av ett begränsat antal kategorier av program, uppskattningsvis tre till fyra kategorier i den framtida gymnasiesärskolan.

Onödiga skillnader i bidragssystemet mellan elever i gymnasieskolan och gymnasiesärskolan bör undvikas. Elever i gymnasiesärskolan bör därför på lika villkor omfattas av de generella stöd som gäller för andra elever på gymnasial nivå. Behov av ekonomiskt stöd som beror på elevens funktionshinder bör betraktas skilt från det generella stödet.

Förslagen i betänkandet Brist på brådska (SOU 2008:102) bör därför skyndsamt genomföras så att t.ex. den aktivitetsersättning som finns i dag vid förlängd skolgång avvecklas samt att det förlängda barnbidraget till elever i gymnasiesärskolan ersätts med studiehjälp på samma grunder som för ungdomar utan funktionsnedsättning.

Utredningen föreslår samtidigt att hemkommunen ska lämna ekonomiskt bidrag för en elev som behöver inackordering om eleven tagits emot i första hand till en utbildning i gymnasiesärskola med offentlig huvudman, ett inackorderingsbidrag. En elev som är mottagen vid en fristående gymnasiesärskola ska ha möjlighet att ansöka om inackorderingstillägg från CSN. I dag har en elev i gymnasiesärskolan inte möjlighet att få varken inackorderingsbidrag eller inackorderingstillägg.

Vissa elever i gymnasiesärskolan som studerar på annan ort har till följd sin funktionsnedsättning kostnader för boende och resor till och från studieorten som vida överstiger det stöd som lämnas i form av inackorderingsbidrag eller inackorderingstillägg. Elevens funktionsnedsättning kan också innebära andra merkostnader i samband med studierna. Utredningen föreslår därför att det ska utredas hur ett kompletterande bidragssystem för ungdomar inom gymnasiesärskolan kan utformas för att elever i gymnasiesärskolan ska kunna göra val av utbildning på likvärdiga grunder som elever i gymnasieskolan. Ett sådant system bör dock utformas generellt för elever med funktionsnedsättning.

Riksrekryterande utbildning i gymnasieskolan

För gymnasiesärskolan saknas den typ av bestämmelser om riksrekryterande utbildning som finns för gymnasieskolan, vilket måste vara ett förbiseende. En elev i gymnasiesärskolan som har förutsättningarna och intresset ska enligt utredningens uppfattning ha motsvarande möjligheter som elever i gymnasieskolan att studera vid en riksrekryterande utbildning. Handikappidrotten är t.ex. numera väl etablerad. Vid Paralympics sommaren 2012 kommer idrottare med utvecklingsstörning vara företrädare. Det är svårt att motivera att då inte som inom gymnasieskolan kunna erbjuda en riksidsrottsutbildning för idrottare på elitnivå.

Utredningen föreslår att riksrekryterande utbildning införs för gymnasiesärskolan motsvarande den för gymnasieskolan, för t.ex. yrkesinriktad utbildning, estetiskt inriktad utbildning och idrottsutbildning. Den riksrekryterande utbildningen ska få avvika från vad som annars gäller för nationella program i gymnasiesärskolan i fråga om struktur, innehåll och mål för utbildningen. Även fristående

gymnasiesärskolor ska kunna komma i fråga som riksrekryterande utbildningar. Skolverket ska besluta om ersättningens storlek.

Prop. 2011/12:50
Bilaga 1

Beslut om riksrekrytering ska för riksrekryterande yrkesutbildning och riksrekryterande estetisk utbildning kunna fattas av Skolverket för nationella program, nationella inriktningar, särskilda varianter och gymnasial lärlingsutbildning inom gymnasiesärskolan om utbildningen endast är möjlig att inrätta på ett begränsat antal orter i landet, eller om enskilda elevers behov av kunskaper och färdigheter inte annars kan tillgodoses. För beslut om sådan riksrekrytering ska krävas att utbildningen är av god kvalitet, att kostnaden för utbildningen är rimlig i förhållande till utbildningens syfte och kostnaderna för annan utbildning inom gymnasiesärskolan samt att urvalsgrunder uppfylls. Bestämmelserna ska även i övrigt i huvudsak motsvara dem för gymnasieskolan.

Riksrekryterande idrottsutbildning ska få förekomma på nationella program och på träningsprogrammet i gymnasiesärskolan. Gymnasiesärskolans bestämmelser om riksrekryterande idrottsutbildning ska i övrigt i huvudsak motsvara dem för gymnasieskolan. Det ska även vara möjligt att bedriva nationellt godkänd idrottsutbildning inom gymnasiesärskolan med inriktning på specialidrott. Av ämnesplanen för specialidrott i gymnasiesärskolan ska bl.a. framgå att ämnet endast får tillämpas vid riksrekryterande riksidrottsutbildning och vid nationellt godkänd idrottsutbildning.

Riksrekryterande gymnasiesärskoleutbildning för elever med utvecklingsstörning i kombination med ytterligare funktionsnedsättning

Frågan om skolsituationen för ungdomar med utvecklingsstörning i kombination med synskada och ytterligare funktionsnedsättning har utretts tidigare. I betänkandet Ökad likvärdighet för elever med funktionshinder (SOU 2007:87) föreslog utredningen att Ekeskolans elever efter skolpliktens upphörande skulle kunna erbjudas att välja på tre alternativ – fortsatt skolgång i hemkommunens gymnasieskola eller gymnasiesärskola, utbildning inom Örebro kommuns gymnasiesärskola genom avtal mellan staten och Örebro kommun och förlängd skolgång vid Ekeskolan. En sådan möjlighet till förlängd skolgång återinfördes sedermera efter beslut av riksdagen. Förslaget om en riksrekryterande gymnasiesärskoleutbildning i Örebro fick i den fortsatta beredningen avvakta och är nu en fråga för denna utredning.

Utredningen föreslår att det genom avtal mellan staten och Örebro kommun ska inrättas en riksrekryterande gymnasiesärskoleutbildning i Örebro kommuns gymnasiesärskola för elever med utvecklingsstörning i kombination med synskada och ytterligare funktionsnedsättningar (Rg-sär Syn). Utredningen föreslår samtidigt att möjligheten att förlänga studietiden vid den statliga specialskolan Ekeskolan ska begränsas till högst två år, dvs. motsvarande vad som gäller i övrigt inom den obligatoriska skolan. Detta gör att det blir möjligt för samtliga elever att

efter avslutad utbildning vid Ekeskolan kunna söka en utbildning i gymnasiesärskolan. Prop. 2011/12:50
Bilaga 1

Utredningen föreslår också att det i avtalet för den befintliga riksrekryterande gymnasiesärskoleverksamheten för elever med utvecklingsstörning i kombination med dövhet eller hörselskada (Rg-sär D/H) ska framgå att erbjudandet om riksrekryterande gymnasiesärskoleutbildning för elever med dövhet eller hörselskada avser utbildning på såväl nationella program som träningsprogram. I dag erbjuds elever som inom de regionala specialskolorna följt grundskolans kursplaner utbildning antingen inom gymnasieskolan för döva och hörselskadade (RGD/RGH) eller på individuellt program inom Rg-sär D/H.

Gymnasial lärlingsutbildning inom gymnasiesärskolan

Det finns i dag inga bestämmelser om lärlingsutbildning inom gymnasiesärskolan. Det finns dock elever i gymnasiesärskolan för vilka det är ett bra alternativ att få en väsentlig del av sin utbildning på en arbetsplats. Utredningen föreslår därför att en gymnasial lärlingsutbildning inrättas inom gymnasiesärskolan på programmen Administration, handel och varuhantering, Fastighet, anläggning och bygg, Fordonsvård och transport, Hantverk och produktion, Hotell, restaurang och bageri, Hälsa, vård och omsorg samt Skog, mark och djur.

För kunna hålla en hög kvalitet krävs bl.a. att minst en viss andel av utbildningen ska vara förlagd till arbetsplatsen, här föreslås minst hälften. Det ska vidare föreligga en stabil relation mellan eleven, skolan och arbetsgivaren, eleven ska lära och utvecklas i arbetet, elevens lärande ska utgå från målen i styrdokumentet, elevens utveckling mot målen ska dokumenteras tydligt, eleven ska ha en handledare på arbetsplatsen, skolan ska vara närvarande på arbetsplatsen genom besök av lärare i relevanta yrkesämnen samt det ska finnas handledning till handledaren. Den gymnasiala lärlingsutbildningen inom gymnasiesärskolan föreslås att från och med 2013 ingå som en del av och finansieras inom ramen för den gymnasiala lärlingsutbildning som redan beslutats för gymnasieskolan.

Samverkan skola – arbetsliv

Den samverkan mellan skola och arbetsliv som behövs för gymnasiesärskolan sammanfaller i stora delar med gymnasieskolans, i andra måste den utgå från de särskilda förhållanden som gäller för gymnasiesärskolan.

För den nationella nivån föreslår utredningen att samverkan ska ske inom de nationella programråd som redan etablerats för gymnasieskolan, med i princip samma uppgift som för gymnasieskolan. Det har ett värde att frågor som rör skolformernas samverkan med arbetslivet tas upp i ett sammanhang. Den delvis skilda programstrukturen bör inte vara ett hinder, de allra flesta av gymnasiesärskolans program bör kunna

integreras i ett eller i några fall två av gymnasieskolans nationella programråd.

Prop. 2011/12:50

Bilaga 1

Även på den lokala nivån finns ett värde i en integrerad lösning. Utredningen föreslår därför att gymnasiesärskolan ska ingå i de lokala programråd som ska finnas för gymnasieskolan. Det kan öka förståelsen mellan skolformerna. Det behövs dock även andra former för samverkan på den lokala nivån för gymnasiesärskolan. Att hitta en lämplig plats för APL eller att förbereda för att en elev ska lämna gymnasiesärskolan och förhoppningsvis få ett arbete eller sysselsättning kräver samverkan mellan skola, arbetsgivare, Arbetsförmedlingen och i många fall ytterligare aktörer. Skolans studie- och yrkesvägledare är i detta sammanhang en nyckelperson. För att minska sårbarheten krävs även att skolan bygger upp strukturer och rutiner för denna samverkan.

Studie- och yrkesvägledning

De bestämmelser och de riktlinjer som finns om studie- och yrkesvägledning är generellt formulerade. Utredningen anser inte att det finns anledning att ytterligare precisera bestämmelserna, trots att åtagandet för gymnasiesärskolans studie- och yrkesvägledning i praktiken är mer långtgående än i gymnasieskolan. Skolverket föreslås i stället ges i uppdrag att omarbota de allmänna råden med kommentarer om studie- och yrkesvägledning och därvid belysa de särskilda krav som ställs på denna i grundsärskolan och i gymnasiesärskolan. Detta är särskilt betydelsefullt med tanke på de kommuner där gymnasiesärskolan har liten omfattning och kunskap kan saknas om de särskilda krav som ställs på studie- och yrkesvägledningen i just gymnasiesärskolan.

Särskild utbildning för vuxna på gymnasial nivå

Personer med utvecklingsstörning ska liksom andra ha möjlighet till fortsatt lärande och utveckling i vuxen ålder. Här har den särskilda utbildningen för vuxna på gymnasial nivå en roll vid sidan om exempelvis folkhögskolan och kursverksamheten. Behovet av att bygga ut denna utbildning är stort då många vuxna med utvecklingsstörning inte har tillgång till, eller mycket begränsad tillgång till, fortsatt lärande och utveckling motsvarande den som finns för övriga i befolkningen.

För den som har förutsättningar ska det enligt utredningens uppfattning vara möjligt att fullfölja sina studier från gymnasiesärskolan. I stort sett alla ämnen från gymnasiesärskolan och gymnasiesärskolearbetet, föreslås därför få förekomma i den särskilda utbildningen för vuxna på gymnasial nivå. För att öka flexibiliteten i utbildningen ska dessutom få förekomma andra kurser på en nivå som motsvarar den utbildning som ges i gymnasiesärskolan, t.ex. i form av orienteringskurser. Det är också angeläget att den särskilda utbildningen för vuxna på gymnasial nivå erbjuder yrkesinriktad utbildning. Det ska vidare vara möjligt att under vissa omständigheter ta emot elever på träningsnivå inom den särskilda utbildningen för vuxna på grundläggande nivå, trots att eleven har tidigare skolbakgrund.

Utredningen föreslår också att den särskilda utbildningen för vuxna på gymnasial nivå indelas i kurser och poäng, med samma antal gymnasiesärskolepoäng som motsvarande kurs i gymnasiesärskolan. Det ska också vara möjligt att inrätta delkurser inom utbildningen på motsvarande sätt som det redan i dag är möjligt på grundläggande nivå. Någon särskild examen föreslås inte för den särskilda utbildningen för vuxna på gymnasial nivå. Däremot ska det vara möjligt för en elev som genomför eller fullföljer en gymnasiesärskoleutbildning att få ett examensdokument motsvarande det för gymnasiesärskolan.

Utredningen föreslår vidare att störst behov tas bort som urvalsgrund inom den särskilda utbildningen för vuxna på gymnasial nivå. Vid urval till utbildningen ska i stället företräde ges, i den ordning som anges nedan, till en sökande som inte tidigare deltagit i motsvarande utbildning, önskar fullfölja studier som den sökande har påbörjat enligt en upprättad individuell studieplan, önskar fullfölja studier som påbörjats inom gymnasiesärskolan, behöver utbildningen för pågående yrkesverksamhet, eller behöver utbildningen för planerat eller kommande yrkesval.

Behoven av särskild utbildning för vuxna på gymnasial nivå är långt ifrån tillgodosedda. För att stödja utvecklingen av verksamheten bör Skolverket ges i uppdrag att ta fram allmänna råd och lärande exempel som riktas såväl till förvaltnings- och ledningsnivå som till den pedagogiska verksamheten inom den särskilda utbildningen för vuxna på gymnasial nivå. Utredningen föreslår dessutom att ett tidsbegränsat stimulansbidrag avsätts för perioden 2012–2014 till kommuner som satsar på att utveckla utbildningen inom den särskilda utbildningen för vuxna på gymnasial nivå.

Implementering samt uppföljning och utvärdering

Skolverket föreslås få i uppdrag att genomföra implementeringsinsatser som ska nå huvudmän, rektorer, lärare och annan personal i verksamheterna inför reformeringen av gymnasiesärskolan och den särskilda utbildningen för vuxna på gymnasial nivå. Implementeringen av reformerna ska också följas löpande för att de justeringar som eventuellt behövs av insatserna ska kunna göras på det lokala planet.

Utredningen föreslår dessutom att reformerna ska följas upp och utvärderas med avseende på om de leder till avsedd utveckling inom gymnasiesärskolan respektive den särskilda utbildningen för vuxna på gymnasial nivå. Denna bör inriktas på t.ex. hur väl gymnasiesärskolan lyckas att ta emot och möta elever med mycket olika förutsättningar på de nationella programmen.

Konsekvenser av utredningens förslag

De förslag som lämnas till en förändrad programstruktur för gymnasiesärskolan innebär ingen radikal förändring ur ett jämställdhetsperspektiv. Liksom i gymnasieskolan finns program som särskilt attraherar antingen de unga männen eller de unga kvinnorna. Det behövs dock liksom för gymnasieskolan medvetna strategier för att inte

den gymnasiala lärlingsutbildningen ska bli en utbildning främst för de unga männen. De förslag som lämnas för den särskilda utbildningen för vuxna på gymnasial nivå har inga uppenbara jämställdhetsperspektiv.

Prop. 2011/12:50

Bilaga 1

Utredningen har medvetet beaktat barnperspektivet i sitt arbete. I utredningens förslag om den framtida gymnasiesärskolan läggs vikt vid att elever i gymnasiesärskolan ska ha tillgång till fler alternativa utbildningsvägar än de har i dag, i form av olika program samt genom att det ska finnas möjlighet till riksrekryterande utbildning och gymnasial lärlingsutbildning inom gymnasiesärskolan. Stor vikt har även lagts vid att övriga system, som att få söka och bli mottagen på en utbildning, ska stödja elevernas möjlighet att välja utbildning samt att reglerna ska vara likvärdiga med de som gäller för gymnasieskolan.

De kostnadskonsekvenser som har beräknats för kommunerna respektive för staten är relativt begränsade. För kommunerna innebär de direkta konsekvenserna av förslagen fullt genomförda snarast en besparing. Indirekt kan dock kostnaderna för LSS öka med uppskattningsvis 10 miljoner kronor. För staten är de stora posterna det tidsbegränsade stimulansbidraget till den särskilda utbildningen för vuxna om totalt 30 miljoner kronor, eller 10 miljoner kronor per år under tre år, samt kostnader för implementering på totalt 10 miljoner kronor. Den föreslagna utredningen om ett kompletterande system för bidrag till boende och resor till och från studieorten för att elever i gymnasiesärskolan ska kunna göra val av utbildning på likvärdiga grunder som elever i gymnasieskolan kan komma att få kostnadskonsekvenser för kommunerna eller staten. Dessa måste dock beräknas av denna senare utredning.

Förslag till lag om ändring i skollagen (2010:800)

Härigenom föreskrivs i fråga om skollagen (2010:800)

dels att 18 kap. och 19 kap. ska upphöra att gälla,

dels att 7 kap. 15 §, 11 kap. 1–2 §§, 15 kap. 1 och 14 §§, 17 kap. 16 §, 21 kap. 5 §, 11 § och 20 §, 28 kap. 5 §, 12 och 13 §§ och 29 kap. 26 och 27 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det i lagen ska införas två nya kapitel, 18 kap. och 19 kap., av följande lydelse,

dels att det i lagen ska införas fem nya paragrafer, 11 kap. 17 a och 17 b §§, 15 kap. 41 § och i 21 kap. 5 a och 5 b §§ samt närmast före 11 kap. 17 a § och 15 kap. 41 § nya rubriker av följande lydelse,

dels att det i lagen ska införas en ny bilaga, bilaga 4.

7 kap. Skolplikt och rätt till utbildning

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Rätt att slutföra skolgången

Rätt att slutföra skolgången

15 § En elev i grundskolan, grundsärskolan eller specialskolan har rätt att slutföra den högsta årskursen, även om skolplikten upphör dessförinnan.

En elev i grundskolan, grundsärskolan eller specialskolan har också rätt att efter skolpliktens upphörande slutföra utbildningen under ytterligare två år, om eleven inte har nått upp till de kunskapskrav som minst ska uppnås för respektive skolform. En elev i grundsärskolan har under denna tid rätt till minst 800 timmars undervisning utöver den i 11 kap. 7 § första stycket garanterade undervisningstiden, om eleven inte dessförinnan uppnått kunskapskraven.

En elev som har tagits emot i specialskolan enligt 6 § första stycket 1 och som på grund av sina funktionsnedsättningar inte kan få tillfredsställande förhållanden i gymnasiesärskolan eller gymnasieskolan, får efter det att skolplikten har upphört och i

15 § En elev i grundskolan, grundsärskolan eller specialskolan har rätt att slutföra den högsta årskursen, även om skolplikten upphör dessförinnan.

En elev i grundskolan, grundsärskolan eller specialskolan har också rätt att efter skolpliktens upphörande slutföra utbildningen under ytterligare två år, om eleven inte har nått upp till de kunskapskrav som minst ska uppnås för respektive skolform. En elev i grundsärskolan har under denna tid rätt till minst 800 timmars undervisning utöver den i 11 kap. 7 § första stycket garanterade undervisningstiden, om eleven inte dessförinnan uppnått kunskapskraven.

mån av plats genomgå ytterligare utbildning i specialskolan till och med vårterminen det kalenderår eleven fyller 21 år, om eleven inte bedöms ha förmåga att fullfölja utbildningen enligt andra stycket.

Prop. 2011/12:50
Bilaga 2

11 kap. Grundsärskolan

Kapitlets innehåll

Nuvarande lydelse

1 § I detta kapitel finns

– allmänna bestämmelser
(2–17 §§),

– bestämmelser om betyg
(18–23 §§),

– bestämmelser om om
grundsärskola med offentlig
huvudman (24–33 §§), och
– bestämmelser om fristående
grundsärskola (34–40 §§).

Allmänna bestämmelser

Utbildningens syfte

2 § Grundsärskolan ska ge elever med utvecklingsstörning en utbildning som är anpassad till varje elevs förutsättningar och som så långt det är möjligt motsvarar den som ges i grundskolan. Utbildningen ska ligga till grund för fortsatt utbildning och i övrigt så långt det är möjligt motsvara vad som anges för grundskolan i 10 kap. 2 §.

Av 29 kap. 8 § följer att det som sägs i denna lag om elever med utvecklingsstörning också ska gälla vissa andra barn, ungdomar och vuxna.

Föreslagen lydelse

1 § I detta kapitel finns

– allmänna bestämmelser
(2–17 §§),

– bestämmelser om skyldighet att utreda tillhörighet till
grundsärskolans målgrupp (17 a
och 17 b §§),

– bestämmelser om betyg
(18–23 §§),

– bestämmelser om om
grundsärskola med offentlig
huvudman (24–33 §§), och
– bestämmelser om fristående
grundsärskola (34–40 §§).

2 § Grundsärskolan ska ge elever med utvecklingsstörning en anpassad utbildning som ger kunskaper och värden och utvecklar elevernas förmåga att tillägna sig dessa.

Utbildningen ska utformas så att den bidrar till personlig utveckling samt förbereder eleverna för aktiva livsval och ligger till grund för fortsatt utbildning. Utbildningen ska främja allsidiga kontakter och social gemenskap och ge en god grund för ett aktivt deltagande i samhällslivet.

Av 29 kap. 8 § följer att det som sägs i denna lag om elever med utvecklingsstörning också ska gälla vissa andra barn, ungdomar och vuxna.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

17 a § Om det inom ramen för undervisningen, genom uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det finns indikationer på att en elev i grundsärskolan inte tillhör grundsärskolans målgrupp, ska detta anmälas till rektorn.

En rektor som får kännedom om att det finns indikationer på att en elev i grundsärskolan inte tillhör grundsärskolans målgrupp är skyldig att anmäla detta till elevens hemkommun. Hemkommunen är skyldig att skyndsamt utreda frågan. Elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att yttra sig.

17 b § Om hemkommunens utredning enligt 17 a § visar att eleven inte tillhör grundsärskolans målgrupp, ska hemkommunen placera eleven i grundskolan.

Hemkommunen är i förekommande fall skyldig att vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att underlätta elevens övergång från grundsärskolan till grundskolan.

15 kap. Allmänna bestämmelser om gymnasieskolan

Kapitlets innehåll

Nuvarande lydelse

1 § I detta kapitel finns

- allmänna bestämmelser (2–20 §§),
- bestämmelser om betyg (21–29 §§),
- bestämmelser om gymnasieskola med offentlig huvudman (30–32 §§),
- bestämmelser om fristående gymnasieskola (33 och 34 §§), och
- bestämmelser om Rh-anpassad utbildning (35–40 §§).

Föreslagen lydelse

1 § I detta kapitel finns

- allmänna bestämmelser (2–20 §§),
- bestämmelser om betyg (21–29 §§),
- bestämmelser om gymnasieskola med offentlig huvudman (30–32 §§),
- bestämmelser om fristående gymnasieskola (33 och 34 §§),
- bestämmelser om Rh-anpassad utbildning (35–40 §§), och

Nuvarande lydelse

14 § Antagningsorganisationen får vara gemensam för gymnasieskolan och kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå.

Antagningsorganisationen får vara gemensam för gymnasieskola anordnad av kommuner, landsting och enskilda huvudmän.

Föreslagen lydelse

14 § Antagningsorganisationen får vara gemensam för gymnasieskolan, gymnasiesärskolan, kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå och särskild utbildning för vuxna på gymnasial nivå.

Antagningsorganisationen får vara gemensam för gymnasieskola och gymnasiesärskola anordnad av kommuner, landsting och enskilda huvudmän.

Riksrekryterande utbildning för elever med dövhet eller hörselskada

41 § Staten får sluta avtal med en kommun om att elever från hela landet som är döva, hörselskadade eller dövblinda eller har en språkstörning får tas emot i kommunens gymnasieskola.

17 kap. Utbildning på introduktionsprogram i gymnasieskolan

Utbildning på introduktionsprogram vid en gymnasieskola med offentlig huvudman

Nuvarande lydelse

Skyldighet att erbjuda utbildning

16 § Hemkommunen ansvarar för att alla behöriga ungdomar i hemkommunen erbjuds preparandutbildning, yrkesintroduktion, individuellt alternativ och språkintröduktion.

Utöver vad som följer av första stycket ansvarar hemkommunen för att elever från grundsärskolan erbjuds yrkesintroduktion och individuellt alternativ, om de önskar sådan utbildning och kommunen bedömer att de har förutsättningar att klara utbildningen.

Föreslagen lydelse

Skyldighet att erbjuda utbildning

16 § Hemkommunen ansvarar för att alla behöriga ungdomar i hemkommunen erbjuds preparandutbildning, yrkesintroduktion, individuellt alternativ och språkintröduktion.

Utöver vad som följer av första stycket ansvarar hemkommunen för att elever från grundsärskolan erbjuds yrkesintroduktion, individuellt alternativ om de önskar sådan utbildning.

Hemkommunen får också ta emot elever som nyligen anlänt till Sverige och som tillhör gymnasiesärskolans målgrupp på

18 kap. Allmänna bestämmelser om gymnasiesärskolan

Kapitlets innehåll

1 § I detta kapitel finns

- allmänna bestämmelser (2–22 §§),
- bestämmelser om skyldighet att utreda tillhörighet till gymnasiesärskolans målgrupp (23 och 24 §§),
- bestämmelser om betyg (25–31 §§),
- bestämmelser om gymnasiesärskola med offentlig huvudman (32–35 §§), och
- bestämmelser om fristående gymnasiesärskola (36–37 §§), och
- bestämmelser om riksrekryterande utbildning för elever med utvecklingsstörning i kombination med ytterligare funktionsnedsättning (38 och 39 §§).

Allmänna bestämmelser

Utbildningens syfte

2 § Gymnasiesärskolan ska ge elever med utvecklingsstörning en anpassad utbildning som ska ge en god grund för yrkesverksamhet och fortsatta studier samt för personlig utveckling och ett aktivt deltagande i samhällslivet.

Utbildningen i gymnasiesärskolan ska utformas så att den främjar social gemenskap och utvecklar elevernas förmåga att självständigt och tillsammans med andra tillägna sig, fördjupa och tillämpa kunskaper.

Utbildningen i gymnasiesärskolan ska i huvudsak bygga på de kunskaper eleverna fått i grundsärskolan eller motsvarande skolform.

Av 29 kap. 8 § följer att det som sägs i denna lag om elever med utvecklingsstörning ska gälla också för vissa andra barn och ungdomar.

Samverkan

3 § Huvudmannen för gymnasiesärskolan ska samverka med samhället i övrigt.

Målgrupp

4 § Utbildningen i gymnasiesärskolan vänder sig till ungdomar vars skolplikt upphört och som bedöms inte kunna nå upp till gymnasieskolans kunskapskrav därför att de har en utvecklingsstörning.

De olika utbildningarna

5 § Utbildningen i gymnasiesärskolan består av nationella program och ett träningsprogram.

Närmare bestämmelser om program finns i 19 kap.

6 § Varje kommun ska informera om gymnasiesärskolans olika program.

7 § För ungdomar med utvecklingsstörning i kombination med synskada och ytterligare funktionsnedsättningar samt för ungdomar med utvecklingsstörning i kombination med dövhet eller hörselskada får de kommuner som regeringen beslutar anordna speciellt anpassad utbildning i sin gymnasiesärskola. För dessa utbildningar gäller särskilda bestämmelser i 38–39 §§.

Läsår och terminer

8 § Utbildningen ska bedrivas under läsår, som omfattar en hösttermin och en vårtermin.

Regeringen får meddela föreskrifter om läsårets längd och om när läsåret ska börja och sluta.

Utbildningens förläggning

9 § Utbildningen i gymnasiesärskolan ska, med undantag för gymnasial lärlingsutbildning som avses i 19 kap. 9 §, i huvudsak vara skolförlagd.

Mottagande och antagning

10 § En elev som har gått ut grundsärskolan och tillhör gymnasiesärskolans målgrupp har rätt att tas emot i gymnasiesärskolan.

I annat fall, eller om det finns indikationer enligt 11 kap. 17 a §, ska frågan om en elev tillhör målgruppen prövas av elevens hemkommun. Ett sådant beslut ska föregås av en utredning som omfattar en pedagogisk, psykologisk, medicinsk och social bedömning. Eleven och elevens vårdnadshavare ska beredas tillfälle att yttra sig när utredningen genomförs.

De ungdomar som tillhör målgruppen för gymnasiesärskolan har rätt att bli mottagna i gymnasiesärskola med offentlig huvudman om utbildningen påbörjas under tiden till och med det första kalenderhalvåret det år de fyller 20 år.

11 § Huvudmannen ansvarar för antagningen till de olika utbildningarna inom gymnasiesärskolan som anordnas av huvudmannen.

12 § Regeringen meddelar föreskrifter om urval bland mottagna sökande.

13 § Antagningsorganisationen får vara gemensam för gymnasiesärskolan, gymnasieskolan, särskild utbildning för vuxna på gymnasial nivå och kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå.

Antagningsorganisationen får vara gemensam för gymnasiesärskola och gymnasieskola anordnad av kommuner, landsting och enskilda huvudmän.

14 § En elev som hör till gymnasiesärskolans målgrupp men som inte lämnar sitt medgivande till att tas emot i gymnasiesärskolan, ska istället tas emot i gymnasieskolan. Prop. 2011/12:50
Bilaga 2

Information till hemkommunen

15 § När en elev börjar eller slutar vid en gymnasiesärskola med annan huvudman än hemkommunen, ska huvudmannen snarast meddela detta till hemkommunen.

Elevers närvaro och information om frånvaro

16 § En elev i gymnasiesärskolan ska delta i den verksamhet som anordnas för att ge den avsedda utbildningen, om eleven inte har giltigt skäl att utebli.

Om en elev i gymnasiesärskolan utan giltigt skäl uteblir från den verksamhet som anordnas för att ge den avsedda utbildningen, ska rektorn se till att elevens vårdnadshavare samma dag informeras om att eleven har varit frånvarande. Om det finns särskilda skäl behöver elevens vårdnadshavare inte informeras samma dag.

Avgifter

17 § Utbildningen i gymnasiesärskolan ska vara avgiftsfri.

Eleverna ska utan kostnad ha tillgång till böcker och andra lärmaterial som behövs för en tidsenlig utbildning.

Avgifter i samband med ansökan om plats får inte tas ut.

18 § Trots 17 § får det förekomma enstaka inslag som kan medföra en obetydlig kostnad för eleverna.

I samband med skolresor och liknande aktiviteter får det, trots övriga bestämmelser i denna lag, i enstaka fall under ett läsår förekomma kostnader som ersätts av eleven eller dennes vårdnadshavare på frivillig väg. Sådana aktiviteter ska vara öppna för alla elever. Ersättningen får inte överstiga huvudmannens självkostnad för att eleven deltar i aktiviteten.

Modersmålsundervisning

19 § En elev som har en vårdnadshavare med ett annat modersmål än svenska ska erbjudas modersmålsundervisning i detta språk om

1. språket är elevens dagliga umgängesspråk i hemmet, och
2. eleven har goda kunskaper i språket.

Modersmålsundervisning i ett nationellt minoritetsspråk ska erbjudas även om språket inte är elevens dagliga umgängesspråk i hemmet.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om modersmålsundervisning. Sådana föreskrifter får innebära att modersmålsundervisning ska erbjudas i ett språk bara om ett visst antal elever önskar sådan undervisning i det språket.

20 § Minst en gång varje termin ska rektorn se till att eleven ges en samlad information om elevens kunskapsutveckling och studiesituation (utvecklingssamtal). Utvecklingssamtalet ska genomföras med elevens individuella studieplan som grund.

En elevs vårdnadshavare ska få sådan information som avses i första stycket.

Skolskjuts i hemkommunen

21 § Elever i gymnasiesärskola med offentlig huvudman inom kommunen har rätt till kostnadsfri skolskjuts från en plats i anslutning till elevens hem till den plats där utbildningen bedrivs och tillbaka, om sådan skjuts behövs med hänsyn till färdvägens längd, trafikförhållanden, elevens funktionsnedsättning eller någon annan särskild omständighet.

För elever som går i en fristående gymnasiesärskola inom kommunen eller i annan kommuns gymnasiesärskola med stöd av 19 kap. 40–41 §§ ska hemkommunen anordna skolskjuts i de fall det kan ske utan organisatoriska eller ekonomiska svårigheter.

Elevens hemkommun eller det landsting som anordnar utbildningen ska ombesörja att skolskjuts anordnas enligt första stycket.

Skolskjuts i en annan kommun än hemkommunen

22 § En elev som med stöd av 19 kap. 37–39 §§ går i gymnasiesärskola i en annan kommun än sin hemkommun och som på grund av skolgången måste övernatta i den kommunen har rätt till skolskjuts mellan den tillfälliga bostaden och den plats där utbildningen bedrivs under samma förutsättningar som gäller för elever som är hemmahörande i kommunen.

Den kommun som anordnar utbildningen ska ombesörja att skolskjuts anordnas enligt första stycket. Kommunens kostnader för detta ska ersättas av elevens hemkommun.

Skyldighet att utreda tillhörighet till gymnasiesärskolans målgrupp

23 § Om det inom ramen för undervisningen, genom uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det finns indikationer på att en elev i gymnasiesärskolan inte tillhör gymnasiesärskolans målgrupp, ska detta anmälas till rektorn.

En rektor som får kännedom om att det finns indikationer på att en elev i gymnasiesärskolan inte tillhör gymnasiesärskolans målgrupp är skyldig att anmäla detta till elevens hemkommun. Hemkommunen är skyldig att skyndsamt utreda frågan. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att yttra sig.

24 § Om hemkommunens utredning enligt 23 § visar att eleven inte tillhör gymnasiesärskolans målgrupp, ska hemkommunen erbjuda eleven gymnasieskola.

Hemkommunen är i förekommande fall skyldig att vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att underlätta elevens övergång från gymnasiesärskolan till gymnasieskolan. Prop. 2011/12:50 Bilaga 2

Betyg

Tillämpliga bestämmelser

25 § Allmänna bestämmelser om betyg och betygssättning finns i 3 kap. 13–21 §§.

Betygssättning

26 § På de nationella programmen ska betyg sättas på varje avslutad kurs och efter genomfört gymnasiesärskolearbete.

På träningsprogrammet ska betyg inte sättas.

Om en elev har läst en kurs enligt gymnasieskolans ämnesplan ska betyg sättas i enlighet med de bestämmelser som gäller för betygssättning i gymnasieskolan. I övriga fall gäller 27–31 §§.

Regeringen får meddela föreskrifter om hur betygssättningen ska gå till. Föreskrifterna får innebära undantag från bestämmelsen i 3 kap. 16 § om vem som beslutar om betyg.

27 § Betyg för godkända resultat betecknas med A, B, C, D eller E.

Högsta betyg betecknas med A och lägsta betyg med E.

För den elev som inte uppnår kraven för betyget E ska ett intyg utfärdas om att eleven deltagit i kursen. Intyget utfärdas av rektorn.

28 § Som betyg på en kurs ska någon av beteckningarna A, B, C, D eller E användas. Högsta betyg betecknas med A och lägsta betyget med E. Betyg ska bestämmas med hjälp av de kunskapskrav som har föreskrivits för en kurs.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om kunskapskrav.

29 § Som betyg på gymnasiesärskolearbetet ska beteckningen E användas om eleven nått målen för gymnasiesärskolearbetet i examensmålen.

30 § Om det finns särskilda skäl får det vid betygssättningen bortses från enstaka delar av kunskapskraven. Med särskilda skäl avses funktionsnedsättning eller andra liknande personliga förhållanden som inte är av tillfällig natur och som utgör ett direkt hinder för att eleven ska kunna nå ett visst kunskapskrav. De kunskapskrav som rör säkerhet och de som hänvisar till lagar, förordningar eller myndigheters föreskrifter ska dock alltid uppfyllas.

31 § Om det på ett nationellt program saknas underlag för bedömning av en elevs kunskaper på grund av elevens frånvaro, ska betyg inte sättas.

Kommunens ansvar

32 § Varje kommun ansvarar för att ungdomar med utvecklingsstörning i kommunen erbjuds gymnasiesärskoleutbildning av god kvalitet.

Kommunen kan erbjuda utbildning som den själv anordnar eller utbildning som anordnas av en annan kommun eller ett landsting enligt samverkansavtal med kommunen eller landstinget. Kommuner som har ingått ett samverkansavtal bildar ett samverkansområde för utbildningen.

Vilka utbildningar som erbjuds och antalet platser på dessa ska så långt det är möjligt anpassas med hänsyn till ungdomarnas önskemål.

Kommunens organisation av sin gymnasiesärskola

33 § Varje kommun ska vid utformningen av gymnasiesärskolan beakta vad som för eleverna är ändamålsenligt från kommunikationssynpunkt. Varje kommun som anordnar gymnasiesärskola ska så långt det är möjligt organisera gymnasiesärskolan så att ingen elev på grund av skolgången behöver bo utanför det egna hemmet.

I lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade finns föreskrifter om stöd och service i form av boende i familjehem eller bostad med särskild service för barn och ungdomar som behöver bo utanför föräldrahemmet.

Utbildning anordnad av landsting

34 § Efter överenskommelse med en kommun får ett landsting anordna utbildning på nationella program och på träningsprogrammet.

Stöd till inackordering

35 § Hemkommunen ska lämna ekonomiskt stöd till elever i en gymnasiesärskola med offentlig huvudman som behöver inackordering på grund av skolgången.

Denna skyldighet gäller dock inte elever som har tagits emot i andra hand till ett nationellt program enligt 19 kap. 40 §.

Skyldigheten gäller till och med första kalenderhalvåret det år eleven fyller 20 år.

Stödet ska avse boende, fördyrat uppehälle och resor till och från hemmet. Det ska ges kontant eller på annat sätt som ska framgå av beslutet om stöd. Om stödet ges kontant, ska det lämnas med lägst 1/30 av prisbasbeloppet enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring för varje hel kalendermånad som eleven bor inackorderad. Beloppet får avrundas till närmast lägre hela tiotal kronor.

Mottagande

36 § Varje fristående skola med gymnasiesärskola ska vara öppen för alla elever som har rätt till utbildning i en gymnasiesärskola med offentlig huvudman.

Huvudmannen behöver inte ta emot eller ge fortsatt utbildning åt en elev om hemkommunen har beslutat att inte lämna bidrag för eleven enligt 19 kap. 48 § andra stycket.

Insyn

37 § Den kommun där den fristående skolan är belägen har rätt till insyn i verksamheten.

Riksrekryterande utbildning för elever med utvecklingsstörning i kombination med ytterligare funktionsnedsättning

38 § Staten får sluta avtal med en kommun om att i kommunens gymnasiesärskola ta emot elever från hela landet med utvecklingsstörning i kombination med synskada och ytterligare funktionsnedsättning, eller med utvecklingsstörning i kombination med dövhet eller hörselskada.

39 § Regeringen får meddela föreskrifter om sådan utbildning som avses i 38 §.

Föreskrifterna får innebära undantag från vad som annars gäller för utbildning i gymnasiesärskolan.

19 kap. Utbildning på program i gymnasiesärskolan

Kapitlets innehåll

1 § I detta kapitel finns bestämmelser om

- utbildningarnas utformning och innehåll (2–26 §§),
- dokumentation över genomförd gymnasiesärskoleutbildning (27 och 28 §§),
- ansökan, antagning, mottagande och fullföljande av utbildningen (29–34 §§),
- utbildning vid en gymnasiesärskola med offentlig huvudman (35–45 §§), och
- utbildning vid en fristående gymnasiesärskola (46–50 §§).

Utbildningarnas utformning och innehåll

De nationella programmen

2 § De nationella programmen i gymnasiesärskolan är programmen för

- administration, handel och varuhantering,
- estetiska verksamheter,
- fastighet, anläggning och bygg.

- fordonsvård och transport,
- hantverk och produktion,
- hotell, restaurang och bageri,
- hälsa, vård och omsorg,
- samhälle och språk, samt
- skog, mark och djur.

3 § Undervisningen på de nationella programmen ska omfatta ämnena

- svenska eller svenska som andraspråk,
- engelska,
- matematik,
- idrott och hälsa,
- estetisk verksamhet,
- historia,
- samhällskunskap,
- religionskunskap, och
- naturkunskap.

Dessutom ska det, för elever som ska erbjudas modersmålsundervisning, som ämne finnas modersmål. Det ska också finnas individuellt val.

Examensmål

4 § För varje nationellt program ska det finnas examensmål som innehåller mål för programmet

Nationella inriktningar och särskilda varianter

5 § Inom de nationella programmen får det finnas inriktningar och särskilda varianter, som börjar det första, andra eller tredje läsåret.

6 § Inriktningarna är nationella.

Regeringen får meddela föreskrifter om vilka nationella inriktningar som ska finnas.

7 § Frågan om en särskild variant ska godkännas ska prövas av Statens skolverk.

8 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om nationella inriktningar och särskilda varianter.

Gymnasial lärlingsutbildning inom gymnasiesärskolan

9 § Inom de nationella programmen Administration, handel och varuhantering, Fastighet, anläggning och bygg, Fordonsvård och transport, Hantverk och produktion, Hotell, restaurang och bageri, Hälsa, vård och omsorg samt Skog, mark och djur får det finnas gymnasial lärlingsutbildning.

Gymnasial lärlingsutbildning inom gymnasiesärskolan ska i huvudsak vara förlagd till en eller flera arbetsplatser.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om gymnasial lärlingsutbildning inom gymnasiesärskolan. Prop. 2011/12:50 Bilaga 2

Träningsprogrammet

10 § Utbildning på träningsprogrammet ska erbjudas elever som inte kan följa undervisningen på ett nationellt program.

Undervisningen på träningsprogrammet ska omfatta ämnesområdena Estetisk verksamhet, Hem- och konsumentkunskap, Idrott och hälsa, Natur och miljö, Individ och samhälle samt Språk och kommunikation. Praktik får förekomma om rektorn bedömer att det är till nytta för eleven.

Programmet kan syfta till att stimulera eleven att senare gå över på ett nationellt program.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om ämnesområden.

11 § Rektorn får besluta att en elev ska läsa en kombination av ämnen och sådana ämnesområden som anges i 10 §, om eleven har förutsättningar för det. Detta beslut ska framgå av elevens individuella studieplan.

12 § För de elever på träningsprogrammet som ska erbjudas modersmålsundervisning ska modersmål finnas som ämne.

Erbjudande av viss utbildning

13 § När en huvudman erbjuder utbildning på ett nationellt program får huvudmannen också låta erbjudandet omfatta att eleven senare ska antas till en nationell inriktning, en särskild variant eller gymnasial lärlingsutbildning inom programmet.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om att ett sådant erbjudande ska ges inom vissa program.

Avvikelser från ett nationellt programs innehåll

14 § Statens skolverk får besluta om avvikelser från struktur, innehåll och examensmål för utbildningar på nationella program.

Beslut enligt första stycket som avser en utbildning som anordnas av en offentlig huvudman fattas i samband med beslut om riksrekrytering enligt 38 §.

Beslut enligt första stycket som avser en utbildning som anordnas av en enskild huvudman fattas efter en prövning som motsvarar prövningen av riksrekryterande utbildningar enligt 38 §.

Regeringen får meddela föreskrifter om villkor för beslut enligt tredje stycket.

15 § Om det finns särskilda skäl, får huvudmannen besluta att en elevs utbildning på ett nationellt program till sitt innehåll får avvika från vad som annars gäller för programmet.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om sådana avvikelser som avses i första stycket.

Prop. 2011/12:50

Bilaga 2

Utbildningens längd

16 § Utbildningen i gymnasiesärskolan är avsedd att genomgås på fyra läsår. Huvudmannen får besluta att utbildningen får fördelas på längre tid än fyra läsår.

Regeringen får meddela föreskrifter om huvudmannens befogenhet enligt första stycket.

Utbildningens förläggning och arbetsplatsförlagt lärande

17 § Av 18 kap. 9 § framgår att utbildningen i gymnasiesärskolan i huvudsak ska vara skolförlagd, om inte annat följer av bestämmelserna om gymnasial lärlingsutbildning i gymnasiesärskolan i 9 §.

De nationella programmen ska innehålla arbetsplatsförlagt lärande.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om minsta omfattning av det arbetsplatsförlagda lärandet samt om undantag från 18 kap. 9 §.

Utbildningens omfattning och garanterad undervisningstid

18 § Utbildningen inom gymnasiesärskolan ska bedrivas som heltidsstudier.

19 § Eleverna har rätt till minst 3 600 undervisningstimmar om 60 minuter (garanterad undervisningstid).

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om avvikelser från den garanterade undervisningstiden.

20 § Omfattningen av studierna på nationella program anges i gymnasiesärskolepoäng. Utbildningens omfattning är 3 000 gymnasiesärskolepoäng. Fördelningen framgår av en poängplan i bilaga 4.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om poängplanen.

Ämnen, gymnasiesärskolearbete och kurser

21 § För varje ämne ska det finnas en ämnesplan.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om ämnesplaner.

22 § I utbildningen på de nationella programmen ska det ingå ett gymnasiesärskolearbete.

23 § Utbildningen inom varje ämne på de nationella programmen ges i form av en eller flera kurser.

För varje kurs ska det anges hur många gymnasiesärskolepoäng som kursen omfattar.

24 § Har en elev efter avslutad kurs eller genomfört gymnasiesärskolearbete fått lägst betyget E, är huvudmannen inte skyldig att erbjuda ytterligare utbildning av samma slag, om inte annat följer av föreskrifter meddelade med stöd av andra stycket.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vad som krävs för att få påbörja en kurs och att få gå om en kurs.

Individuell studieplan

25 § För varje elev ska det upprättas en individuell studieplan.

Elevens synpunkter ska inhämtas och beaktas vid utformandet av den individuella studieplanen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om den individuella studieplanen.

26 § Rektorn får i den individuella studieplanen besluta att en elev på ett nationellt program ska få anpassad studiegång. Ett sådant beslut får innebära att elevens utbildning ska omfatta färre gymnasiesärskolepoäng än vad som anges i bilaga 4.

Dokumentation över genomförd gymnasiesärskoleutbildning

27 § Elever på de nationella programmen ska få ett examensdokument. Dokumentet ska innehålla uppgifter om betyg, vilka kurser eleven läst, kursernas omfattning i gymnasiesärskolepoäng, gymnasiesärskolearbete och om inriktningen på elevens arbetsplatsförlagda lärande.

För elever på träningsprogrammet gäller att de på begäran kan få ett examensdokument. Dokumentet ska i så fall innehålla uppgifter om vilka ämnesområden enligt 10 § som eleven har läst och i förekommande fall om vilka ämnen som eleven har läst med stöd av 11 §.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om dokumentation över genomförd gymnasiesärskoleutbildning.

28 § Det ska framgå av examensdokumentet om en elev på ett nationellt program har uppnått examensmålen, vilket innebär godkända betyg som omfattar minst 2 500 gymnasiesärskolepoäng och som innefattar

1. en eller flera kurser i svenska eller svenska som andraspråk och matematik, och
2. gymnasiesärskolearbetet.

Ansökan, antagning, mottagande och fullföljande av utbildningen

Ansökan

29 § En ansökan till ett nationellt program eller till en sådan nationell inriktning, särskild variant eller gymnasial lärlingsutbildning inom gymnasiesärskolan som börjar första läsåret eller till träningsprogrammet ska ges in till den sökandes hemkommun. Avser ansökan mer än en

utbildning ska den sökande ange i vilken ordning han eller hon önskar komma i fråga.

Prop. 2011/12:50

Bilaga 2

Om ansökan avser en utbildning som anordnas av en annan huvudman, ska ansökan omedelbart sändas vidare till denne.

Beslut om mottagande

30 § Huvudmannen för den sökta utbildningen prövar om den sökande ska tas emot.

Om hemkommunen bedömer att en elev som sökt till träningsprogrammet inte kan följa undervisningen på ett nationellt program, ska eleven tas emot på träningsprogrammet.

Om hemkommunen bedömer att en elev som sökt till träningsprogrammet kan följa undervisningen på ett nationellt program, ska kommunen, efter att eleven och elevens vårdnadshavare beretts tillfälle att yttra sig, istället ta emot eleven på ett nationellt program.

Rätten att fullfölja utbildningen

31 § En elev som har påbörjat en utbildning inom gymnasiesärskolan har rätt att, utom i de fall som avses i 18 kap. 23 och 24 §§ hos huvudmannen eller, om huvudmannen är offentlig, inom samverkansområdet under fyra läsår fullfölja sin utbildning.

Om det finns särskilda skäl får rektorn besluta att en elev istället ska få fullfölja sin gymnasiesärskoleutbildning under fem läsår.

Första stycket gäller även om de förhållanden som låg till grund för mottagandet ändras under studietiden.

32 § Vad som sägs i 31 § gäller på motsvarande sätt den elev som har påbörjat gymnasial lärlingsutbildning.

Om lämplig arbetsplatsförlagd utbildning inte längre kan anordnas, ska eleven i stället erbjudas att fullfölja sin utbildning genom skolförlagd utbildning på det aktuella programmet. Om inte heller detta är möjligt, ska erbjudandet avse att fullfölja utbildningen på ett annat nationellt program.

33 § Om huvudmannens erbjudande av ett nationellt program omfattade att eleven senare ska antas till en nationell inriktning, en särskild variant eller gymnasial lärlingsutbildning enligt 9 §, har den elev som påbörjat programmet rätt att fullfölja utbildningen på den nationella inriktningen, den särskilda varianten respektive som gymnasial lärlingsutbildning enligt 32 och 33 §§.

34 § I 43 § finns ytterligare bestämmelser om rätten för en elev i en skola med offentlig huvudman att fullfölja sin utbildning när eleven flyttar till en annan kommun.

Skyldighet att erbjuda utbildning

35 § Hemkommunen ansvarar för att alla ungdomar i kommunen som hör till gymnasiesärskolans målgrupp erbjuds utbildning på gymnasiesärskolans nationella program eller på träningsprogrammet.

Kommunen ska sträva efter att erbjudandet ska omfatta ett allsidigt urval av nationella program och nationella inriktningar.

Ett sådant erbjudande ska avse utbildning som anordnas inom kommunen eller i en annan kommun eller ett landsting i enlighet med samverkansavtal.

Mottagande i första hand

36 § Av de sökande till ett nationellt program eller till en sådan nationell inriktning, särskild variant eller gymnasial lärlingsutbildning som börjar första läsåret ska huvudmannen i första hand ta emot dem som är hemmahörande i kommunen eller inom samverkansområdet för utbildningen.

37 § Utöver vad som följer av 36 § ska de som är sökande tas emot i första hand om de sökt till

1. sådan utbildning som avses i 36 § och med hänsyn till sina personliga förhållanden har särskilda skäl att få gå i den gymnasiesärskola dit de har sökt,

2. ett nationellt program eller till en nationell inriktning som börjar det första läsåret och är hemmahörande i en kommun som inte erbjuder den sökta utbildningen,

3. gymnasial lärlingsutbildning inom gymnasiesärskolan som börjar det första läsåret och är hemmahörande i en kommun som inte erbjuder någon utbildning på det aktuella programmet,

4. ett nationellt program och åberopat att huvudmannen inom det sökta programmet anordnar en nationell inriktning som börjar senare än första läsåret och som hemkommunen inte erbjuder,

eller

5. en utbildning som det har fattats beslut om riksrekrytering för enligt 38 §.

Riksrekryterande utbildning

38 § Statens skolverk får besluta att det till en viss utbildning på de nationella programmen i första hand ska tas emot sökande från hela landet (riksrekrytering).

För riksrekryterande idrottsutbildning och nationellt godkänd idrottsutbildning får Statens skolverk besluta om riksrekrytering även för träningsprogrammet.

Regeringen får meddela föreskrifter om villkor för att en viss utbildning ska kunna bli riksrekryterande.

39 § Beslut om riksrekrytering ska ange under vilken tid beslutet ska gälla och hur många platser utbildningen får omfatta.

Prop. 2011/12:50
Bilaga 2

Mottagande i andra hand

40 § Andra sökande än de som ska tas emot i första hand enligt 37 och 38 §§ får tas emot i andra hand till platser som återstår sedan alla de som ska tas emot i första hand har antagits till utbildningen.

Träningsprogrammet

41 § En kommun får ta emot en elev från en annan kommun på träningsprogram i sin gymnasiesärskola under förutsättning att hemkommunen bedömt att eleven inte kan följa undervisningen på ett nationellt program samt att hemkommunen och mottagande kommun kommer överens om ersättningen för utbildningen.

Yttrande från hemkommunen

42 § Innan en kommun eller ett landsting tar emot en sökande som inte är hemmahörande i kommunen eller samverkansområdet för utbildningen ska yttrande inhämtas från den sökandes hemkommun. Yttrande behöver dock inte inhämtas, om det med hänsyn till tidigare avgivet yttrande eller av andra skäl är onödigt.

Rätt att fullfölja utbildningen för en elev som flyttar

43 § En elev som har påbörjat utbildningen i gymnasiesärskolan och som därefter flyttar från kommunen eller samverkansområdet för utbildningen, har rätt att fullfölja utbildningen på det påbörjade programmet, om den nya hemkommunen erbjuder sådan utbildning.

Erbjuder den nya hemkommunen inte den aktuella utbildningen, har eleven rätt att efter eget val fullfölja sin utbildning i en annan kommun eller ett landsting som anordnar utbildningen

Interkommunal ersättning

44 § En kommun som på ett nationellt program har antagit en elev som inte är hemmahörande i kommunen eller i samverkansområdet för utbildningen ska ersättas för sina kostnader för elevens utbildning av dennes hemkommun (interkommunal ersättning).

Första stycket gäller även ett landsting som på ett nationellt program har antagit en elev som inte är hemmahörande i samverkansområdet för utbildningen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om interkommunal ersättning för de nationella programmen.

För träningsprogrammet ska den anordnande huvudmannen och elevens hemkommun komma överens om ersättningen.

45 § Om inte den anordnande huvudmannen och elevens hemkommun kommer överens om annat, och annat inte heller följer av andra och tredje styckena, ska den interkommunala ersättningen motsvara anordnarens självkostnad.

Prop. 2011/12:50
Bilaga 2

När eleven har tagits emot i andra hand enligt 40 §, ska ersättningen högst uppgå till den kostnad som hemkommunen själv har för motsvarande utbildning. Är anordnarens kostnad lägre, ska hemkommunen i stället ersätta den lägre kostnaden.

När det är fråga om riksrekryterande utbildning eller särskilda varianter inom de nationella programmen, ska hemkommunen betala det belopp som har beslutats i varje särskilt fall av Statens skolverk.

Utbildning vid en fristående gymnasiesärskola

Bidrag från hemkommunen

46 § Hemkommunen ska lämna bidrag till huvudmannen för varje elev vid skolenheten som hemkommunen, enligt 35 §, var skyldig att erbjuda utbildning i gymnasiesärskolan vid den tidpunkt när utbildningen påbörjades.

Bidraget består av ett grundbelopp enligt 47 § och i vissa fall ett tilläggsbelopp enligt 48 §.

47 § Grundbeloppet ska avse ersättning för

1. undervisning,
2. lärmaterial,
3. elevhälsa,
4. måltider,
5. administration,
6. mervärdesskatt, och
7. lokalkostnader.

48 § Tilläggsbelopp ska lämnas för elever som har ett omfattande behov av särskilt stöd eller ska erbjudas modersmålsundervisning.

Hemkommunen är inte skyldig att betala tilläggsbelopp för en elev som är i behov av särskilt stöd, om betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter uppstår för kommunen.

49 § För utbildning på sådana nationella program och nationella inriktningar som hemkommunen erbjuder ska grundbeloppet bestämmas efter samma grunder som kommunen tillämpar vid fördelning av resurser till det programmet, den inriktningen eller ett jämförbart program.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vilka av de nationella programmen som är jämförbara vid fördelning av resurser.

För utbildning på särskilda varianter och för sådan utbildning som avses i 14 § tredje stycket ska hemkommunen betala det grundbelopp som har beslutats i varje särskilt fall av Statens skolverk.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om det grundbelopp som hemkommunen ska betala,

om eleven, i andra fall än som avses i tredje stycket, har antagits till en utbildning som kommunen inte erbjuder.

Prop. 2011/12:50
Bilaga 2

Urval

50 § Om det inte finns plats för alla sökande till en fristående skola med gymnasiesärskola, ska urvalet göras på grunder som Statens skolinspektion godkänner.

21 kap. Särskild utbildning för vuxna

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Kurser

5 § Utbildningen bedrivs i form av kurser.

För varje kurs ska det finnas en kursplan.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om kursplaner.

Kurser och gymnasiepoäng

5 § Utbildningen bedrivs i form av kurser och på gymnasial nivå även i form av ett gymnasiesärskolearbete.

På gymnasial nivå betecknas kursernas och gymnasiesärskolearbetets omfattning med gymnasiesärskolepoäng.

5 a § För varje kurs ska det finnas en kursplan när det gäller utbildning på grundläggande nivå och en ämnesplan när det gäller utbildning på gymnasial nivå.

Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om kursplaner, ämnesplaner och gymnasiesärskolepoäng. Sådana föreskrifter får innebära att kursplaner eller ämnesplaner inte ska finnas eller att gymnasiesärskolepoäng inte ska beräknas för vissa kurser.

5 b § För en elev som genomför eller fullföljer sin gymnasiesärskoleutbildning inom särskild utbildning för vuxna på gymnasial nivå ska det framgå av examensdokumentet om eleven uppnått examensmålen i enlighet med 19 kap. 28 §.

Rätt att delta i utbildning på grundläggande nivå

11 § En vuxen med utvecklingsstörning har rätt att delta i utbildning på grundläggande nivå från och med andra kalenderhalvåret det år han eller hon fyller 20 år, om han eller hon

1. är bosatt i landet,
2. saknar sådana kunskaper som utbildningen i grundsärskolan syftar till att ge, och
3. har förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.

Första stycket gäller inte intagna i kriminalvårdsanstalt. Av 24 kap. 10 § framgår att Kriminalvården ansvarar för deras utbildning.

20 § Betyg ska grundas på en bedömning av elevens kunskaper i förhållande till såväl uppställda kunskapsmål i kursplaner som betygskriterier.

Betygskriterier ska finnas för varje kurs där betyg ska sättas.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om betygskriterier.

Rätt att delta i utbildning på grundläggande nivå

11 § En vuxen med utvecklingsstörning har rätt att delta i utbildning på grundläggande nivå från och med andra kalenderhalvåret det år han eller hon fyller 20 år, om han eller hon

1. är bosatt i landet,
2. saknar sådana kunskaper som utbildningen i grundsärskolan syftar till att ge, och
3. har förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.

Första stycket gäller inte intagna i kriminalvårdsanstalt. Av 24 kap. 10 § framgår att Kriminalvården ansvarar för deras utbildning.

Andra vuxna än de som har rätt att delta i utbildning på grundläggande nivå får erbjudas utbildning på träningsnivå.

20 § *Betyg på kurser i utbildning på grundläggande nivå ska grundas på en bedömning av elevens kunskaper i förhållande till såväl uppställda kunskapsmål i kursplaner som betygskriterier.*

Betyg på kurser i utbildning på gymnasial nivå ska grundas på en bedömning av elevens kunskaper i förhållande till såväl uppställda kunskapsmål i ämnesplaner som kunskapskrav.

Betygskriterier ska finnas för varje kurs i utbildning på grundläggande nivå där betyg ska sättas. Kunskapskrav ska finnas för varje kurs i utbildning på gymnasial nivå där betyg ska sättas.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om betygskriterier och kunskapskrav

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Beslut av en kommun eller ett landsting

5 § Beslut av en kommun eller ett landsting får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol i fråga om

(---)

2. bidrag enligt 8 kap. 21 §, 9 kap. 19 §, 10 kap. 37 §, 11 kap. 36 §, 14 kap. 15 §, 16 kap. 52 §, 17 kap. 31 eller 35 § eller 19 kap. 25 §,

(---)

5. skolskjuts enligt 10 kap. 32 § första stycket, 10 kap. 33 § första stycket, 11 kap. 31 § första stycket, 11 kap. 32 § första stycket, 19 kap. 20 § första stycket eller 19 kap. 21 § första stycket,

6. ekonomiskt stöd till inackordering enligt 15 kap. 32 §,

(---).

Beslut av en kommun eller ett landsting

12 § Beslut av en kommun eller ett landsting får överklagas hos Skolväsendets överklagandenämnd i fråga om

(---)

6. placering vid en annan skolenhet än den vårdnadshavare önskar enligt 9 kap. 15 § andra stycket, 10 kap. 30 § andra stycket, 11 kap. 29 § andra stycket eller 19 kap. 19 § andra stycket,

7. behörighet eller mottagande i första hand enligt 16 kap. 36 § eller mottagande enligt 17 kap. 14 § när det gäller en utbildning i gymnasieskolan som utformats för en grupp elever,

8. tillhörighet till målgruppen för gymnasiesärskolan enligt 18 kap. 8 § andra stycket,

Beslut av en kommun eller ett landsting

5 § Beslut av en kommun eller ett landsting får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol i fråga om

(---)

2. bidrag enligt 8 kap. 21 §, 9 kap. 19 §, 10 kap. 37 §, 11 kap. 36 §, 14 kap. 15 §, 16 kap. 52 §, 17 kap. 31 eller 35 § eller 19 kap. 46 §,

(---)

5. skolskjuts enligt 10 kap. 32 § första stycket, 10 kap. 33 § första stycket, 11 kap. 31 § första stycket, 11 kap. 32 § första stycket, 18 kap. 21 § första stycket eller 18 kap. 22 § första stycket,

6. ekonomiskt stöd till inackordering enligt 15 kap. 32 § och 18 kap. 35 §,

(---).

Beslut av en kommun eller ett landsting

12 § Beslut av en kommun eller ett landsting får överklagas hos Skolväsendets överklagandenämnd i fråga om

(---)

6. placering vid en annan skolenhet än den vårdnadshavare önskar enligt 9 kap. 15 § andra stycket, 10 kap. 30 § andra stycket, eller 11 kap. 29 § andra stycket.

7. behörighet eller mottagande i första hand enligt 16 kap. 36 § och 19 kap. 37 § eller mottagande enligt 17 kap. 14 § när det gäller en utbildning i gymnasieskolan som utformats för en grupp elever,

8. tillhörighet till målgruppen för gymnasiesärskolan enligt 18 kap. 10 § andra stycket,

(---).

Beslut av en enskild huvudman

13 § Beslut av en enskild huvudman får överklagas hos Skolväsendets överklagandenämnd i fråga om

1. behörighet och mottagande enligt 16 kap. 36 § eller mottagande enligt 17 kap. 14 § när det gäller en utbildning i gymnasieskolan som utformats för en grupp elever, eller (---).

(---).

Beslut av en enskild huvudman

13 § Beslut av en enskild huvudman får överklagas hos Skolväsendets överklagandenämnd i fråga om

1. behörighet och mottagande enligt 16 kap. 36 § eller mottagande enligt 17 kap. 14 § när det gäller en utbildning i gymnasieskolan som utformats för en grupp elever *eller mottagande enligt 18 kap. 36 § när det gäller en utbildning i gymnasieskolan,* eller (---).

Prop. 2011/12:50

Bilaga 2

29 kap. Övriga bestämmelser

Nuvarande lydelse

26 § Regeringen får meddela ytterligare föreskrifter om bestämmandet av det bidrag som kommunerna enligt 8 kap. 21 §, 9 kap. 19 §, 10 kap. 37 §, 11 kap. 36 §, 14 kap. 15 §, 16 kap. 52 §, 17 kap. 31 §, 19 kap. 25 § och 25 kap. 11 § är skyldiga att lämna till fristående förskolor, fristående skolor och enskilt bedriven pedagogisk omsorg.

(---).

Föreslagen lydelse

26 § Regeringen får meddela ytterligare föreskrifter om bestämmandet av det bidrag som kommunerna enligt 8 kap. 21 §, 9 kap. 19 §, 10 kap. 37 §, 11 kap. 36 §, 14 kap. 15 §, 16 kap. 52 §, 17 kap. 31 §, *19 kap. 46 §* och 25 kap. 11 § är skyldiga att lämna till fristående förskolor, fristående skolor och enskilt bedriven pedagogisk omsorg.

(---).

27 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om det belopp som kommunen ska betala i stället för vad som anges i 8 kap. 21–23 §§, 9 kap. 19–21 §§, 10 kap. 37–39 §§, 11 kap. 36–38 §§, 16 kap. 52–55 §§, 17 kap. 31–34 §§ och 19 kap. 25–27 §§, när bidraget avser en elev som ges utbildning till följd av 2 och 3 §§ eller med stöd av föreskrifter som har meddelats med stöd av 5 §.

27 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om det belopp som kommunen ska betala i stället för vad som anges i 8 kap. 21–23 §§, 9 kap. 19–21 §§, 10 kap. 37–39 §§, 11 kap. 36–38 §§, 16 kap. 52–55 §§, 17 kap. 31–34 §§ och *19 kap. 46–49 §§*, när bidraget avser en elev som ges utbildning till följd av 2 och 3 §§ eller med stöd av föreskrifter som har meddelats med stöd av 5 §.

Denna lag träder i kraft den (datum år) och ska tillämpas på utbildning som påbörjas efter den (datum år).

Poängplan för nationella program i gymnasiesärskolan

Ämne	Gymnasiesärskolepoäng
------	-----------------------

De ämnen som i minst angiven omfattning, ska ingå i de nationella programmen (gymnasiesärskolegemensamma ämnen)

Svenska eller svenska som andraspråk	200
Engelska	100
Matematik	100
Idrott och hälsa	100
Estetisk verksamhet	100
Historia	50
Samhällskunskap	50
Religionskunskap	50
Naturkunskap	50
Ämnen genom vilket programmet får sin karaktär	1 600
Individuellt val	400
Gymnasiesärskolearbete	200
Summa gymnasiesärskolepoäng	3 000

Förteckning över remissinstanserna avseende betänkandet (SOU 2011:8)

Prop. 2011/12:50

Bilaga 3

Efter remiss har yttranden över betänkandet avgetts av Riksdagens ombudsmän (JO), Kammarrätten i Göteborg, Förvaltningsrätten i Stockholm, Socialstyrelsen, Statens institutionsstyrelse (SIS), Myndigheten för handikappolitisk samordning (Handisam), Barnombudsmannen, Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap (FAS), Arbetsgivarverket, Statskontoret, Ekonomistyrningsverket, Statens skolverk, Statens skolinspektion, Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM), Folkbildningsrådet, Skolväsendets överklagandenämnd, Ungdomsstyrelsen, Myndigheten för yrkeshögskolan, Centrala studiestödsnämnden, Högskolan Kristianstad, Malmö högskola, Linköpings universitet, Stockholms universitet, Karlstads universitet, Umeå universitet, Örebro universitet, Konstfack, Kungliga Musikhögskolan i Stockholm (KMH), Utredningen om en flexibel specialskola (U 2010:04), Tillväxtverket, Regelrådet, Diskrimineringsombudsmannen (DO), Arbetsförmedlingen, Alingsås kommun, Bollnäs kommun, Gotlands kommun, Gävle kommun, Göteborgs kommun, Hagfors kommun, Halmstads kommun, Haninge kommun, Järfälla kommun, Karlshamns kommun, Karlstads kommun, Kungsbacka kommun, Linköpings kommun, Luleå kommun, Malmö kommun, Sigtuna kommun, Solna kommun, Stockholms kommun, Tingsryds kommun, Umeå kommun, Uppsala kommun, Värnamo kommun, Örebro kommun, Östra Göinge kommun, Jönköpings läns landsting, Östergötlands läns landsting, Autism- och Aspergerförbundet, Byggnadsindustrins Yrkesnämnd, Fastighetsbranschens utbildningsnämnd, Friskolornas riksförbund, Föräldraalliansen Sverige, Landsorganisationen i Sverige (LO), Lärarförbundet, Lärarnas Riksförbund (LR), Riksförbundet Attention, Riksförbundet Ekeskolans Vänner, Riksförbundet för döva, hörselskadade och språkstörda barn (DHB), Riksförbundet för Utvecklingsstörda Barn, Ungdomar och Vuxna (FUB), Riksföreningen Särvuxpedagogerna, Riksidrottsförbundet, Svenska Förbundet för Specialpedagogik, Svenska Handikappidrottsförbundet, Svenskt Näringsliv, Sveriges Akademikers Centralorganisation (SACO) som har överlåtit remissen till Förbundet Sveriges Arbetsterapeuter (FSA), Sveriges Byggindustrier (BI), Sveriges Kommuner och Landsting (SKL), Sveriges Psykologförbund, Sveriges Skolledarförbund, Sveriges Vägledarförening, Synskadades Riksförbund, Särskolans och Specialskolans Yrkesvägledares Ideella Förening (SYVI), Utvecklingspedagogik Sverige AB, Vuxenutbildning i samverkan (ViS) samt Waldorfskolefederationen.

Utanför remisslistan har dessutom Hvilan utbildning, Sunnerbrogymnasiet, Arbetslaget Gymnasiesärskolan i Bromölla, Botkyrka kommun, Otto Tuxen-Meyer – Gymnasiesärskolan i Nyköping, Jenny Nyströmskolan/Gymnasiesärskolan i Kalmar, Tor Udd - Marks Gymnasieskola, Naturbruksgymnasiet i Östra Ljungby, Birgitta Nidefelt, Helena Karlsson, Länsförbundet FUB i Jönköpings län, Kista gymnasiesärskola samt Nacka kommun inkommit med yttrande.

Göteborgs universitet, Linnéuniversitetet, Teaterhögskolan i Stockholm, Borlänge kommun, Eslövs kommun, Gullspångs kommun, Gällivare kommun, Helsingborgs kommun, Hultsfreds kommun, Härjedalens kommun, Kinda kommun, Kungälv kommun, Köpings kommun, Markaryds kommun, Oskarshamns kommun, Robertsfors kommun, Vingåkers kommun, Vänersborgs kommun, Ånge kommun, Södermanlands läns landsting, Västra Götalands läns landsting, Afasiförbundet/Talknuten, Almega, Djurbranschens yrkesnämnd, Föreningen Sveriges Skolchefer (FSS), Företagarnas Riksorganisation, Handels kompetensråd, Handikappförbunden, Hantverkarnas Riksorganisation, Hästnäringens yrkesnämnd, Hörselskadades riksförbund, Landsrådet för Sveriges Ungdomsorganisationer (LSU), Lika Unika, Livsmedelsföretagen, Lärarförbundet, Lärarnas riksförbund (LR), Metallgruppens Utbildningsråd, Misa AB, Måleribranschens Yrkesnämnd, Motorbranschens Yrkesnämnd, Naturbrukets Yrkesnämnd, Riksförbundet för barn med Cochleaimplantat (Barnplantorna), Riksförbundet Hem och Skola, Samhall AB, SEKO – Facket för Service och Kommunikation, Servicebranschens Yrkesnämnd, Sigys, Skogsbrukets Yrkesnämnd, Stål- och Metallindustrins Yrkesnämnd, Svenska Downföreningen, Svenska Handikappidrottsförbundet, Svenska Kommunalarbetareförbundet, Sveriges Auktoriserade Utbildningsföretag, Sveriges elevråd - SVEA, Sveriges Elevråds Centralorganisation, Sveriges Skolkuratorers Förening, Svets Mekaniska Industrins Yrkesnämnd, Sågverkens och Träindustrins Yrkesnämnd (STYN), Teknikföretagens yrkesnämnd, Tjänstemännens Centralorganisation (TCO), Transportfackens Yrkes- och Arbetsmiljönämnd (TYA), TransportGruppen, Unga hörselskadade, Unga synskadade och Utbildningsrådet för Hotell och Restauranger har beretts tillfälle att avge yttrande men avstått från att yttra sig.

Förslag till lag om ändring i skollagen (2010:800)

Härigenom föreskrivs i fråga om skollagen (2010:800)

dels att 19 kap. ska upphöra att gälla,

dels att 21 kap. 11 och 16 §§ samt 29 kap. 24 § ska ha följande lydelse,

dels att det i lagen ska införas ett nytt kapitel, 19 kap., samt att 19 kap.

3 och 13 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det i lagen ska införas två nya paragrafer, 21 kap. 20 a och 20 b §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

19 kap.

3 §

*I de nationella programmen ska
följande ämnen ingå*

- svenska eller svenska som
andraspråk,*
- engelska,*
- matematik,*
- idrott och hälsa,*
- estetisk verksamhet,*
- historia,*
- samhällskunskap,*
- religionskunskap, och*
- naturkunskap.*

*Vidare ska det ingå ämnen som
ger programmet dess karaktär.*

*Det ska också finnas individuellt
val.*

*Regeringen eller den myndighet
som regeringen bestämmer får
meddela ytterligare föreskrifter
om ämnen och individuellt val
inom gymnasiesärskolan.*

13 §

*Om det finns särskilda skäl, får
rektorn besluta att en elevs utbild-
ning på ett nationellt program till
sitt innehåll får avvika från vad
som annars gäller för
programmet.*

Regeringen eller den myndighet

som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om sådana avvikelser som avses i första stycket.

Prop. 2011/12:50
Bilaga 4

21 kap.

11 §

En vuxen med utvecklingsstörning har rätt att delta i utbildning på grundläggande nivå från och med andra kalenderhalvåret det år han eller hon fyller 20 år, om han eller hon

1. är bosatt i landet,
2. saknar sådana kunskaper som utbildningen i grundsärskolan syftar till att ge, och
3. har förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om att rätt enligt första stycket ska inträda tidigare än vad som anges där.

Första stycket gäller inte intagna i kriminalvårdsanstalt. Av 24 kap. 10 § framgår att Kriminalvården ansvarar för deras utbildning.

16 §

En vuxen med utvecklingsstörning är behörig att delta i utbildning på gymnasial nivå från och med andra kalenderhalvåret det år han eller hon fyller 20 år, om han eller hon

1. är bosatt i landet,
2. saknar sådana kunskaper som utbildningen syftar till att ge,
3. har förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen, och
4. i övrigt uppfyller föreskrivna villkor.

Behörig är också den som är yngre än vad som anges i första stycket, men har slutfört utbildning i gymnasiesärskolan eller likvärdig utbildning och uppfyller övriga behörighetsvillkor.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar ytterligare föreskrifter om behörighetsvillkor. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får också meddela föreskrifter om att behörighet enligt första stycket ska inträda tidigare än vad som anges där.

Första och andra styckena gäller inte intagna i kriminalvårdsanstalt. Av 24 kap. 10 § framgår att Kriminalvården ansvarar för deras utbildning.

20 a §

Om det finns särskilda skäl, får det vid betygssättningen bortses från enstaka kunskapskrav eller från enstaka delar av sådana krav. Med särskilda skäl avses funk-

tionsnedsättning, utom elevens utvecklingsstörning, eller andra liknande personliga förhållanden som inte är av tillfällig natur och som utgör ett direkt hinder för att eleven ska kunna nå ett visst kunskapskrav. Utvecklingsstörningen får dock beaktas om det finns synnerliga skäl. De kunskapskrav som rör säkerhet och de som hänvisar till lagar, förordningar eller myndigheters föreskrifter ska dock alltid uppfyllas.

20 b §

Om det saknas underlag för bedömning av en elevs kunskaper i en kurs på grund av elevens bristande deltagande, ska betyg inte sättas på kursen.

29 kap.

24 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får, utöver vad som i övrigt följer av denna lag, meddela föreskrifter om

1. att enskilda får sätta betyg, anordna prövning samt utfärda betyg, *gymnasieexamen* och intyg enligt de bestämmelser som gäller för skolväsendet,
2. att en myndighet i enskilda fall får besluta i sådana frågor som avses i 1, och
3. ytterligare villkor för att enskilda i sådana fall som avses i 1 och 2 ska få sätta betyg, anordna prövning samt utfärda betyg, *gymnasieexamen* och intyg.

Denna lag träder i kraft den dd mm yyyy.

Förteckning över remissinstanserna avseende promemorian Utdrag av utkast till lagrådsremissen En gymnasiesärskola med hög kvalitet

Prop. 2011/12:50
Bilaga 5

Efter remiss har yttranden över betänkandet avgetts av Statens skolverk, Statens skolinspektion, Specialpedagogiska skolmyndigheten, Göteborgs kommun, Malmö kommun och Sveriges Kommuner och Landsting.

Stockholms kommun har beretts tillfälle att avge yttrande men avstått från att yttra sig.

Förslag till lag om ändring i skollagen (2010:800)

Härigenom föreskrivs i fråga om skollagen (2010:800)

dels att 18 och 19 kap. ska upphöra att gälla,

dels att 11 kap. 2 §, 15 kap. 5 och 14 §§, 17 kap. 16 §, 20 kap. 6, 27, 28 och 30 §§, 21 kap. 1, 5, 11, 16, 18 och 20 §§, 22 kap. 21, 22 och 24 §§, 28 kap. 5, 12 och 13 §§ och 29 kap. 24, 26 och 27 §§ och rubriken närmast före 21 kap. 5 § ska ha följande lydelse,

dels att det i lagen ska införas två nya kapitel, 18 och 19 kap., av följande lydelse,

dels att det i lagen ska införas fem nya paragrafer, 7 kap. 5 a och 5 b §§ och 21 kap. 5 a, 20 a och 20 b §§.

dels att det i lagen ska införas två nya bilagor, bilaga 4 och 5, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 kap.

5 a §

Den som arbetar inom skolväsendet ska underrätta elevens rektor om han eller hon uppmärksammar eller får kännedom om något som tyder på att en elev i grundsärskolan inte tillhör grundsärskolans målgrupp.

En rektor som får sådana upplysningar ska anmäla detta till elevens hemkommun. Hemkommunen ska skyndsamt utreda frågan.

5 b §

Hemkommunen ska besluta att eleven inte tillhör grundsärskolans målgrupp om en utredning enligt 5 a § visar detta. Hemkommunen ska då ta emot eleven i grundskolan eller se till att eleven på något annat sätt får föreskriven utbildning. Hemkommunen ska vidta de åtgärder som krävs för elevens övergång från grundsärskolan till en annan skolform.

11 kap.

2 §

Grundsärskolan ska ge elever med utvecklingsstörning en utbildning som är anpassad till varje elevs förutsättningar och som så långt det är möjligt motsvarar den som ges i grundskolan. Utbildningen ska ligga till grund för fortsatt utbildning och i övrigt så långt det är möjligt motsvara vad som anges för grundskolan i 10 kap. 2 §.

Grundsärskolan ska ge elever med utvecklingsstörning en för dem anpassad utbildning som ger kunskaper och värden och utvecklar elevernas förmåga att tillägna sig dessa.

Utbildningen ska utformas så att den bidrar till personlig utveckling, förbereder eleverna för aktiva livsval och ligger till grund för fortsatt utbildning.

Utbildningen ska främja allsidiga kontakter och social gemenskap och ge en god grund för ett aktivt deltagande i samhällslivet.

Av 29 kap. 8 § följer att det som sägs i denna lag om elever med utvecklingsstörning också ska gälla vissa andra barn, ungdomar och vuxna.

15 kap.

5 §

Gymnasieskolan ska vara öppen endast för ungdomar som avslutat sin grundskoleutbildning eller motsvarande utbildning och som påbörjar sin gymnasieutbildning under tiden till och med det första kalenderhalvåret det år de fyller 20 år eller, i fall som avses i 36 §, 21 år.

I 17 kap. 16 § andra stycket finns bestämmelser om utbildning i gymnasieskolan för vissa elever från grundsärskolan.

I 17 kap. 16 § andra och tredje styckena finns bestämmelser om utbildning i gymnasieskolan för vissa elever från grundsärskolan.

Bestämmelserna om gymnasieskolan gäller bara för ungdomar som är bosatta i landet. I 29 kap. 2–5 §§ finns ytterligare föreskrifter om bosättning och rätten till utbildning.

14 §

Antagningsorganisationen får vara gemensam för gymnasieskolan och kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå.

Antagningsorganisationen får vara gemensam för gymnasieskolan, gymnasiesärskolan, kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå och särskild utbildning för vuxna på gymnasial nivå.

17 kap.

16 §

Hemkommunen ansvarar för att alla behöriga ungdomar i hemkommunen erbjuds preparandutbildning, yrkesintroduktion, individuellt alternativ och språkintröduktion.

Utöver *vad* som följer av första stycket ansvarar hemkommunen för att elever från grunfsärskolan erbjuds yrkesintroduktion och individuellt alternativ, om de önskar sådan utbildning *och kommunen bedömer att de har förutsättningar att klara utbildningen.*

Utöver *det* som följer av första stycket ansvarar hemkommunen för att elever från grunfsärskolan erbjuds yrkesintroduktion och individuellt alternativ, om de önskar sådan utbildning. *Hemkommunen behöver dock inte erbjuda sådan utbildning om det med hänsyn till elevens bästa finns synnerliga skäl att inte göra det.*

Hemkommunen får erbjuda språkintröduktion enligt 17 kap. 12 § till elever som tillhör gymnasiesärskolans målgrupp.

18 kap. Allmänna bestämmelser om gymnasiesärskolan

Kapitlets innehåll

1 § I detta kapitel finns

- allmänna bestämmelser (2–20 §§),
- bestämmelser om betyg (21–26 §§),
- bestämmelser om gymnasiesärskola med offentlig huvudman (27–33 §§), och
- bestämmelser om fristående gymnasiesärskola (34–37 §§).

Allmänna bestämmelser

Utbildningens syfte

2 § Gymnasiesärskolan ska ge elever med utvecklingsstörning en för dem anpassad utbildning som ska ge en god grund för yrkesverksamhet och fortsatta studier samt för personlig utveckling och ett aktivt deltagande i samhällslivet.

Utbildningen ska utformas så att den främjar social gemenskap och utvecklar elevernas förmåga att självständigt och tillsammans med andra tillägna sig, fördjupa och tillämpa kunskaper.

Utbildningen i gymnasiesärskolan ska i huvudsak bygga på de kunskaper som eleverna har fått i grunfsärskolan eller i motsvarande utbildning.

Av 29 kap. 8 § följer att det som sägs i denna lag om ungdomar med utvecklingsstörning ska gälla också för vissa andra ungdomar.

Prop. 2011/12:50
Bilaga 6

Samverkan

3 § Huvudmannen för gymnasiesärskolan ska samverka med samhället i övrigt.

Målgrupp

4 § Utbildningen i gymnasiesärskolan ska vara öppen för ungdomar vars skolplikt har upphört och som inte bedöms ha förutsättningar att nå upp till gymnasieskolans kunskapskrav därför att de har en utvecklingsstörning.

De ungdomar som tillhör målgruppen för gymnasiesärskolan har rätt att bli mottagna i gymnasiesärskola om utbildningen påbörjas före utgången av det första kalenderhalvåret det år de fyller 20 år.

5 § Hemkommunen prövar frågan om en sökande tillhör målgruppen. Beslutet ska föregås av en utredning motsvarande den som enligt 7 kap. 5 § andra stycket ska göras inför beslut om mottagande i grundsärskolan om utredning saknas eller det av andra skäl bedöms nödvändigt.

6 § Den som arbetar inom skolväsendet ska underrätta elevens rektor om han eller hon uppmärksammar eller får kännedom om något som tyder på att en elev i gymnasiesärskolan inte tillhör gymnasiesärskolans målgrupp.

En rektor som får sådana upplysningar ska anmäla detta till elevens hemkommun. Hemkommunen ska skyndsamt utreda frågan.

7 § Hemkommunen ska besluta att eleven inte tillhör gymnasiesärskolans målgrupp om en utredning enligt 6 § visar detta. Hemkommunen ska då erbjuda eleven utbildning i gymnasieskolan eller vuxenutbildning enligt denna lag. Hemkommunen ska vidta de åtgärder som krävs för elevens övergång från gymnasiesärskolan till gymnasieskolan eller vuxenutbildning.

De olika utbildningarna

8 § Utbildningen i gymnasiesärskolan består av nationella och individuella program.

Närmare bestämmelser om program finns i 19 kap.

9 § Varje kommun ska informera om gymnasiesärskolans olika program.

Läsår och terminer

10 § Utbildningen ska bedrivas under läsår, som omfattar en hösttermin och en vårtermin.

Regeringen får meddela föreskrifter om läsårets längd och om när läsåret ska börja och sluta.

Prop. 2011/12:50

Bilaga 6

Utbildningens förläggning

11 § Utbildningen i gymnasiesärskolan ska, med undantag för gymnasial lärlingsutbildning som avses i 19 kap. 10 §, i huvudsak vara skolförlagd.

Antagning

12 § Huvudmannen ansvarar för antagningen till de olika utbildningar som anordnas av huvudmannen.

13 § Antagningsorganisationen får vara gemensam för gymnasiesärskolan, gymnasieskolan, särskild utbildning för vuxna på gymnasial nivå och kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå.

Antagningsorganisationen får vara gemensam för gymnasiesärskola anordnad av kommuner, landsting och enskilda huvudmän.

14 § I 17 kap. 16 § andra och tredje styckena finns bestämmelser om erbjudande av utbildning i gymnasieskolan för vissa elever från grundsärskolan.

Information till hemkommunen

15 § När en elev börjar eller slutar vid en gymnasiesärskola med en annan huvudman än hemkommunen, ska huvudmannen snarast meddela detta till hemkommunen.

Elevers närvaro och information om frånvaro

16 § En elev i gymnasiesärskolan ska delta i den verksamhet som anordnas för att ge den avsedda utbildningen, om eleven inte har giltigt skäl att utebli.

Om en elev i gymnasiesärskolan utan giltigt skäl uteblir från den verksamhet som anordnas för att ge den avsedda utbildningen, ska rektorn se till att elevens vårdnadshavare samma dag informeras om att eleven har varit frånvarande. Om det finns särskilda skäl behöver elevens vårdnadshavare inte informeras samma dag.

Avgifter

17 § Utbildningen i gymnasiesärskolan ska vara avgiftsfri.

Eleverna ska utan kostnad ha tillgång till böcker och andra lärverktyg som behövs för en tidsenlig utbildning.

Avgifter i samband med ansökan om plats får inte tas ut.

18 § Trots 17 § får det förekomma enstaka inslag som kan medföra en obetydlig kostnad för eleverna.

I samband med skolresor och liknande aktiviteter får det, trots övriga bestämmelser i denna lag, i enstaka fall under ett läsår förekomma kostnader som ersätts av eleven eller av elevens vårdnadshavare på frivillig väg. Sådana aktiviteter ska vara öppna för alla elever. Ersättningen får inte överstiga huvudmannens självkostnad för att eleven deltar i aktiviteten.

Modersmålsundervisning

19 § En elev som har en vårdnadshavare med ett annat modersmål än svenska ska erbjudas modersmålsundervisning i detta språk om

1. språket är elevens dagliga umgängesspråk i hemmet, och
2. eleven har goda kunskaper i språket.

Modersmålsundervisning i ett nationellt minoritetsspråk ska erbjudas även om språket inte är elevens dagliga umgängesspråk i hemmet.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om modersmålsundervisning. Sådana föreskrifter får innebära att modersmålsundervisning ska erbjudas i ett språk bara om ett visst antal elever önskar sådan undervisning i det språket.

Utvecklingssamtal

20 § Minst en gång varje termin ska rektorn se till att eleven i ett utvecklingssamtal ges samlad information om sin kunskapsutveckling och studiesituation.

Utvecklingssamtalet ska genomföras med elevens individuella studieplan som grund. En elevs vårdnadshavare ska få sådan information som avses i första stycket.

Betyg

Allmänna bestämmelser

21 § Allmänna bestämmelser om betyg och betygssättning finns i 3 kap. 13–21 §§.

Betygssättning

22 § På de nationella programmen ska betyg sättas på varje avslutad kurs och efter genomfört gymnasiesärskolearbete.

På ämnesområden ska betyg inte sättas. Om en elev på ett individuellt program har läst en kurs i ett ämne enligt 19 kap. 15 §, ska betyg sättas enligt 23–26 §§.

Om en elev har läst en kurs enligt gymnasieskolans ämnesplan ska, i stället för vad som föreskrivs i 23–26 §§, betyg sättas enligt bestämmelserna i 15 kap. 22–27 §§ om betygssättning i gymnasieskolan.

Regeringen får meddela föreskrifter om hur betygssättningen ska gå till. Föreskrifterna får innebära undantag från bestämmelsen i 3 kap. 16 § om vem som beslutar om betyg.

23 § Som betyg för godkända resultat på en kurs ska någon av beteckningarna A, B, C, D eller E användas. Högsta betyg betecknas med A och lägsta betyg med E. Betyg ska sättas med hjälp av de kunskapskrav som har föreskrivits för en kurs.

För den elev som inte har uppnått kraven för betyget E, ska betyg inte sättas.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om kunskapskrav.

24 § Som betyg på gymnasiesärskolearbetet ska beteckningen E användas om eleven har nått målen för gymnasiesärskolearbetet. För den elev som inte har nått målen för gymnasiesärskolearbetet ska betyg inte sättas.

25 § Om det finns särskilda skäl, får det vid betygssättningen bortses från enstaka delar av kunskapskraven. Med särskilda skäl avses funktionsnedsättning eller andra liknande personliga förhållanden som inte är av tillfällig natur och som utgör ett direkt hinder för att eleven ska nå ett visst kunskapskrav. En utvecklingsstörning får dock bara beaktas om det finns synnerliga skäl. De kunskapskrav som rör säkerhet och de som hänvisar till lagar, förordningar eller myndigheters föreskrifter ska dock alltid uppfyllas.

26 § Om det saknas underlag för bedömning av en elevs kunskaper på grund av elevens frånvaro, ska betyg inte sättas.

Gymnasiesärskola med offentlig huvudman

Kommunens ansvar

27 § Varje kommun ansvarar för att alla ungdomar i kommunen som tillhör gymnasiesärskolans målgrupp erbjuds utbildning av god kvalitet i gymnasiesärskolan.

Kommunen får erbjuda utbildning som den själv anordnar eller utbildning som anordnas av en annan kommun eller ett landsting enligt samverkansavtal med kommunen eller landstinget. Kommuner som har ingått ett samverkansavtal bildar ett samverkansområde för utbildningen.

Vilka utbildningar som erbjuds och antalet platser på dessa ska så långt det är möjligt anpassas med hänsyn till ungdomarnas önskemål.

Kommunens organisation av gymnasiesärskolan

28 § Varje kommun ska vid utformningen av gymnasiesärskolan beakta vad som för eleverna är ändamålsenligt från kommunikationssynpunkt. Varje kommun som anordnar gymnasiesärskola ska så långt det är möjligt organisera gymnasiesärskolan så att ingen elev på grund av skolgången behöver bo utanför det egna hemmet.

29 § Efter överenskommelse med en kommun får ett landsting anordna utbildning i gymnasiesärskolan på nationella och individuella program.

Skolskjuts

30 § Elever i gymnasiesärskola med offentlig huvudman har rätt till kostnadsfri skolskjuts inom hemkommunen från en plats i anslutning till elevens hem till den plats där utbildningen bedrivs och tillbaka, om sådan skjuts behövs med hänsyn till färdvägens längd, trafikförhållanden, elevens funktionsnedsättning eller någon annan särskild omständighet.

För elever som går i en annan kommuns gymnasiesärskola ska hemkommunen anordna skolskjuts i de fall det kan ske utan organisatoriska eller ekonomiska svårigheter.

Elevens hemkommun eller det landsting som anordnar utbildningen ska ombesörja att skolskjuts anordnas enligt första stycket.

31 § En elev som med stöd av 19 kap. 35–37 §§ går i gymnasiesärskola i en annan kommun än sin hemkommun och som på grund av skolgången måste övernatta i den kommunen, har rätt till skolskjuts mellan den tillfälliga bostaden och den plats där utbildningen bedrivs under samma förutsättningar som gäller för elever som är hemmahörande i kommunen.

Den kommun som anordnar utbildningen ska ombesörja att skolskjuts anordnas enligt första stycket. Kommunens kostnader för detta ska ersättas av elevens hemkommun.

Stöd till inackordering

32 § Hemkommunen ska lämna ekonomiskt stöd till elever i en gymnasiesärskola med offentlig huvudman som behöver inackordering på grund av skolgången.

Denna skyldighet gäller dock inte elever som har tagits emot i andra hand till ett nationellt program enligt 19 kap. 39 §.

Stödet ska avse boende, fördyrat uppehälle och resor till och från hemmet. Det ska ges kontant eller på annat sätt som ska framgå av beslutet om stöd. Om stödet ges kontant, ska det lämnas med lägst 1/30 av prisbasbeloppet enligt 2 kap. 6 och 7 §§ socialförsäkringsbalken för varje hel kalendermånad som eleven bor inackorderad. Beloppet får avrundas till närmast lägre hela tiotal kronor.

Urval

33 § Regeringen meddelar föreskrifter om urval bland de sökande som har tagits emot till en gymnasiesärskola med offentlig huvudman.

Mottagande

34 § Varje fristående gymnasiesärskola ska vara öppen för alla ungdomar som har rätt till utbildning i en gymnasiesärskola med offentlig huvudman.

Huvudmannen behöver inte ta emot eller ge fortsatt utbildning åt en elev om hemkommunen har beslutat att inte lämna bidrag för eleven enligt 19 kap. 47 § andra stycket.

För individuella program gäller skyldigheten enligt första stycket bara om huvudmannen och elevens hemkommun har kommit överens om det bidrag som kommunen ska betala till huvudmannen för utbildningen.

Skolskjuts

35 § Elever i gymnasiesärskola med enskild huvudman har rätt till kostnadsfri skolskjuts inom hemkommunen från en plats i anslutning till elevens hem till den plats där utbildningen bedrivs och tillbaka, om sådan skjuts behövs med hänsyn till färdvägens längd, trafikförhållanden, elevens funktionsnedsättning eller någon annan särskild omständighet.

Elevens hemkommun ska ombesörja att skolskjuts anordnas enligt första stycket. Kommunen är dock inte skyldig att anordna skolskjuts om organisatoriska eller ekonomiska svårigheter uppstår för kommunen.

Urval

36 § Om det inte finns plats för alla sökande till en utbildning i en fristående skola, ska urvalet göras på grunder som Statens skolinspektion godkänner.

Insyn

37 § Den kommun där den fristående skolan är belägen har rätt till insyn i verksamheten.

19 kap. Utbildning på program i gymnasiesärskolan**Kapitlets innehåll**

1 § I detta kapitel finns bestämmelser om

- utbildningarnas utformning och innehåll (2–26 §§),
- dokumentation av genomförd gymnasiesärskoleutbildning (27 §),
- ansökan, mottagande och fullföljande av utbildningen (28–33 §§),
- utbildning på program vid en gymnasiesärskola med offentlig huvudman (34–44 §§), och
- utbildning på program vid en fristående gymnasiesärskola (45–48 §§).

De nationella programmen

2 § Vilka de nationella programmen är framgår av bilaga 4.

3 § I de nationella programmen ska följande ämnen ingå:

- svenska eller svenska som andraspråk,
- engelska,
- matematik,
- idrott och hälsa,
- estetisk verksamhet,
- historia,
- samhällskunskap,
- religionskunskap, och
- naturkunskap.

Vidare ska det ingå ämnen som ger programmet dess karaktär.

Det ska också finnas individuellt val.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om ämnen och individuellt val i gymnasiesärskolan.

4 § För de elever på nationella program som ska erbjudas modersmålsundervisning ska modersmål finnas som ämne.

Programsmål

5 § För varje nationellt program ska det finnas programsmål.

Nationella inriktningar och särskilda varianter

6 § Inom de nationella programmen får det finnas inriktningar som börjar det första, andra, tredje eller fjärde läsåret.

7 § Inriktningarna är nationella.

Regeringen får meddela föreskrifter om vilka nationella inriktningar som ska finnas.

8 § Inom de nationella programmen får det finnas särskilda varianter som börjar det första, andra, tredje eller fjärde läsåret. Statens skolverk prövar frågor om godkännande av sådana varianter.

9 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om nationella inriktningar och särskilda varianter.

10 § Inom de nationella programmen får det finnas gymnasial lärlingsutbildning som börjar det första, andra, tredje eller fjärde läsåret.

Gymnasial lärlingsutbildning i gymnasiesärskolan ska i huvudsak vara förlagd till en eller flera arbetsplatser.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om gymnasial lärlingsutbildning i gymnasiesärskolan.

Erbjudande av viss utbildning

11 § När en huvudman erbjuder utbildning på ett nationellt program får huvudmannen också låta erbjudandet omfatta att eleven senare ska antas till en nationell inriktning, en särskild variant eller gymnasial lärlingsutbildning inom programmet.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om att ett sådant erbjudande ska ges inom vissa program.

Avvikelser från ett nationellt programs innehåll

12 § Statens skolverk får besluta om avvikelser från struktur, innehåll och programmål för utbildningar på nationella program.

Beslut enligt första stycket som avser en utbildning som anordnas av en offentlig huvudman fattas i samband med beslut om riksrekrytering enligt 37 §.

Beslut enligt första stycket som avser en utbildning som anordnas av en enskild huvudman fattas efter en prövning som motsvarar prövningen av riksrekryterande utbildningar enligt 37 §.

Regeringen får meddela föreskrifter om villkor för beslut enligt tredje stycket.

13 § Om det finns särskilda skäl, får rektorn besluta att en elevs utbildning på ett nationellt program till sitt innehåll får avvika från vad som annars gäller för programmet.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om sådana avvikelser.

Individuella program

14 § Utbildning på ett individuellt program ska erbjudas elever som inte kan följa undervisningen på ett nationellt program.

I de individuella programmen ska följande ämnesområden ingå:

- estetisk verksamhet,
- hem- och konsumentkunskap,
- idrott och hälsa,
- natur och miljö,
- individ och samhälle, och
- språk och kommunikation.

Praktik får förekomma om rektorn bedömer att det är till nytta för eleven. Prop. 2011/12:50
Bilaga 6

Programmet får syfta till att stimulera eleven att senare gå över till ett nationellt program.

15 § Rektorn får besluta att en elev på ett individuellt program ska läsa en kombination av ämnen enligt 3 § och ämnesområden enligt 14 §, om eleven har förutsättningar för det. Ett sådant beslut ska framgå av elevens individuella studieplan.

16 § För de elever på individuella program som ska erbjudas modersmålsundervisning ska modersmål finnas som ämne.

Utbildningens längd

17 § Utbildningen i gymnasiesärskolan är avsedd att genomgå under fyra läsår. Huvudmannen får dock besluta att utbildningen får fördelas på längre tid.

Regeringen får meddela föreskrifter om huvudmannens befogenheter enligt första stycket.

Utbildningens förläggning och arbetsplatsförlagt lärande

18 § Av 18 kap. 11 § framgår att utbildningen i gymnasiesärskolan i huvudsak ska vara skolförlagd om inte annat följer av bestämmelserna om gymnasial lärlingsutbildning i gymnasiesärskolan i 10 §.

Ett nationellt program ska innehålla arbetsplatsförlagt lärande.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om minsta omfattning av det arbetsplatsförlagda lärandet och om undantag från bestämmelserna i 18 kap. 11 §.

Utbildningens omfattning och garanterad undervisningstid

19 § Utbildningen i gymnasiesärskolan ska bedrivas som heltidsstudier.

20 § Eleverna har rätt till minst 3 600 undervisningstimmar om 60 minuter (garanterad undervisningstid) fördelade på fyra läsår.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om avvikelser från den garanterade undervisningstiden.

21 § Omfattningen av studierna på nationella program anges i gymnasiesärskolepoäng. Utbildningens omfattning är 2 500 poäng. Fördelningen av poängen framgår av en poängplan i bilaga 5.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om poängplanen.

22 § För varje ämne ska det finnas en ämnesplan. För varje ämnesområde ska det finnas en ämnesområdesplan.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om ämnesplaner och ämnesområdesplaner.

23 § I utbildningen på de nationella programmen ska ett gymnasiesärskolearbete ingå.

24 § Utbildningen inom varje ämne ges i form av en eller flera kurser.

För varje kurs ska det anges hur många gymnasiesärskolepoäng kursen omfattar.

25 § Har en elev efter avslutad kurs eller genomfört gymnasiesärskolearbete fått lägst betyget E, är huvudmannen inte skyldig att erbjuda ytterligare utbildning av samma slag, om inte annat följer av föreskrifter som har meddelats med stöd av andra stycket.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vad som krävs för att få påbörja en kurs och att få gå om en kurs.

Individuell studieplan

26 § För varje elev ska det upprättas en individuell studieplan.

Elevers synpunkter ska inhämtas och beaktas vid utformandet av den individuella studieplanen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om den individuella studieplanen.

Dokumentation av genomförd gymnasiesärskoleutbildning

27 § Elever som har genomfört en gymnasiesärskoleutbildning ska få ett gymnasiesärskolebevis.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om dokumentation av genomförd gymnasiesärskoleutbildning.

Ansökan, mottagande och fullföljande av utbildningen

Ansökan

28 § En ansökan till ett nationellt eller individuellt program eller till en sådan nationell inriktning, särskild variant eller gymnasial lärlingsutbildning i gymnasiesärskolan som börjar första läsåret ska ges in till den sökandes hemkommun. Avser ansökan mer än en utbildning ska den sökande ange i vilken ordning han eller hon önskar komma i fråga.

Om ansökan avser en utbildning som anordnas av en annan huvudman, ska ansökan omedelbart sändas vidare till den huvudmannen.

29 § Huvudmannen för den sökta utbildningen prövar frågan om den sökande ska tas emot.

Om hemkommunen enligt 18 kap. 5 § har beslutat att en sökande inte tillhör målgruppen för gymnasiesärskolan, ska kommunen bereda honom eller henne tillfälle att söka till gymnasieskolan i hemkommunen så snart som möjligt.

Hemkommunen ska göra en bedömning av om en ungdom som har sökt till ett individuellt program har förutsättningar att följa undervisningen på ett nationellt program.

Om hemkommunen bedömer att en ungdom som har sökt till ett individuellt program inte har förutsättningar att följa undervisningen på ett nationellt program, ska den sökande tas emot på ett individuellt program.

Om hemkommunen bedömer att den sökande har förutsättningar att följa undervisningen på ett nationellt program, ska kommunen bereda honom eller henne tillfälle att så snart som möjligt söka till nationella program som anordnas av hemkommunen.

Rätten att fullfölja utbildningen

30 § En elev som har påbörjat en utbildning på ett nationellt program, en nationell inriktning eller en särskild variant har rätt att, utom i de fall som avses i 18 kap. 7 §, hos huvudmannen eller inom samverkansområdet under fyra läsår fullfölja sin utbildning.

Första stycket gäller även om de förhållanden som låg till grund för mottagandet ändras under studietiden.

31 § Det som sägs i 30 § gäller på motsvarande sätt den elev som har påbörjat gymnasial lärlingsutbildning i gymnasiesärskolan.

Om lämplig arbetsplatsförlagd utbildning inte längre kan anordnas, ska eleven i stället erbjudas att fullfölja sin utbildning genom skolförlagd utbildning på det aktuella programmet. Om inte heller detta är möjligt, ska erbjudandet avse att fullfölja utbildningen på ett annat nationellt program.

32 § Om huvudmannens erbjudande av ett nationellt program omfattade att eleven senare ska antas till en nationell inriktning, en särskild variant eller gymnasial lärlingsutbildning enligt 11 §, har den elev som påbörjat programmet rätt att fullfölja utbildningen på den nationella inriktningen, den särskilda varianten respektive som gymnasial lärlingsutbildning enligt 30 och 31 §§.

33 § I 42 § finns ytterligare bestämmelser om rätten för en elev i en skola med offentlig huvudman att fullfölja sin utbildning när eleven flyttar till en annan kommun.

Allsidigt urval

34 § Kommunen ska sträva efter att erbjudandet om utbildning i gymnasiesärskolan ska omfatta ett allsidigt urval av nationella program och nationella inriktningar.

Mottagande i första hand

35 § Av de sökande till ett nationellt program eller till en nationell inriktning, särskild variant eller gymnasial lärlingsutbildning som börjar första läsåret ska huvudmannen i första hand ta emot dem som är hemmahörande i kommunen eller inom samverkansområdet för utbildningen.

36 § Utöver 35 § ska sådana sökande som inte är hemmahörande i kommunen eller inom samverkansområdet för utbildningen tas emot i första hand om de har sökt till

1. sådan utbildning som avses i 35 § och med hänsyn till sina personliga förhållanden har särskilda skäl att få gå i den gymnasiesärskola dit de har sökt,

2. ett nationellt program eller till en nationell inriktning som börjar det första läsåret och är hemmahörande i en kommun som inte erbjuder den sökta utbildningen,

3. gymnasial lärlingsutbildning i gymnasiesärskolan som börjar det första läsåret och är hemmahörande i en kommun som inte erbjuder någon utbildning på det aktuella programmet,

4. ett nationellt program och har åberopat att huvudmannen inom det sökta programmet anordnar en nationell inriktning som börjar senare än första läsåret och som hemkommunen inte erbjuder,

5. ett nationellt program som saknar nationella inriktningar och har åberopat att huvudmannen anordnar programmet i huvudsak skolförlagt, vilket hemkommunen inte erbjuder, eller

6. en utbildning som det har fattats beslut om riksrekrytering för enligt 37 §.

Riksrekryterande utbildning

37 § Statens skolverk får för nationella program besluta att det till en viss utbildning i första hand ska tas emot sökande från hela landet (riksrekrytering).

Regeringen får meddela föreskrifter om villkor för att en viss utbildning ska kunna bli riksrekryterande.

38 § Beslut om riksrekrytering ska ange under vilken tid beslutet ska gälla och hur många platser utbildningen får omfatta.

39 § Andra sökande till nationella program än de som ska tas emot i första hand enligt 35 och 36 §§ får tas emot i andra hand till platser som återstår sedan alla de som ska tas emot i första hand har antagits till utbildningen.

Mottagande på individuella program

40 § En kommun får ta emot en elev från en annan kommun på ett individuellt program i sin gymnasiesärskola under förutsättning att hemkommunen har bedömt att eleven inte kan följa undervisningen på ett nationellt program. Även ett landsting får ta emot en elev på ett individuellt program under samma förutsättning.

Det som sägs i första stycket gäller dock endast om hemkommunen och den mottagande kommunen eller landstinget kommer överens om ersättningen för utbildningen.

Yttrande från hemkommunen

41 § Innan en kommun tar emot en sökande som inte är hemmahörande i kommunen eller samverkansområdet för utbildningen ska yttrande inhämtas från den sökandes hemkommun. Yttrandet ska innehålla uppgift om huruvida eleven tillhör gymnasiesärskolans målgrupp. Detsamma gäller innan ett landsting tar emot en sökande. I de fall där eleven har sökt till ett individuellt program ska yttrandet också innehålla uppgifter om huruvida eleven kan följa ett nationellt program och om överenskommelse om ersättning för utbildningen enligt 40 §.

Rätt att fullfölja utbildningen för en elev som flyttar

42 § En elev som har påbörjat ett nationellt program eller en nationell inriktning och som därefter flyttar från kommunen eller samverkansområdet för utbildningen, har rätt att fullfölja utbildningen på det påbörjade programmet eller den påbörjade inriktningen, om den nya hemkommunen erbjuder sådan utbildning.

Erbjuder den nya hemkommunen inte den aktuella utbildningen, har eleven rätt att efter eget val fullfölja sin utbildning i en annan kommun eller ett landsting som anordnar utbildningen.

Interkommunal ersättning för elever på nationella program

43 § En kommun som på ett nationellt program har antagit en elev som inte är hemmahörande i kommunen eller i samverkansområdet för utbildningen ska ersättas för sina kostnader för elevens utbildning av hans eller hennes hemkommun (interkommunal ersättning).

Första stycket gäller även ett landsting som på ett nationellt program har antagit en elev som inte är hemmahörande i samverkansområdet för utbildningen.

44 § Om inte den anordnande huvudmannen och elevens hemkommun kommer överens om annat, och om annat inte heller följer av andra och tredje styckena, ska den interkommunala ersättningen enligt 43 § första stycket motsvara anordnarens självkostnad.

När eleven har tagits emot i andra hand enligt 39 §, ska ersättningen högst uppgå till den kostnad som hemkommunen själv har för motsvarande utbildning. Är anordnarens kostnad lägre, ska hemkommunen i stället ersätta den lägre kostnaden.

När det är fråga om riksrekryterande utbildning eller särskilda varianter inom de nationella programmen, ska hemkommunen betala det belopp som beslutas av Statens skolverk.

Utbildning vid en fristående gymnasiesärskola

Bidrag från hemkommunen

45 § Hemkommunen ska lämna bidrag till huvudmannen för varje elev på ett nationellt program vid skolenheten som hemkommunen enligt 18 kap. 27 § var skyldig att erbjuda utbildning i gymnasiesärskolan vid den tidpunkt när utbildningen påbörjades.

Bidraget består av ett grundbelopp enligt 46 § och i vissa fall ett tilläggsbelopp enligt 47 §.

46 § Grundbeloppet ska avse ersättning för

1. undervisning,
2. lärmaterial,
3. elevhälsa,
4. måltider,
5. administration,
6. mervärdesskatt, och
7. lokalkostnader.

47 § Tilläggsbelopp ska lämnas för elever som har ett omfattande behov av särskilt stöd eller som ska erbjudas modersmålsundervisning.

Hemkommunen är dock inte skyldig att betala tilläggsbelopp för en elev som är i behov av särskilt stöd, om betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter uppstår för kommunen.

48 § För utbildning på sådana nationella program och nationella inriktningar eller på jämförbara program som hemkommunen erbjuder ska grundbeloppet bestämmas efter samma grunder som kommunen tillämpar vid fördelning av resurser till det programmet, den inriktningen eller ett jämförbart program.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vilka av de nationella programmen som är jämförbara vid fördelning av resurser.

För utbildning på särskilda varianter och för sådan utbildning som avses i 12 § tredje stycket ska hemkommunen betala det grundbelopp som beslutas av Statens skolverk.

Prop. 2011/12:50
Bilaga 6

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om det grundbelopp som hemkommunen ska betala, om eleven, i andra fall än som avses i tredje stycket, har antagits till en utbildning som kommunen inte erbjuder.

20 kap.

6 §

För varje kurs ska det finnas en kursplan när det gäller utbildning på grundläggande nivå *och en ämnesplan när det gäller utbildning på gymnasial nivå.*

För varje kurs ska det finnas en kursplan när det gäller utbildning på grundläggande nivå. *För varje ämne ska det finnas en ämnesplan när det gäller utbildning på gymnasial nivå.*

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om kursplaner, ämnesplaner och gymnasiepoäng. Sådana föreskrifter får innebära att kursplaner eller ämnesplaner inte ska finnas eller att gymnasiepoäng inte ska beräknas för vissa kurser.

27 §

Betyg på kurser i utbildning på grundläggande nivå ska grundas på en bedömning av elevens kunskaper i förhållande till *såväl uppställda kunskapsmål i kursplaner som betygskriterier.* Betyg på kurser i utbildning på gymnasial nivå ska grundas på en bedömning av elevens kunskaper i förhållande till *såväl uppställda kunskapsmål i ämnesplaner som kunskapskrav.*

Betygskriterier ska finnas för varje kurs i utbildning på grundläggande nivå där betyg ska sättas. Kunskapskrav ska finnas för varje kurs i utbildning på gymnasial nivå där betyg ska sättas.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om *betygskriterier och kunskapskrav.*

Betyg på kurser i utbildning på grundläggande nivå ska grundas på en bedömning av elevens kunskaper i förhållande till *uppställda kunskapskrav i kursplaner.* Betyg på kurser i utbildning på gymnasial nivå ska grundas på en bedömning av elevens kunskaper i förhållande till *uppställda kunskapskrav i ämnesplaner.*

Kunskapskrav ska finnas för varje kurs där betyg ska sättas.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om kunskapskrav.

28 §

Om det finns särskilda skäl, får det vid betygssättningen bortses från enstaka *betygskriterier eller*

Om det finns särskilda skäl, får det vid betygssättningen bortses från enstaka kunskapskrav eller

kunskapskrav eller från enstaka delar av sådana *kriterier eller* krav. Med särskilda skäl avses funktionsnedsättning eller andra liknande personliga förhållanden som inte är av tillfällig natur och som utgör ett direkt hinder för att eleven ska kunna *uppfylla kraven för ett visst kriterium eller* nå ett visst kunskapskrav. De *kriterier eller krav* som rör säkerhet och de som hänvisar till lagar, förordningar eller myndigheters föreskrifter ska dock alltid uppfyllas.

från enstaka delar av sådana krav. Med särskilda skäl avses funktionsnedsättning eller andra liknande personliga förhållanden som inte är av tillfällig natur och som utgör ett direkt hinder för att eleven ska kunna nå ett visst kunskapskrav. De *kunskapskrav* som rör säkerhet och de som hänvisar till lagar, förordningar eller myndigheters föreskrifter ska dock alltid uppfyllas.

Prop. 2011/12:50
Bilaga 6

30 §

Den som är bosatt i landet och vill ha betyg från kommunal vuxenutbildning ska ha möjlighet att genomgå provning i alla kurser som det sätts betyg på och i gymnasiearbete. Detta gäller även den som tidigare har fått betyg på kursen eller gymnasiearbetet. Den som är elev i gymnasieskolan får dock inte genomgå provning i en kurs eller ett gymnasiearbete, om eleven har fått minst betyget E på kursen eller gymnasiearbetet.

Provning får göras bara hos en huvudman som anordnar den aktuella kursen eller, när det gäller gymnasiearbete, utbildning inom det kunskapsområde som gymnasiearbetet avser.

Med provning i en kurs avses en bedömning av kunskaper i förhållande till *såväl* uppställda *kunskapsmål* i kursplaner eller ämnesplaner *som betygskriterier* respektive *kunskapskrav*. Med provning i en kurs avses en bedömning av kunskaper i förhållande till uppställda *kunskapskrav* i kursplaner eller ämnesplaner.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar ytterligare föreskrifter om provning.

21 kap.

1 §

I detta kapitel finns

- allmänna bestämmelser (2–9 §§),
- bestämmelser om särskild utbildning för vuxna på grundläggande nivå (10–12 §§),
- bestämmelser om särskild utbildning för vuxna på gymnasial nivå (13–16 §§),
- bestämmelser om betyg (17–20 §§),
- bestämmelser om betyg (17–20 b §§),
- bestämmelser om validering (21 och 22 §§), och
- bestämmelser om intyg (23 och 24 §§).

5 §

Utbildningen bedrivs i form av kurser.

För varje kurs ska det finnas en kursplan.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om kursplaner.

Utbildningen bedrivs i form av kurser och får på gymnasial nivå även bedrivas i form av ett gymnasiesärskolearbete.

På gymnasial nivå betecknas kursernas och gymnasiesärskolearbetets omfattning med gymnasiesärskolepoäng.

5 a §

För varje kurs ska det finnas en kursplan när det gäller utbildning på grundläggande nivå. För varje ämne ska det finnas en ämnesplan när det gäller utbildning på gymnasial nivå.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om kursplaner, ämnesplaner och gymnasiesärskolepoäng. Sådana föreskrifter får innebära att kursplaner eller ämnesplaner inte ska finnas eller att gymnasiesärskolepoäng inte ska beräknas för vissa kurser.

11 §

En vuxen med utvecklingsstörning har rätt att delta i utbildning på grundläggande nivå från och med andra kalenderhalvåret det år han eller hon fyller 20 år, om han eller hon

1. är bosatt i landet,
2. saknar sådana kunskaper som utbildningen i grundsärskolan syftar till att ge, och
3. har förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om att rätt enligt första stycket ska inträda tidigare än vad som anges där.

Första stycket gäller inte intagna i kriminalvårdsanstalt. Av 24 kap. 10 § framgår att Kriminalvården ansvarar för deras utbildning.

En vuxen med utvecklingsstörning är behörig att delta i utbildning på gymnasial nivå från och med andra kalenderhalvåret det år han eller hon fyller 20 år, om han eller hon

1. är bosatt i landet,
2. saknar sådana kunskaper som utbildningen syftar till att ge,
3. har förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen, och
4. i övrigt uppfyller föreskrivna villkor.

Behörig är också den som är yngre än vad som anges i första stycket, men har slutfört utbildning i gymnasiesärskolan eller likvärdig utbildning och uppfyller övriga behörighetsvillkor.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar ytterligare föreskrifter om behörighetsvillkor.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om att behörighet enligt första stycket ska inträda tidigare än vad som anges där.

Första och andra styckena gäller inte intagna i kriminalvårdsanstalt. Av 24 kap. 10 § framgår att Kriminalvården ansvarar för deras utbildning.

18 §

Betyg ska sättas på varje avslutad kurs, dock inte på kurser som motsvarar träningsskolan inom grundsärskolan.

Betyg ska sättas på varje avslutad kurs, dock inte på kurser som motsvarar träningsskolan inom grundsärskolan. *Betyg ska även sättas efter genomfört gymnasiesärskolearbete.*

Inom den del av särskild utbildning för vuxna som motsvarar träningsskolan ska, i stället för betyg, ett intyg om att eleven har deltagit i kursen utfärdas efter avslutad kurs.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om betygssättning. Sådana föreskrifter får innebära att betyg inte ska sättas på vissa kurser.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om betygssättning *och om gymnasiesärskolearbetet i övrigt.* Sådana föreskrifter får innebära att betyg inte ska sättas på vissa kurser.

20 §

Betyg ska grundas på en bedömning av elevens kunskaper i förhållande till *såväl* uppställda kunskapsmål i kursplaner *som* betygskriterier.

Betyg på kurser i utbildning på *grundläggande nivå* ska grundas på en bedömning av elevens kunskaper i förhållande till uppställda *kunskapskrav* i kursplaner. *Betyg på kurser i utbildning på gymnasial nivå ska grundas på en bedömning av*

Betygskriterier ska finnas för varje kurs där betyg ska sättas.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om betygskriterier.

Kunskapskrav ska finnas för varje kurs där betyg ska sättas.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om kunskapskrav.

20 a §

Om det finns särskilda skäl, får det vid betygssättningen bortses från enstaka kunskapskrav eller från enstaka delar av sådana krav. Med särskilda skäl avses funktionsnedsättning eller andra liknande personliga förhållanden som inte är av tillfällig natur och som utgör ett direkt hinder för att eleven ska kunna nå ett visst kunskapskrav. En utvecklingsstörning får dock bara beaktas om det finns synnerliga skäl. De kunskapskrav som rör säkerhet och de som hänvisar till lagar, förordningar eller myndigheters föreskrifter ska dock alltid uppfyllas.

20 b §

Om det saknas underlag för bedömning av en elevs kunskaper i en kurs på grund av elevens bristande deltagande, ska betyg inte sättas på kursen.

22 kap.

21 §

Betyg ska grundas på en bedömning av elevens kunskaper i förhållande till såväl uppställda kunskapsmål i kursplaner som betygskriterier.

Betygskriterier ska finnas för varje kurs.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om betygskriterier.

Betyg ska grundas på en bedömning av elevens kunskaper i förhållande till uppställda kunskapskrav i kursplaner.

Kunskapskrav ska finnas för varje kurs.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om kunskapskrav.

22 §

Om det finns särskilda skäl får det vid betygssättningen bortses från enstaka *betygskriterier* eller från enstaka delar av *betygskriterier*. Med särskilda skäl avses funktionsnedsättning eller andra liknande personliga förhållanden som inte är av tillfällig natur och som utgör ett direkt hinder för att eleven ska kunna *uppfylla kraven för* ett visst *kriterium*. De *kriterier* som rör säkerhet och de som hänvisar till lagar, förordningar eller myndigheters föreskrifter ska dock alltid uppfyllas.

Om det finns särskilda skäl, får det vid betygssättningen bortses från enstaka *kunskapskrav* eller från enstaka delar av *sådana krav*. Med särskilda skäl avses funktionsnedsättning eller andra liknande personliga förhållanden som inte är av tillfällig natur och som utgör ett direkt hinder för att eleven ska kunna *nå* ett visst *kunskapskrav*. De *kunskapskrav* som rör säkerhet och de som hänvisar till lagar, förordningar eller myndigheters föreskrifter ska dock alltid uppfyllas.

24 §

Den som är bosatt i landet och vill ha betyg från utbildning i svenska för invandrare ska ha möjlighet att genomgå provning. Detta gäller även den som tidigare har fått betyg på kursen.

Provning får göras *endast* hos en huvudman som anordnar den aktuella kursen.

Provning får göras *bara* hos en huvudman som anordnar den aktuella kursen.

Med provning avses en bedömning av kunskaper i förhållande till *såväl* uppställda *kunskapsmål* i kursplaner *som betygskriterier*.

Med provning avses en bedömning av kunskaper i förhållande till uppställda *kunskapskrav* i kursplaner.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar ytterligare föreskrifter om provning.

28 kap.

5 §

Beslut av en kommun eller ett landsting får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol i fråga om

1. godkännande enligt 2 kap. 5 § eller återkallelse av sådant godkännande enligt 26 kap. 13 eller 14 §,

2. bidrag enligt 8 kap. 21 §, 9 kap. 19 §, 10 kap. 37 §, 11 kap. 36 §, 14 kap. 15 §, 16 kap. 52 §, 17 kap. 31 eller 35 § eller 19 kap. 25 §,

2. bidrag enligt 8 kap. 21 §, 9 kap. 19 §, 10 kap. 37 §, 11 kap. 36 §, 14 kap. 15 §, 16 kap. 52 §, 17 kap. 31 eller 35 § eller 19 kap. 45 §,

3. avstängning enligt 5 kap. 17 eller 19 §,

4. föreläggande för vårdnadshavare att fullgöra sina skyldigheter enligt 7 kap. 23 §,

5. skolskjuts enligt 10 kap. 32 § första stycket, 10 kap. 33 § första

5. skolskjuts enligt 10 kap. 32 § första stycket, 10 kap. 33 § första

stycket, 11 kap. 31 § första stycket, 11 kap. 32 § första stycket, 19 kap. 20 § första stycket eller 19 kap. 21 § första stycket,

6. ekonomiskt stöd till inackordering enligt 15 kap. 32 §,

7. medgivande att fullgöra skolplikten på annat sätt eller återkallelse av sådant medgivande enligt 24 kap. 23 eller 24 §,

8. rätt till bidrag enligt 25 kap. 10 eller 15 § eller återkallelse av sådan rätt enligt 26 kap. 13 §,

9. bidrag enligt 25 kap. 11 §,

10. tillfälligt verksamhetsförbud enligt 26 kap. 18 §, eller

11. vitesföreläggande enligt 26 kap. 27 §.

stycket, 11 kap. 31 § första stycket, 11 kap. 32 § första stycket, 18 kap. 30 § första stycket eller 18 kap. 31 § första stycket,

6. ekonomiskt stöd till inackordering enligt 15 kap. 32 § eller 18 kap. 32 § första stycket,

12 §

Beslut av en kommun eller ett landsting får överklagas hos Skolväsendets överklagandenämnd i fråga om

1. barns mottagande i grundskolan enligt 7 kap. 5 §,

1. barns mottagande i grundskolan enligt 7 kap. 5 § eller tillhörighet till grundskolans målgrupp enligt 7 kap. 5 b §,

2. uppskjuten skolplikt enligt 7 kap. 10 § andra stycket,

3. skolpliktens förlängning enligt 7 kap. 13 § eller skolpliktens upphörande enligt 7 kap. 14 §,

4. mottagande av en elev från en annan kommun enligt 9 kap. 13 §, 10 kap. 25 § eller 11 kap. 25 §,

5. åtgärder enligt 10 kap. 29 § tredje stycket för en elev som inte bor hemma,

6. placering vid en annan skolenhet än den vårdnadshavare önskar enligt 9 kap. 15 § andra stycket, 10 kap. 30 § andra stycket, 11 kap. 29 § andra stycket eller 19 kap. 19 § andra stycket,

6. placering vid en annan skolenhet än den vårdnadshavare önskar enligt 9 kap. 15 § andra stycket, 10 kap. 30 § andra stycket eller 11 kap. 29 § andra stycket,

7. behörighet eller mottagande i första hand enligt 16 kap. 36 § eller mottagande enligt 17 kap. 14 § när det gäller en utbildning i gymnasieskolan som utformats för en grupp elever,

7. behörighet eller mottagande i första hand enligt 16 kap. 36 § eller mottagande enligt 17 kap. 14 § när det gäller en utbildning i gymnasieskolan som utformats för en grupp elever eller mottagande i första hand enligt 19 kap. 29 § första stycket,

8. tillhörighet till målgruppen för gymnasieskolan enligt 18 kap. 8 § andra stycket,

8. tillhörighet till målgruppen för gymnasieskolan enligt 18 kap. 5 § eller 7 §,

9. mottagande till kommunal vuxenutbildning enligt 20 kap. 13 §, 14 § andra stycket eller 22 §, till särskild utbildning för vuxna enligt 21 kap. 7 § tredje stycket eller till utbildning i svenska för invandrare enligt 22 kap. 15 §,

10. upphörande av utbildningen för en elev i kommunal vuxenutbildning enligt 20 kap. 9 § andra stycket, i särskild utbildning för vuxna enligt 21 kap. 9 § andra stycket eller i utbildning i svenska för invandrare enligt 22 kap. 16 § andra stycket,

11. att på nytt bereda kommunal vuxenutbildning enligt 20 kap. 9 § tredje stycket, särskild utbildning för vuxna enligt 21 kap. 9 § tredje stycket eller utbildning i svenska för invandrare enligt 22 kap. 17 §,

12. åtagande om interkommunal ersättning enligt 20 kap. 21 § tredje stycket, eller

13. rätt till utbildning eller annan verksamhet för någon som avses i 29 kap. 2 § andra stycket 3.

Beslut som avses i första stycket 1, 4 och 7–12 får överklagas endast av barnet, eleven eller den sökande.

13 §

Beslut av en enskild huvudman får överklagas hos Skolväsendets överklagandenämnd i fråga om

1. behörighet och mottagande enligt 16 kap. 36 § *eller* mottagande enligt 17 kap. 14 § när det gäller en utbildning i gymnasieskolan som utformats för en grupp elever, eller

1. behörighet och mottagande enligt 16 kap. 36 §, mottagande enligt 17 kap. 14 § när det gäller en utbildning i gymnasieskolan som utformats för en grupp elever *eller mottagande enligt 19 kap. 29 § första stycket*, eller

2. rätt till utbildning eller annan verksamhet för någon som avses i 29 kap. 2 § andra stycket 3.

Beslut som avses i första stycket 1 får överklagas endast av den sökande.

29 kap.

24 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får, utöver vad som i övrigt följer av denna lag, meddela föreskrifter om

1. att enskilda får sätta betyg, anordna provning samt utfärda betyg och intyg enligt de bestämmelser som gäller för skolväsendet,

1. att enskilda får sätta betyg, anordna provning samt utfärda betyg, *gymnasieexamen* och intyg enligt de bestämmelser som gäller för skolväsendet,

2. att en myndighet i enskilda fall får besluta i sådana frågor som avses i 1, och

3. ytterligare villkor för att enskilda i sådana fall som avses i 1 och 2 ska få sätta betyg, anordna provning samt utfärda betyg och intyg.

3. ytterligare villkor för att enskilda i sådana fall som avses i 1 och 2 ska få sätta betyg, anordna provning samt utfärda betyg, *gymnasieexamen* och intyg.

26 §

Regeringen får meddela ytterligare föreskrifter om bestämmandet av det bidrag som kommunerna enligt 8 kap. 21 §,

Regeringen får meddela ytterligare föreskrifter om bestämmandet av det bidrag som kommunerna enligt 8 kap. 21 §,

9 kap.19 §, 10 kap. 37 §, 11 kap. 36 §, 14 kap. 15 §, 16 kap. 52 §, 17 kap. 31 §, 19 kap. 25 § och 25 kap.11 § är skyldiga att lämna till fristående förskolor, fristående skolor och enskilt bedriven pedagogisk omsorg.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldighet för kommunen att lämna uppgifter om verksamheten som behövs för beslut om bidrag till fristående förskolor och fristående skolor samt hur bidrag till en fristående förskola eller fristående skola eller annan enskild verksamhet har beräknats.

9 kap. 19 §, 10 kap. 37 §, 11 kap. 36 §, 14 kap. 15 §, 16 kap. 52 §, 17 kap. 31 §, 19 kap. 45 § och 25 kap. 11 § är skyldiga att lämna till fristående förskolor, fristående skolor och enskilt bedriven pedagogisk omsorg.

Prop. 2011/12:50
Bilaga 6

27 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om det belopp som kommunen ska betala i stället för vad som anges i 8 kap. 21–23 §§, 9 kap. 19–21 §§, 10 kap. 37–39 §§, 11 kap. 36–38 §§, 16 kap. 52–55 §§, 17 kap. 31–34 §§ och 19 kap. 25–27 §§, när bidraget avser en elev som ges utbildning till följd av 2 och 3 §§ eller med stöd av föreskrifter som har meddelats med stöd av 5 §.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om det belopp som kommunen ska betala i stället för vad som anges i 8 kap. 21–23 §§, 9 kap. 19–21 §§, 10 kap. 37–39 §§, 11 kap. 36–38 §§, 16 kap. 52–55 §§, 17 kap. 31–34 §§ och 19 kap. 45–47 §§, när bidraget avser en elev som ges utbildning till följd av 2 och 3 §§ eller med stöd av föreskrifter som har meddelats med stöd av 5 §.

1. Denna lag träder i kraft den 1 mars 2012 och tillämpas på utbildning som påbörjas från och med den 1 juli 2013.

2. De nya bestämmelserna i 20 kap. 6, 27, 28 och 30 §§, 22 kap. 21, 22 och 24 §§ samt 29 kap. 24 § ska dock tillämpas på utbildning som påbörjas från och med den 1 juli 2012.

3. Äldre föreskrifter gäller dock fortfarande för utbildning som har påbörjats före den 1 juli 2012 i fråga om 20 kap. 6, 27, 28 och 30 §§, 22 kap. 21, 22 och 24 §§ samt 29 kap. 24 § och i övrigt för utbildning som har påbörjats före den 1 juli 2013, om inte annat följer av 4 eller av föreskrifter som har meddelats med stöd av 5.

4. För utbildning som har påbörjats före den 1 juli 2013 ska dock de nya bestämmelserna i 18 kap. 32 § tillämpas från och med den 1 juli 2013.

5. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om att elever som påbörjat sin utbildning före den 1 juli 2013 och som fullföljer denna senare än fem år från det att den påbörjades, ska fullfölja utbildningen enligt de bestämmelser som gäller för utbildning som påbörjats från och med den 1 juli 2013.

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2011-11-10

Närvarande: F.d. justitierådet Marianne Eliason samt justitieråden Peter Kindlund och Kerstin Calissendorff.

En gymnasiesärskola med hög kvalitet

Enligt en lagrådsremiss den 13 oktober 2011 (Utbildningsdepartementet) har regeringen beslutat att inhämta Lagrådets yttrande över förslag till lag om ändring i skollagen (2010:800).

Förslaget har inför Lagrådet föredragits av ämnesrådet Maud Bergkvist, biträdd av departementssekreteraren Carolina Östgren.

Förslaget föranleder följande yttrande av Lagrådet:

Allmänt

I lagrådsremissen läggs fram förslag till ändringar i skollagen (2010:800), bl.a. ges 18 och 19 kap. ett nytt innehåll. Förslaget innebär att bestämmelserna för gymnasiesärskolan i stora delar anpassas till bestämmelserna för den reformerade gymnasieskolan.

Kapitlen är uppbyggda på samma sätt som 15 och 16 kap. som handlar om gymnasieskolan och bestämmelserna är till stor del helt likalydande med bestämmelserna i de kapitlen. Vissa bestämmelser har oförändrade förts över från de hittillsvarande 18 och 19 kap.

I anslutning till föredragningen av lagrådsremissen om den nya skollagen behandlade Lagrådet frågan om bemyndiganden och s.k. upplysningsbestämmelser. Lagrådet ifrågasatte om formuleringen av de olika bemyndigandena gjorts konsekvent och framhöll att den fortsatta beredningen borde omfatta en granskning av utformningen av de bestämmelser som innehöll bemyndiganden eller som avsågs utgöra upplysningsbestämmelser (prop. 2009/10:165 s. 1301–1303).

Det får förutsättas att en sådan genomgång gjordes (se anf. prop. s. 208–210). Det framstår dock för Lagrådet som något oklart vad som föranlett att det i det ena fallet krävs ett bemyndigande medan det i det andra fallet är tillfyllest med verkställighetsföreskrifter och det alltså tagits in en upplysning om detta. Det kan väl inte heller uteslutas att det kan bli aktuellt att meddela verkställighetsföreskrifter i ytterligare fall och rätts-tillämparen kommer givetvis i dessa fall att fråga sig varför upplysningar finns i vissa fall men inte i andra.

Då motsvarande bestämmelser finns i 15 och 16 kap. och då dessa nyligen antagits av riksdagen finner dock Lagrådet inte någon anledning att nu motsätta sig regleringen.

I paragraferna regleras frågor om den interkommunala ersättningen. I tredje stycket föreskrivs att, när det är fråga om riksrekryterande utbildningar eller särskilda varianter inom de nationella programmen, hemkommunen ska betala det belopp som beslutas av Statens skolverk.

Av formuleringen av paragrafen framgår att det anses vara fråga om förvaltningsbeslut i särskilda fall. Till skillnad från den motsvarande bestämmelsen i 16 kap. 51 § har dock inte i lagtexten skrivits ut att det är fråga om särskilda fall.

Vid föredragningen har upplysts att skillnaden i skrivsätt beror på att 16 kap. 51 § av tillämpare uppfattats så att Skolverket för varje elev ska fatta ett särskilt beslut. Avsikten är dock att, för såväl gymnasieskolan som gymnasiesärskolan, Skolverkets beslut ska avse avgiften för kursen, och att denna avgift ska vara lika för alla elever.

Det kan i och för sig diskuteras om ett sådant beslut ska anses vara ett förvaltningsbeslut eller normbeslut. Lagrådet har inga invändningar mot att det betraktas som ett förvaltningsbeslut. Bestämmelserna bör dock vara enhetligt utformade och det bör klart framgå vad som åsyftas. Bestämmelsen kan lämpligen utformas enligt följande:

När det är fråga om riksrekryterande utbildning eller särskilda varianter inom de nationella programmen ska Statens skolverk för varje utbildning eller variant fastställa den ersättning hemkommunen ska betala.

19 kap. 48 § tredje stycket

Se kommentaren till 19 kap. 44 §.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 1 december 2011

Närvarande: Statsministern Reinfeldt, ordförande, och statsråden Ask, Larsson, Erlandsson, Hägglund, Sabuni, Billström, Adelsohn Liljeroth, Tolgfors, Björling, Ohlsson, Norman, Attefall, Kristersson, Elmsäter-Svärd, Hatt, Ek, Lööf

Föredragande: statsrådet Nyamko Sabuni

Regeringen beslutar proposition 2011/12:50 En gymnasiesärskola med hög kvalitet

Författningsrubrik	Bestämmelser som inför, ändrar, upphäver eller upprepar ett normgivningsbemyndigande	Celexnummer för bakomliggande EU-regler
--------------------	--	---

Lag om ändring i skollagen (2010:800)	18 kap. 10, 19 och 22 §§, 19 kap. 3, 7, 9, 10, 11, 12, 13, 17, 18, 20, 21, 25, 27, 37, 43 och 48 §§, 20 kap. 6 §, 21 kap. 5 a, 11, 16 och 18 §§, 29 kap. 24, 26 och 27 §§.
---------------------------------------	--